

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน
ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

นางสาวณัฐกาญจน์ อนันทราวิน

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF ART LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE COOPERATIVE LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN INCLUSIVE CLASSROOMS OF LOWER ELEMENTARY SCHOOL

Miss Nattakarn Anantrawan

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Art Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
โดย	นางสาวณัฏฐกาญจน์ อนันทราวิน
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนบพร แสงวงนิช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. โชติกา ภาชีผล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญไพบุลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนบพร แสงวงนิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. โชติกา ภาชีผล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. โสมฉาย บุญญานันต์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลิศศิริร์ บวรกิตติ)

ณัฐกาญจน์ อนันทรารวัน : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (DEVELOPMENT OF ART LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE COOPERATIVE LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN INCLUSIVE CLASSROOMS OF LOWER ELEMENTARY SCHOOL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. ขนบพร แสงวงนิช, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร. โชติกา ภาษีผล, 346 หน้า.

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พัฒนารูปแบบจากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน และสังเกตการสอนของครูศิลปะในห้องเรียนรวม 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและรับรองรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบคือ นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 28 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 5 คน ดำเนินการทดลอง 2 หน่วยการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบวัดความรู้ทางศิลปะ แบบประเมินผลงานศิลปะ แบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม (ACIModel) มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ 6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 7) บทบาทครู 8) บทบาทนักเรียน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้น คือ 1) วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม 2) การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล 3) แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ 4) ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ 5) ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ 6) แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ ผลการตรวจสอบคุณภาพและรับรองรูปแบบก่อนนำไปใช้ด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและเหมาะสมในการนำไปใช้ และหลังจากทดลองพบว่าครูได้รับอรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบและนักเรียนมีพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือและมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ศิลปะที่สูงขึ้น

2. ผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม (ACI Model) พบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะก่อนเรียนและหลังเรียนระยะที่ 3 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลงานศิลปะที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่มสูงกว่าผลงานที่ทำเป็นรายบุคคล 3) นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน ระยะที่ 2,3 และ 5 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียนตั้งแต่ระยะที่ 2,3,4,5,6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ระยะที่ 3,4,5,6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 2 ระยะที่ 5,6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 5) นักเรียนมีความรู้สึกมีความสุข สนุกที่ได้เรียนศิลปะ ภูมิใจที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน อยากให้ตัวเองและเพื่อนเลิกทำพฤติกรรมที่ไม่ดีและปรับปรุงการทำงานศิลปะให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยสามารถบูรณาการกิจกรรมภายในกลุ่มสาระศิลปะและข้ามกลุ่มสาระนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในชั้นเรียนที่สูงขึ้นไป และสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมความร่วมมือสำหรับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาให้มีความต่อเนื่องและเน้นความร่วมมือระหว่างนักเรียน ครูและผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา	ลายมือชื่อนิติดี
สาขาวิชา ศิลปศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ปีการศึกษา 2559	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5684209727 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: ART LEARNING MANAGEMENT, INCLUSIVE CLASSROOM, COOPERATIVE LEARNING

NATTAKARN ANANTRAWAN: DEVELOPMENT OF ART LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE COOPERATIVE LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN INCLUSIVE CLASSROOMS OF LOWER ELEMENTARY SCHOOL. ADVISOR: ASST. PROF. KHANOBKHORN SANGVANICH, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. SHOTIGA PASIPHOL, Ph.D., 346 pp.

This research and development aimed to 1) develop and study the effect of the art learning management model to enhance cooperative learning skills of students in the inclusive classroom of lower elementary school 2) study the effects of experimental the art learning management model to enhance cooperative learning skills of students in inclusive classroom of lower elementary school. Develop the model by documentary study, Interviews 15 experts and observation 5 of teaching art in inclusive classroom. Qualitative data analysis and Certified the model by focus group discussion. The samples in the experimental were 28 third-grade students in the inclusive classroom of Piboonprachasan School. 5 of them were children with special needs. This experiment ran for 2 courses. The data were gathered from various test and assessment; namely, art knowledge test, art evaluation form, behavior self-evaluation and behavior observation form for cooperative learning, and comments on this program. These quantitative data were analyzed by descriptive statistic, average, mean, repeated measures ANOVA and content analysis. All the data leads to 2 conclusions;

1. ACI Model (Art for Cooperative Learning in Inclusive classroom model) consists of eight elements; 1) principles 2) objectives, 3) content 4) learning processes 5 materials and equipment preparation 6) atmosphere and environment 7) teachers' roles and 8) students' roles. Six steps of art learning process are comprised of 1) artistic analysis and grouping 2) personal artistic perception and creating 3) artistic experience sharing 4) cooperative creating artistic work 5) behavior monitoring and feedback 6) artistic work exhibiting and cooperative learning analysis. From assessment and certification by group discussion with experts, the model conforms to the related theory and was suggested to be implemented. According to the experiment, teachers receive utility ACI Model and students developed cooperative learning skills and achieved within art learning.

2. The experiment with the ACI Model showed that: 1) The average score of artknowledge (pre-test and post-test) in 3rd phase increases from 1st phase at .05 significance levels. 2) The average score of cooperative artistic work was higher than in individual work. 3) The average score of cooperative learning skills (pre-test and post-test) in 2nd, 3rd, 5th phase increased from 1st phase at .05 significance levels. 4) The average score of cooperative learning skills (during class) in 2nd, 3rd, 4th, 5th, 6th phase increases from 1st phase, in 3rd, 4th, 5th, 6th phase increases from 2rd phase, and in 5th, 6th phase increases from 3rd, 4th phase at .05 significance level. 5) Students enjoyed the class and were proud to do activities with their friends. They also would like themselves and their friends give up negative behaviors and improved artistic works.

The result could be applied to extra curriculum activities and to integration of activities within art courses and across subjects. It could be also applied to students in higher levels. Further research should developing model from Elementary to Higher education with emphasis on collaboration among students, teachers, and parents was recommended.

Department: Art Music and Dance Education

Student's Signature

Field of Study: Art Education

Advisor's Signature

Academic Year: 2016

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาษีผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความเมตตาและเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำปรึกษาตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปทุมรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ ดร.โสมฉาย บุญญานันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อผู้วิจัย และงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สาขาวิชาศิลปศึกษาทุกท่าน เพื่อน พี่ น้องนิสิตระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้กำลังใจและมีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่สนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกตลอดหลักสูตร ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จตุดิษฐ์ อุปฮาด ประธานสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ดร.จूरีรัตน์ อาจารย์แพรวนภา อาจารย์วินัส พร้อมด้วยเพื่อนอาจารย์ทุกท่านที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชาคริต อนันทรวัน และอาจารย์สุภาพร อนันทรวัน บิดา มารดาที่กรุณาสั่งสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต รวมถึงเป็นพลังใจสำคัญให้ผู้วิจัยรักและใฝ่รู้ในการศึกษา ขอขอบพระคุณพี่สาว คุณพรพรรณ อนันทรวัน รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจและมีส่วนสำคัญในผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
สารบัญแผนภาพ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
1. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	17
2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	32
3. แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.....	37
4. แนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ.....	49
5. ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง.....	69

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	77
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	85
ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	85
ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	89
ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	102
ตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	102
ตอนที่ 2 วิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	108
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	109
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	141
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	191
สรุปผลการวิจัย.....	191
อภิปรายผล.....	199
ข้อเสนอแนะ.....	213
รายการอ้างอิง.....	216
ภาคผนวก.....	225
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	226

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยระยะที่ 1	230
ภาคผนวก ค ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	238
ภาคผนวก ง คู่มือครู.....	255
ภาคผนวก จ อภิปรายผลด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้.....	342
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	346

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ศ.1.1.....	23
ตารางที่ 2 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ศ.1.2.....	25
ตารางที่ 3 การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา (ศรียา นิยมธรรม, 2544)	26
ตารางที่ 4 ลักษณะเฉพาะและแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	35
ตารางที่ 5 วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรวม การเรียนร่วมและการจัดการศึกษาพิเศษ	38
ตารางที่ 6 แสดงความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ร่วมและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	40
ตารางที่ 7 สังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือตามทฤษฎี Johnson & Johnson (1998)	57
ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	64
ตารางที่ 9 แนวทางการสัมภาษณ์	86
ตารางที่ 10 การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	90
ตารางที่ 11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	94
ตารางที่ 12 แสดงเกณฑ์การประเมินผลงานศิลปะ	96
ตารางที่ 13 ตารางวิเคราะห์แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	97
ตารางที่ 14 การสังเคราะห์ประเด็นสำคัญเพื่อกำหนดข้อคำถามในแบบแสดงความคิดเห็นต่อการ เรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	100
ตารางที่ 15 การสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	101
ตารางที่ 16 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	102
ตารางที่ 17 แบบแผนการทดลอง	103
ตารางที่ 18 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	104
ตารางที่ 19 ปฏิทินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	105
ตารางที่ 20 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	107

ตารางที่ 21	สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวข้อง.....	110
ตารางที่ 22	การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือและพฤติกรรมบ่งชี้	116
ตารางที่ 23	สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น...	117
ตารางที่ 24	ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวม	119
ตารางที่ 25	ผลการสังเคราะห์แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	122
ตารางที่ 26	ตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	142
ตารางที่ 27	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	143
ตารางที่ 28	ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมตอนต้น	146
ตารางที่ 29	ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนความรู้ศิลปะที่ได้จากการวัดทั้ง 3 ระยะ.....	159
ตารางที่ 30	ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการคะแนนความรู้ ศิลปะ	161
ตารางที่ 31	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านความรู้ทางศิลปะ ของนักเรียนแต่ละระยะ.....	161
ตารางที่ 32	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนด้านความรู้ทางศิลปะแต่ละระยะ.....	161
ตารางที่ 33	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะของนักเรียน	163
ตารางที่ 34	ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียน และหลังเรียน 5 ระยะ แยก 5 ทักษะ (N=28).....	168
ตารางที่ 35	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อน เรียนและหลังเรียนทั้ง 5 ระยะ.....	169
ตารางที่ 36	ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะ.....	171
ตารางที่ 37	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือรวมจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะ.....	172

ตารางที่ 38 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะ	172
ตารางที่ 39 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แยก 5 ทักษะ (N=28).....	174
ตารางที่ 40 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดระหว่าง เรียน.....	175
ตารางที่ 41 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน	177
ตารางที่ 42 ผลการวัดความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน	177
ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน	178
ตารางที่ 44 การวิเคราะห์แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือของนักเรียน	179
ตารางที่ 45 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อครูศิลปะ	183
ตารางที่ 46 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อนักเรียน	185
ตารางที่ 47 สรุปผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	192

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	164
รูปที่ 2 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	164
รูปที่ 3 ผลงานของนักเรียนปกติ.....	164
รูปที่ 4 ผลงานของนักเรียนปกติ.....	164
รูปที่ 5 ผลงานของนักเรียนปกติ.....	165
รูปที่ 6 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	165

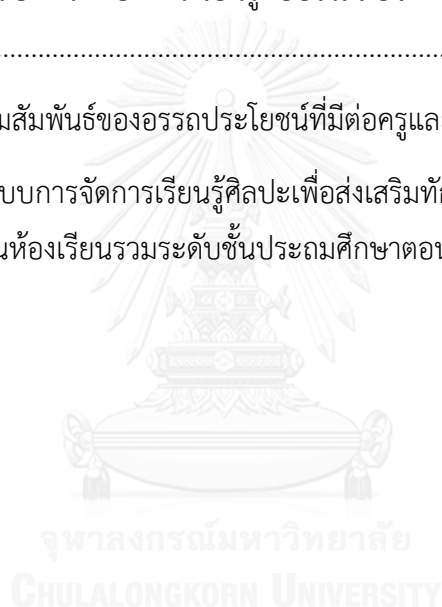

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	9
แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
แผนภาพที่ 3 แสดงความเป็นมาของการเรียนรวม ที่มา: เบญจา ชลธารินทร์ (2544: 3).....	39
แผนภาพที่ 4 Maslow's Hierachy of Needs ที่มา: Huitt (2007).....	72
แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	84
แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการสนทนากลุ่มเพื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้	92
แผนภาพที่ 7 แสดงกระบวนการการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	93
แผนภาพที่ 8 การสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น.....	128
แผนภาพที่ 9 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	129
แผนภาพที่ 10 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	140
แผนภาพที่ 11 แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	144
แผนภาพที่ 12 แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2.....	145
แผนภาพที่ 13 การวัดความรู้ทางศิลปะแต่ละระยะ	159
แผนภาพที่ 14 คะแนนความรู้ศิลปะที่ได้จากการวัดทั้ง 3 ครั้ง.....	160
แผนภาพที่ 15 การประเมินผลงานศิลปะ	162
แผนภาพที่ 16 คะแนนความผลงานศิลปะของนักเรียนทั้ง 5 ผลงาน	163

แผนภาพที่ 17 การวัดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละระยะ	166
แผนภาพที่ 18 คะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน แยก 5 ทักษะ.....	169
แผนภาพที่ 19 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้ง 5 ระยะ.....	170
แผนภาพที่ 20 การสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม	173
แผนภาพที่ 21 คะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรม	175
แผนภาพที่ 22 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัดระหว่างเรียนทั้ง 6 ระยะ	176
แผนภาพที่ 23 แสดงความสัมพันธ์ของอรรถประโยชน์ที่มีต่อครูและนักเรียน	190
แผนภาพที่ 24 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ACI Model)	195

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเรียนรวมหมายถึงความถึงการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for all) โดย UNESCO ประกาศในปี พ.ศ. 2537 ระบุให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิในการศึกษา ได้รับการจัดการศึกษา ตามสภาพความพิการ โดยให้ทุกโรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ จากนั้น เป็นต้นมาประเทศไทยได้มีการกำหนด พระราชบัญญัติคนพิการตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาที่ ให้สิทธิการของผู้พิการด้านการได้รับการบริการทางสังคมและการศึกษาให้มีความเท่าเทียมกับคน ปกติ ซึ่งมีกฎหมายที่ระบุว่าต้องให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กพึงมี ไม่ว่าจะเด็กคนนั้นจะเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บกพร่อง ทางสติปัญญา เป็นเด็กออทิสติก เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม หรือเด็กที่มีความพิการ ช้ำซ้อน (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 หมวด 1 ระบุว่าคนพิการมี สิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม สามารถเลือกรับ บริการทางการศึกษากับสถานศึกษาจากระบบและรูปแบบการศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของแต่ละบุคคล ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งจัด หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละ บุคคล โดยที่สถานศึกษาทุกสังกัดจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบที่ หลากหลายรวมถึงห้องเรียนรวม มีการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้การศึกษาพิเศษโดยจัดอบรมเพิ่มศักยภาพ และได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมทางการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทำให้โรงเรียนทุกสังกัด ทุกระดับต้อง เปิดรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในสถานศึกษา ซึ่งการเรียนรวมเป็นรูปแบบหนึ่งของ การศึกษาพิเศษที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกัน โดยไม่แบ่งแยก ร่วมกันทำกิจกรรมในโรงเรียนและขยายไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ตามที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ and พเยาว์ ยินดีสุข (2557) นำเสนอว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นกุญแจสำคัญ นำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการปรับปรุงท้องถิ่น ประเทศชาติ อาเซียน และระดับโลก โดยมีรากฐาน 4 เสาหลักแห่งการเรียนรู้ (Four Pillar of Learning) ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน

(Learning to Live together) การเรียนรู้ที่จะรู้ (Learning to know) การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติได้ (Learning to Do) และการเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ (Learning to Be) ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นโดยตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ หรือประสบการณ์จากการจัดการศึกษา หรือกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้เกิดสิทธิความเท่าเทียม การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันของนักเรียนในห้องเรียนรวม ผดุง อารยะวิญญู and วาสนา เลิศศิลป์ (2551) นำเสนอว่า หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือ “การเรียนรู้แบบร่วมมือ” (Cooperative Learning) เพื่อให้ นักเรียนที่มีความแตกต่างกันได้เข้าใจกันและกัน เกิดทักษะทางสังคมจากความร่วมมือในการเรียนรู้ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ Vygotsky (1978) ที่นำเสนอว่า ประสบการณ์ทางสังคมสามารถสร้างกระบวนการทางปัญญาของบุคคลใน สถานการณ์การเรียนรู้ โดยเชื่อว่าการ สร้างความรู้และการเปลี่ยนแปลงมุมมองที่หลากหลายทางความคิดของแต่ละคนเป็นผลมาจากการ ร่วมมือในการเรียนรู้ ความเข้าใจและการแก้ปัญหา และ Dewey (1997) ที่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อพวกเขามีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในการทำงานคนเดียวและทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ครูหรือ พ่อแม่ ซึ่งจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ดีที่สุดจากการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ซึ่งการที่จะบรรลุผล ของการเรียนรู้แบบร่วมมือได้นั้น นักการศึกษาหลายคนได้นำเสนอแนวทางในการสอนแบบร่วมมือ คือการจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย หมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่มของผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน มีการวางเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ ทักษะทางสังคม มีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ประเมินตนเองและสรุปผลร่วมกัน (Kagan , 1994; Johnson and Johnson, 1994; Barody, 1994; Felder and Brent, 2007) ซึ่งผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือคือ ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย (Effort to Achieve) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ที่ดีขึ้น (Positive Relationship) และมีสุขภาพจิตที่ดี มีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นทำให้เกิดทักษะ ทางสังคม (Psychological Adjustment social competence) (ทิตินา แคมมณี , 2545; Johnson & Johnson, 1989)

การจะส่งเสริมให้นักเรียนในห้องเรียนรวมมีการเรียนรู้แบบร่วมมือและสามารถอยู่ร่วมกันใน สังคมได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เนื่องจาก วิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีความยืดหยุ่นสูง ไม่มีข้อจำกัดสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการทั้งทาง ร่างกายและสติปัญญาในการสร้างสรรค์ศิลปะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข แสดงออกทางศิลปะได้อย่าง เท่าเทียมกัน ดังที่ Efland (2002) และ Preble and Preble (1994) นำเสนอในประเด็นที่ว่าศิลปะมี ความสำคัญต่อมนุษย์ สิ่งต่างๆ ก่อรูปร่างขึ้นมาผ่านความคิดและอารมณ์ความรู้สึกรวมถึงจินตนา

การ ไปสู่การบูรณาการความรู้จากโลกภายนอก เป็นการสร้างความเข้าใจ ช่วยให้ค้นพบความจริง เชื่อมโยงกับขอบเขตความรู้ไปสู่การยอมรับ โดยผู้เรียนพัฒนามุมมองและทักษะประสบการณ์ของตนเองผ่านศิลปะ ซึ่งการนำศิลปะไปใช้กับนักเรียนในห้องเรียนนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน จากการนำเสนอของ Gardner (1994) อธิบายได้ว่าศิลปะมีอิทธิพลต่อการพัฒนามนุษย์อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ คนปกติทั่วไปหรือคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา การจัดการเรียนรู้ศิลปะในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ที่สำคัญที่สุดในด้านปรัชญาทางศิลปศึกษา Feldman (1996) ได้เสนอศิลปศึกษาด้านมิติทางสังคม และมิติที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างปฏิสัมพันธ์และการปรับเจตคติของนักเรียนที่หลากหลายในห้องเรียนรวม

วิชาศิลปะจึงสมควรนำมาพัฒนาเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม ไปพร้อมกับการพัฒนาการเรียนรู้ทางศิลปะ เพราะศิลปะคือประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและนำไปสู่การให้ความสำคัญกับการเรียนศิลปศึกษาแบบร่วมมือ ตามที่ Lowenfeld and Brittain (1987) กล่าวว่า การมอบหมายให้มีการร่วมมือกันสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ หรือการทำงานเป็นกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มองเห็นความบอบช้ำของผู้เรียนแต่ละคนในการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการร่วมมือกันในการทำงานศิลปะยังก่อให้เกิดการรับรู้และสร้างสรรค์งานศิลปะให้ดียิ่งขึ้นตามที่ Eisner (2002) และ Dikici and Yavuzer (2006) สรุปว่าศิลปะช่วยในการเปลี่ยนแปลงความคิด ซึ่งในการสร้างประสบการณ์ศิลปะจากการร่วมมือกันในกลุ่มเล็กๆ การได้ช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันจะส่งเสริมการรับรู้ประสาทสัมผัส ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นก่อให้เกิดเสถียรภาพในการคิดจินตนาการ

ในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษเป็นอย่างมาก จากข้อมูลของ U.S. Department of Education ปี 2008 ในสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมครูการศึกษาพิเศษสอนในชั้นเรียนรวม เนื่องจากมีการสำรวจพบว่ามีเด็กที่มีความบกพร่อง (Disabilities) เพิ่มขึ้นถึง 5.5 ล้านคน และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งถือเป็นความท้าทายสำหรับการผลิตครูให้สามารถพัฒนาความคิดและร่างกายของนักเรียนให้สามารถเรียนศิลปศึกษาได้อย่างมีความสุข (ชนบพร วัฒนสุขชัย, 2556) สอดคล้องกับ Guay (1993) ที่กล่าวว่า วิชาศิลปะถูกรวมไว้ในหลักสูตรการศึกษาแบบเรียนรวม ครูศิลปะจึงต้องจัดการสอนให้กับนักเรียนที่บกพร่อง ครูผู้สอนต้องเตรียมตัวที่จะเผชิญกับปัญหา ปรับการเรียนการสอนและการให้บริการการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนทุกคนที่มีความแตกต่างหลากหลายในห้องเรียนรวม

เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบเรียนรวมมากขึ้น จากการเผยแพร่ข้อมูลของระบบบริหารจัดการข้อมูล โรงเรียนเรียนรวม โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 พบว่าจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ในปีพ.ศ. 2558 มีทั้งสิ้น 383,196 คน ใน 23, 877 โรงเรียน ซึ่งมีสถิติเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ด้านโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร มีจำนวนโรงเรียนที่รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวม ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน เห็นได้ว่าปัจจุบันนี้มีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น และมีระบบจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมในโรงเรียนปกติเพิ่มขึ้นเช่นกัน เพื่อให้เด็กพิเศษได้เข้าไปอยู่ร่วมในโรงเรียนปกติตามสิทธิของเด็กพิการ

แต่ในขณะเดียวกันครูที่สอนศิลปะในห้องเรียนรวม ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เห็นได้จากการผลิตครูศิลปะในปัจจุบันมีการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้น 15 แห่ง เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐ 12 แห่ง แต่มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมเพียง 3 แห่งเท่านั้น สอดคล้องกับปัญหาที่พบจากงานวิจัยของ รดา ธรรมพูนพิสัย and คณะ (2556) พบว่าในการจัดการเรียนรวมมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่มากที่สุด ซึ่งนำเสนอว่าครูต้องปรับวิธีการสอนโดยคำนึงถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น มีการประเมินผลการเรียนหรือการร่วมกิจกรรมที่มีเกณฑ์การประเมินแตกต่างจากเด็กทั่วไปสอดคล้องกับความบกพร่องของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2544) กล่าวถึงการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในห้องเรียนปกติว่า ครูในห้องเรียนปกติขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ครูยังจัดการเรียนรู้ได้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งผู้ปกครองของเด็กปกติบางคนไม่ยอมรับให้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงต้องมีการเตรียมพร้อมครูด้านการจัดการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของเด็กทุกคนในห้องเรียน ปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเด็กในห้องเรียนรวม ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ Goldberg (2006) ที่กล่าวถึงปัญหาในการเรียนรวมประเด็นหนึ่งว่า การเปิดรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือด้วยโอกาสเข้ามาเรียนมากขึ้นทำให้ขนาดห้องเรียนต้องขยายให้ใหญ่ขึ้นเพื่อรองรับนักเรียน ด้วยจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น แต่เวลาเรียนที่จำกัดและกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลายในห้องเรียนศิลปะ ทำให้ครูศิลปะในห้องเรียนไม่ได้นำประเด็นด้านการร่วมมือมาใช้ในการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะให้กับผู้เรียน

ซึ่งจากงานวิจัยของ สารินี เกษมสันต์ ณ อยู่ธยา (2548) และ วุฒิภา สว่างสุข (2554) ได้ให้แนวทางการสอนศิลปะในห้องเรียนรวม โดยระบุว่าต้องจัดการเรียนรู้ศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ มีการสอนศิลปะจากง่ายไปหายาก เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวของผู้เรียนไปยังเรื่องไกลตัว มีการจัดสภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการ

พิเศษ สื่อการเรียนรู้ต้องหลากหลายและใช้ได้กับผู้เรียนทุกคน มีความร่วมมือกันระหว่างครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ส่วนการประเมินผลการเรียนศิลปะของเด็กพิเศษในห้องเรียนรมนั้นต้องมีเครื่องมือนำการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินแตกต่างจากเด็กปกติ รวมถึงมีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำงานศิลปะด้วย

ส่วน Kincheloe and McLaren (2000) และ Avramidis and Norwich (2002) นำเสนอว่า ด้วยนโยบายทางการศึกษาที่ให้สิทธิเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียน และจำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมที่มีมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ศิลปะมีส่วนช่วยในการสร้างความร่วมมือในการเรียนรู้ อันนำไปซึ่งเป้าหมายหลักของการเรียนรวมคือการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ครูจึงต้องมีทัศนคติที่ดีและมองว่าความพิการไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อนักเรียน แต่เป็นสถานการณ์การณ์ที่ทำให้เด็กพิการได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนและครู โรงเรียนและสังคม ครูจะต้องเข้าใจวิธีการที่จะทำให้การเรียนรู้สามารถเข้าถึงได้ให้กับนักเรียนทุกคน ให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนแม้แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มภาระ ส่วน Lyman, Foyle, and Azwell (1993) กล่าวว่า การร่วมมือในหมู่นักเรียนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานศิลปะร่วมกัน ประสบการณ์นี้สามารถนำไปสู่การทำงานเป็นทีมมากขึ้น

การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมผ่านการจัดการเรียนรู้ในวิชาศิลปะ ควรจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เจตคติ และความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตัวเอง เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและให้เด็กค่อยๆ ซึมซับและสามารถเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามที่ บุบผา เรืองรอง (2555) นำเสนอว่า ความร่วมมือ (Cooperation) มีความสำคัญในการพัฒนาเด็กให้สามารถร่วมงานกับคนอื่น ช่วยเหลือกันและกันด้วยความเต็มใจเพราะการอยู่ร่วมกันในสังคม มีองค์ประกอบสำคัญคือความร่วมมือ ส่งผลไปสู่การสร้างความสุขในสังคมและความสำเร็จของการทำงานในอนาคต จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องอบรมสั่งสอนให้เด็กมีพื้นฐานทางพฤติกรรมในการร่วมมือตั้งแต่เด็ก โดยเฉพาะเด็กเมื่อถึงวัย 6 ปี จะเป็นวัยที่เริ่มปรับตัวเข้าสังคม เด็กจะลดบทบาทตัวเองที่เคยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางลง เริ่มมีการร่วมมือระหว่างเพื่อนในสังคม รู้จักรอคอย ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้ 2-5 คน เรียนรู้การทำตามกฎระเบียบ มีความตั้งใจในการทำบทบาทหน้าที่ของตัวเองมากขึ้น สอดคล้องกับ นุชลี อุปภัย (2556) สรุปว่า ช่วงวัยเด็กตั้งแต่ 2-12 ปี คือรากฐานของชีวิต เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยม เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีความอยากรู้อยากเห็น เห็นอกเห็นใจ ใฝ่รู้ในสิ่งต่างๆ ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของเด็กจะมีผลต่อไต่ไปยังการดำเนินชีวิตในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดบุคลิกภาพอันพึง

ประสงค์ สอดคล้องกับพัฒนาการทางศิลปะของ Lowenfeld and Brittain (1982) ที่สรุปได้ว่าเด็กในวัย 4-9 ปีจะเริ่มมีความสัมพันธ์กับโลกภายนอก มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ส่วนวัย 9-12 ปีจะเริ่มมีเหตุผลแยกตัวออกมา มีการแบ่งแยกกลุ่มชัดเจน ดังนั้นเด็กในวัยประถมศึกษา จึงเป็นวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมด้านการร่วมมืออย่างต่อเนื่องจากช่วงการเรียนรู้ขั้นปฐมวัย โดยเฉพาะความร่วมมือในการเรียนรู้กับสมาชิกในห้องเรียนรวมที่มีความแตกต่างหลากหลาย

จากที่นำเสนอมานั้นเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือคือกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่าง ได้เรียนรู้ร่วมกัน และยังต้องการได้รับการส่งเสริมจากผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนในห้องเรียนรวม ซึ่งศิลปะเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งยังช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยที่ครูผู้สอนศิลปะยึดหลักการจัดการเรียนรู้ศิลปะแบบ Discipline base art education (DBAE) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน แก้ปัญหาทางด้านความแตกต่างระหว่างเด็กพิเศษและเด็กปกติ ทำให้เกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในกลุ่มย่อยและภาพรวมของการเรียนรู้ ส่งเสริมกำลังใจและทักษะทางสังคมและเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live together) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2557) และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ที่ระบุว่า “ผู้เรียนมีความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น”

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติซึ่งต้องเริ่มพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นเพราะเป็นวัยที่เด็กเริ่มมีการเรียนรู้เข้าสังคม สามารถเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งผลกระทบยาวต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมในอนาคต ซึ่งการจัดการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมนั้นวิชาศิลปะเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันเรียนรู้ระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษในห้องเรียนรวมและช่วยให้การเรียนรู้แบบร่วมมือเกิดผลสัมฤทธิ์ การวิจัยในครั้งนี้จึงมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวมและการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม

ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผลจากการวิจัยนี้นำไปซึ่งการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนรวมทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อก่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้นักเรียนสามารถอยู่ ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำถามวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนใน ห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ อย่างไร
2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักเรียนในห้องเรียนรวม ไปทดลองใช้จัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษา ตอนต้นมีผลในด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้ทางศิลปะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Johnson and Johnson (1994) Slavin (1990) ทิศนา ขัมมณี (2545) และ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2559) พบว่าการส่งเสริมให้เกิดทักษะการ เรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาด้านทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ลดปัญหาในห้องเรียน ทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่พึงประสงค์และที่ สำคัญคือเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรู้ศิลปะด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการด้านทักษะ การเรียนรู้แบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความคงทนด้านทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือหลังการทดลอง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรู้ศิลปะด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ

เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ทางศิลปะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะหลังการทดลอง

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นไปทดลองใช้ เกิดอรรถประโยชน์กับครูและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือในการการเรียนรู้ศิลปะ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ที่กำลังศึกษาในห้องเรียนรวม ประกอบด้วยนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมผ่านการคัดกรองทางการแพทย์หรือคัดกรองด้วยกระบวนการทางการศึกษาว่ามีระดับสติปัญญา (IQ) 70 ขึ้นไป สามารถเรียนรวมในชั้นเรียนปกติได้ตลอดภาคการศึกษา

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

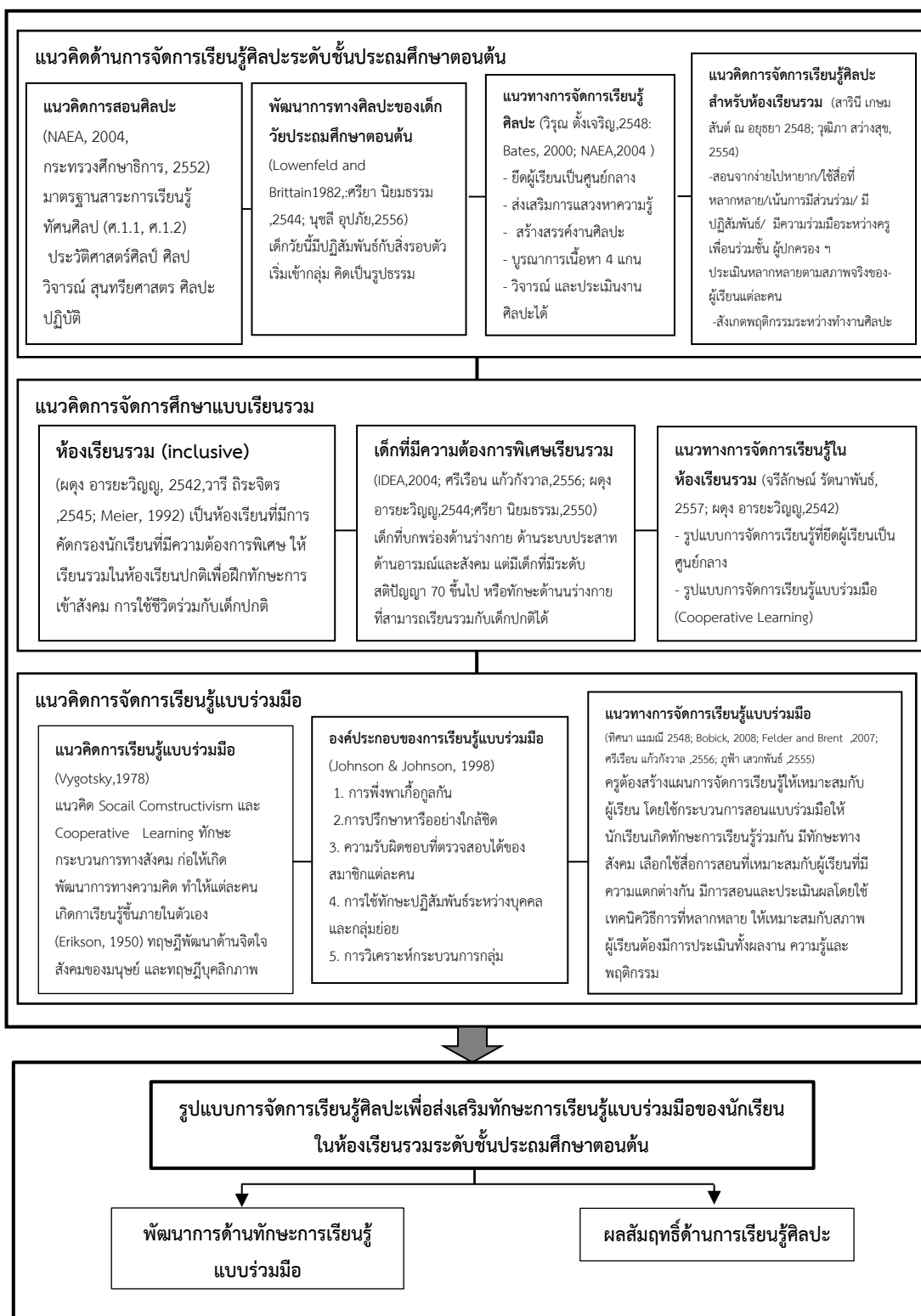
ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ศิลปะ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยทฤษฎีแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังนี้

- 1) แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 2) แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- 3) แนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สามารถอธิบายหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การจัดการเรียนรู้ศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน National Art Education Association (2014) เสนอให้ยึดรูปแบบการสอนศิลปะแบบ Discipline base art education (DBAE) คือสอนใน 4 แกนหลักคือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติ โดยให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กที่กำลังสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เข้าใจและประยุกต์ใช้สื่อ เทคนิคและกระบวนการทางศิลปะ มีความรู้เรื่องโครงสร้างการทำงาน เลือกใช้และให้คุณค่าวัสดุ สัญลักษณ์และแนวคิดในการทำงาน เข้าใจทัศนศิลป์ในความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการประเมินผลงานและประเมินคุณค่าของงานตัวเองและผู้อื่น สุดท้ายคือการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างทัศนศิลป์กับวิชาอื่นๆ เช่นเดียวกับรูปแบบการสอนศิลปศึกษาในระบบการศึกษาในประเทศไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ มีการกำหนดให้สอนศิลปศึกษาใน 4 แกน หลักคือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติ

ด้านพัฒนาการทางศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น Lowenfeld and Brittain (1982) ได้ศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก และ ศรียา นิยมธรรม (2550) ได้ศึกษาและสรุปพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้น หรือเด็กที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี ว่าอยู่ในขั้นที่ 3 คือขั้นแบบแผน (The Schematic Stage) เป็นรูปแบบการแทนความหมายด้วยสัญลักษณ์ คือใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆที่ใกล้เคียงกับของจริงได้มากขึ้น มีการปรับโครงสร้างของการใช้เส้นให้เหมือนจริงมากขึ้น สามารถสร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น มีการวาดภาพโดยไม่คำนึงถึงความจริงแต่สร้างสรรค์จากความคิดตัวเองเป็นหลัก เห็นได้ว่าเด็กในวันนี้เริ่มมีการสร้างสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีการแทนค่าสิ่งต่างๆด้วยสัญลักษณ์ ตอบสนองต่อสิ่งรอบตัว หลังจากขั้นนี้แล้วเด็กจะเริ่มใช้ประสบการณ์ตัวเองในการสร้างสรรค์ในการสร้างงานที่เหมือนจริงมากขึ้น และนำไปสู่ขั้นการใช้เหตุผลในการแสดงออกทางศิลปะซึ่งนั่นคือระยะที่เด็กเข้าสู่วัยรุ่นนั่นเอง

ด้านการสอนศิลปะในห้องเรียนรวมที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สารินี เกษมสันต์ ญอยุธยา (2548) และวุฒิภา สว่างสุข (2554) กล่าวว่าศิลปะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กพิเศษ โดยในหลักสูตรการเรียนต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ มีการสอนศิลปะจากง่ายไปหายาก เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวของนักเรียนไปยังเรื่องไกลตัว มีการจัด

สภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนปกติและผู้เรียนรวม สื่อการเรียนรู้ครูต้องจัดเตรียมให้หลากหลาย และใช้ได้กับผู้เรียนทุกคนในห้องเรียนรวม มีความร่วมมือกันระหว่างครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ส่วน การประเมินผลการเรียนศิลปะของเด็กพิเศษในห้องเรียนร่วมนั้นต้องมีเครื่องมือการประเมินผลที่ หลากหลายตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินแตกต่างจากเด็กปกติ รวมถึงมีการสังเกต พฤติกรรมระหว่างการทำงานศิลปะด้วย

2. แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การศึกษาแบบเรียนรวม คือการให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมทางการศึกษาแก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนรู้ทักษะชีวิต อยู่ในสภาพแวดล้อมในห้องเรียนกับนักเรียน ปกติเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง และผู้เรียนปกติก็ได้เปิดโลกทัศน์ในการอยู่ร่วมกับ บุคคลที่มีความหลากหลายทั้งทางกายภาพและสติปัญญา มีการปลูกฝังการอยู่ร่วมกันในสังคมให้กับ ทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษเป้าหมายหลักของการรวมผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในระบบการศึกษา คือการส่งเสริมทัศนคติและทักษะของครู โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่จะ ช่วยสนับสนุนให้ครูสามารถส่งเสริมความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยสอนให้เกิดการร่วมมือ ในการเรียนรู้ มีการยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Kaur & Arora,2014; Menzies & Falvey, 2008; Colarusso & O'Rourke,2004; ผดุง อารยะวิญญู , 2542)

แนวทางในการจัดการเรียนรวมคือการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนใน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมปกติในโรงเรียนปกติร่วมกับนักเรียนทั่วไป และให้โอกาสนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษที่ผ่านการคัดกรองมีสติปัญญาระดับ 70 ขึ้นไปได้เข้าเรียนในห้องเรียนรวมร่วมกับ เด็กปกติ หรือเรียกว่าห้องเรียนปกติเต็มเวลา เบญจา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544) และ ผดุง อารยะวิญญู (2542) เสนอแนวทางการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในห้องเรียนรวมตามแนว ทิศทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริม ทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนในห้องเรียนรวม นอกจากนี้บทบาทของครูในการสอนคือต้องรู้จักเลือก กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจในจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียน กำหนด เป้าหมายให้ชัดเจน สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียน ครูต้องสอนทักษะ การทำงานร่วมกัน และสังเกตพฤติกรรมของเด็กพร้อมให้คำแนะนำ

ในที่นี้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง เด็กที่ มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเนื่องด้วยการขาดความสามารถ (Disability) ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา ส่วนในทางการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม คือเด็กที่มี ความจำกัดทางสติปัญญา การเรียนรู้และสติปัญญาเป็นส่วนใหญ่ แต่มีระดับสติปัญญา และ

ความสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเรียนรู้ตามหลักสูตรปกติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2558)

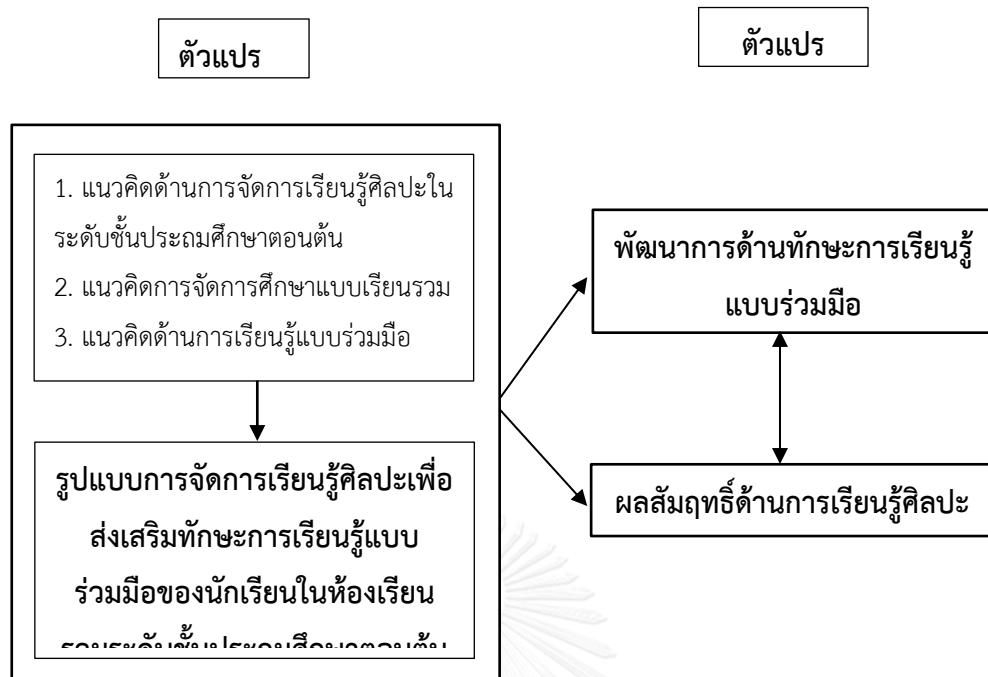
3. แนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียน
ค้นพบความรู้ด้วยตนเองหรือเกิดการเรียนรู้ที่ซับซ้อนด้วยตัวเอง จากการพูดคุยสนทนาปัญหาพร้อมกับ
ผู้อื่น เป็นไปตามแนวคิดของ Piaget และ Vygotsky ที่เน้นว่ากระบวนการทางสังคมมีส่วนกระตุ้นให้
บุคคลเกิดการปรับแต่งและพัฒนาความคิดของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (นุชลี
อุปถัมภ์, 2556)ด้านหลักการสอนแบบร่วมมือ คือ การจัดกลุ่มผู้เรียน 4-6 คนโดยแต่ละผู้เรียนที่มีความ
แตกต่างกันทางสติปัญญาหรือร่างกาย คือให้มีทั้งผู้ที่มีความสามารถสูง กลาง ต่ำ ครอบคลุมความสามารถใน
กลุ่มเดียวกัน ให้ทำงานร่วมกัน 5-6 สัปดาห์จึงเปลี่ยนกลุ่มใหม่ มีการวางแผนเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน
รับผิดชอบทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่
ส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันเกิดทักษะทางสังคม เพื่อลดช่องว่าง
ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบ สามารถนำเสนอความคิดเห็น
สนับสนุนความเห็นของสมาชิกในกลุ่ม อธิบายสิ่งที่ทำร่วมกันได้อย่างชัดเจน (Felder and Brent,
2007; Kagan (1994), 1994; Johnson and Johnson, 1994; Baroody, 1994)

โดยในงานวิจัยนี้ได้นำหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Johnson and Johnson
(1989) มาเป็นตัวแปรสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการคือ (1) การพึ่งพาเกื้อกูลกัน (Positive
Interdependence) (2) การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด (Face-to-face Promotion Interaction)
(3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) (4) การใช้
ทักษะปฏิบัติการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and
Small-Group Skill) และ (5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ส่วนผลของการ
เรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น คือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย (Effort to Achieve) มี
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่ดีขึ้น (Positive Relationship) และ มีสุขภาพจิตที่ดี มีความเชื่อมั่นใน
ตัวเองมากขึ้นทำให้เกิดทักษะทางสังคม (Psychological Adjustment social competence)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้
ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษา
ตอนต้น และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลที่ได้รับคือนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้าน
ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สูงขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ศิลปะ แสดงดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า ACI Model หรือ Art for Cooperative Learning in Inclusive Classroom มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ 6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 7) บทบาทครู และ 8) บทบาทนักเรียน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความร่วมมือในระหว่างการเรียนรู้ศิลปะ จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของ

Johnson, Johnson, and Smith (1998) มี 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะในการวางแผนเป้าหมายทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง 2) ทักษะในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน 3) ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน 4) ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม 5) มีทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน

นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนในช่วงอายุ 7-9 ปี ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีระบบการจัดการเรียนรวม แยก 2 ประเภทคือ

- 1) นักเรียนปกติ
- 2) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แยกได้เป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

2.1) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ผ่านการคัดกรองด้วยกระบวนการทางการศึกษาหรือจากการคัดกรองทางการแพทย์ เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) และบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีระดับสติปัญญา 70 ขึ้นไป และได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองว่านักเรียนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

2.2) นักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คือ เป็นนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ จากการประเมินของครูผู้สอน แต่ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้คัดกรองนักเรียน จึงไม่มีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ รวม 7 คาบเรียน มีการวัดผลการเรียนรู้ทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลประโยชน์ที่ครูและนักเรียนได้รับหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผ่านการวิเคราะห์และรับรองอรรถประโยชน์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน

ในห้องเรียนรวมระดับประถมศึกษาตอนต้น ในการนำไปใช้สำหรับส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

2. นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนรู้
แบบร่วมมือผ่านการเรียนศิลปะ มีพฤติกรรมการด้านบวกและมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ดีขึ้น

3. นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนรู้
แบบร่วมมือผ่านการเรียนศิลปะ มีความสุขกับการเรียนศิลปะและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะที่
สูงขึ้น

4. ครูศิลปะและนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาศิลปศึกษาได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้
ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาทางศิลปศึกษา
 - 1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
 - 1.4 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
 - 1.5 บทบาทของครูศิลปะ
2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 2.1 การจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับผู้พิการ
 - 2.2 การจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 2.3 การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม
3. แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 3.2 ประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม
 - 3.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม
 - 3.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม
4. แนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 4.2 หลักการการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 4.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 4.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1.1 ความหมายและความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ศิลปะไม่ว่าสาขาใดต่างเป็นแก่นในการแสวงหาความรู้ เป็นมูลฐานสำคัญที่สนับสนุนให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข เพราะศิลปศึกษามีคุณค่าในการพัฒนาเด็กให้เติบโตมาที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เสริมสร้างพฤติกรรมและส่งเสริมอารมณ์ สติปัญญา ร่างกายและสังคม อีกทั้งศิลปศึกษายังช่วยให้คนในสังคมเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมของชาติ ปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงามช่วยให้คนทำหน้าที่ของตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์, 2536)

ส่วน ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2556) นำเสนอคุณค่าของศิลปะซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นไว้ว่า ศิลปะเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์มิใช่อุบัติที่ สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น หากแต่ด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกอันทำให้เราทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ผลงานศิลปะถูกนำมาใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ผลงานศิลปะที่มีคุณค่าไม่ใช่แค่ทำให้เหมือนจริง หากแต่ยังเป็นเครื่องปลุกเร้าอารมณ์ผู้ชมให้คล้อยตามคำอธิบายของลักษณะและคุณค่าของผลงานศิลปะซึ่งวางอยู่บนทฤษฎีการแสดงออกความรู้สึก สอดคล้องกับ Lane (1995) ที่นำเสนอว่าศิลปะมีคุณค่าในมุมมองที่แตกต่างกันของงานศิลปะแต่ละสาขาหรืองานศิลปะแต่ละชิ้น งานศิลปะมีความแตกต่างทางคุณค่าด้านปัญญา ด้านสังคม ประวัติศาสตร์ ความรู้สึก เชื้อชาติ ด้านเศรษฐศาสตร์ และเพื่อการบำบัด

นอกจากศิลปะจะมีคุณค่ายังมีความสำคัญในด้านการพัฒนามนุษย์ ตามที่เทวี ประสาท (2546) ได้นำเสนอถึงความสำคัญของศิลปศึกษา ว่าศิลปศึกษาไม่ได้มีจุดมุ่งหมายแค่สร้างผลงานศิลปะ แต่เป้าหมายสูงสุดของศิลปศึกษาคือการศึกษาเรียนรู้ให้มนุษย์เติบโตอย่างมีความอ่อนนไหวต่อความงามในธรรมชาติต่อค่านิยมในสังคมและต่อด้านที่เป็นความงามของชีวิตโดยรวม สร้างความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสมดุลทั้งกายและใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องมีการปูพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็กให้เกิดเป็นพฤติกรรมและทัศนคติ ตลอดจนรสนิยมทางสุนทรียะให้มีความชัดเจนขึ้นเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ การวางแผนการศึกษาที่ดีและเหมาะสมโดยมีศิลปศึกษาเป็นพื้นฐาน ย่อมช่วยให้สังคมสามารถที่จะสร้างค่านิยมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้สรุปว่าศิลปะเป็นรากฐานของการศึกษาและเป็นรากฐานของชีวิตด้วย

การสอนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา ถูกจัดว่าเป็นวิชาที่สร้างเสียงหัวเราะ เป็นสีสันที่น่าค้นหา ศิลปะทั้งการวาด ระบายสี สร้างแบบ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นวิชาที่ทำให้เด็กได้เล่น ได้ค้นหาสิ่งที่อยู่รอบตัว ทำให้เกิดพัฒนาการด้านต่างๆ แต่ในขณะเดียวกัน Habbard (1982) กล่าวว่า แม้ในหลักสูตรจะระบุวิชาศิลปะไว้ในหลักสูตรเพราะเป็นวิชาที่จำเป็น แต่ครูและผู้ปกครองยังไม่ให้ความสำคัญ และครูมองว่าศิลปะเป็นพรสวรรค์สำหรับบางคนเท่านั้น ซึ่งการเรียนศิลปะใน

โรงเรียนตอบโจทย์ 2 ด้านคือ เป็นการสนับสนุนความรู้ทางศิลปะเพื่อตัวมันเอง และเรียนศิลปะเพื่อเข้าถึงความรู้ในการนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ดีเป้าประสงค์หลักของการสอนศิลปะในโรงเรียนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม โดยศิลปะพัฒนาบุคคลได้เพราะศิลปะทำให้เกิดอิสรภาพผ่านสัญญาณ การได้ยิน สัมผัส ตมกลิ่น รูรส ซึ่งเป็นประสาทสัมผัสที่สำคัญมาก การมองเชื่อมโยงกับข้อมูลต่างๆทำให้เกิดองค์ความรู้

แนวคิดของ Libby (2000) สนับสนุนว่า การสอนศิลปะในเด็กระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กได้เรียนรู้สังเกตผลงานศิลปะในยุคสมัยต่างๆของศิลปิน ศึกษาค้นคว้า อภิปราย เพื่อค้นหาแนวทางการทำงานศิลปะของตัวเองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้วิธีการทำงานและประวัติของศิลปินต่างๆ ภาพแต่ละภาพที่ดูกวาดขึ้นมาด้วยองค์ประกอบแต่มีแฝงด้วยประวัติศาสตร์ ในแต่ละยุคสมัย นอกจากนี้ Libby อธิบายเพิ่มเติมว่า ภาพวาดคือประสบการณ์ 3 ชั้น ได้แก่ การมองเห็น(Visual) ความรู้สึก (Emotional) และสติปัญญา (Intellectual) ดังนั้นเวลาที่สอนให้เด็กทำงานศิลปะต้องคำนึงถึงการแสดงออกทางอารมณ์ และปัญญา แม้แต่การ Reproduction ก็เป็นการสื่อสารข้อความจากศิลปินต้นแบบมายังเด็กที่คัดลอกงานนั้น ดังนั้นเวลาที่ครูสอนศิลปะไม่ใช่แค่ให้เด็กดูภาพ แต่ต้องสอนให้พิจารณาด้วยองค์ความรู้ มองดูอย่างลึกซึ้งถึงอารมณ์ ความรู้สึกของศิลปินที่พยายามสื่อสารออกมาดูภาพแล้วสามารถระบุถึงองค์ประกอบ และเด็กสามารถพูดถึงสิ่งที่คิดเห็นเกี่ยวกับภาพนั้นได้ ซึ่งผลงานศิลปะที่เป็นต้นแบบเหล่านี้จะเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานตัวเองตามประสบการณ์ของพวกเขา ในหลักสูตรการสอนศิลปะเป็นการสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะให้กับเด็ก ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเด็กบางคนจะเรียนรู้ได้แม่นยำผ่านสัมผัสเดียวที่เหนือกว่าสัมผัสอื่นๆ การทำงานศิลปะเป็นการเรียนรู้เช่นเดียวกับการทำงานด้านอื่นๆไม่ว่าจะเป็นนักเขียน นักวิทยาศาสตร์ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ทำให้เด็กเรียนรู้โลกอย่างระมัดระวังตอบสนองต่อสิ่งที่พบเห็นเพื่อเพิ่มทักษะในการรับรู้ ดังนั้นเด็กจะเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะด้วยความคิดและประสบการณ์ส่วนตัว ที่ให้โอกาสเด็กในการแสดงความรู้สึก ฝึกทักษะการแก้ปัญหา สร้างความมั่นใจ กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญต่อ ร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์นี้ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการและใช้ทักษะความคิดขั้นสูง (รวมถึงความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมิน) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดระดับความคิดของบลูม (Bloom's Taxonomy)

สรุปได้ว่าศิลปะมีคุณค่าไม่ใช่แค่กิจกรรมที่สร้างผลงานศิลปะอย่างเช่นก่อนหน้า แต่เป็นการสร้างผลทางนามธรรม ซึ่งเน้นคุณค่าในการเรียนการสอนศิลปะเพื่อพัฒนาจิตใจให้ผู้เรียนมีรสนิยม ชื่นชมศิลปะเห็นคุณค่าความงาม พัฒนาทางกายภาพในด้านการแสดงออก และพัฒนาคุณค่าทางสังคม นั่นคือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศิลปะยังมีความสำคัญในการสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์ เกี่ยวข้องกับการยกระดับทางจิตใจ เป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษา

เพื่อพัฒนาบุคคลในทุกช่วงวัย บุคคลทุกระดับความสามารถหรือผู้ที่มีความบกพร่องทั้งทางร่างกาย และสติปัญญาสามารถได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมทักษะที่จำเป็นผ่านการเรียนรู้ทางศิลปะ

1.2 การจัดการเรียนรู้ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาทางศิลปศึกษา

จากที่นำเสนอมาข้างต้นว่าศิลปศึกษามีคุณค่าต่อการพัฒนาบุคคล รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อ การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับปรัชญาทางศิลปศึกษา ของ Edmund Burke Feldman (Feldman, 1996) จากหนังสือ Philosophy of Art Education ซึ่งนำเสนอปรัชญาทางศิลปศึกษา โดยเชื่อมโยงกับมิติต่างๆในสังคม อันได้แก่ มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางการเมืองการปกครอง มิติทางจิตวิทยา และมิติทางพุทธิปัญญาและจริยธรรม ซึ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวกับปรัชญาทางศิลปศึกษาด้านมิติทางสังคม และมิติทางจิตวิทยา โดยตรง จึงได้นำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

ปรัชญาทางศิลปศึกษาด้านมิติทางสังคม

มิติด้านสังคม แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและความสำคัญของศิลปศึกษาที่มีต่อสังคม ซึ่งสังคมที่เล็กที่สุดคือครอบครัว ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างรสนิยมในการเลือกของเด็ก ผ่านทางสิ่งของที่พ่อแม่หรือคนในครอบครัวเลือกใช้ การสอนศิลปะจึงควรคำนึงถึงปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อ รสนิยมของผู้เรียนด้วย เช่นเดียวกับชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานศิลปะของเด็ก เนื่องจาก เด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับ “ชุมชน” ที่เกิดขึ้นรอบๆตัวเด็ก เด็กจะสร้างแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนขึ้นมาจากสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวัน ผสมกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การศึกษางานศิลปะของเด็กจึงทำให้เข้าใจถึงลักษณะ “ชุมชน” ของเด็กคนนั้นด้วย

ด้านการสอนศิลปะส่วนใหญ่ยึดตามหลักพัฒนาการของเด็ก และไม่ได้คาดหวังให้ผู้เรียน แสดงออกมากกว่าวัยของตัวเอง แท้จริงแล้วการสอนศิลปะควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา และตระหนักถึงความหมายของสิ่งที่ต้องการสื่อสาร มากกว่าการคำนึงถึงช่วงวัยหรือเกณฑ์การให้คะแนน นอกจากนี้ควรมองศิลปศึกษาในทรรศนะของการศึกษาตลอดชีวิตด้วย ซึ่งครูจำเป็นต้องตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็ชนชั้นใด มีเชื่อว่าศิลปะเป็นหนทางของการแสดงออกสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาส เป็นวิธีที่จะแสดงถึงความเท่าเทียม ศิลปะจำเป็นสำหรับคนทุกชนชั้น และครูศิลปะควรมีความเป็นกลาง และเปิดกว้างให้กับคนทุกชนชั้นเสมอ

นอกจากศิลปะจำเป็นกับคนทุกชนชั้นยังต้องคำนึงถึงการแสดงออกทางวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ของแต่ละคน การสอนศิลปะไม่ใช่แค่สะท้อนวัฒนธรรมดั้งเดิมแต่ต้องแสดงวัฒนธรรมที่เด็กได้เรียนรู้ใหม่ จากเรื่องใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ฯ ซึ่งหมายรวมถึงความเชื่อและศาสนาสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการแสดงออกทางศาสนาที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมในชุมชน ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและความเชื่อ และการชี้ให้เห็นภาพที่ถูกต้อว่าศิลปะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่เท่ากับเพศใดก็ตามจึงเป็นสิ่งจำเป็น

สิ่งสำคัญที่ศิลปศึกษาใช้เป็นสื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือวัฒนธรรมทางสายตา (Visual Culture) การให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของโลกตามยุคสมัย เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงกับการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะวิจารณ์ ซึ่งวัฒนธรรมทางศิลปะมีความเป็นสากล เนื่องจาก มนุษย์ทุกคนสามารถแสดงออกทางศิลปะได้ เราจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ศิลปะจากกลุ่มคน, ช่วงเวลา และสถานที่ที่หลากหลายอย่างเท่าเทียม ไปพร้อมกับ การศึกษาเทคนิค, ค่านิยม และสุนทรียะจากงานศิลปะนั้นๆ

การเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางศิลปะหรือสุนทรียะจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในศิลปศึกษา เนื่องจากจะเป็นตัวป้องกันเด็กจากการสร้างงานศิลปะอย่างไม่มีความรับผิดชอบ การตระหนักถึง อิทธิพลของศิลปะ และการเรียนรู้หลักของความงามจะช่วยป้องกันสิ่งเหล่านี้ได้ และการสอนศิลปะ จะต้องไม่ละเลยต่อสังคม ครูต้องสอนให้นักเรียนเชื่อมโยงศิลปศึกษากับสังคมโดยรอบมากขึ้น

ท้ายที่สุดแล้วครูคือผู้สร้างและดำรงวัฒนธรรม โดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ ที่จะส่งต่อไปยัง นักเรียนให้สืบทอดหน้าที่ในการรักษาวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยสอนให้ผู้เรียนเข้าใจว่าศิลปะไม่ใช่ ความพึงพอใจในตัวเองเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ส่งผลกระทบต่อ ผู้อื่นและสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของศิลปะและสุนทรียะอย่างแท้จริง

ปรัชญาทางศิลปศึกษาด้านมิติทางจิตวิทยา

มิติทางด้านจิตวิทยา แสดงให้เห็นว่าศิลปะนำไปสู่การมองเห็นที่แตกต่างออกไปจากการรับรู้ ปกติเพราะครูสอนให้นักเรียนมีมุมมองที่แตกต่าง รู้จักการประเมิน แยกแยะ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ของสิ่งที่เห็น การขยายประสบการณ์ทางการมองเห็นนั้นเป็นผลจากกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ ที่ครูปลูกฝังให้นักเรียน การฝึกการมองจำเป็นต้องใช้ทั้งความพยายามและสติปัญญา การสอนจึง ไม่ใช่การสอนให้มองอย่างเดียว แต่ต้องฝึกการคิด วิเคราะห์สิ่งที่มองเห็นด้วย นอกจากการมองเห็น จะต้องมีความรับรู้เพราะการรับรู้ทางศิลปะไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่าง สม่ำเสมอ จึงจะสามารถเปลี่ยนมุมมองของนักเรียนได้ ครูศิลปะต้องมีความเข้าใจว่านักเรียนเห็นอะไร ไม่เห็นอะไร และอะไรที่ทำให้เด็กไม่เกิดการรับรู้ นอกจากการสอนศิลปะปฏิบัติแล้ว การสอน ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ก็ต้องใช้ทฤษฎีด้านการรับรู้เช่นกัน

เมื่อเด็ก มองเห็น รับรู้เข้าใจ การลอกเลียนแบบเป็นสิ่งสำคัญ เพราะศิลปะเป็นการ ลอกเลียนแบบสิ่งต่างๆในโลกแห่งความจริงมาไว้ในผลงานศิลปะ เราลอกเลียนสิ่งต่างๆในโลกแห่งการ เลียนแบบยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการสอนศิลปะ นั่นคือการสอนด้วยวิธีสาธิต และกลยุทธ์ในการ สร้างสรรค์ ผลของความรู้ที่เกิดขึ้นจึงทำให้ศิลปศึกษาต้องการพัฒนาความสามารถในการรับรู้เชิงทัศน์ จึงเป็นเหตุผลที่ว่ามิติด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษานั้นเป็นเรื่องเชิงพุทธิพิสัย อันทำให้เกิด

จินตนาการและความคิดขั้นสูง ทั้งนี้การสอนศิลปวิจารณ์จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดแบบมี
วิจารณ์ญาณ เนื่องจากต้องใช้หลักการ เหตุผลในการตีความ

การกระตุ้นเป็นหลักสำคัญของศิลปศึกษา เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน โดยแรงกระตุ้น
ควรมาจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต การสอนศิลปะจึงเป็นการค้นหาความต้องการด้านคุณค่าทาง
สุนทรียะของผู้เรียนและเปลี่ยนให้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ ทั้งนี้คนส่วนใหญ่ไม่ค่อย
เห็นคุณค่าทางสุนทรียะในผลงานเด็ก แท้จริงและการสร้างบุคลิกภาพนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น
ตั้งแต่ในวัยเด็ก เด็กจึงมีบุคลิกภาพและความคิดเป็นของตนเอง และสามารถแสดงออกถึงสิ่งเหล่านี้
ผ่านทางงานศิลปะได้ ซึ่งศิลปะไม่ใช่เรื่องของพรสวรรค์เพียงอย่างเดียว ครูต้องสอนให้เด็กเข้าใจว่า
ทักษะทางศิลปะสามารถฝึกฝนได้ และต้องสร้างภาพลักษณ์ให้คนที่มีความสามารถทางศิลปะว่าไม่ใช่
คนที่แปลกประหลาดกว่าคนอื่น ๆ ในด้านความคิดสร้างสรรค์นั้นครูศิลปะมองว่า ความคิดสร้างสรรค์
เป็นเรื่องของทักษะ เทคนิคการแสดงออก แต่แท้จริงแล้วความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของสติปัญญา
อาจกล่าวได้ว่าผลงานศิลปะเป็นสัญลักษณ์ของความคิดสร้างสรรค์ แต่แนวคิดเป็นเรื่องของจิตวิทยา
ครูศิลปะจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยาด้วย

ในประเด็นสุดท้ายคือการใช้ศิลปะเพื่อการบำบัด โดยมีความเชื่อว่าศิลปะของผู้ป่วยจิตเวชคือ
การแสดงออกอย่างอิสระจากโลกความจริงเพราะเป็นศิลปะที่ไม่ถูกควบคุมด้วยแรงกดดันทางสังคม
และวัฒนธรรม ซึ่งศิลปบำบัดและศิลปศึกษาย่อมมีความแตกต่างกัน เพราะศิลปะบำบัดถูกใช้เพื่อ
ผู้ป่วย การจัดกิจกรรมจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้และความสะดวก ซึ่งนักบำบัดจะเป็นผู้
กำหนดให้ แต่ศิลปศึกษานั้นมีไว้เพื่อนักเรียน ไม่ใช่ผู้ป่วย แต่เราอาจมองศิลปศึกษาในมุมมองของ
ศิลปะบำบัดได้เช่นกัน คือการมองว่านักเรียนทุกคนย่อมมีความเจ็บป่วยด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น
ด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ความกังวลใจ เป็นต้น พลังงานแง่ลบเหล่านี้อาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดได้
ศิลปะจะเป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนพลังงานเหล่านี้ให้ไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยการเปลี่ยนให้เป็นสิ่งที่
สังคมยกย่องและเห็นคุณค่า คืองานศิลปะนั่นเอง

สรุปแล้ว ครูศิลปะนั้นจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
ของศิลปศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาอย่างมาก ครูศิลปะจึงต้องฝึกฝนความเชี่ยวชาญทาง
ศิลปะและจำเป็นต้องใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเข้ามาประกอบ และที่สำคัญการสอนศิลปะต้องมีส่วน
รับผิดชอบต่อสังคม และส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม ครูศิลปะจึงจำเป็นต้อง
ต้องการความรู้ความเข้าใจในปรัชญาทางศิลปศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านสังคมและด้านจิตวิทยา

1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(2552) นำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พ.ศ. 2551 ว่าเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

ส่วนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ศิลปะในสาระทัศนศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระบุว่านักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้องค์ประกอบที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2547) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปศึกษา มีความแตกต่างจากการศึกษาในสาขาอื่น เพราะมีองค์ประกอบในแง่จิตพิสัยและสุนทรียภาพเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ในศตวรรษที่ 19 เกิดทฤษฎีใหม่ทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ของ Dewey เรียกว่าระบบพิพัฒนาการ การสอนศิลปะจึงปรับเปลี่ยนไปเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่ฝึกแค่ทักษะเพียงอย่างเดียว และศิลปะควรเป็นเครื่องมือของการแสดงออกทางอารมณ์และความงาม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอารมณ์ เห็นคุณค่าของความงาม ด้วยการคิด การตั้งประเด็นคำถาม การจัดกิจกรรม โดยเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ในส่วน วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) ได้สนับสนุนประเด็นนี้ว่า หลักสูตรศิลปศึกษาของไทยได้รับแนวคิดและมีความเชื่อมโยงจากการศึกษาของสหรัฐอเมริกา การเรียนการสอนทัศนศิลป์ เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ศิลปศึกษาเชิงวัฒนธรรม (Cultural Art Education) และศิลปศึกษาแบบ DBAE (Discipline Based Art Education) ซึ่ง DBAE มุ่งเน้นการสอนศิลปะบน 4 แกน คือ ศิลปะสร้างสรรค์ (Creative Art) ประวัติศาสตร์ศิลป์ (History Art) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) และศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

เห็นได้ว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนศิลปศึกษานั้นไปที่การพัฒนาบุคคล มากกว่าจะสร้างให้บุคคลนั้นเป็นศิลปิน แต่ศิลปะมีความสำคัญต่อพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในความเป็นมนุษย์ และมีประสบการณ์ทางสุนทรียะ ที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ตามที่ Kear and Callaway (2000) สรุปว่าการเรียนศิลปะในสาขาต่างๆ เกี่ยวข้องกับทักษะทางร่างกายและเทคนิคเฉพาะของศิลปะแต่ละสาขา รวมถึงพัฒนาการความเข้าใจในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ความคิดสร้างสรรค์ แนวคิดทางศิลปะ ศิลปะแต่ละสาขา ต้องการให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถใช้วัสดุและรูปแบบทางศิลปะเป็นสื่อ ในการแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดและมโนทัศน์ ซึ่งได้นำเสนอผลของการเรียนศิลปศึกษาของ Eisner ใน 4 ด้าน คือ

ศิลปะส่งผลให้เกิดจินตนาการ ศิลปะทำให้ตระหนักถึงคุณค่าทางสุนทรียะในชีวิต ศิลปะทำให้เกิดความเชื่อมโยงวัฒนธรรมและช่วงเวลาในการสร้างงานศิลปะ และศิลปะคือการพัฒนาศิลปศึกษา

ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระบุว่าจัดการการเรียนรู้ศิลปะใน สาระทัศนศิลป์คือการต้องการให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงาน ทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้ อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการ ของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักที่ผู้เรียนต้องได้รับการจัดการเรียนรู้ให้มีความเข้าใจ ในประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ ศิลปะปฏิบัติและสุนทรียภาพ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ศ.1.1

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์

วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. อภิปรายเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ และขนาดของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น	• รูปร่าง ลักษณะ และขนาดของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
	2. บอกความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมรอบตัว	• ความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น รู้สึกประทับใจกับความงาม ของบริเวณรอบอาคารเรียน หรือรู้สึกถึง ความไม่เป็นระเบียบ ของสภาพภายในห้องเรียน
	3. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างงานทัศนศิลป์	• การใช้วัสดุ อุปกรณ์ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ดินสอ พู่กัน กระดาษ สีเทียน สีน้ำ ดินสอสีสร้างงานทัศนศิลป์
	4. สร้างงานทัศนศิลป์โดยการทดลองใช้สี ด้วยเทคนิคง่าย ๆ	• การทดลองสีด้วยการใช้สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีเทียนและสีจากธรรมชาติที่ทำได้ในห้องเรียน
	5. วาดภาพระบายสีภาพธรรมชาติ ตามความรู้สึกของตนเอง	• การวาดภาพระบายสีตามความรู้สึกของตนเอง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	1. บรรยายรูปร่าง รูปทรงที่พบในธรรมชาติและสิ่งแวดลอม	• รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดลอม เช่น รูปกลม รี สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมและกระบอก
	2. ระบุทัศนธาตุที่อยู่ในสิ่งแวดลอม และงานทัศนศิลป์ โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง และรูปทรง	• เส้น สี รูปร่าง รูปทรงในสิ่งแวดลอม และงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ เช่น งานวาด งานปั้น และงานพิมพ์ภาพ
	3. สร้างงานทัศนศิลป์ต่าง ๆ โดยใช้ทัศนธาตุที่เน้นเส้น รูปร่าง	• เส้น รูปร่างในงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ เช่น งานวาด งานปั้น และงานพิมพ์ภาพ
	4. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างงานทัศนศิลป์ 3 มิติ	• การใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างงานทัศนศิลป์ 3 มิติ
	5. สร้างภาพปะติดโดยการตัดหรือฉีกกระดาษ	• ภาพปะติดจากกระดาษ
	6. วาดภาพเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวของตนเองและเพื่อนบ้าน	• การวาดภาพถ่ายทอดเรื่องราว
	7. เลื่องานทัศนศิลป์ และบรรยายถึงสิ่งที่มองเห็น รวมถึงเนื้อหาเรื่องราว	• เนื้อหาเรื่องราวในงานทัศนศิลป์
	8. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์เป็นรูปแบบงาน โครงสร้างเคลื่อนไหว	• งานโครงสร้างเคลื่อนไหว
ป.3	1. บรรยาย รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดลอม และงานทัศนศิลป์	• รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติสิ่งแวดลอมและงานทัศนศิลป์
	2. ระบุ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สร้างผลงาน เมื่อชมงานทัศนศิลป์	• วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สร้างงานทัศนศิลป์ประเภท งานวาด งานปั้น งานพิมพ์ภาพ
	3. จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดลอมและงานทัศนศิลป์ โดยเน้นเรื่อง เส้น สี รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว	• เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ในธรรมชาติ สิ่งแวดลอมและงานทัศนศิลป์
	4. วาดภาพ ระบายสีสิ่งของรอบตัว	• การวาดภาพระบายสี สิ่งของรอบตัว ด้วยสีเทียน ดินสอสี และสีโปสเตอร์
	5. มีทักษะพื้นฐาน ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ สร้างสรรค์งานปั้น	• การใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานปั้น
	6. วาดภาพถ่ายทอดความคิดความรู้สึกจากเหตุการณ์ชีวิตจริง โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว	• การใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว วาดภาพถ่ายทอดความคิดความรู้สึก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	7. บรรยายเหตุผลและวิธีการในการสร้างงานทัศนศิลป์ โดยเน้นถึงเทคนิคและวัสดุ อุปกรณ์	• วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการในการสร้างงานทัศนศิลป์
	8. ระบุสิ่งที่ชื่นชมและสิ่งที่ควรปรับปรุงในงานทัศนศิลป์ของตนเอง	• การแสดงความคิดเห็นในงานทัศนศิลป์ของตนเอง
	9. ระบุ และจัดกลุ่มของภาพตามทัศนธาตุที่เน้นในงานทัศนศิลป์นั้น ๆ	• การจัดกลุ่มของภาพตามทัศนธาตุ
	10. บรรยายลักษณะรูปร่าง รูปทรงในงานการออกแบบสิ่งต่าง ๆ ที่มีในบ้านและโรงเรียน	• รูปร่าง รูปทรง ในงานออกแบบ

ตารางที่ 2 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามมาตรฐาน ศ.1.2

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. ระบุงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน	• งานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน
ป.2	1. บอกความสำคัญของงานทัศนศิลป์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน	• ความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน
	2. อธิบายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่นโดยเน้นถึงวิธีการสร้างงานและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้	• งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น
ป.3	1. เล่าถึงที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น	• ที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น
	2. อธิบายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น	• วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

จากมาตรฐานการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ รวมถึงตัวชี้วัดที่กำหนดจากสาระแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมาตรฐานศ 1.1 แสดงให้เห็นถึงการกำหนดให้ผู้เรียนได้การสร้างสรรค้งานศิลปะโดยใช้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ และเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีทางศิลปะ ส่วนมาตรฐาน ศ 1.2 เน้นให้เกิดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปวิจารณ์ จากการศึกษาศิลปะในท้องถิ่นและศิลปะสากล ซึ่งสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะจึงจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรสถานศึกษารวมถึงหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวการสอนแบบ DBAE DBAE (Discipline Based Art Education) เป็นแกนหลัก ครูเลือกวิธีการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ตามวุฒิภาวะตามช่วงวัยของเด็ก ตามสภาพแวดล้อม และที่สำคัญคือสอดคล้องกับหลักสูตรทั้งหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาด้วย

ด้านแนวทางการประเมินผลงานศิลปะระดับชั้นประถมศึกษา ศรียา นิยมธรรม (2544) นำเสนอว่าการวัดผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยต้องมุ่งวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและการกิจกรรมทางศิลปะเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนและครู การประเมินผลทางศิลปะจะทำให้ผู้เรียนรู้ระดับความสามารถและความถนัดของตนเอง และสิ่งที่ควรปรับปรุง ครูเองก็ต้องหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์การศึกษา การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษาที่สำคัญ ก็คือ การวัดพัฒนาการของนักเรียนในด้านการสร้างสรรค์สุนทรียภาพ การรับรู้อารมณ์ สติปัญญา สังคม และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความนิยมในศิลปะเจตคติ ทักษะและการนำไปใช้ ทั้งนี้ในการวัดผลวิชาศิลปะศึกษา ครูควรอธิบายให้คะแนน ให้นักเรียนทราบโดยเฉพาะการวัดผลในด้านความรู้ ทักษะการออกแบบ และการนำไปใช้ ครูอาจจะบอกให้นักเรียนทราบจะให้คะแนนในหัวข้อใด ข้อละเท่าไร เพื่อจะได้เป็นมาตรฐานให้นักเรียนได้มีโอกาสตรวจทานแก้ไขปรับปรุง การทำงานของตนให้เรียบร้อย ก่อนที่จะส่งงานชิ้นต่อไป ซึ่งสรุปรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ 3 การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา (ศรียา นิยมธรรม, 2544)

วัดพัฒนาการ	วัดพฤติกรรม
1. พัฒนาการทางการสร้างสรรค์ 1.1 การทำงานได้อย่างอิสระ 1.2 มีความเชื่อมั่นในความคิดของตน 1.3 ไม่ลอกแบบของผู้อื่น 1.4 สามารถออกแบบได้รวดเร็ว แน่นนอน ทันที 1.5 มีลักษณะการแสดงออกแตกต่างกับคนอื่น และงดงามดีด้วย	1. ด้านความรู้ความสามารถ 1.1 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เฉพาะทางศิลปะ 1.2 ความรู้เกี่ยวกับประวัติทั่วไปของศิลปะ 1.3 ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและขบวนการทำ

<p>2. พัฒนาการทางสุนทรียภาพ</p> <p>2.1 ความนิยมเข้าใจที่เกิดจากความรู้สึกภายใน</p> <p>2.2 ความนิยมเข้าใจที่อาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติทางศิลปะ</p> <p>2.3 มีความเข้าใจและใช้หลักการทางสุนทรียภาพได้ถูกต้องเหมาะสม</p> <p>2.4 สามารถเลือก แบ่งแยกและให้เหตุผลทางศิลปะที่ดี</p>	<p>2. ด้านความเข้าใจ</p> <p>2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างทางศิลปะ</p> <p>2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กฎ และการสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>2.3 ความสามารถในการประเมินผลงานของศิลปะ</p> <p>2.4 ความสามารถในการให้เหตุผลในการพิจารณา</p>
<p>3. พัฒนาการทางการเรียนรู้</p> <p>3.1 การสังเกตถึงความถูกต้องของงาน ตามหลักเกณฑ์ของงานศิลปะ เช่น แสงเงา ความตื้นลึก</p> <p>3.2 ความรู้สึกที่เกิดจากการดูงานศิลปะ เช่น ความรู้สึกในเรื่องพื้นผิวอ่อน แข็ง</p> <p>3.3 ความรู้สึกในการเคลื่อนไหว เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกายและสิ่งของ</p>	<p>3. ด้านความคิดและการออกแบบ</p> <p>3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาในการออกแบบ</p> <p>3.2 ความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผลของการออกแบบ</p>
<p>4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา</p> <p>4.1 สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้ถูกต้องมีรายละเอียดมาก และงดงาม</p> <p>4.2 การใช้หลักการทางศิลปะได้เหมาะสม เช่น การใช้สีในการออกแบบ</p> <p>4.3 มีความรู้ในเรื่องต่างๆ ได้ละเอียดถูกต้องมาก</p>	<p>4. ด้านศิลปนิยม</p> <p>4.1 ความนิยมในศิลปะที่เกิดจากความรู้สึกภายใน</p> <p>4.2 ความนิยมที่อาศัยประสบการณ์และปฏิบัติ</p> <p>4.3 การอธิบายและประเมินผลงานศิลปะ</p>
<p>5. พัฒนาการทางด้านอารมณ์</p> <p>5.1 การสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างอิสระ มีความเชื่อมั่นในการทำงาน</p> <p>5.2 มีความเป็นระเบียบในการทำงาน</p>	<p>5. ในด้านเจตคติและความสามารถ</p> <p>5.1 ความเชื่อมั่นในการทำงานของตน</p> <p>5.2 ความสนใจในการเรียนและตั้งใจ</p>
<p>6. พัฒนาการทางกาย</p> <p>6.1 มีทักษะในการเขียน ปั้น และการใช้เทคนิคต่างๆ ได้คล่องแคล่วว่องไว</p> <p>6.2 ลักษณะภาพที่แสดงออก มีความสัมพันธ์ในการฝึกเขียน และความรู้สึก</p>	<p>6. ในด้านทักษะและการนำไปใช้</p> <p>6.1 ความสามารถในการให้แสง สี และเงา</p> <p>6.2 ความสามารถในการเขียนภาพด้วยสีต่างๆ</p> <p>6.3 ความสามารถในการใช้วัสดุและเครื่องมือ</p> <p>6.4 ความสามารถในการทำงานศิลปะได้เรียบร้อยตามกำหนด</p> <p>6.5 ความสามารถในการนำไปใช้ได้เหมาะสม</p>
<p>7. พัฒนาการทางด้านสังคม</p> <p>7.1 มีประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อมดี สามารถแสดงออกในงานศิลปะได้ถูกต้อง</p>	

7.2 มีความเข้าใจในการแสดงออกของผู้อื่นได้	
7.3 มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีความสุขในการทำงาน	
7.4 มีความเข้าใจในวัฒนธรรมต่างๆ ของผู้อื่น	

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ครูศิลปะควรวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด สอดคล้องตามตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ครอบคลุมทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติตามแกนหลัก 4 แกนในทฤษฎี Discipline base art education (DBAE) คือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ศิลปะปฏิบัติ และเลือกแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้ที่สะท้อนตัวชี้วัดแต่ละช่วงชั้น และคำนึงถึงการแสดงออกทางศิลปะในแต่ละช่วงวัย รวมถึงมีการบูรณาการเนื้อหาสาระศิลปะให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน

1.4 พัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

พริ่งพงษ์ กุลพิศาล (2531) กล่าวว่า “พัฒนาการทางศิลปะเป็นกระบวนการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะของเด็ก ซึ่งปรากฏอยู่ในวัย จากวัยหนึ่งสู่อีกวัยหนึ่งอย่างต่อเนื่องและ พัฒนาการดังกล่าวจะดำเนินไปอย่างช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจและความสามารถ ทางศิลปะ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจของแต่ละคน ดังจะเห็นได้จากพัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้น จะเริ่มต้นจากการเขียนภาพเป็นเส้นขยุกขยิก จนสามารถลากเส้นตรงได้ เพราะกล้ามเนื้อแขนและมือได้รับการควบคุมดีขึ้น”

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) กล่าวว่า “พัฒนาการทางศิลปะเป็นพัฒนาการควบคุมทั้งด้านความคิดและทักษะ พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก มีความพิเศษกว่าของผู้ใหญ่ในเรื่องความสามารถทางกายด้านประสาทสัมผัสและการ เคลื่อนไหว รวมทั้งความสามารถด้านสมองเชิงสร้างสรรค์ และแสดงออกทางจินตนาการ ซึ่งมีค่าต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและความคิดเชิงบวก”

จากที่กล่าวมานั้นเห็นได้ว่าพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในแต่ละช่วงวัยสัมพันธ์กับพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งการศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กจะทำให้เข้าใจการแสดงออกของเด็กได้ ดังเช่น Kellogg (1967) ได้ศึกษาพัฒนาการวาดรูปของเด็ก เพื่อช่วยให้เข้าใจรูปแบบ พัฒนาการในการทำงานศิลปะของเด็ก ซึ่ง Kellogg ให้ความเห็นว่า เด็กทั่วโลกมีกระบวนการในการพัฒนางานศิลปะเป็นขั้นตอนที่คล้ายๆกัน โดยเด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กทารกแม้ไม่มีประสบการณ์จากโลกภายนอกเหมือนเด็กโต แต่ก็พยายามแสดงความรู้สึกจากภายในออกมา ซึ่งนั่นช่วยให้เด็กสร้างจินตนาการ แสดงออกทางความคิดและความรู้สึกของตัวเอง

ด้าน Lowenfeld and Brittain (1982) ได้ศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กโดยนำเสนอไว้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) เกิดขึ้นในวัย 2-4 ปี ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนมีแบบแผน (The Preschematic Stage) เป็นขั้นการแสดงออกทางศิลปะของเด็กในช่วง 4-7 ปี ส่วนขั้นที่ 3 ขั้นแบบแผน (The Schematic Stage) เป็นขั้นการแสดงออกทางศิลปะของเด็กช่วงอายุ 7-9 ปี หรือนักเรียนในช่วงระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยการแสดงออกทางการวาดภาพของเด็กในขั้นนี้จะเป็นรูปแบบการแทนความหมายด้วยสัญลักษณ์ คือใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆที่ใกล้เคียงกับของจริงได้มากขึ้น มีการวาดรูปคนได้เหมือนจริงมากขึ้น ปรับโครงสร้างของการใช้เส้น จุด ให้เหมือนจริงมากขึ้น เนื่องจากเด็กวัยนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น มีการใช้เส้นฐานในร่องกำหนดระยะหรือรองรับรูปภาพ มีการใช้เส้นฐานสองเส้นเพื่อกำหนดตำแหน่งที่จะวาด เริ่มวาดภาพที่มองเห็นทะลุผ่านได้ เช่นวาดสิ่งที่อยู่หลังกำแพง วาดภาพให้เห็นสิ่งที่อยู่ด้านใน ซึ่งตามความจริงแล้วไม่สามารถมองเห็นได้ ชี้ให้เห็นว่าเด็กมีการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม แต่วาดภาพโดยไม่คำนึงถึงความจริงแต่สร้างสรรค์จากความคิดตัวเองเป็นหลัก

ซึ่งในพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 3 นี้ ทำให้เห็นได้ว่าเด็กเริ่มมีการสร้างสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีการแทนค่าสิ่งต่างๆด้วยสัญลักษณ์ ตอบสนองต่อสิ่งรอบตัว หลังจากขั้นนี้แล้วเด็กจะเริ่มใช้ประสบการณ์ตัวเองในการสร้างสรรค์ใน มีการสร้างงานที่เหมือนจริงมากขึ้น และนำไปสู่ขั้นการใช้เหตุผลในการแสดงออกทางศิลปะซึ่งนั่นคือระยะที่เด็กเข้าสู่วัยรุ่นนั่นเอง

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะควรมีการคำนึงถึงพัฒนาการทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียน และจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนต้น เพื่อครูจะสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละวัย เลือกสรรกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสร้างรูปแบบการประเมินผลที่เหมาะสมกับนักเรียน การเข้าใจพัฒนาการทางศิลปะตามช่วงวัยของผู้เรียนยังช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละวัยที่มีพัฒนาการทางศิลปะแตกต่างกัน ทำให้ผู้สอนสามารถกำหนดแนวทางการสอนได้อย่างชัดเจนและผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัยของตนเอง

1.5 บทบาทของครูศิลปะ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพครูศิลปะ รับผิดชอบการศึกษาวิชาชีพครูศิลปศึกษาต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554)

1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับครูสอนศิลปศึกษา
2. ด้านความรู้ ต้องสามารถบูรณาการความรู้ศิลปศึกษาที่ครอบคลุมไม่น้อยกว่าหัวข้อต่อไปนี้ คือ (1) ศิลปะปฏิบัติ (2) ประวัติศาสตร์ศิลป์ (3) ศิลปวิจารณ์ (4) สุนทรียศาสตร์

3. ด้านทักษะทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องในศาสตร์สาขาศิลปศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก้ปัญหาการพัฒนาผู้เรียน และการวิจัยต่อยอดองค์ความรู้ มีความเป็นผู้นำในการ ปฏิบัติงานอย่างมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการสอนศิลปศึกษา

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้เรียนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เอาใจใส่ในการรับฟัง และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีความรับผิดชอบ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความไวในการวิเคราะห์สรุปความคิดรวบยอดข้อมูลข่าวสารด้านศิลปะจากผู้เรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สามารถสื่อสาร มีดุลยพินิจในการเลือกใช้ และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ (1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่มีรูปแบบหลากหลายทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์ (2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งที่มีความสามารถพิเศษ ที่มีความสามารถปานกลาง และที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม (3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกศิลปศึกษาอย่างบูรณาการ

ด้าน UNESCO (2006) แนะนำว่าครูศิลปศึกษาไม่ควรเน้นหนักเพียงศิลปะปฏิบัติ แต่ยังมีประเด็นอื่นที่สำคัญ ครูศิลปศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูและมีวิธีการเจรจาต่อรองกับนักเรียน นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีในการสอนก็จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ National Art Education Association (2009) ได้รวบรวมและสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูทัศนศิลป์ จากการศึกษาจากประสบการณ์การสอนและความรู้ของครูสอนศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค รวมถึงอาจารย์ที่สอนศิลปะในมหาวิทยาลัยและนักศิลปะในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งสรุปได้เป็น 13 ข้อ ดังนี้

1. ครูศิลปะต้องมีความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งในบริบทของทัศนศิลป์
2. ครูศิลปะเข้าใจลักษณะความสามารถและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ครูศิลปะต้องมีความเข้าใจทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย
4. ครูศิลปะต้องเป็นผู้สร้างข้อมูลของเนื้อหาและหลักสูตรศิลปะ
5. ครูผู้สอนศิลปะใช้ความรู้ของนักเรียนในการวางแผนการเรียนการสอนที่

เหมาะสม

6. ครูศิลปะใช้เทคโนโลยีร่วมสมัยเพื่อเสริมสร้างการเรียนการสอนและการเรียนรู้

7. ครูศิลปะประเมินผลที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน
8. ครูศิลปะสะท้อนให้เห็นถึงระบบการเรียนการสอนจากการปฏิบัติของตนเอง
9. ครูศิลปะประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนการสอน
10. ครูผู้สอนศิลปะมีความร่วมมือและทำงานร่วมกับนักการศึกษาคนอื่น ๆ ได้
11. ครูผู้สอนศิลปะให้บริการกับโรงเรียนและชุมชนของพวกเขา
12. ครูผู้สอนศิลปะพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่เป็นครูศิลปะ
13. ครูศิลปะสร้างหนทางการเติบโตในวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ

ด้าน นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุต (2549) สนับสนุนด้านคุณลักษณะของครูศิลปะว่าครูศิลปะจะต้องมีคุณธรรม มีลักษณะทางกาย คือมีการแสดงออกด้านบวก แต่งตัวดีถูกกาลเทศะ ลักษณะทางวาจา คือการพูดจาสุภาพ อ่อนโยน ให้กำลังใจนักเรียน ใช้คำพูดด้านบวก และทางใจที่ดี คือมีจิตใจดีมีเมตตา ซึ่งครูศิลปะจะต้องตรวจสอบตัวเองอยู่เสมอเพราะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ด้านมุมมองการสอนศิลปะแนว Postmodernism สันติ คุณประเสริฐ (2547) ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอน ซึ่งสรุปได้ว่าครูผู้สอนควรใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางเพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกทางสุนทรียศาสตร์และวัฒนธรรมควบคู่กันไป สร้างประสบการณ์ทางศิลปะสมัยใหม่โดยให้เรียนรู้จากศิลปิน คอยควบคุมให้คำปรึกษาและร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันของผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้สอนต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรและสังเคราะห์ออกมาเป็นกิจกรรมเพื่อมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

ส่วนการสอนให้นักเรียนเกิดและสามารถแสดงออกทางสุนทรียะได้นั้น มะลิจิตร เอื้ออานันท์ (2543) เสนอแนวทางการสอนความซาบซึ้งในศิลปะ (Theory of Teaching Art Appreciation) ของ Per O. Johansen ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ขั้นแรกคือการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับศิลปะในทุกช่วงยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์โดยศึกษาผลงานทั้งจิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ส่วนในขั้นที่สอง ฝึกประสบการณ์พิจารณาภายในด้านรูปแบบและเทคนิคของศิลปะ วิเคราะห์ศิลปะด้วยสายตาแล้วแสดงความคิดเห็นด้วยคำพูดโดยไม่ต้องคำนึงความคิดของคนอื่น เมื่อผ่านทั้งสองขั้นแล้วจะนำไปสู่กระบวนการขั้นที่สาม คือขั้นรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับมาผสมผสานเพื่อแจกแจงบรรยายส่วนประกอบต่างๆของงานศิลปะ โดยเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้เข้าใจก่อให้เกิดประสบการณ์ในการแสดงออกทางความคิดเห็นผสมผสานความรู้ มีความสามารถตัดสินผลงานนั้นได้อย่างถ่องแท้

ซึ่งสิ่งสำคัญของการสอนศิลปะคือครูต้องมีการวางแผนการสอนที่เชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ National Council for Curriculum and Assessment (1999) เสนอว่าครูต้องวางแผนการสอนเพื่อพัฒนาจินตนาการและจัดการกับสิ่งต่างๆที่พบเห็นเรียนรู้ผ่านศิลปะ โดยครูต้องมีความเข้าใจจินตนาการทางทัศนศิลป์ของเด็กและประสบการณ์

บางอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติในกระบวนการสร้างผลงานศิลปะด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กนำมาใช้ เข้าใจลำดับขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เพื่อช่วยให้ครูสามารถวางแผนการสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก และมีความสำคัญมากที่ครูต้องเข้าใจความสามารถในการแสดงออกของเด็กที่มีความแตกต่างกันแต่ละช่วงวัย

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของครูศิลปศึกษาจะต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นสำคัญ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจ มีความรู้ความเข้าใจอย่างเชี่ยวชาญในการสอนศิลปะ เข้าใจพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย โดยตัวครูผู้สอนต้องมีความคิดสร้างสรรค์และจิตนาการ และสามารถเข้าใจบริบททางสังคมพร้อมให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมภายนอก รวมถึงการบูรณาการความรู้ทางศิลปะอย่างเหมาะสม ที่สำคัญต้องมีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษารวมถึงการประเมินผล สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้นั้นมีแบบแผน ขั้นตอน ที่หลากหลายในปัจจุบันที่ครูจะเลือกนำมาใช้เป็นหลักการจัดการเรียนรู้ และคำนึงถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนการวางแผน ออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนด

2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.1 การจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับผู้พิการ

ศิลปะสามารถเข้าถึงบุคคลทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นคนปกติหรือคนพิการ ซึ่งในประเด็นนี้ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2544) สนับสนุนว่าศิลปะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนพิการจากเหตุผลดังนี้

1. ศิลปะไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ไม่มีถูกผิด เพราะเป็นเรื่องของการพอใจของแต่ละบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน การทำงานศิลปะจะช่วยลดความก้าวร้าวของทั้งพฤติกรรมและจิตใจลง ช่วยให้ชีวิตอยู่ด้วยความรอบคอบ เข้าใจชีวิตมากยิ่งขึ้น
2. ศิลปะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งยังก่อให้เกิดสุนทรีย์ทางอารมณ์ ช่วยทำให้จิตใจเบิกบาน แม้ในผู้ป่วย ศิลปะก็ช่วยบำบัดให้ผู้ป่วยลดความเครียดคลายความกังวลลงได้
3. ศิลปะเป็นเรื่องของจินตนาการซึ่งโลกจินตนาการ แม้ไม่ตรงกับโลกความจริงแต่มนุษย์ก็มีความสุขในการสร้างความฝัน หรือตั้งความหวังเพื่อเป็นพลังเสริมช่วยผลักดันให้เกิดความมานะอดทนเพื่อสิ่งที่หวัง
4. ศิลปะช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นต่อมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวา ทำให้สารอดรีนาลีนหลั่งออกมา ก่อให้เกิดความสุข การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอส่งผลต่อการทำงาน ให้เกิดมิติใหม่ๆในการทำงาน

ทั้งนี้ในการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนพิการนั้นต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. พิจารณาความเหมาะสมโดยทั่วไปของความพิการแต่ละประเภทว่าเหมาะสมกับศิลปะประเภทใด เช่นคนพิการทางสายตา แต่ประสาทสัมผัสดี อาจเหมาะกับงานศิลปะที่ใช้ทักษะการสัมผัส เช่นงานศิลปะประเภทงานปั้น
2. ปัจจุบันการเรียนรวมควรคำนึงถึงบริบทของสภาพแวดล้อมในสังคมด้วย เช่นเพื่อนร่วมชั้น ครู อาจารย์ หลักสูตร สถานที่
3. มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนพิการหลากหลายประเภท มาเรียนรวมกับคนปกติใช้ชีวิตด้วยกัน ต่างคนต่างคอยช่วยเหลือกัน เป็นแขนขา สายตา สมองให้แก่กัน รวมพลังขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆให้บรรลุผลสำเร็จได้จากความช่วยเหลือของคนทั้ง 5 ประเภท

จากที่นำเสนอข้างต้นทำให้เห็นถึงภาพรวมของศิลปะที่มีคุณค่าต่อผู้ที่มีความบกพร่องพิการในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจของผู้พิการ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลทุกประเภทสามารถเรียนรู้ศิลปะได้ เมื่อนำไปใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทั้งร่างกายและสติปัญญาจะช่วยให้เด็กผ่อนคลาย เกิดความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจ กล้าแสดงออก และมีความสุขในการเรียน

2.2 การจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

นอกจากศิลปะสามารถเข้าถึงผู้พิการได้ทุกประเภทและสร้างประโยชน์ให้กับผู้พิการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษก็เช่นเดียวกัน Reavis (2009) กล่าวว่า ศิลปะถูกจัดไว้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในห้องเรียนรวมด้วยธรรมชาติของการเรียนศิลปะที่เป็นรูปแบบความร่วมมือกันในชั้นเรียนทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในสังคมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้เรียนที่มีความพิการทั้งทางสติปัญญา พฤติกรรม ร่างกายสามารถได้รับการบำบัดผ่านกิจกรรมทางทัศนศิลป์ ซึ่งครูต้องเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนเหล่านั้นเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากศิลปศึกษา เป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือต้องแน่ใจว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะไม่ถูกกีดกันจากการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางศิลปะ ทั้งนี้ศิลปะมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และบำบัดผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ Anderson (1994) กล่าวว่า หลักสูตรศิลปศึกษาในห้องเรียนรวม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมมีโอกาสเรียนรู้ผ่านมโนทัศน์เดิมแต่เปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม ซึ่ง Anderson เสนอว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีที่สุดต้องเชื่อมโยงการรับรู้ที่หลากหลายและทำให้เกิดประสบการณ์ ซึ่งศิลปะเป็นเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุถึงสิ่งเหล่านั้นมากที่สุด

สอดคล้องกับหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการนำศิลปะมาพัฒนามนุษย์ ตามที่ Gardner (1994) ได้อธิบายว่าจุดสูงสุดของพัฒนาการทางบุคลิกลักษณะ และความสามารถแต่ละแบบนั้นมีความแตกต่างและขัดแย้งกัน ซึ่งศิลปะสามารถเชื่อมโยงจุดสูงสุดของพัฒนาการรูปแบบต่างๆเข้าไว้ด้วยกันได้ ซึ่งนักจิตวิทยาหลายคนมองว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางศิลปะอย่างเต็มตัว อันเป็น

ที่สุดของพัฒนาการของมนุษย์นั้นสอดคล้องกับแนวคิดบุคลิกภาพแบบ ซึ่งแนวคิดศิลปะกับการพัฒนา มนุษย์ของ Gardner สะท้อนให้เห็นว่าศิลปะมีอิทธิพลต่อการพัฒนามนุษย์อย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็น เด็กหรือผู้ใหญ่ คนปกติทั่วไปหรือคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา การจัดการเรียนรู้ศิลปะ ในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกคน และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนรวม

การพัฒนาคนให้มีศักยภาพนั้นศิลปะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ไม่เพียงช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทักษะ พื้นฐาน แต่ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ Garvis (2009) นำเสนอว่า ศิลปศึกษาเป็น องค์ประกอบสำคัญในการจัดการความรู้ทางการศึกษา ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้าใจความเป็นมนุษย์เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่ เป็นไปตามกระแสโลก เช่นเดียวกับ Efland (2002) ที่ชี้ให้เห็นว่าการนำศิลปะไปสู่การบูรณาการความรู้ในโลกภายนอก เป็นการสร้างความเข้าใจ ช่วยให้เห็นพบความจริง เชื่อมโยงกับขอบเขตความรู้ไปสู่การยอมรับ โดยผู้เรียนสร้างแผนที่ความรู้ ขึ้นมาจากการทำงานศิลปะ ด้วยเหตุนี้ศิลปะจึงเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับความรู้และสติปัญญา ตามที่ Gardner (1994) ได้รวมเอาความสามารถทางศิลปะเป็นปัญญาด้านหนึ่ง คือปัญญาด้านการ มองเห็นอันหมายถึงทัศนศิลป์ ปัญญาด้านการเคลื่อนไหว อันหมายถึงนาฏศิลป์และปัญญาด้านดนตรี ดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การรับรู้และการสร้างงานศิลปะทุกสาขานำไปสู่หตุปัญญา พัฒนาทักษะ ความคิดขั้นสูง สนับสนุนความเข้าใจพหุวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเคารพในตนเองและเชื่อมโยงไปสู่ ความรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในศิลปะจนเกิดเป็นความชื่นชม ซาบซึ้งอันในสุนทรียภาพ ของศิลปะ ซึ่งกระบวนการในการพัฒนานี้จำเป็นต้องอาศัยระบบการศึกษาศิลปะในโรงเรียน

2.3 การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม

Kear and Callaway (2000) นำเสนอเรื่องการศึกษาแบบเรียนรวมและศิลปะ โดยอธิบายว่า การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นมากกว่าการให้โอกาสเด็กพิการเข้ามาเรียนรู้และใช้ชีวิตเหมือนกับเด็ก ปกติในโรงเรียน การที่สังคมให้โอกาสเด็กพิการมาเรียนรวมไม่ใช่แค่สนับสนุนเงินทุนหรือวางพื้นฐานที่ ดีขึ้นให้กับเด็ก แต่คือโอกาสในการแลกเปลี่ยนเครือข่ายของการเรียนรวมสู่สังคม โดยที่มีการเรียนรู้ใน ศิลปะ เรียนรู้ผ่านศิลปะและเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ ซึ่งผลที่เด็กพิเศษเรียนรวมได้รับจากศิลปะนั้นคือ การพัฒนาในด้านสังคม ทักษะการสื่อสาร พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และ พัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม สารินี เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2548) และวุฒิภา สว่างสุข (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักวิชาการด้านการจัดการ เรียนรู้ศิลปะในห้องเรียน ซึ่งต่างได้ข้อสรุปว่า การสอนศิลปะในห้องเรียนรวมที่มีเด็กพิเศษอยู่นั้นมี ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กพิเศษ โดยในหลักสูตรการเรียนต้องสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ มีการสอนศิลปะจากง่ายไปหายาก เรียนรู้จากสิ่ง

ใกล้ชิดของผู้เรียนไปยังเรื่องใกล้ตัว มีการจัดสภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนปกติและผู้เรียนรวม สื่อการเรียนรู้ครูต้องจัดเตรียมให้หลากหลายและใช้ได้กับผู้เรียนทุกคนในห้องเรียนรวม มีความร่วมมือกันระหว่างครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ส่วนการประเมินผลการเรียนศิลปะของเด็กพิเศษในห้องเรียนร่วมนั้นต้องมีเครื่องมือการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินแตกต่างจากเด็กปกติ รวมถึงมีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำงานศิลปะด้วย

ในห้องเรียนร่วมนั้น มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท การจัดการเรียนรู้ศิลปะให้เหมาะสมกับนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เลิศศิริร์ บวรกิตติ (2553) จึงได้นำเสนอลักษณะความบกพร่องของเด็กที่พบบ่อยที่สุดในห้องเรียนปกติจากการศึกษาของ Frances E. Anderson พร้อมทั้งเสนอหลักการด้านศิลปะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกรูปแบบในห้องเรียนปกติ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้สรุปและนำเสนอแนวทางการสอนศิลปะสำหรับนักเรียน 2 ประเภท คือ เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ และเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

ตารางที่ 4 ลักษณะเฉพาะและแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประเภทเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะ	แนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะ
เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา (IQ 50-55 ถึง 70)	เป็นเด็กที่ไม่มีใจจดจ่อ ขาดสมาธิ ไม่เข้าใจวิธีการเรียนรู้ ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลกับสถานการณ์อื่นได้ มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ความอดทนต่ำ ขาดปฏิสัมพันธ์กับสังคมเพราะบกพร่องทางภาษาและการสื่อสาร	การสอนศิลปะครูต้องอธิบายให้เข้าใจชัดเจน สอนซ้ำๆ ซ้ำๆ เรียงลำดับกิจกรรมจากง่ายไปหายาก เลือกกิจกรรมที่ทำสำเร็จได้ง่ายและส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดใหญ่และเล็ก กระตุ้นให้มีการโต้ตอบสม่ำเสมอ ให้กำลังใจเป็นระยะ มีการวิเคราะห์การทำงานเป็นขั้นย่อยๆ และปรับพฤติกรรมในการสอน

ประเภทเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้	ลักษณะเฉพาะ	แนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะ
เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้	<p>เด็กมีความผิดปกติทางกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับคิด การพูดการฟัง การอ่าน การเขียน สะกดคำ คำนวณ ขาดสมาธิ อารมณ์แปรปรวน การรับรู้สิ่งเร้าทางการมองเห็นบกพร่อง ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ขาดทักษะทางสังคม มีปมด้อย ขาดความภูมิใจในตนเอง สิ้นหวังยอมแพ้ง่าย</p> 	<p>ประยุกต์ใช้ทักษะที่จำเป็นของเด็กกลุ่มนี้ในการสอนศิลปะ คือการเตือนตัวเอง ควบคุมตัวเอง เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการทำงานร่วมกันและปรับพฤติกรรม ด้วยการเสริมแรงบวก ด้วยกิจกรรมนันทนาการ จัดสภาพแวดล้อมให้อยู่ใกล้ครูไม่หันไปหาความสนใจอื่น ลดสิ่งเร้าในห้องเรียน ใช้คำสั่งที่ชัดเจน จัดกิจกรรมเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ซึ่งกิจกรรมศิลปะจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แยกแยะรายละเอียดย่อย และภาพรวมของสิ่งที่มองเห็น รับรู้ผ่านการมองเห็นและบูรณาการประสาทสัมผัสด้านต่างๆ</p>
เด็กที่บกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์	<p>เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมมี 4 กลุ่มใหญ่คือ 1 ประพฤติผิดปกติ เช่น ก้าวร้าว รุนแรง เห็นแก่ตัว ละเมิดกฎเกณฑ์สังคม ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ 2 มีความวิตกกังวล มีพฤติกรรมเก็บตัว เช่น รู้สึกด้อยค่าเศร้า อารมณ์เปื้อนหน่าย อ่อนไหว 3 เก็บอารมณ์ ขาดสมาธิ เชื่องช้า ไม่มีกาลเทศะ 4 มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อสังคม เช่น ก่อความวุ่นวาย ก้าวร้าว ทำลายข้าวของ</p>	<p>ต้องจัดกิจกรรมศิลปะในห้องเรียนด้วยการวางกติกา มีการชื่นชมให้รางวัล ให้กำลังใจ มีการสังเกตและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม ไม่คาดหวังกับเด็กเกินความจริง คงกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลง ให้ทางเลือกแก่เด็ก เน้นกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีสมาธิจำกัด เป็นงานที่ง่ายที่ทำงานเสร็จเร็ว ให้ทำงานในกลุ่ม ทำงานร่วมกันหรือมีส่วนร่วม</p>

ดังนั้นแนวคิดการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะสำหรับผู้เรียนในห้องเรียนรวม เริ่มมากจากความต้องการพัฒนาผู้เรียนที่พิการให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญาอย่างเต็มที่ โดยมีศิลปะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาบุคคลทั้งที่ปกติและมีความบกพร่องพิการ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ศิลปะศึกษาในห้องเรียนรวมจึงเป็นกลไกสำคัญของการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งครูที่สอนศิลปะศึกษาในห้องเรียนรวมนั้นต้องมีความ

เข้าใจอันดีเกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างของผู้เรียน จัดเตรียมรูปแบบการสอน วิธีการสอน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อและรูปแบบการประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยในปัจจุบันการจัดการเรียน สำหรับห้องเรียนร่วมนั้นกำลังกระจายไปในทุกๆโรงเรียน ซึ่งจะกล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนร่วมนในตอนต่อไป

3. แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

Mitchell (2008) อธิบายว่า การเรียนรวม (Inclusive Education) หมายถึงการให้การศึกษากับผู้เรียนที่ต้องการได้รับการศึกษาเป็นพิเศษ ในระบบการศึกษาภาคปกติ โดยมีการปรับหลักสูตร รูปแบบการสอน เปลี่ยนแปลงรูปแบบการประเมินผล และการเข้าถึงการจัดการที่สนับสนุนผู้สอนในชั้นเรียนแต่ละระดับชั้น ซึ่งการเรียนรวม (Inclusive Education) แตกต่างจากการเรียนร่วม (Integration) เพราะผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องการมีการสอนนอกเวลาในห้องเรียนปกติ ส่วนการศึกษาแบบเรียนร่วมหมายถึง “Mainstreaming” เป็นคำเก่าไม่ค่อยนิยมนำมาใช้แล้ว ซึ่งในการประชุมสหประชาชาติในปี 1975 ได้มี ระบุว่า การศึกษาพิเศษต้องจัดการศึกษาขึ้นในโรงเรียนปกติ โดยใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และโรงเรียนปกติที่มีการเรียนร่วมต้องสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สังคมร่วมและผู้เรียนทุกประเภทได้เข้าถึงการศึกษา ให้ผู้เรียนส่วนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งไม่ใช่ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้เข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึง

ซึ่งก่อนหน้านั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือโรงพยาบาล หรือไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกับนักเรียนปกติ Kaur and Arora (2014) เสนอว่าการศึกษารวมเป็นรากฐานของสิทธิมนุษยชน แต่ในโลกนี้ยังมีเด็กกว่า 70 ล้านคนที่ไม่ได้รับการศึกษา หนึ่งในสามนั้นเป็นเด็กที่มีความพิการ การศึกษาสำหรับทุกคนถูกกำหนดขึ้นแต่อย่างไรก็ตามการที่จะไปถึงเป้าหมายนั้น ต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมรวมถึงผู้เรียนที่มีความบกพร่องด้วย องค์กร UNESCO ได้นำเสนอหลักการของการศึกษาสำหรับผู้เรียนร่วมไว้ 3 ประการคือ 1)นักเรียนมีส่วนร่วมทางกายภาพกับห้องเรียนรวม 2) นักเรียนมีส่วนร่วมเต็มรูปแบบในทุกกิจกรรมของโรงเรียน และ 3) นักเรียนได้รับการศึกษามาตรฐานสูงสุด สามารถพัฒนาทักษะใหม่ๆ

เป้าหมายหลักของการรวมผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในระบบการศึกษา คือการส่งเสริมทัศนคติและทักษะของครู โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่จะช่วยสนับสนุนให้ครูสามารถส่งเสริมความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เช่นเดียวกับ Colarusso and O'Rourke (2004) ที่ว่าเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษา มีการสนับสนุนจัดสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จนเกิดเป็น

การศึกษาแบบเรียนรวมที่เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ดังนั้นเป้าหมายของการเรียนรวมเป็นกระบวนการศึกษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องพิการในระบบการศึกษาของนักเรียนปกติ

ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ. (2543) อธิบายว่า การเรียนร่วมหมายถึง วิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสม คำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ด้าน วารี ธีระจิตร (2541) นำเสนอว่า รูปแบบการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ 3 รูปแบบคือ การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาสำหรับเด็กพิเศษที่มีความพิการไม่มาก การเรียนร่วมชั้นเรียนปกติโดยได้รับการบริการพิเศษสำหรับเด็กพิเศษที่เรียนในชั้นเรียนปกติ และการเรียนร่วมในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติเป็นการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก ซึ่งในการจัดการสอนในห้องเรียนรวม มีจำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในอัตราส่วน 1-3 คนต่อ 1 ห้องเรียน และถ้าหากผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความบกพร่องทางร่างกายหรือสติปัญญามาก ก็จะต้องมีนักการศึกษาพิเศษหรือนักบำบัด จัดการสอนแบบห้องเรียนคู่ขนานหรือให้การศึกษาเป็นรายกรณีนอกเวลาเรียนปกติควบคู่กันไป

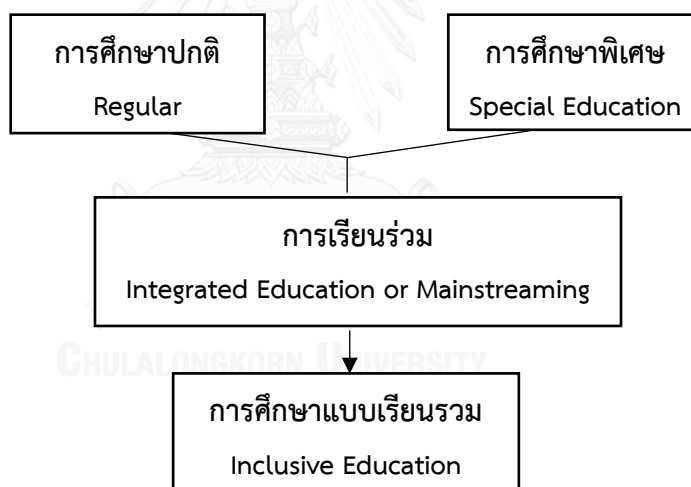
โดยผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาแบบเรียนรวม จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญ ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรวม การเรียนร่วมและการจัดการศึกษาพิเศษ

ระดับความต้องการพิเศษ	รูปแบบการจัดการเรียนรู้	ประเภทรูปแบบการจัดการเรียนรู้
<p>น้อยที่สุด</p> <p>↑</p> <p>↓</p> <p>มากที่สุด</p>	รูปแบบที่ 1 ชั้นเรียนปกติเต็มวัน	การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive)
	รูปแบบที่ 2 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ	
	รูปแบบที่ 3 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน	
	รูปแบบที่ 4 ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม	
	รูปแบบที่ 5 ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ	การศึกษาแบบเรียนรวม (Integration)
	รูปแบบที่ 6 ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ	
	รูปแบบที่ 7 จัดโรงเรียนพิเศษให้เด็กเข้าเรียนแบบเต็มวันไป-กลับ	การศึกษาพิเศษ (Special Education)
	รูปแบบที่ 8 จัดโรงเรียนพิเศษให้เด็กเข้าเรียนประจำ	
	รูปแบบที่ 9 จัดการสอนตามโรงพยาบาล	
	รูปแบบที่ 10 จัดการสอนตามบ้าน	

จากตารางสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรวม (Inclusive) คือการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับน้อยที่สุด สามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ในห้องเรียนปกติ ซึ่งอาจจะมีการสอนเสริมควบคู่กันไปเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้ได้ทันเพื่อนคนอื่น

ในประเด็นนี้ เบญจา ชลธารันนธ์ (2544) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรวมไว้ว่า การจัดการเรียนรวม มาจากศึกษาพิเศษ (Special Education) เมื่อจัดการศึกษาพิเศษมาระยะหนึ่ง จึงได้มีการทดลองให้เด็กพิการเข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป และเกิดวิธีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เรียกว่าการเรียนร่วม (Integrated Education หรือ Mainstreaming) แต่การเรียนร่วมมีข้อจำกัดคือ โรงเรียนการศึกษาพิเศษต้องเตรียมพร้อมเด็กก่อนที่จะเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติจึงจะได้รับโอกาสเข้าเรียนได้ ดังนั้นจึงได้มีการนิยามการศึกษาแบบเรียนร่วมขั้นใหม่ เรียกว่า “การเรียนรวม” (Inclusive Education) เพื่อจัดการศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนรวมกัน ให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล โรงเรียน และครูปรับรูปแบบการจัดการศึกษา การสอน การประเมิน ฯลฯ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยมีเป้าหมายคือให้นักเรียนทุกคนอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งแสดงได้ในแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงความเป็นมาของการเรียนรวม

ที่มา: เบญจา ชลธารันนธ์ (2544: 3)

ดังนั้นความหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) จึงหมายถึง การศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนรวมกันตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา และจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล เมื่อสถานศึกษารับเด็กเข้ามาเรียนรวมกับเด็กทั่วไป สถานศึกษาและครูจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร การประเมินผล ฯลฯ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของผู้เรียนเฉพาะบุคคล ซึ่งจะทำได้

เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ นิติธร ปิลาวสน์ (2556) สนับสนุนว่า การเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกเด็กปกติ หรือเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนมีสิทธิได้เข้ารับการศึกษอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าในปัจจุบันมีการใช้คำว่าการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) จึงมีแนวคิดต่างกันจากการเรียนร่วม (Mainstreaming หรือ Integration) ดังที่ Menzies, Falvey, and (with Farran (2008) สรุปว่า การเรียนร่วม (Mainstreaming) มีรูปแบบที่คล้ายกับการเรียนรวม ซึ่งการเรียนรวมเต็มเวลา (Inclusion) เป็นการให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรวมกันในระบบการศึกษาทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงระดับความพิการ ซึ่งสามารถสรุปได้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงความแตกต่างระหว่างการเรียนร่วมและการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ที่มา : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2545: 75)

การเรียนร่วม	การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
<ul style="list-style-type: none"> ● โอกาส ● โรงเรียนเลือกเด็ก ● เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ● ฝ่ายบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โรงพยาบาลหรือการศึกษาพิเศษ <ul style="list-style-type: none"> ➢ ส่งต่อเด็กไปโรงเรียนเรียนร่วม ➢ ช่วยเหลือ แนะนำเทคนิคการสอน บริการสอนเสริม จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อบรม ปรับทัศนคติบุคลากร 	<ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิ ● เด็กเลือกโรงเรียน ● ไม่ต้องเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ● โรงเรียนรับผิดชอบจัดสภาพแวดล้อมให้ เหมาะสมตามความต้องการพิเศษของเด็ก หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ <ul style="list-style-type: none"> ➢ ช่วยเหลือส่งเสริม แนะนำเทคนิคการสอน บริการสอนเสริม จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อบรม ปรับทัศนคติบุคลากร

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำว่า “การเรียนรวม ” (Inclusive) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาสำหรับผู้พิการตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาในปัจจุบัน

การเรียนรวมเป็นปรัชญาเป็นแนวคิด เป็นความเชื่อของนักการศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ตามที่ ผดุง อารยะวิญญู (2542) นำเสนอหลักการที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม คือ ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) การคืนสู่สภาพปกติ (Normalisation) สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment)

และการเรียนรู้ (Learning) ส่วนรูปแบบการจัดการบริหารจัดการเรียนรวม เบญจา ชลธารันนท์ (2546) เสนอแนวทางการบริหารที่ครอบคลุมองค์ประกอบหลักสำคัญ 4 ประการ ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) คือ นักเรียน (S: Students) สภาพแวดล้อม (E: Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) และเครื่องมือ (T: Tool)

สุดท้ายแล้วนักเรียนในห้องเรียนรวมคือผู้ได้รับประโยชน์ที่จากการจัดการเรียนรวม ซึ่ง Buscaglia and Williams (1979) อธิบายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมที่ดีขึ้นเพราะไม่ได้มีการแบ่งแยกเด็ก
2. โรงเรียนปกติช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีการปรับตัว และควบคุมอารมณ์ เมื่อเด็กโตขึ้นต้องเผชิญกับโลกที่แท้จริง เด็กก็จะสามารถปรับตัว และควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น
3. การที่เด็กปกติที่เรียนรวมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เปิดมุมมองในการอยู่ร่วมกับเพื่อนให้กว้างขึ้น เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และช่วยลดความรู้สึกลดมั่นใจในบุคลิกหรือภาพลักษณ์ของเด็กพิเศษที่สังคมมองอยู่ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงทั้งการเรียนร่วมและการเรียนรวม อย่างแพร่หลาย โดยหมายรวมว่ามีความหมายเดียวกัน แต่หากความจริงแล้วตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้กำหนดข้อกำหนดที่ให้สิทธิทางการศึกษาแก่ผู้พิการทุกประเภทได้เข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ดังนั้นจึงมีการบัญญัติคำว่าการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ที่มีความหมายชัดเจนและครอบคลุมมากกว่าการเรียนร่วม (Integrated Education) ที่เรียกในอดีต ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมในปัจจุบันทำให้เห็นถึงความแตกต่างด้านความหมาย นั่นคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนรู้ทักษะชีวิต อยู่ในสภาพแวดล้อมในห้องเรียนกับผู้เรียนปกติเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง และผู้เรียนปกติก็ได้เปิดโลกทัศน์ ในการอยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งทางกายภาพและสติปัญญา ที่สำคัญคือการมุ่งเน้นถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมของบุคคลในสังคมโดยเริ่มจากความเท่าเทียมทางการศึกษา สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542) ที่กล่าวว่า การเรียนรวมเป็นปรัชญาเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิด ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) การคืนสู่สภาวะปกติ (Normalisation) การเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) และ การเชื่อว่าเด็กทุกคนเรียนรู้ได้ (Learning)

3.2 ประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม

การจัดการศึกษาในห้องเรียนรวม คือการศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนตั้งแต่แรกเข้า การศึกษา จัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยสถานศึกษารับเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมกับเด็กทั่วไป ซึ่งสถานศึกษาและครูต้องร่วมกันสภาพแวดล้อมและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน (คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554) ดังนั้นประเภทของผู้เรียนในห้องเรียนรวมจึงประกอบด้วย นักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งในที่นี้จะขออธิบายถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ดังต่อไปนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2556) อธิบายถึงบุคคลที่มีลักษณะพิเศษว่าจะมีอาการตั้งแต่เด็ก ต่อเนื่องไปจนโต จึงต้องศึกษาลักษณะ เข้าใจพฤติกรรมความสามารถของบุคคลนั้นอย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะพิเศษนี้มักจะเกิดร่วมกันมากกว่า 1 ลักษณะ เด็กที่มีลักษณะพิเศษคือ อาการเบ้จากปกติ ออกไปเล็กน้อยไม่เท่ากัน แล้วแต่บุคคล ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือพัฒนาผู้ที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากการรักษาจากแพทย์หรือนักจิตวิทยา โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งเป็น เด็กที่ด้อยความสามารถทางการเรียน (LD) สมาธิสั้น ไฮเปอร์แอคทีฟ และปัญญาเลิศ ความต้องการพิเศษแต่ละประเภทมีสาเหตุแตกต่างกันไป ทั้งทางพันธุกรรม สภาพแวดล้อม ความผิดปกติทางชีวภาพ แต่การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็กที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าสามารถเรียนรู้ได้หรือไม่

ปณัฒน์ จันทร์สว่าง (2556) อธิบายว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง ผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเนื่องด้วยการขาดความสามารถ (Disability) ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ความต้องการพิเศษ (Special Needs) เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในการวินิจฉัยอาการทางคลินิก (Clinical diagnostic) และพัฒนาการทางด้านสมรรถภาพของร่างกาย (Functional development)

ในต่างประเทศ NICHCY. (2012) ได้นำเสนอประเภทของผู้ที่มีความต้องการพิเศษตามหลักสูตรการศึกษาพิเศษของสหรัฐอเมริกา หรือ IDEA ได้กำหนดให้บุคคลที่มีความพิการ หมายถึง ผู้ที่ปัญญาอ่อนบกพร่องการได้ยิน (รวมถึงหูหนวก) ผู้ที่มีความบกพร่องในการพูดหรือภาษา ผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา (รวมถึงตาบอด) รบกวนทางอารมณ์ที่รุนแรง (หรือเรียกว่า เป็น"ความวุ่นวายทางอารมณ์") ความบกพร่องทางเกี่ยวกับกระดูก ออทิสติก ผู้ที่บกพร่องทางสมอง และมีความผิดปกติด้านสุขภาพอื่น ๆ หรือเฉพาะเจาะจงบกพร่องทางการเรียนรู้ในช่วงอายุ 3 - 21 ปีซึ่งบุคคลเหล่านี้มีความต้องการการศึกษาพิเศษและการบริการที่เกี่ยวข้องกับความพิการ IDEA เสนอประเภทความพิการไว้ 13 ประเภท คือ ออทิสติก (Autism) ตาบอด (Blindness) หูหนวก (Deafness) อารมณ์แปรปรวน (Emotional Disturbance) บกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impairment) พิการทางปัญญา (Intellectual Disability) พิการซ้ำซ้อน (Multiple Disabilities) บกพร่องเกี่ยวกับกระดูก (Orthopedic Impairment) บกพร่องทางสุขภาพอื่นๆ (Other Health Impaired) ความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง (Specific Learning Disability) ความบกพร่องด้านการพูดหรือภาษา

(Speech or Language Impairment) การบาดเจ็บที่สมอง (Traumatic Brain Injury) และความบกพร่องทางการมองเห็น (Visual Impairment)

ส่วนในประเทศไทย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 ได้กำหนดประเภทผู้ที่มีความบกพร่องในระบบการศึกษา ไว้ 9 ประเภท คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางร่างกาย ความบกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องทางการพูดและภาษา บกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้ำซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ด้านแบ่งประเภทของเด็กพิการในด้านการศึกษา วาริ ธีระจิตร (2545) อธิบายว่ามีการพิจารณาตามความจำกัดทางร่างกายและสติปัญญา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการศึกษา เช่น หูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน เป็นอุปสรรคในการเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้ และเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนปกติ คือ

1. มีความจำกัดทางสติปัญญา (Intellectual Limitation) แยกเป็น

1.1 กลุ่มเรียนช้า (Slow Learner) มีระดับเกณฑ์เชาวน์หรือ ไอคิว (Intellectual Quotient - I.Q.) ระหว่าง 70-90

1.2 กลุ่มปัญญาอ่อนพอเรียนได้ (Educable Retard Children) หรือปัญญาอ่อนเล็กน้อย (Mild Grade) มีระดับเกณฑ์เชาวน์ระหว่าง 50-70

1.3 กลุ่มปัญญาอ่อนพอฝึกได้ (Trainable Retard Children) หรือปัญญาอ่อนขั้นปานกลาง (Moderate Grade) หรือปัญญาอ่อนปานกลาง (Moderate Grade) มีระดับเกณฑ์เชาวน์ระหว่าง 35-49 คนพิการประเภทนี้ และประเภทที่มีระดับเกณฑ์เชาวน์ต่ำกว่านี้ควรอยู่ในความดูแลของแพทย์และการให้การศึกษาต้องมีการจัดและการฝึกสอน โดยผู้มีความรู้เฉพาะทาง

2. มีความจำกัดทางร่างกาย (Physical Learning) แยกเป็น

2.1 กลุ่มบกพร่องทางการเห็น (Visually Impaired)

2.2 กลุ่มบกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impaired)

2.3 กลุ่มบกพร่องทางการพูด (Speech Impaired)

2.4 กลุ่มที่บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Crippled and Other Health Impaired)

2.5 กลุ่มบกพร่องทางพฤติกรรม (Behavior Disorder)

นอกจากนี้ในคนเดียวอาจมีความผิดปกติหลายอย่าง เรียกว่าพิการซ้ำซ้อน (Multiple Handicap) เช่น เป็นทั้งหูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน เกิดขึ้นกับคนเดียว

สรุปแล้วในทางการศึกษาสามารถแบ่งประเภทของผู้ที่มีความต้องการพิเศษออกเป็น 2 ประเภทคือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษทางด้านร่างกายและบุคคลที่มีความต้องการพิเศษทางการ

เรียนรู้ ส่วนบุคคลที่พิการซ้ำซ้อน คือบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายมากกว่า 1 อย่างในบุคคลเดียวกัน อาจจะเป็นความบกพร่องทั้งทางร่างกายและสติปัญญาไปพร้อมกัน จึงจัดว่าเป็นความบกพร่องได้ทั้งในกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการพิเศษทางร่างกายและทางการเรียนรู้ก็ได้

ซึ่งจากการสำรวจจำนวนเด็กพิเศษเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 พบว่ามีเด็กพิเศษเรียนรวมทั้งสิ้น 363,234 คน ใน 22,838 โรงเรียนทั่วประเทศ และจากการสำรวจครั้งล่าสุด ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 โรงเรียนเรียนรวมทั่วประเทศมีทั้งสิ้น 23, 877 โรงเรียน และมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมทั้งสิ้น 383,196 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากสถิติเดิม 2 หมื่นคน โดยในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disability) มากถึง 316,258 คน รองลงมาคือเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 26,187 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ดังนั้นครูสอนศิลปะในห้องเรียนรวมจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเกี่ยวกับผู้เรียนประเภทนี้ เพื่อสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนปกติในห้องเรียนรวมได้อย่างมีความสุข ในงานวิจัยเล่มนี้จึงได้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544) นำเสนอสาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียน ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาควรรับรู้เพื่อจัดแนวทางการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาของเด็ก ซึ่งจำแนกสาเหตุความบกพร่อง ออกเป็นการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) กรรมพันธุ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเด็กเหล่านี้มีปัญหาในการเรียนรู้ตามที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2550) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ถูกจัดในกลุ่มของเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน ปัญหาทางอารมณ์หรือแม้แต่ปัญญาอ่อน แต่จริงๆ แล้วเด็กกลุ่มนี้คือมีการเรียนรู้ซ้ำในวิชาพื้นฐาน ได้แก่ การอ่าน เขียน สะกดคำ การพูดและการคิดเลข

แต่แท้จริงแล้วเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้มีหลากหลายความบกพร่องที่เกิดขึ้น ตามที่ ผดุง อารยะวิญญู (2544) นำเสนอประเภทของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ ไว้ 6 ประเภทคือ

1. ความบกพร่องทางการฟังและการพูด เด็กเหล่านี้อาจแสดงพฤติกรรมเช่น พัฒนาการทางการพูดล่าช้า ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ภาษา จำแนกเสียงพูดไม่ได้ ไม่เข้าใจคำพูดผู้อื่น พูดแล้วคนอื่นไม่เข้าใจ พูดไม่เป็นประโยค ไม่เข้าใจโครงสร้างทางภาษา เป็นต้น
2. ความบกพร่องทางการอ่าน เด็กบางคนบกพร่องจากการด้อยโอกาสทางการศึกษาเมื่อมาเรียนในโรงเรียนจึงเรียนได้ไม่ดี ขาดแรงจูงใจ ซึ่งไม่ถือเป็นเด็กพิเศษ แต่เด็กที่ได้รับการพยายามแก้ปัญหาได้รับการฝึกสอนอย่างดีแต่ยังคงไม่สามารถพัฒนาได้จึงถือว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการศึกษาพิเศษ

3. ความบกพร่องทางการเขียน การเรียนเป็นทักษะสูงสุดทางภาษา เด็กที่บกพร่องทางการเขียนมาจากความบกพร่องในการเรียงลำดับ ซึ่งแสดงพฤติกรรมต่างๆคือ ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานได้ เขียนประโยคตามครูไม่ได้ แยกรูปทรงเรขาคณิตไม่ได้ ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้ เขียนไม่เป็นคำ อาจมีปัญหาในการผูกเชือกกรองเท้าหรือใช้มือหยิบจับสิ่งของ รูปของตัวอักษรที่เขียนอาจไม่แน่นอน เขียนประโยคไม่ได้ เรียงคำไม่ถูก เป็นต้น

4. ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ เด็กไม่เข้าใจความหมายของจำนวน อัตราส่วน ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับสิ่งที่มองเห็น คือ นับเลขได้แต่นับจำนวนสิ่งของไม่ได้ มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ จำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันไม่ได้ ไม่เข้าใจปริมาณ สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ความหมายของตัวเลข ไม่สามารถคำนวณได้ ไม่เข้าใจมาตรวัด มีปัญหาการอ่านแผนที่และกราฟ ซึ่งความรุนแรงของปัญหาในเด็กแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน

5. ความบกพร่องทางกระบวนการคิด คือขาดการใช้เหตุผลหรือกำหนดความคิดรวบยอด ซึ่งแสดงพฤติกรรม คือ ไม่สามารถบอกความต่างของสิ่งที่เห็น สิ่งที่ได้ยินได้ โดยเฉพาะสิ่งที่คล้ายกัน ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่ มีความจำไม่ดี ไม่มีความมานะอดทน ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เสียสมาธิง่าย ควบคุมตัวเองไม่ได้ ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว อยู่หนึ่งไม่ได้ต้องเคลื่อนที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา

6. ความบกพร่องด้านอื่นๆ 3 ด้าน คือ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ ความบกพร่องด้านการรับรู้และความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหว ซึ่งนักจิตวิทยาส่วนใหญ่สรุปว่าเป็นความบกพร่องทางการเรียนรู้

ศรีเรื่อน แก้วกังวาล (2550) อธิบายลักษณะทางสังคม และอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากความด้อยทางวิชาการมักทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจต่ำ มีอารมณ์ทางลบหลายประการ เช่น คิดมาก กังวล ซึมเศร้า ย้ำคิดย้ำทำ ทำให้เด็กขาดความสามารถในการเข้าใจเชิงสังคม (social cognition) และการตีความทางสังคม (social cues) ของผู้อื่นในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งนักจิตวิทยาตั้งข้อสังเกตว่า เด็กกลุ่มนี้จะประสบปัญหาเชิงสังคมรุนแรงยิ่งกว่าปัญหาความด้อยทางวิชาการและการเรียนรู้ แต่ปัญหาทางสังคมมักถูกมองข้าม ทั้งในการให้ความหมายและความสำคัญ ทั้งๆที่มีหลายกรณีที่การบกพร่องทางการเรียนรู้เกิดจากสาเหตุทางสภาวะอารมณ์ไม่ได้เกิดจากสาเหตุทางกายภาพ ในทางกลับกันสาเหตุทางกายภาพเองก็ส่งผลให้เกิดสภาวะความด้อยทางอารมณ์และสังคมเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แบ่งเป็นความบกพร่องหลักๆคือ ด้านการอ่าน เขียน และการเรียนเลขคณิต โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบต่างๆอีกมากมายที่เป็นที่ยืนยันว่าเด็กมีความบกพร่อง ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจลักษณะทางสังคมและจิตวิทยาของเด็กด้วย เนื่องจากความบกพร่องทางการเรียนก่อให้เกิดสภาวะเครียด การมีปัญหาในการเข้าสังคม ซึ่ง

การแสดงออกทางพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในห้องชั้นเรียนหรือในโรงเรียน รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนรวม

แนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนรวม มีแนวคิด และหลักการจากการนำเสนอของนักวิชาการในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดังต่อไปนี้

ฉวีวรรณ โยคีนิ (2553) อธิบายว่าการศึกษาระบบเรียนรวมมีประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประเด็น คือ โรงเรียนการศึกษาพิเศษต้องเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้พร้อมที่จะเข้าเรียนรวมได้ ซึ่งหมายความว่าเด็กจะต้องมีพัฒนาการเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไปทุกประการจึงจะได้รับโอกาสเข้าเรียนรวม และโรงเรียนและชั้นเรียนปกติทั่วไปไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน หลักสูตร เทคนิคการสอน เพียงแต่จัดบริการสนับสนุนช่วยเหลือเพิ่มเติม หากโรงเรียนใดที่ผู้บริหาร และครูไม่เข้าใจ เด็กก็จะขาดโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ได้สูงสุด

สอดคล้องกับ Salend (2008) ที่นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมว่า ประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ข้อคือ

1. การเข้าใจในพื้นฐานและหลักการของการเรียนรวม
2. สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน
3. มีการสอนที่แตกต่างหลากหลายสำหรับผู้เรียนทุกคน
4. มีการวัดประเมินผลรายบุคคล และประเมินความคืบหน้าของโปรแกรมการสอน

ส่วนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในการเรียนรวม นำไปซึ่งการเลือกรูปแบบการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ การประเมินผลผู้เรียน ซึ่งจากการวิเคราะห์แนวทางการสอนสำหรับห้องเรียนรวมของเบญญจา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544) และ ผดุง อารยะวิญญู (2542) ที่นำเสนอไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพที่นำไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับห้องเรียนรวมคือ

1. การวิเคราะห์งาน (task Analysis) เป็นการสอนที่ครูวางแผนการสอนอย่างดีและมีเป้าหมาย แบ่งกิจกรรมหรืองานใดงานหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ จากขั้นตอนแรกไปขั้นตอนสุดท้ายสอนไปตามลำดับขั้นตอนจนสำเร็จ

2. การเรียนโดยร่วมมือกัน (Cooperative Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสานทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมและทักษะในด้านเนื้อหาวิชาการต่างๆในการเรียน สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนและทำงานเป็นกลุ่ม โดยแต่ละคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน แบ่งปัน เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งความสำเร็จขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน

โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ครูต้องรู้จักเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจในจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียน กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียน ครูต้องสอนทักษะการทำงานร่วมกัน และสังเกตพฤติกรรมของเด็กพร้อมให้คำแนะนำ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

นอกจากวิธีการสอน การใช้เทคนิคต่างๆสำหรับนักเรียนในห้องเรียนรวม ครูควรมีวิธีการคัดแยกนักเรียน ก่อนจัดการเรียนรู้ เพื่อสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน ศรีเรือน แก้วกั้วาล (2550) ยังได้นำเสนอวิธีการประเมินเพื่อคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยกล่าวว่าเด็กกลุ่มนี้ต้องใช้วิธีการประเมินหลายวิธี ซึ่งได้แก่

1. ประเมินด้านสติปัญญา มักประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ก็มีการนิยมนวัตสติปัญญาโดยใช้ IQ test ซึ่งจำเป็นและเหมาะสมกับเด็กบางคน
2. ประเมินทักษะการปรับตัว (adaptive skill) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการปรับตัวที่อยู่บนฐานแนวคิดว่าการดูจากความสามารถทางวิชาการอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะบ่งชี้เด็กว่าด้อยความสามารถทางการเรียน
3. ประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นหัวใจของการประเมินเด็กกลุ่มนี้ โดยใช้แบบประเมิน 3 รูปแบบคือ แบบประเมินแบบอิงกลุ่ม อิงเกณฑ์และอิงหลักสูตร

สรุปแล้วแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม สถานศึกษาและครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การศึกษาเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรวม เข้าใจในประเภทของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ต้องรู้ว่าควรจัดการเรียนรู้อย่างไรให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เลือกวิธีการสอน หรือการทำกิจกรรมโดยยึดหลักสูตรเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข มีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า เลือกวิธีการสอนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อ มีการประเมินผลผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษต่างกัน และเรียนรู้การทำงานร่วมกับครูการศึกษาพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนรวมให้ได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด

3.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม

ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2555) ได้นำเสนอถึงการเตรียมครูสำหรับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ใน 11 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมพร้อมครูในด้านทัศนคติ คือการสร้างทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ

2. การเตรียมความพร้อมครูในการสร้างทัศนคติต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึงการเตรียมครูทุกฝ่าย ทั้งครูในโรงเรียน ครูผู้ทำการสอน ครูประจำชั้น ครูประจำชั้นพิเศษ ครูเสริมวิชาการ ให้มีความเข้าใจนักเรียน ช่วยเหลือ เมตตา จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวผู้เรียน และแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนได้

3. การเตรียมความพร้อมครูให้เข้าใจภาวะปกติของนักเรียนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากนักเรียนในห้องเรียนรวมมีลักษณะคล้ายกันมาก ครูจึงต้องเรียนรู้และปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนอย่างเข้าใจในลักษณะที่แท้จริงของแต่ละคนทั้งในภาวะปกติและในลักษณะที่มีความต้องการพิเศษ

4. การเตรียมความพร้อมครูในการใช้หลักสูตรสำหรับจัดการศึกษาแบบพิเศษเรียนรวม คือการที่ครูต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการสอนและจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

5. การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยสำคัญสำหรับครูในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ประกอบด้วย เตรียมครูให้มีความสามารถในการวินิจฉัยนักเรียน ระบุประเภทนักเรียน การรายงานความผิดปกติและพัฒนาทางด้านต่างๆของเด็กต่อผู้ปกครอง และครูต้องมีการสังเกตอย่างเป็นระบบ

6. การเตรียมความพร้อมครูด้านการคัดแยกและส่งต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คือครูต้องมีความรู้ในการกำหนดประเภทความพิการของเด็กเพื่อรับการศึกษา

7. การเตรียมความพร้อมครูในการสอนแบบเรียนรวม คือ ครูควรมีทักษะในการวางแผนและจัดสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตารางกิจกรรมของนักเรียนอย่างเหมาะสม

8. การเตรียมความพร้อมครูในการสอนโดยใช้สหวิทยาการ คือการที่ครูที่จะสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องมีวิสัย ยอมรับคำแนะนำของบุคคลในอาชีพอื่น ๆ มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์สาขาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

9. การเตรียมความพร้อมครูในการประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนรวมต้องจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูควรประเมินให้ครอบคลุมทั้งกระบวนการ อาศัยเทคนิคต่างๆ เช่น การสังเกต ประเมินด้วยแบบทดสอบ ผลงาน พฤติกรรม

10 การเตรียมความพร้อมครูในการใช้สื่อการเรียนในการสอนแบบเรียนรวม โดยหาสื่อที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญาหรือความพิการทางกายของนักเรียน

11. การเตรียมความพร้อมครูในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยจัดการเรียนรู้ตามสติปัญญาไม่โดยไม่คำนึงถึงอายุผู้เรียน และครูต้องเข้าใจในลักษณะความบกพร่อง

ทางสติปัญญา อาจใช้หลักการสอนแบบ 3R's คือการสอนซ้ำไปมา สอนแบบเรียนปนเล่น และสอนให้ เป็นกิจวัตรประจำวัน

ส่วนในการเตรียมครูเพื่อสอนศิลปะในห้องเรียนรวม รีเอวิส (Reavis, 2009) ได้วิเคราะห์ หลักสูตรการผลิตครูศิลปะเพื่อสอนในห้องเรียนรวม พบว่าครูควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจของครูศิลปะที่เกี่ยวกับบทบาทของการเรียนรวม
2. มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับ
3. มีความเข้าใจพฤติกรรมและบุคลิกที่แตกต่างของเด็กพิเศษ
4. มีการประยุกต์และแก้ไขเปลี่ยนแปลง
5. มีวิธีการสอนที่แตกต่างหลากหลาย
6. มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผล
7. มีความรู้ในการจัดทำโปรแกรมการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
8. ได้เรียนรู้การจัดการพฤติกรรมของเด็ก
9. ได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ
10. ตระหนักถึงการศึกษาตลอดชีวิต

ในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ Forlin (2010) อธิบาย ว่าสถาบันฝึกหัดครูควรร่วมมือกับโรงเรียน และสังคม ให้มีการฝึกปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับการศึกษา พิเศษ ครูที่จบมาจึงจะมีประสบการณ์ตรงและสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในห้องเรียนรวมได้

จากที่นำเสนอไปนั้น ทำให้เห็นได้ชัดว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ครู คือบุคคลสำคัญใน กระบวนการจัดการศึกษา และการเตรียมครูให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนที่หลากหลายในห้องเรียนรวม มีความรู้เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภท ต่างๆ เข้าใจในการแก้ปัญหา สามารถสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับนักเรียน เปิดรับ คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ มีการออกแบบและเลือกวิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้ง ผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม และตระหนักถึงเป้าหมายของการเรียน รวมที่มุ่งให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตด้วย

4. แนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้ (Learning) คือ การมีความรู้ความสามารถ ทักษะความประพฤติดชอบของผู้เรียน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้

ให้ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอน (Instruction) ที่หมายถึงการเกิดการเรียนรู้ด้วยทั้งกระบวนการเรียนของผู้เรียนและกระบวนการสอนของครูร่วมกัน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2556) การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการสอนที่เน้นการเกิดความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการสอนของครูเป็นหลัก โดยครูทำหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีใช่การสอนในแบบอดีต การจัดการเรียนรู้จึงเน้นผู้เรียนเป็นหลัก ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถใช้กระบวนการสร้างความรู้ได้ด้วยหลากหลายวิธี

Hough and Duncan (1970) ให้คำนิยามของการจัดการเรียนรู้ ว่าหมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล นำความรู้ของตนเองไปใช้อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความสุข สามารถตีความได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในมุมมองของ Hough & Duncan นั้นคือการที่ครูจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยความรู้ของตัวเองอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ โดยได้เสนอกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้านคือ ดานหลักสูตร (Curriculum) ดานการจัดการเรียนรู้ (Instruction) ดานการวัดผล (Measuring) และดานการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating)

ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวทางในการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มีพื้นฐานอยู่บนสองมุมมองคือ Psychological Constructivism ที่เชื่อว่าการเกิดกระบวนการเรียนรู้มาจากการเรียนรู้ภายในของแต่ละบุคคล จากความคิดเชิงเหตุผลและสติปัญญาของแต่ละคน และ Social Constructivism ซึ่งเป็นแนวคิดของ Vygotsky ที่เชื่อว่าทักษะทางสังคม การเรียนรู้จากสังคม วัฒนธรรมก่อให้เกิดพัฒนาการทางความคิด ทำให้แต่ละคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นภายในตัวเอง ดังนั้นการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ภายในตัวเองของผู้เรียนและการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมทางสังคมร่วมกับผู้อื่น (นุชลี อุภักย์, 2556)

การเรียนรู้แบบร่วมมือสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ตามที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2558) อธิบายถึงสภาพการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า เป็นการเรียนการสอนที่ครูเตรียมตัวและเตรียมการเพื่อหาความรู้มาให้เด็กตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่คุณลักษณะใหม่ที่ประกอบด้วยความคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ การสร้าง การผลิตวิชาการใหม่ การฝึกการเป็นผู้นำ การฝึกการจัดการ การเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน จึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่ด้วยการให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งการสอนแบบ Constructivism พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2557) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้ในชีวิตจริง ส่วนกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย คือการให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเพื่อสร้างความรู้ด้วยตัวเอง และผู้เรียนจะยิ่งได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อผู้สอนใช้กระบวนการสอนแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ถ้าผู้สอนใช้แนวการสอนนี้นั้นแสดงว่าผู้สอนเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน

เพราะการที่ผู้เรียนจะสร้างความรู้ได้นั้น ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิดและกระบวนการคิดเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้

สรุปแล้วแนวคิดในการศึกษาในปัจจุบันเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองของโลกในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ต่างไปจากในอดีต ที่เน้นการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ผู้เรียนมีทักษะความชำนาญ ในการเรียนรู้สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และในการปฏิรูปแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การเร่งพัฒนาครูรุ่นใหม่ ให้ปรับทัศนคติการจัดการเรียนรู้มุ่งไปสู่แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สร้างประสบการณ์ด้วยตัวเอง ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตลอดชีวิต

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมากกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (collaborative learning) ดังนั้นจึงต้องอธิบายถึงการเรียนรู้ทั้งสองแบบเพื่อให้เกิดความชัดเจนในงานวิจัยนี้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (collaborative learning)

Collaborative Learning เป็นการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดในกลุ่มเล็ก ไม่ได้เน้นให้เกิดความสนใจในการมีส่วนร่วมแต่จะสนับสนุนการคิดวิเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เปิดโอกาสที่จะปลูกฝังให้เกิดการอภิปรายกัน มีความรับผิดชอบกับการเรียนรู้ของตนเอง (Johnson & Johnson, 1987) ซึ่งมีผู้แปลความหมายของการเรียนรู้แบบ Collaborative Learning เป็นหลากหลายคำเช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบพึ่งพา การเรียนรู้ร่วมกัน ฯลฯ แต่ในที่นี้จะขอใช้คำว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง

ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Learning) เป็นแนวทางในการศึกษาการสอนแก้ปัญหา การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย การสร้างผลผลิตบนแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เป็นการกระทำผ่านสังคมแห่งการร่วมมือสื่อสารระหว่างกันและกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ตนเอง (Gerlach, 1994)

สร้อยสน สกลรักษ์, ขาริณี ตรีวิทย์, และ พรพิมล ศุขะวาที (2552) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังคือ การเข้าใจกระบวนการเรียนรู้โดยการสอนอยู่บนพื้นฐานพุทธิปัญญา ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้นั้นๆ มีการเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การสร้างความคิดสำคัญที่มีความหมาย (Meaningful concept) เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังควรมีขั้นตอนการกำเนินการ ใน 5 ขั้น คือ

1. การให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้เรียน (Orienting students) ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาที่จะสอน และการให้ความรู้ด้านการร่วมมือรวมพลัง
 2. การจัดกลุ่ม (Forming group) คือการจัดประเภทของกลุ่มตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น กลุ่มที่เป็นทางการ กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ หรือจัดกลุ่มที่เป็นฐานเพื่อทำงานร่วมกันทั้งหมดหรือตลอดปี จัดจำนวนสมาชิกกลุ่มตั้งแต่ 2-6 คน แต่เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ควรเกิน 5 คน การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม อาจใช้วิธีการสุ่ม หรือให้นักเรียนเลือกกลุ่มเอง หรือผู้สอนเลือกให้
 3. การออกแบบงาน (Structuring the learning task) คือต้องออกแบบงานให้เหมาะสม และต้องเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้เกิดการพึ่งพา เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทในฐานะสมาชิกกลุ่ม มีการประเมินส่วนบุคคลและประเมินกลุ่ม และมีการวางแผนการประเมินให้ชัดเจน
 4. การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังแก่ผู้เรียน (Facilitating student collaboration) คือการอธิบายงานให้ชัดเจนแก่ผู้เรียน และคอยสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
 5. การประเมินการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Grading and Evaluating) ในการประเมินนั้นทำได้ทั้งผู้สอนประเมินผู้เรียน หรือผู้เรียนประเมินเพื่อนหรือกลุ่มทำการประเมินผู้เรียน รวมถึงการประเมินตนเองได้ โดยเกณฑ์การประเมินต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบ
- สรุปแล้วพื้นฐานทางทฤษฎีของ Collaborative Learning เกี่ยวข้องกับทฤษฎีทางพุทธิปัญญา และการสร้างความรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการเชื่อมต่อทางพุทธิปัญญาและการเชื่อมต่อทางสังคม เป็นการสอนและเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มผ่านการร่วมมือช่วยเหลือพึ่งพากัน ผู้เรียนมีระบบการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและจัดเก็บความรู้เข้าไปในโครงสร้างทางปัญญา โดยผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือพึ่งพาช่วยเหลือกันของคนในสังคม

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ในเรื่องของการอยู่ร่วมกัน การร่วมมือในการเรียนรู้นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และในการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีเป้าหมายเพื่อการอยู่ร่วมในสังคมจึงได้นำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมาเป็นหลักในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอความหมาย หลักการและแนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ มีรายละเอียดดังนี้

นุชลี อุปภัย (2556) เสนอว่า Cooperative Learning เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตัวเองจากการสนทนาปัญหากับผู้อื่น เป็นไปตามแนวคิด ของ Piaget และ Vygotsky ที่

เน้นว่ากระบวนการทางสังคมมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นบุคลิกและพัฒนาความคิดของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ด้าน สุรางค์ โค้วตระกูล (2559; 489-490) กล่าวว่านักการศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ริเริ่มส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือคือ David Johnson and Roger Johnson ที่เผยแพร่แนวคิดนี้ในปี ค.ศ. 1989 โดยมีผลสัมฤทธิ์สำคัญคือทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม มีความรัก เมตตา มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือกัน ซึ่งสามารถช่วยในการถ่ายโอน (Transfer) ทักษะทางสังคมได้ดี และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในส่วนของ ทิศนา แคมมณี (2545) นำเสนอว่าว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือคือการจัดการสอนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่แตกต่างกันช่วยกันเรียนรู้ไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยปกติทั่วไปมักไม่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกกละเลยหรือมองข้ามไป ทั้งที่มีผลการวิจัยชี้ชัดว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเองหรือต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

ในส่วนของ Johnson and Johnson (2008) อธิบายถึงความเป็นมาในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ว่าในวงการการศึกษาตั้งแต่ยุคกลาง ถึง ค.ศ. 1960 ไม่มีการยอมรับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพราะเป็นฐานที่มาจากด้านสังคมศาสตร์ ครูแต่ละคนสร้างวิธีการสอนของตัวเอง สอนในรูปแบบที่เน้นให้ผู้เรียนเอาชีวิตรอดอยู่บนโลกให้ได้ ปฏิเสธการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จนกระทั่งมีการนำเสนอผลงานของ B.F. Skinner ด้านการเรียนรู้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงเป็นที่ยอมรับ และถูกนำมาใช้ในการสอนกับผู้เรียนทุกระดับทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยทั่วโลก ในปัจจุบันมีการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างแพร่หลายและการเรียนรู้แบบร่วมมือคือบริบทที่ได้รับความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งทั้งในทางจิตวิทยาและการศึกษา

จากการนำเสนอแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative learning) และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) สรุปได้ว่าการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบมีความคล้ายคลึงกัน เพราะมีพื้นฐานแนวคิดความเชื่อที่ตรงกันคือ การต้องการให้เกิดการทำงานร่วมกัน มีการร่วมมือช่วยเหลือกัน Davidson (1994) สรุปว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังและการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีลักษณะที่เหมือนกัน 5 ประการคือ

1. มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม
2. มีการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย
3. ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการร่วมมือกัน
4. เกิดการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่ม
5. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบ

ส่วนข้อแตกต่างของการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ สร้อยสน สกลรักษ์, ชาริณี ตรีวิทย์ และพรพิมล ศุขวาที (2552) สรุปถึงแนวคิดการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้ได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) มีโครงสร้างของกิจกรรมที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยยึดครูเป็นศูนย์กลางมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีแบบแผน ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น มีการรวมกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการกลุ่มไปตามธรรมชาติ เพื่อให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานมากกว่า เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่อย่างไรก็ดีทั้งสองแนวคิดมีข้อจำกัดที่จะต้องจัดให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังยังเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในระดับสังคม ตามที่ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2543) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบรวมพลังเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

โดยในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในวัยเด็ก เนื่องจากเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้นยังไม่มีการพัฒนาทักษะด้านต่างๆอย่างเต็มที่ ยังคงต้องมีการจัดการเรียนรู้โดยครูเป็นหลัก ตามที่ Bruffee (1999) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เหมาะสำหรับผู้เรียนวัยประถมศึกษาซึ่งยังขาดประสบการณ์ผู้สอนต้องเข้าไปมีบทบาทมาก ส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาไปจนถึงอุดมศึกษาผู้เรียนมีประสบการณ์มากสามารถมีอิสระในการเรียนรู้จึงเหมาะสมที่จะใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative learning) มากกว่า นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังยังเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในระดับสังคม

1.2 หลักการการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนในทุกๆระดับ ทุกรายวิชา และนำไปใช้ได้กับวัตถุประสงค์ของการเรียนทางสังคม หรือมอบหมายงานด้านการร่วมมือในบางช่วงบางตอนของบทเรียนการสอนให้เกิดการร่วมมือกันช่วยให้การเรียนรู้ทางสังคมที่ซับซ้อนยากลำบากนั้นลุล่วงไปได้ดี การเรียนรู้ด้านการร่วมมือยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้เกิดความเคารพในตนเอง และมีสุขภาพจิตดี อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการปกครองตนเองซึ่งการที่เด็กเข้าใจในตนเองและมีทักษะการทำงานในกลุ่มย่อย เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มและพยายามร่วมมือกัน จะส่งผลอย่างประเมินค่าไม่ได้ (Johnson & Johnson, 1994)

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีของ Johnson & Johnson ระบุเป้าหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือภายใต้ องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ซึ่งมีนักการศึกษาได้นำมาอธิบายขยายความในมุมมองต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทศนา แคมมณี (2545) สร้อยสน สกลรักษ์, ชาริณี ตรีวิญญู และพรพิมล ศุขะวาที (2552) และ Doolittle (1995) ได้นำมาอธิบายเพิ่มเติม ประกอบด้วย

1. การพึ่งพาเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) คือการที่ทีมมีการพึ่งพาอาศัยกัน หากคนหนึ่งคนใดล้มเหลวหมายถึงการล้มเหลวของทีมทั้งหมด สมาชิกทุกคนมีความสำคัญ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับทุกคน และความสำเร็จของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้นต้องมีการรับผิดชอบร่วมกัน วางเป้าหมาย เรียนรู้ร่วมกัน ใช้แหล่งการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน การมอบหมายหน้าที่ในการทำงานร่วมกันและการให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม
2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด (Face-to-face Promotion Interaction) แม้ว่าคนหนึ่งคนใดในกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนแต่สมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ จะช่วยเหลือให้คำปรึกษา มีการโต้ตอบให้กำลังใจซึ่งกันและกันในกลุ่ม เกื้อกูล พึ่งพาเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในการช่วยให้บรรลุเป้าหมาย สมาชิกเกิดความห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกัน และกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
3. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Individual Accountability) นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะรับผิดชอบร่วมกันในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานและการเรียนรู้ สมาชิกพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถ ภายในกลุ่มมีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เช่นการจัดกลุ่มเล็กเพื่อมีการเอาใจใส่กันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน โดยครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันเอง เป็นต้น
4. การใช้ทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน (Appropriate use of collaborative skills) นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนและช่วยในการพัฒนาและการสร้างความไว้วางใจทางปฏิบัติ การเป็นผู้นำในการตัดสินใจ การสื่อสารและทักษะการจัดการความขัดแย้ง ด้วยการอาศัยทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา รวมทั้งเคารพ ยอมรับไว้วางใจ
5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) สมาชิกในทีมตั้งเป้าหมายเป็นระยะเพื่อประเมินสิ่งที่พวกเขากำลังทำกันเป็นทีม และระบุการเปลี่ยนแปลงเพื่อทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต ด้วยการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม อาจทำโดยครู หรือผู้เรียนหรือทั้ง

สองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเป็นยุทธวิธีที่ส่งเสริมให้กลุ่มได้ตั้งใจทำงาน เพราะมีข้อมูล
ป้อนกลับ ช่วยฝึกทักษะการรู้คิด ที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ทำได้

ด้าน Felder and Brent (2007) ได้นำเสนอหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือแตกต่างออกไป
เล็กน้อยดังนี้

1. การพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก (Positive interdependence) สมาชิกในทีม
มีหน้าที่ที่จะต้องพึ่งพาคนอื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หากสมาชิกในทีมล้มเหลว ก็จะมีส่วนทำให้ทุกคน
ในทีมได้รับผลกระทบด้วย

2. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Individual accountability) นักเรียนทุกคนในกลุ่ม
จะรับผิดชอบสำหรับการการทำงานร่วมกันและแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน

3. การส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-face promotive
interaction) แม้ว่าการทำงานกลุ่มอาจมีความสำเร็จแต่การมีปฏิสัมพันธ์รายบุคคล การโต้ตอบกับ
สมาชิกในกลุ่มที่นำไปสู่ความท้าทายและได้ข้อสรุปอาจเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอนและ
เป็นการให้กำลังใจกันและกันในกลุ่ม

4. การใช้งานที่เหมาะสมของทักษะการทำงานร่วมกัน (Appropriate use of
collaborative skills) นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือกันพัฒนาและสร้างความไว้วางใจ
ในทางปฏิบัติผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการตัดสินใจ มีการสื่อสารและทักษะการจัดการความขัดแย้ง

5. การประมวลผลกลุ่ม (Group processing) สมาชิกในทีมตั้งเป้าหมายกลุ่มเป็น
ระยะประเมินสิ่งที่พวกเขากำลังทำกันเป็นทีมและระบุการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้การทำงานมี
ประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

ซึ่งจากการนำเสนององค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถสังเคราะห์ทักษะที่พึง
ประสงค์จากองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถแสดงออกได้ในเชิงพฤติกรรมในการ
เรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ดังนี้

ตารางที่ 7 สัจจะระห้ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือตามทฤษฎี Johnson & Johnson (1998)

องค์ประกอบ การเรียนรู้ แบบร่วมมือ	ทักษะที่พึงประสงค์ (พฤติกรรมที่แสดงออก)	ผู้นำเสนอทักษะทางการเรียนรู้ แบบร่วมมือ			
		ทีศนา แบนมณี (2545)	ศ้อยสน สกลรักรัษ, ซารินี ศิริรัญญู และ พรพิมล ศุขะวาที (2552)	Doolittle (1995)	Felder and Brent (2007)
1. การพึ่งพา เกื้อกูลกัน	1. มีการแบ่งปันในการใช้แหล่งการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ ร่วมกัน	✓	✓		
	2. มีการร่วมรับผิดชอบกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจบโดยไม่ ละทิ้ง	✓	✓	✓	✓
	3. มีการวางแผนเป้าหมายการทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน	✓	✓	✓	✓
2. การปรึกษา หารืออย่างใกล้ชิด	1. มีการการช่วยเหลือกัน สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการทำงาน	✓	✓	✓	
	2. มีการชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน	✓	✓		✓
	3. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านข้อมูลในประเด็นที่ตนเองศึกษา ค้นคว้าพร้อมอภิปรายในกลุ่ม		✓		✓
	4. มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการเรียนรู้		✓		
	5. อธิบายวิธีการแก้ปัญหาให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มรับรู้		✓		
	6. มีการตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อให้เข้าใจตรงกัน		✓		
3. ความ รับผิดชอบส่วน บุคคลและกลุ่ม	1. มีการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	✓		✓	
	2. มีการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม	✓			
	3. มีความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน		✓		
	4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ส่วนบุคคลไปพร้อมสนับสนุนการ ทำงานของสมาชิกกลุ่ม		✓	✓	✓
4. การใช้ทักษะ ด้านการมีปฏิ- สัมพันธ์ในการ ทำงานร่วมกัน	1. มีการประสานงานที่ดี	✓	✓	✓	
	2. มีการสื่อสารสนทนาภายในกลุ่ม	✓		✓	✓
	3. มีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง			✓	✓
	4. มีความเป็นผู้นำในการตัดสินใจ		✓	✓	✓
5. การวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม	1. มีการระบุได้ว่ากิจกรรมใดที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ ต่องานของกลุ่ม	✓	✓	✓	✓
	2. มีการประเมินสิ่งที่กำลังทำและระบุการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	✓	✓	✓	✓
	3. มีการชี้แจงและปรับปรุงผลลัพธ์ของสมาชิกกลุ่มทุกคน	✓		✓	

ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญในด้านต่างๆ โดยวิเคราะห์หรือออกมาในลักษณะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีการแสดงออกซึ่งความร่วมมือในด้านต่างๆ ผ่านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ นำไปสู่การมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ดูภาคผนวก ค)

การเรียนรู้แบบร่วมมือยังส่งผลดีต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ ซึ่งมีผู้เสนอไว้ดังนี้
เบญญา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544: 100-101) ได้กล่าวว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนโดยร่วมมือกันที่นำเสนอในแนวทางเดียวกันว่า

1. การเรียนโดยร่วมมือกันช่วยส่งเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความเป็นกันเองอย่างเปิดเผย มีการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน ให้ความร่วมมือกัน เป็นการเรียนที่ไร้พรมแดน
2. เทคนิคการเรียนโดยร่วมมือกันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การทำความเข้าใจความคิดรวบยอด หรือหลักการสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยได้อภิปรายร่วมกัน นักเรียนช่วยเหลือกันเรียนรู้ในกลุ่ม
3. เทคนิคการเรียนโดยร่วมมือกันช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนช่วยกันกำลังใจ ยอมรับ ร่วมมือกัน มีการช่วยกันพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ลดการก้าวร้าวโต้เถียง เกิดเป็นความสำเร็จร่วมกัน
4. เมื่อต้องการพัฒนาทักษะการปฏิบัติการกิจที่ซับซ้อนภายในกลุ่ม จะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละคน
5. เมื่อต้องการเน้นคุณภาพของงาน จะมีการมุ่งเน้นเป้าหมายของกลุ่ม สมาชิกช่วยกันผลักดันให้กลุ่มไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน
6. เมื่อต้องมีการสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือจะมีความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติ อยู่ในระเบียบวินัย ทำให้ครูควบคุมชั้นได้ง่ายขึ้น
7. ในห้องเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีการพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นอย่างดี รวมถึงพัฒนาทักษะการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วัสดุ อุปกรณ์ ยอมรับให้กำลังใจผู้อื่น สนับสนุนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
8. สร้างนิสัยรับผิดชอบร่วมกัน ด้วยความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จร่วมกัน ทำให้สมาชิกทุกคนอุทิศตนเองในภารกิจให้สำเร็จลุล่วง
9. เมื่อต้องการเสริมสร้างความร่วมมือภายในกลุ่ม และลดระดับการแข่งขันระหว่างบุคคล สมาชิกในกลุ่มจะช่วยเหลือร่วมมือกัน เพราะความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม

ทศนา แคมมณี (2545:198) ได้นำเสนอผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Johnson and Johnson (1994) ไว้ 3 ประการคือ

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Effort to Achieve) ในการความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทน (Long-term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพใช้เหตุผล คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

2. ความสัมพันธ์ที่ดี (Positive Relationship) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น คือ การเรียนแบบร่วมมืออย่างมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ใส่ใจผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่างหลากหลายของบุคคล มีการประสานสัมพันธ์กันในกลุ่ม

3. ทักษะทางสังคม (Psychological Adjustment social competence) คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น รู้สึกดีกับตัวเอง เห็นคุณค่าในตัวเอง เชื่อมมั่นในตัวเอง พัฒนาทักษะทางสังคม สามารถเผชิญความเครียดและความเปลี่ยนแปลงใดๆที่มากกระทบ

เบญญา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544: 101) สรุปผลดีของการเรียนโดยร่วมมือใน 7 ประการคือ 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น 2) นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน 3) บรรยากาศในการเรียนดีกว่าการเรียนแบบอื่น 4) นักเรียนที่เรียนอ่อนมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น 5) นักเรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 6) นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 7) นักเรียนรู้การปรับตัว และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ เป็นการเตรียมตัวเพื่อทำงานในสังคมต่อไป

นิตยา เจริญนิเวศกุล (2544) สรุปว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อให้เกิดประโยชน์ 6 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) มีทักษะการทำงานร่วมกัน 3) สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียน 4) มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียน 5) ช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจในตัวเอง 6) ลดปัญหาเรื่องวินัยในชั้นเรียน

นอกจากนี้การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ตามที่ Slavin (1990) กล่าวว่า การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ มีสมาชิกในกลุ่มที่แตกต่างกันทางความสามารถเพื่อแบ่งปันแนวคิดของแต่ละคนในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม เพื่อได้ร่วมเรียนรู้สิ่งต่างๆ รวมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งได้นำเสนอความรู้ของตัวเองและยอมรับความรู้ของเพื่อน มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความมุ่งมั่นไปที่เป้าหมายร่วมกัน บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนร่วมกัน

สรุปแล้วการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) มีแนวคิดสำคัญคือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ ร่วมมือในการเรียนรู้เกิดทักษะทาง มีการวางเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน รับผิดชอบทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน วางเป้าหมายและพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้เรียน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างผู้เรียน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นและส่งเสริมผู้เรียนในบางกรณี แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยลดช่องว่าง ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำเสนอความคิดเห็น สนับสนุนความเห็นของสมาชิกในกลุ่ม อธิบายสิ่งที่ทำร่วมกันได้อย่างชัดเจน

1.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ในส่วนของการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในการเรียนการสอน จะต้องเน้นกระบวนการร่วมมือ เพื่อลดปัญหาในการเรียน ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มย่อย สร้างความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน พัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งจะต้องมีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Baroody (1993) เสนอวิธีการที่จะจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. ค่อยๆจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้บ่อยขึ้น
2. จัดการเรียนรู้โดยมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน ไม่มากหรือน้อยไปกว่านี้ เพราะเป็นจำนวนที่ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มรู้สึกสะดวกและสบายใจที่จะอภิปรายแนวคิดของตัวเอง
3. จัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ในวิธีการที่หลากหลาย ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และทั้งชั้นเรียน
4. สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับปัญหาของกลุ่ม อภิปรายประเด็นภายในกลุ่ม และปัญหาทางสังคม
5. ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมีความเข้าใจร่วมกัน เพราะผลงานกลุ่มเป็นของสมาชิกทุกคน หากมีข้อผิดพลาดก็รับผิดชอบร่วมกัน
6. ส่งเสริมให้กลุ่มร่วมรับผิดชอบในกลุ่ม
7. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม โดยลดการขัดแย้งในการทำงานร่วมมือกันหรือความสับสนต่างๆ
8. ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสรุป โดยผู้สอนมีการติดตามควบคุมการมีส่วนร่วมกันภายในกลุ่ม

Johnson and Johnson (1994) ได้นำเสนอวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในการที่ครูจะนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ

1. การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ซึ่งทำได้หลายวิธีคือ จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มตามความสนใจหรือความสามารถ ซึ่งวิธีการคละผู้เรียนตามความสามารถเป็นที่นิยมที่สุด ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 5-6 คน เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้ว ให้ทำงานร่วมกันประมาณ 5-6 สัปดาห์ จึงเปลี่ยนกลุ่มใหม่ เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่ม เกิดทักษะการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเท่าเทียม

โดยในแต่ละกลุ่ม อาจมีสมาชิกที่เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน ความสามารถต่ำ 1 คน เป็นต้น โดยมีความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติด้วย

2. การให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม เพื่อให้ช่วยต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะต้องสอนทักษะทางสังคมที่จำเป็นให้กับผู้เรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะดังกล่าวในการเรียนรู้ สามารถรับบทบาทเป็นผู้นำในการตัดสินใจ สร้างความเชื่อใจ มีทักษะการสื่อสาร การจัดการ และทักษะทางสังคมเป็นพื้นฐานในการทำงานกลุ่ม ที่ผู้เรียนจะได้รับทักษะการจัดการกลุ่ม การปฏิบัติงานร่วมกัน การร่วมสรุปความคิดเห็นและตรวจสอบผลงาน ยอมรับมติความเห็นร่วมกัน

ทิสนา แคมมณี (2545) อธิบายถึงการแบ่งประเภทกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Groups) ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มที่ครูวางแผน จัดระเบียบ วางกฎ มีวิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อาจจะมีการสอนในหลายชั่วโมงติดกันหลายสัปดาห์ ติดต่อกันกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Groups) กลุ่มลักษณะนี้ครูอาจจัดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว โดยสอดแทรกการสอนแบบร่วมมือในการสอนปกติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและใช้ความคิดเป็นพิเศษในบางสาระ

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Groups) กลุ่มนี้เป็นประเภทการเรียนรู้ที่ครูมอบหมายให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในระยะเวลายาว เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มเกิดความห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือมีการจัดกลุ่ม 3 ประเภท กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และถาวร โดยในการวิจัยนี้ใช้รูปแบบการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ ที่มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้หลายสัปดาห์ ติดต่อกัน

สำหรับขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น เบญญา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544) นำเสนอไว้ว่า การสร้างห้องเรียนแบบร่วมมือต้องได้รับการร่วมมือจากทั้งนักเรียน ครูและผู้ปกครองในการช่วยส่งเสริม ติดตาม การทำงานร่วมกันของนักเรียน ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ว่าจะใช้เทคนิคใดในการสอน ก็จะมีลำดับขั้นตอนในการเรียนที่คล้ายกัน คือ ขั้นเตรียมขั้นสอน ขั้นทำงานกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ซึ่งในแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเตรียม คือขั้นที่ครูแนะนำรูปแบบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน ซึ่งครูวางแผนใจเกี่ยวกับระบบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่

ของสมาชิกในกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนและการทำงานกิจกรรมร่วมกัน ฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นสอน คือ ขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งข้อมูล มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและอธิบายขั้นตอนการทำงาน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม คือ นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยแต่ละคนมีบทบาทแตกต่างกันตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับความรับผิดชอบ ร่วมมือ ซึ่งครูได้กำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน และการเรียนรู้แต่ละเรื่อง ในการเรียนรู้แต่ละครั้งอาจมีการร่วมมือกันหลายๆเทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและการทดสอบ คือ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนตามที่ได้มอบหมายไว้ และมีผลงานเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบการทำงานของกลุ่มและรายบุคคลในบางกรณี อาจมีการช่อมเสริมในประเด็นที่ยังบกพร่อง ก่อนจะทำการประเมิน

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม คือ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน โดยครูอาจอธิบายเพิ่มเติม และประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน อะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

โดยในขั้นตอนการประเมินผลนั้นครูอาจกระทำได้หลากหลายวิธี เพื่อกระตุ้นและให้กำลังใจผู้เรียนซึ่งสามารถวัดและประเมินผลได้ดังนี้

1. ให้คะแนนรายบุคคลและคะแนนกลุ่ม คู่กัน หากนักเรียนบรรลุเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้
2. ทุกคนในกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน
3. เลือกรายงานของคนใดคนหนึ่งในกลุ่มมาตรวจแล้วให้คะแนน
4. ตรวจผลงานของทุกคนแล้วหาคะแนนเฉลี่ย แล้วจึงเอาคะแนนเฉลี่ยมารวมกับคะแนนงานกลุ่มที่ได้จากการทำงานร่วมกัน

สอดคล้องกับ ศราวุฒิ จินตนาสุนทรศิริ (2554) ได้สรุปแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักวิชาการต่างๆ โดยสรุปว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องมี ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นนำเสนอบทเรียนและการสอน ขั้นการเรียนรู้และทำกิจกรรมกลุ่มย่อย และขั้นสรุป

จากที่นำเสนอมานั้นเป็นการแสดงถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการร่วมเรียน ร่วมรู้ทำกิจกรรม ฝึกการใช้ทักษะทางสังคม ร่วมกันสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม โดยอาศัยการยอมรับการแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม โดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของกลุ่มให้ประสบ

ความสำเร็จ ดังที่ นุชลี อุปภัย (2556) สรุปว่า วิธีการสอนแบบ Cooperative Learning เน้นการแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อทำงานร่วมกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เรียนรู้การแก้ปัญหาร่วมกันตามที่ผู้สอนกำหนด มีทักษะในการอธิบาย การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น โดยทั่วไปการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะใช้เวลาเรียนร่วมกันหลายสัปดาห์หรือหลายเดือน มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย มีจำนวนสมาชิก 4 คน ระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดจำนวนของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มไว้ตายตัว เนื่องจากวิธีการสอนแบบร่วมมือถูกพัฒนาขึ้นหลากหลายวิธี

ด้าน Loeser (2015) นำเสนอภาพรวมของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านการพัฒนาทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หลักการของทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือคือการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับคนอื่น ๆ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้มากขึ้น มีการเรียนรู้ผ่านบุคคลอื่น ๆ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลในทางบวก ในการร่วมมือระหว่างเพศ มีการนับถือตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ทั้งยังส่งผลต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วย ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายกลยุทธ์การเรียนรู้ ที่ใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการสอบแบบ STAD (Student Teams-Achievement Divisions) และ TGT (Teams-Games-Tournament), Jigsaw, Group Investigation, Know-Want to Know-Do-Learn K-W-D-L, CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition), Learning Together, and Literature Circles นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือยังสอดคล้องกับแนวคิดการสอนตามโมเดลชิปปา (CIPPA) ของ ทิศนา แคมมณี, เฉิมชัย พันธุ์เลิศ, และ ภาชิต ประมวลศิลป์ชัย (2548) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการแลกเปลี่ยนความรู้ การได้เคลื่อนไหวทางกาย การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ซึ่งแนวคิดนี้เป็นสามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคปฏิรูปการศึกษา คือการต้องการให้ครูรุ่นใหม่สามารถจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการหลากหลาย มีงานวิจัยที่นำเสนอการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบชิปปา มาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางต่างๆไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

รายละเอียด รูปแบบ	แนวคิด/วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้	การประเมินผล
Learning Together (LT)	เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแนวคิดของ Johnson and Johnson (1994) เป็นกระบวนการที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชื่อมโยงกับกระบวนการ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้อย่างคล่องแคล่ว	1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มคณะ ความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน 2. กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคน 3. กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกัน ส่งคำตอบเป็นผลงานกลุ่ม 4. ผลงานกลุ่มได้เท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนเท่ากัน	ประเมินจากผลงานกลุ่ม ไม่ว่าจะคะแนนจะได้เท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนเท่ากัน
The Student Teams Achievement Divisions (STAD)	พัฒนาขึ้นโดย Slavin (1978) เป็นรูปแบบการสอนที่นำไปใช้ได้เกือบทุกวิชา เพื่อพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ	1. นำเสนอสิ่งที่ต้องเรียนโดยผู้สอน 2. การทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน คณะความสามารถทางการเรียน ร่วมอภิปรายปัญหา ตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาด	1. ทดสอบย่อย หลังจากผู้สอนเสนอบทเรียนไปแล้ว 1-2 คาบ ทดสอบแต่ละบท เป็นคะแนนเก็บ 2. ทำแบบทดสอบครั้งสุดท้าย เป็นคะแนนสรุปพัฒนาการ 3. นำคะแนนพัฒนาการของกลุ่มมารวมกัน กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล
The Teams, Games, Tournaments (TGT)	เป็นรูปแบบที่ได้พัฒนามาจาก David De Vries และ Keith Edward (1994) พัฒนามาจากรูปแบบ Student Team Learning เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการสอนบทในวิชาทั่วไปใช้ได้ในทุกระดับชั้น	1. ผู้สอนสอนเนื้อหา 2. แบ่งกลุ่มสำหรับแข่งขันตอบคำถาม โดยแต่ละกลุ่มช่วยกันสอนและถามกันในกลุ่ม 3. การแข่งขันมีสัปดาห์ละครั้ง ใช้เวลาแข่งประมาณ 40 นาที ในการแข่งขันจะจัดผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับเดียวกันแข่งขันกัน	ประเมินจากคะแนนการแข่งขันของสมาชิกในกลุ่ม มารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่มเมื่อแข่งขันเสร็จในแต่ละครั้ง ผู้สอนออกจูลสารประกาศชมเชย ผู้ที่ทำคะแนนได้สูงสุดและกลุ่มที่ทำคะแนนได้สูงสุด
Jigsaw	เป็นการเรียนแบบต่อบทเรียนหรือการศึกษาเฉพาะส่วน ออกแบบโดย Aronson และคณะ (1978) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุดโดยอาศัยการร่วมมือ ช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน	1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มคณะ ความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน 2. สมาชิกในกลุ่มได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วนและหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้ 3. สมาชิกในกลุ่ม แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นซึ่งได้รับ	ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบแต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของทุกคนในกลุ่ม เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล

รายละเอียด รูปแบบ	แนวคิด/วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้	การประเมินผล
		เนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นที่ผู้สอนมอบหมายให้ 4. สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่ม แต่ละกลุ่มช่วยสอนเพื่อนในกลุ่ม ให้เข้าใจสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นนี้ สมาชิกทุกคนก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด	
Team Assisted Individualization (TAI)	เป็นรูปแบบที่พัฒนาโดย Slavin Leavey และ Madden (1986) เป็นการนำรูปแบบการเรียนของ STAD และ TGT มาปรับเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในการเรียนด้วยตนเองตามความสามารถและส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน 2. ผู้เรียนแต่ละคนจะได้บทเรียนไม่เหมือนกัน แบ่งบทเรียนตามความสามารถ แต่ทำงานร่วมกันเป็นทีม 3. ผู้เรียนได้รับการสอนเป็นรายบุคคล แต่มีการช่วยเหลือกันในกลุ่มคือเด็กเก่งสอนเด็กอ่อน	แต่ละสัปดาห์ให้ผู้สอนที่ตรวจงานให้คะแนน โดยแบ่งกลุ่มเป็น ดีเยี่ยม ดีมาก และดี กลุ่มที่ได้มากกว่าเกณฑ์ ผู้สอนจะให้รางวัล
Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC)	เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดย Stevens (1987) และคณะ เป็นการเรียนแบบร่วมมือที่เหมาะสมกับการฝึกอ่านและเขียน โดยเฉพาะ ประกอบด้วยกิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเขียน	1. แบ่งกลุ่ม และแต่ละกลุ่มจับคู่ 2-3 คน ทำกิจกรรมร่วมกัน 2. ครูจัดทีมใหม่โดยคละนักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน 2 ระดับ 2. จับคู่ทีมเก่งและทีมอ่อน ผู้สอนแยกสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่งกลุ่มอื่นๆจับคู่ทำงานในกิจกรรมต่างๆ เช่น การอ่าน เล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง	1. นักเรียนได้รับการทดสอบเกี่ยวกับกลการอ่านเขียน นักเรียนจะได้รับคะแนนทั้งรายกลุ่มและรายทีม 2. นักเรียนได้รับชุดการเรียนการสอน นำไปทำและกลับมาช่วยกันตรวจ 3. นักเรียนได้รับการบ้านโดยผู้ปกครองช่วยตรวจสอบพฤติกรรมตามแบบฟอร์ม
CIPPA Model	มาจากแนว ของทีศนา แซมมณี (2548) โดยมีหลัก 5 แนวคิด คือ แนวคิดการสร้างสรรคความรู้ / แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ/แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ /แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้	1. ทบทวนความรู้เดิม 2. แสวงหาความรู้ใหม่ 3. ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่ 4. แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5. สรุปและจัดระเบียบความรู้	<i>ประเมินผู้เรียน</i> 1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน 2. ทดสอบผลสัมฤทธิ์/ความรู้ 3. สัมภาษณ์/สอบถาม <i>ประเมินการสอนของครู</i> 1. สอบถามนักเรียน 2. สังเกตการสอน

รายละเอียด รูปแบบ	แนวคิด/วัตถุประสงค์	กระบวนการเรียนรู้	การประเมินผล
	กระบวนการ /และแนวคิด เกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้	เพื่อสรุปกรอบโมทัศน์ของตนเอง ขึ้นใหม่ 6. การปฏิบัติและ / หรือการ แสดงผลงาน 7. การประยุกต์ใช้ความรู้	3. ประเมินคุณภาพแผนการจัดการ เรียนรู้

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีกระบวนการขั้นตอนที่เหมือนกับการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป คือมีขั้นเตรียมการ ขั้นสอน ขั้นการทำกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นการประเมินผล แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด และวิธีการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่วนแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลากหลายรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรายวิชาต่างๆ และกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกัน แต่มีแนวคิดที่ใกล้เคียงกัน และรูปแบบการแบ่งกลุ่มกันทำงานร่วมกัน กลุ่มละไม่เกิน 4-6 คน มีการนำกิจกรรมโดยครูผู้สอนสรุปผลร่วมรับผิดชอบผลของการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งรูปแบบต่างๆที่นำเสนอมาจะช่วยให้การเรียนรู้แบบร่วมมือประสบความสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดกิจกรรม การนำไปใช้ ความเข้าใจของครูและผู้เรียนและผู้ปกครองด้วย

4.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Elias (2010) กล่าวว่า “ที่ผ่านมาราอบรมสั่งสอนนักเรียนเหมือนว่าพวกเขาเค้าไม่ใช่มนุษย์ แต่เป็นเหมือนฟองน้ำ ไม่มีชีวิต อารมณ์ความรู้สึก” โรงเรียนควรให้การศึกษาแก่เด็กในทุกด้านไม่เฉพาะด้านวิชาการ แต่ต้องให้ในเรื่องของอารมณ์และสังคมด้วย บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงต้องช่วยพัฒนานักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2556) อธิบายบทบาทของครูว่าต้อง สอนให้ผู้เรียนคิดเองเป็น ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ศึกษาให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีการวิจัยค้นคว้า และฝึกให้ผู้เรียนบริการสังคม คือสิ่งที่เรียนจะมีคุณค่าเมื่อได้ใช้ความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคม เนื่องจากครูเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนตั้งแต่ตัวเล็กๆ ซึ่งเป็นประชากรที่สำคัญของโลก ครูต้องเป็นตัวทวิคุณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของครูจึงเปลี่ยนไปจากผู้ให้ความรู้ ผู้บอกความรู้ (Telling, Talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (Process) คิดค้นหาความรู้ด้วยตนเองตลอดจนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูจึงเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือเป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้ใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ซึ่งการเรียนรู้แบบใหม่มีหลักอยู่ที่การให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2558) ได้นำเสนอบทบาทครูในการสอนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ประการแรกครูต้องหาความรู้ไว้ก่อนเพื่อสามารถตอบคำถามของผู้เรียน หลังจากนั้นจึงเตรียมการในแง่วิธีการเพื่อให้เด็กเรียนรู้ด้วยตัวเองซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีการกำหนดเป้าหมาย ฝึกการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะข้อมูล รู้จักแก้ปัญหา รู้จักเลือก รู้จักคัดสรรข้อมูล ประยุกต์ใช้ เป็นต้น ซึ่ง บทบาทของครูในยุคปฏิรูปการศึกษา ต้องเปลี่ยนจากการเป็นครูผู้สอน มาเป็นครูผู้จัดการเรียนรู้ โดยยึดเด็กเป็นสำคัญให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ ประเมินได้ ครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะเด็กในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีทักษะชีวิตอย่างสมบูรณ์

สอดคล้องกับ ธนศ เจริญทรัพย์ (2557) อธิบายถึง ครูในการเรียนการสอนที่ดีนั้นควรมีความเป็นพลวัต คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบเทคนิค วิธีการ และ ทิศนา แหมมนิ (2554) ที่กล่าวถึงการนำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือไปจัดการเรียนการสอน โดยได้แนะนำให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยนำเสนอแนวทางไว้ 4 แนวทางดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน คือ กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ กำหนดขนาดกลุ่ม ควรมีประมาณ 3-6 คน ซึ่งกลุ่มละ 4 คนจะเหมาะสมที่สุด กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม ได้แก่ สมาชิก ที่มีแตกต่างกันทางเพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยครูเป็นผู้มอบหมายหน้าที่ จัดสถานที่ให้เหมาะสมในการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์กัน และจัดเนื้อหาสาระ เอกสาร วัสดุ โดยครูวิเคราะห์สาระให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จัดแบ่งสาระหรืองานให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
2. ด้านการสอน ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม อธิบายเกณฑ์การประเมิน อธิบายความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาเกื้อกูลกัน อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมายและ ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง
3. ด้านการควบคุมกำกับและการช่วยเหลือกลุ่ม คือครูต้องดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม สรุปรการเรียนรู้ร่วมกัน จากประเด็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ
4. ด้านการประเมินผล ครูต้องประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน วิเคราะห์กระบวนการทำงานและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้การดำเนินงานด้านต่างๆของครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต้องมีการคิดวางแผนออกแบบการเรียนการสอนของตนเองโดยอาศัยเทคนิควิธีการต่างๆ เข้ามาช่วยอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบที่มีนักวิชาการนำเสนอไว้แล้วหรือพัฒนาขึ้นมาเองเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้จริงในแต่ละบริบท

ด้าน เบญญา ชลธารันนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544: 102) อธิบายถึงบทบาทของครูในการสร้างห้องเรียนที่เน้นการร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. ครูควรแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อยๆ คณะประเภทนักเรียนให้แต่ละกลุ่มมีความหลากหลาย ทางความสามารถ เพศ ฐานะครอบครัว เชื้อชาติ เป็นต้น
2. การจัดห้องเรียนเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย น้ำหนักเบา จัดโต๊ะเรียนหรือห้องเรียนให้เหมาะกับการสังเกตติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของกลุ่ม
3. ครูอธิบายกิจกรรม เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าใจหัวข้อที่กำหนดให้ และอธิบายวิธีการเรียนโดยร่วมมือกัน
4. ครูต้องสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิกในกลุ่ม
5. ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่มย่อย คอยติดตามความก้าวหน้าเคลื่อนไหวไปรอบๆห้องเรียน เพื่อสังเกตความก้าวหน้าของแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน
6. ครูควรยกย่องเมื่อเห็นนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการตั้งรางวัลเมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จ
7. ครูเป็นผู้กำหนดว่านักเรียนควรทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนานเพียงใด เพื่อให้เกิดผลดี มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
8. ครูควรร่วมมือกันเป็นทีมในการนำเทคนิคการเรียนโดยร่วมมือกันมาใช้ในโรงเรียน เพื่อให้ครูในทีมคอยช่วยเหลือ ร่วมมือ แลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ
9. ครูต้องตระหนักว่าสามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ แต่สามารถเรียนแทนนักเรียนได้

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้เปลี่ยนบทบาทของครู จากผู้สอนหรือการจัดการเรียนการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง แต่การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองของผู้เรียน ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนรู้ให้มีความสำคัญกับผู้เรียน ตระหนักถึงการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้อย่างร่วมมือตามความต้องการในการเรียนรู้และความสนใจที่ต่างกันของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพจริง ดังนั้นครูทุกคน

จึงต้องให้ความสำคัญกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในยุคปฏิรูปการศึกษา เข้าใจบทบาทของตนเอง และสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือในการแสวงหาความรู้โดยมีลำดับขั้นตอน มีแนวทางที่แน่นอน มีความเข้าใจและมีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้อันนำไปสู่ทักษะปฏิบัติการสอนที่มีประสิทธิภาพ

5. ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนรวมให้มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวิชาศิลปะ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนนั้นผู้สอนจะต้องเข้าใจหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งในที่นี้ขอนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism) และทฤษฎีการเสริมแรงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากแนวคิดกลุ่ม Constructivism ที่เชื่อว่าบุคคลสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ภายในตัวเอง มีสองแนวคิด คือ Individual Constructivism การสร้างความรู้เป็นผลมาจากการปรับและพัฒนาความคิดตามลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาตามธรรมชาติของมนุษย์ ตามแนวความคิดของ Piaget และ Social Constructivism การเกิดความรู้มาจากการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมและกลไกทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางความคิดของบุคคล ตามแนวคิดของ Vygotsky (นุชลี อุปภัย, 2556)

ดังนั้นจึงต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องด้านพุทธิปัญญานิยม หรือ Constructivism ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนผ่านการเรียนรู้ทางศิลปะ

Haynes (2014) นำเสนอถึงปัญหาด้านพฤติกรรมเกิดขึ้นต่อเนื่อง เป็นปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและห้องเรียน เกี่ยวข้องในส่วนของกลุ่มเพื่อนขนาดเล็ก สังคม ไปจนถึงสังคมในครอบครัว ซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรมไม่สามารถควบคุมได้ พฤติกรรมด้านลบที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและห้องเรียน ส่งผลต่อผลการเรียนที่ตกต่ำลง หากเกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อนเล่นหรือสังคมภายนอกจะก่อให้เกิดการทะเลาะ ตบตีหรืออาชญากรรมได้ ในครอบครัวเองก็หากเด็กมีพฤติกรรมด้านลบก็จะเป็นปัญหาของพ่อแม่ที่ยากจะควบคุมลูก ซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรมนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในเฉพาะเด็ก แต่ส่งผลต่อถึงผู้ใหญ่ด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการพฤติกรรม โดยมีรูปแบบการเรียนรู้พัฒนาคนให้สามารถจัดการกับ

พฤติกรรมดั้งเดิมของตัวเองได้ และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรม โดยพฤติกรรมนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากการเรียนรู้ ผ่านองค์ประกอบ 3 ด้านคือ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรม 2) การเปลี่ยนพฤติกรรม 3) ผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขในการเรียนรู้และการเรียนรู้ทางสังคม

การเรียนรู้ทางสังคม ทั้งขนาดเล็กภายในครอบครัว ไปถึงสังคมขนาดใหญ่สำหรับนักเรียนคือ โรงเรียนและห้องเรียนนั้น การจัดสภาพแวดล้อมสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้ ซึ่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ครูต้องมีความสามารถในการจัดการพฤติกรรม ทำให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองให้เป็นด้านบวก ลดปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการเสริมแรง

การใช้แรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองให้ไปถึงเป้าหมายที่วางเอาไว้ นักจิตวิทยาที่นำเสนอทฤษฎีการจูงใจที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ มาสโลว์ (Maslow) นักจิตวิทยามนุษย์นิยมที่เชื่อว่า แรงจูงใจเป็นแรงขับที่ทำให้มนุษย์เจริญเติบโตและพัฒนา และเป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่เสนอแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีความต้องการโดยธรรมชาติตามลำดับขั้น เรียกว่าความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic need) 5 ขั้น คือความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการให้ตนเองมีคุณค่า และความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ (สรวงศ์ โค้วตระกูล, 2559; นุชลี อุปลักษณ์, 2556; จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553)

ความต้องการพื้นฐาน 5 ชนิดของ Maslow (Maslow's Hierachy of Needs) จากการนำเสนอของ Maslow (1987), สรวงศ์ โค้วตระกูล (2559) และ นุชลี อุปลักษณ์ (2556) อธิบายได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต หากอยู่ในสภาพที่ขาดความต้องการทางร่างกาย จะถูกกระตุ้นให้ตนเองแสวงหาสิ่งต่างๆเพื่อมาสนองต่อความต้องการของชีวิต

ขั้นที่ 2 ความต้องการมีความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการมีความมั่นคงและปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานในการเอาชีวิตรอดหลังจากได้รับความต้องการทางกาย

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging Needs) ความต้องการความรักเป็นขั้นที่พัฒนามาจากขั้นที่ 2 โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนต้องการได้รับความรักจากผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม มีบทบาทในฐานะต่างๆ เช่น

สมาชิกในครอบครัว คนรัก เพื่อน ได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิกของสังคม เป็นต้น คนที่ขาดความรัก และไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งในสังคม จะเป็นคนที่เหงา เปล่าเปลี่ยว รู้สึกชีวิตไม่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องชื่นชมและรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) ความต้องการขั้นนี้คือความต้องการประสบความสำเร็จ มีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ สามารถทำให้ผู้อื่นเห็นความสามารถของตนเองได้ และนำไปสู่การนับถือตนเอง เชื่อมมั่นใจตนเอง ซึ่งการยอมรับนับถือตัวเองนี้นำไปสู่ความคงทนของแรงจูงใจมากกว่าการที่ผู้อื่นยกย่องนับถือ สำหรับผู้ที่ขาดความต้องการในขั้นนี้ จะเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถ มีปมด้อยทางจิตใจรู้สึกขาดความมั่นใจ และทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย

ขั้นที่ 5 ความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ตามศักยภาพจริงที่ตนมี (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลต้องการเติมเต็มให้ตัวเองสมบูรณ์ โดยเริ่มจากการรู้จักศักยภาพของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ เปิดโอกาสให้ตนเองได้ทำทนายเผชิญความจริงของชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขใดมาข้องเกี่ยว เช่น เงินทอง เวลา ชื่อเสียง ซึ่งกระบวนการนี้จะดำเนินไปตลอดชีวิต ไม่จบสิ้น ซึ่งมาสโลว์เรียกว่าช่วง Peak Experience ที่จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้มีความรู้สึก ตื่นเต้น ร่าเริง มีชีวิตชีวา รู้สึกตนเองได้ทำประโยชน์ โดยปราศจากความเห็นแก่ตัว

สรุปได้ว่าความต้องการพื้นฐาน 4 ขั้นแรก จะเกิดจากการพัฒนาตนเอง การช่วยนักเรียนให้สมปรารถนาในความต้องการทั้ง 4 ขั้น คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และความต้องการได้รับการยกย่องชื่นชมและรู้สึกว่าคุณค่า จึงเป็นหลักการพื้นฐานของหลักการสอนและวิธีสอนตามทัศนะของนักจิตวิทยา มนุษยนิยม นอกจากความต้องการพื้นฐาน 5 ประเภทดังกล่าว ยังมีการเพิ่มเติมความต้องการพื้นฐาน คือ ความต้องการด้านความรู้ความเข้าใจ (สติปัญญา) และความต้องการด้านสุนทรียภาพ ซึ่งจากศึกษาทฤษฎีของมาสโลว์ มีนักจิตวิทยาหลายท่านไม่เห็นด้วยกับการเพิ่มความต้องการด้านความรู้ ความเข้าใจและความต้องการด้านสุนทรียะเข้าไปในทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ เพราะเชื่อว่าความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์คือขั้นสูงสุดแล้ว ดังนั้นในหนังสือเกี่ยวกับความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ในศตวรรษที่ผ่านมาจึงใส่ Self-actualization Needs เป็นลำดับสูงสุดของความ ต้องการ (สุรางค์ ไคว่ตระกูล, 2559)

จากข้อโต้แย้งของนักจิตวิทยาที่เกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการพื้นฐานแบบดั้งเดิม ในภายหลังมาสโลว์ได้เพิ่มระดับความต้องการของมนุษย์อีก 3 ระดับและจัดลำดับใหม่ ซึ่งมาจากฐานความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และต่อยอดจากความต้องการ ที่มากกว่าการตอบสนองความสำเร็จหรือความสมบูรณ์ของตนเอง ตามที่ Huitt (2007) นำเสนอลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานทั้ง 8 ขั้น ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Basic Needs or Physiological Needs) เพื่อให้มีชีวิตรอด เช่น ต้องการอากาศ อาหาร การพักผ่อน การมีร่างกายที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการมีชีวิตรอดและดำรงอยู่อย่างมั่นใจ

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคม (Belongingness and the Need for Love) ความต้องการของมนุษย์นอกเหนือจากที่ต้องการความปลอดภัยในชีวิต คือการต้องการได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการยอมรับ ได้รับความรักจากคนรอบข้าง

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องชื่นชมและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Esteem Needs) ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความต้องการได้รับความสำเร็จ เป็นคนสำคัญ มีจุดยืนของตัวเอง

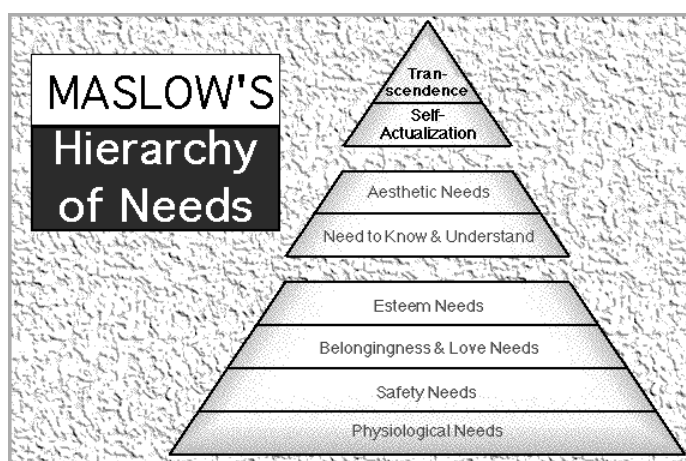
ขั้นที่ 5 ความต้องการด้านสติปัญญา (Cognitive Needs) เป็นความต้องการรู้สึกว่าคุณเองมีสติปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้ เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 ความต้องการด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) เป็นความต้องการพึงพอใจในสุนทรียะจากการปรากฏตัวของความงาม จากธรรมชาติ ศิลปะดนตรีและสิ่งที่สวยงามอื่น ๆ ในโลกนำไปสู่ความรู้สึกที่สวยงาม ความใกล้ชิดและความเป็นหนึ่งเดียวกันกับธรรมชาติ

ขั้นที่ 7 ความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการมีความมั่นคง โดยมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 8 ความต้องการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (Self-transcendence Needs) เป็นการเชื่อมโยงกับสิ่งหรือผู้คนที่อยู่นอกเหนือตนเองหรือเพื่อช่วยให้คนอื่นได้ค้นหาตัวตนและตระหนักถึงศักยภาพของพวกเขา

จากที่นำเสนอมานั้น อธิบายเป็นภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4 Maslow's Hierarchy of Needs ที่มา: Huitt (2007)

นอกจากนี้ นุชลี อุปถัมภ์ (2556; 112-114) ได้เสนอทฤษฎี ERG ของ Alderfer (Clayton Alderfer) ที่มาจากความเชื่อพื้นฐานเช่นเดียวกับแนวคิดของ Maslow ซึ่ง Alderfer เชื่อว่าเมื่อบุคคลไม่สามารถทำพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้ในขั้นสูงสุดก็จะเคลื่อนกลับมาแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการในขั้นต่ำกว่า สิ่งที่ แอลเดอร์เฟอร์คิดที่แตกต่างจากมาสโลว์ คือ บุคคลสามารถเกิดพฤติกรรมจากแรงจูงใจหลายๆขั้นในเวลาเดียวกัน ซึ่งทั้งแนวคิดของ แอลเดอร์เฟอร์และมาสโลว์ ทำให้ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเช่น ความต้องการทางปัญญา ความต้องการพัฒนาตนเองและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน โดยมีแนวทางดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการ คือการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนเป็นอันดับแรก ในด้านความต้องการด้านร่างกาย มั่นคงปลอดภัย หากผู้เรียนไม่ได้รับความต้องการพื้นฐานก็จะทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อการเรียนการสอนได้
2. การใช้ความต้องการกระตุ้นแรงจูงใจ เป็นการใช้ปัจจัยความต้องการทางกาย อารมณ์ จิตใจ หรือความต้องการทางปัญญามากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น
3. การเร้าความต้องการพัฒนาตนเอง เป็นวิธีจูงใจโดยการกระตุ้นความต้องการทางความคิดหรือความต้องการทางปัญญาที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้แสดงออกมา

การจูงใจให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองและการแสวงหาความรู้จากการเรียนรู้ร่วมกันโดยกระบวนการกลุ่ม เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Constructivism ซึ่งมีทฤษฎี สำคัญคือทฤษฎี Maslow's Hierarchy of Needs ของมาสโลว์ ใน 5 ขั้น เมื่อครูผู้สอนรู้ความต้องการของผู้เรียนก็จะสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และสร้างวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนบรรลุความต้องการในขั้นที่ 5 ที่มากกว่าความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต คือความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์แบบ

นอกจากแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนคือสิ่งสำคัญที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นภายในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งแรงจูงใจจากความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้เรียนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ต้องอาศัยพฤติกรรมของต้นแบบ ที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น หรือทำตนเองให้เป็นต้นแบบเพื่อให้กับนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรม และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการของวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ โดยอธิบายได้ดังต่อไปนี้

การเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมต้นแบบ ต้องอาศัยแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมให้เหมือนต้นแบบ เช่น ครูเสริมแรงให้นักเรียนลอกเลียนแบบพฤติกรรมของครู จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2553) อธิบายถึงแนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational learning theory) ของแบบดูรา นักจิตวิทยาชาวแคนาดา ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก แต่เน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังการเรียนรู้ โดยอาจเรียนรู้ด้วยการสังเกต เช่น นักเรียนสังเกต

พฤติกรรมของครู และแสดงพฤติกรรมตาม ดังนั้นการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการสังเกตตัวแบบ (model) หรือการเลียนแบบ (imitation) โดยประเภทของตัวแบบมี 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ (live model) เช่น ตัวแทนบุคคลที่มีสัมพันธ์กันโดยตรง และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic model) เช่นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หรือดาราหนังร้องที่สังคมยกย่องให้เป็นต้นแบบ ส่วนหน้าที่ของต้นแบบ คือการสร้างพฤติกรรมใหม่ เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และทำหน้าที่ยับยั้งพฤติกรรมด้านลบ

แบนดูรายังได้เสนอกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกต 4 กระบวนการคือ

1. กระบวนการตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจของผู้สังเกตจะทำให้สามารถเรียนรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้อย่างแม่นยำ
2. กระบวนการเก็บจำ ซึ่งการเรียนรู้ได้มากต้องมีความสามารถในการจดจำและแปลงข้อมูลจากตัวแบบมาเป็นรูปแบบสัญลักษณ์
3. กระบวนการทำ คือการนำรูปแบบสัญลักษณ์มาเป็นการกระทำ ซึ่งจะทำให้ดี หากสามารถเทียบเคียงพฤติกรรมของตัวแบบกับการกระทำของตนเองได้ดี
4. กระบวนการจูงใจ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการแสดงพฤติกรรม ให้เหมือนกับตัวแบบ มีทั้งแรงจูงใจทางลบ เช่น กลัวถูกทำโทษ และแรงจูงใจทางบวก เช่นการได้รับคำชม หรือรางวัล

เช่นเดียวกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2559; 142) ที่อธิบายถึงกระบวนการแรงจูงใจของ แบนดูรา ว่าการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมมาจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่นได้รับแรงเสริม หรือรางวัล ในห้องเรียนหากครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง นักเรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกตและเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม ที่จะได้รับการเสริมแรง หรือไม่แสดงพฤติกรรมที่จะได้รับการลงโทษ

ทั้งนี้ Bandura (1969) ได้สรุปว่า แรงจูงใจในการเลียนแบบพฤติกรรมโดยการสังเกต มีอิทธิพลมาจากการเรียนรู้ทางสังคมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมือนกับต้นแบบ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ว่าจะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างไรเพื่อให้ได้คำชม หรือหากมีพฤติกรรมแบบใดจะถูกลงโทษ

นอกจากนี้ สุรางค์ โค้วตระกูล ยังสรุปว่า ความหมายของความสำคัญของแรงเสริมจากการเรียนรู้โดยการสังเกตนั้นแตกต่างกับของสกินเนอร์ (Skinner) ในทฤษฎี วางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (Operant Conditioning) ที่การให้แรงเสริมจะทำให้ความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงออกมีเพิ่มขึ้น ในขณะที่ทฤษฎีเรียนรู้ด้วยการสังเกตของบันดูรา แรงเสริมได้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมต้นแบบ ซึ่งเป็นแรงเสริมจากภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน

ดังนั้นจึงขอเสนอทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement) ที่นำเสนอเกี่ยวกับการวางเงื่อนไขเพื่อเสริมแรงให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนี้

Cherry (2016) นำเสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการเสริมแรงและลงโทษ ตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (Operant Conditioning) ของนักพฤติกรรมนิยมอย่าง Skinner ซึ่งสกินเนอร์เชื่อว่าการอธิบายทางจิตวิทยาไม่จำเป็นต้องศึกษาด้านอารมณ์ความรู้สึกภายใน เพียงอย่างเดียว แต่การศึกษาพฤติกรรมภายนอกก็สามารถบ่งบอกถึงจิตใจภายในได้เช่นกัน

Skinner (1953) ศึกษาพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพแวดล้อมรอบๆตัวของผู้คนและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ พฤติกรรมที่ตอบสนองโดยธรรมชาติ (respondent behaviors) ที่ไม่จำเป็นต้องศึกษา เพราะสามารถเข้าใจได้โดยอัตโนมัติ และพฤติกรรมที่เกิดจากการวางเงื่อนไข (operant behaviors) ที่เกิดการวางเป้าหมาย ให้เงื่อนไขเพื่อไปถึงเป้าหมายที่กำหนด เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม และการกระทำอย่างจงใจในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่ง Skinner กล่าวว่า บุคคลใช้พฤติกรรมของตนเองเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ โดยผ่านรูปแบบของการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และส่งผลต่อผลที่ต้องการ เช่น นักเรียนพากเพียรเพื่อให้ได้เกรดดีๆ อีกทั้งยังพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะทำให้ถูกลงโทษ

Cherry (2016) Skinner (1953) และ สุรางค์ โค้วตระกูล (2559) อธิบายการเสริมแรงว่ามีทั้งด้านบวกและด้านลบ การให้แรงเสริมด้านบวกเช่นการให้รางวัล และการให้แรงเสริมด้านลบเช่นการให้ออกจากกลุ่ม เช่นเดียวกันกับการลงโทษเพื่อเป็นการนำเสนอเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือเสนอผลในด้านลบที่จะเกิดขึ้นหากมีพฤติกรรมที่ไม่ดี มีวิธีการลงโทษทั้งด้านบวก และด้านลบ โดยสกินเนอร์กล่าวว่าการเสริมแรงทำได้ทุกครั้งหรือบางครั้ง ซึ่งการเสริมแรงเป็นบางครั้งมีประสิทธิภาพดีกว่าการเสริมแรงทุกครั้ง นอกจากนี้สกินเนอร์เชื่อมั่นว่า แรงเสริมเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับแรงเสริมก็จะไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นและอยู่นานคงทน ซึ่ง สกินเนอร์ได้ทำการทดลองการให้แรงเสริมเป็นบางครั้ง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การให้แรงเสริมอย่างต่อเนื่อง (Continuous reinforcement) 2) การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่แน่นอน (Fixed-ratio) 3)การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาแน่นอน (Fixed-interval) 4) การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน (Variable-ratio) 5) การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน (Variable-interval)

สุรางค์ โค้วตระกูล (2559; 191-194) อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการเสริมแรง(Reinforcement) ของสกินเนอร์ (Burrhus Skinner) ที่เป็นหลักสำคัญของการใช้แรงเสริมในการสอนสำหรับครูดังนี้

1. ครูต้องรู้พฤติกรรมของนักเรียน ว่านักเรียนมีอะไรขาดอะไรเพื่อจะให้แรงเสริมพฤติกรรมได้เหมาะสม
2. ในช่วงแรกให้แรงเสริมทุกครั้งที่นักเรียนมีพฤติกรรมด้านบวก แต่ในช่วงหลังให้เสริมแรงเป็นครั้งคราว (Intermittent)

3. ในบางกรณีนักเรียนมีความจำเป็นต้องให้แรงเสริมนักเรียนเป็นสิ่งของรางวัล เช่น ขนม หรือ คะแนนเพื่อไปแลกของรางวัล
4. ต้องระวังไม่เสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมด้านลบ
5. หากพบพฤติกรรมที่ซับซ้อน ครูควรให้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่นักเรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. ค่อยๆลดสัญญาการให้แรงเสริมเมื่อเริ่มเห็นว่าไม่จำเป็น
7. ค่อยๆลดการเสริมแรงทีละครั้งลง เพื่อให้นักเรียนสร้างแรงเสริมด้วยตนเองได้ เช่นการสร้างกำลังใจได้ด้วยตัวเอง

นอกจากนี้การใช้แรงเสริมกับนักเรียนยังช่วยทำให้นักเรียนทำงานเสร็จเร็ว ทำงานได้อย่างมีมานะอดทน มีความพยายามมากขึ้นเพื่อที่จะได้รับแรงเสริมจากครู

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือครูต้องเข้าใจรูปแบบและวิธีการเสริมแรงทั้งการให้แรงเสริม ด้วยการให้รางวัล การชื่นชมฯ และการผ่อนแรง ด้วยการกล่าวตำหนิหรือทำโทษ ทั้งนี้ครูต้องวางเงื่อนไขให้นักเรียนก่อนการเรียน การเสริมแรงช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พึงประสงค์ แต่ที่สำคัญที่สุดคือการทำครูเป็นต้นแบบในการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนสังเกตและนำไปปฏิบัติตาม

จากเอกสารที่ได้ศึกษามานั้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในห้องเรียนรวม ซึ่งมีการกำหนดเป็นนโยบายและเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีความต้องการให้โรงเรียนปกติเปิดรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนรวมกันกับเด็กปกติ เพื่อลดช่องว่างทางสังคม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม และจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่อง และให้เด็กปกติได้เรียนรู้จักการอยู่ร่วมกัน ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งวิชาศิลปะเป็นวิชาที่ส่งเสริมความการทำงานร่วมกัน พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ปรัชญาทางศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับมิติทางด้านสังคมและจิตวิทยา ที่นำไปสู่การแนวทางการพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะ ด้วยหลักการทางศิลปะนั้นทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่า ศิลปะสามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมให้เกิดผสมสัมฤทธิ์สะท้อนให้เห็นถึงทักษะการแสดงออกทางพฤติกรรมและการเรียน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้

ทั้งนี้นอกจากเอกสารที่ได้ศึกษามาข้างต้น ยังพบว่าม้งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาถึงการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากที่นำเสนอมานั้นเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของงานวิจัย เพื่ออธิบายความหมาย ความเป็นมา แนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมทั้งส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งการศึกษาเอกสารข้างต้นชี้ให้เห็นบทบาทที่สำคัญของครูในการจัดการเรียนรู้นอกเหนือจากนั้นยังมีงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

สารินี เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2548) ศึกษาทัศนคติของครูศิลปะที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปะเห็นด้วยในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษ และเสนอว่าควรให้เด็กพิเศษมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมทางศิลปศึกษา โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเรียงเนื้อหาศิลปะจากเรื่องใกล้ตัวไปยังเรื่องไกลตัว จากง่ายไปหายาก นอกจากนี้ควรมีการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วม ใช้สื่อในการเรียนการสอนที่หลากหลายใช้ร่วมกันได้ มีการประเมินผลที่แตกต่างกันระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษ

อุษารัตน์ ตั้งศิริเวชกุล (2550) ศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกมการศึกษา โดยทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา และแบบทดสอบการอ่านที่สร้างขึ้น กับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ 12 คนจาก 3 โรงเรียน ทดลองสอน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 30 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีผลการอ่านในระดับดีและผลการวัดทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จารุณี เต็นจิ (2551) ศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ไตแก พฤติกรรมทำร้ายเพื่อน และการพูดจาไม่สุภาพโดยใช้เรื่องราวทางสังคม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการทดลองโดยใช้แผนการสอนโดยใช้เรื่องราวทางสังคม จำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที รวม 50 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนโดยใช้เรื่องราวทางสังคม มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง โดยมีข้อสังเกตว่าการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยใช้เรื่องราวทางสังคมนั้น การใช้ภาพประกอบและสีสรรที่เป็นธรรมชาติในการทำกิจกรรมช่วยดึงดูดความสนใจของเด็ก ทำให้มีความสนใจเรื่องราวทางสังคม และเด็กให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

สุภาพร ชินชัย (2551) ศึกษาปัญหาของโรงเรียนในการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ประสบความสำเร็จตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference) ทำการศึกษาโรงเรียนวัดกุคำ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตและแบบสอบถามวัดความรู้ของนักเรียนในเรื่องเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ แบบวัดความรู้ของครูในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และแบบวัดเจตคติของครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษขาดความรู้ในการคัดกรองนักเรียน และขาดความรู้ในเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษปฏิเสธความบกพร่องของตนเอง และได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็น 7 โครงการในการแก้ปัญหา ได้แก่ โครงการคัดกรองเด็ก โครงการเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการสร้างเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษ โครงการให้ความรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนาตนเอง โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรับรู้และการใช้กล้ามเนื้อ โครงการพัฒนาปัจจัยภายในโรงเรียน โดยการดำเนินทุกโครงการมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบโครงการระหว่างการทำดำเนินงาน 3 รอบ เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปปฏิบัติใหม่จนบรรลุวัตถุประสงค์

ศรารุณี จินตนาสุนทรศิริ (2554) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาคณิตศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร โดยโปรแกรมที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 1) ชั้นเตรียมความพร้อม 2) ชั้นนำเสนอบทเรียนและการสอน 3) ชั้นความร่วมมือกันสร้างความชำนาญ 4) ชั้นร่วมกันสรุปบทเรียน 5) ชั้นแสดงความรู้รายบุคคล ส่วนผลการทดลองใช้โปรแกรมพบว่าค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีค่ามากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการประเมินผลการเรียนรายบุคคลพบว่านักศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 70 ส่วนผลการประเมินกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับดีมาก ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ต้องมีการนำความคิดเห็นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่ได้พัฒนาขึ้นได้แก่ ครูประจำกลุ่ม ผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระมาพิจารณาด้วย

พิรดา อุ่นไพร (2554) ศึกษาเปรียบเทียบความจำในการเรียนรู้ระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และเด็กปกติ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอายุระหว่าง 8-12 ปี ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) 30 คน ที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นว่ามีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และเด็กปกติที่มีอายุ เพศและระดับเขาว์ปัญญาใกล้เคียงกับกลุ่มเด็ก LD 30 คน โดยทดสอบความจำด้วยแบบทดสอบ WRAML2 เป็นรายบุคคลและตรวจสอบกลวิธีการจำโดยการสัมภาษณ์ ผล

การศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเด็ก LD ของการศึกษาครั้งนี้ มีความอ่อนด้อยในความจำระยะสั้นทั้ง verbal memory และ visual memory และแม้ว่าเด็ก LD จะใช้กลวิธีการจำรูปแบบเดียวกับเด็กปกติและในปริมาณที่เท่าๆ กัน แต่จุดแข็งของเด็ก LD ในงานวิจัยนี้ คือเด็ก LD มีเขาวนปัญญาที่ไม่ได้ด้อยไปกว่าเด็กปกติ และไม่ได้มีปัญหาด้าน attention-concentration เสมอไป และเมื่อให้เด็ก LD ได้รับข้อมูลซ้ำๆ (rehearsal) เด็ก LD ก็สามารถจำข้อมูลได้มากขึ้นกว่าการให้ข้อมูลเพียงแค่ครั้งเดียว

วุฒิภา สว่างสุข (2554) ศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะในห้องเรียนคู่ขนานสำหรับเด็กออทิสติก ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กออทิสติกด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา จากการสอบถาม สังเกตและสัมภาษณ์ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนคู่ขนานจำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กออทิสติกจำนวน 12 คน พบว่าครูศิลปะเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มุ่งเน้นพัฒนา ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีการจัดการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก ไม่มีความซับซ้อน ใช้วัสดุอุปกรณ์มีความน่าสนใจดึงดูด ปลอดภัย ประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรม ส่วนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการเน้นให้กิจกรรมศิลปะที่เน้นการเคลื่อนไหวของร่างกาย ควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เด็กมีอิสระในการทำงานมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ส่วนด้านสติปัญญามีการบูรณาการศิลปะกับวิชาอื่นๆ สื่อ ที่ใช้มีความดึงดูดใจ ปลอดภัย มีการประเมินเป็นผลรายบุคคลก่อน ระหว่าง และหลังเรียน

ชนิดา ปันณะสฤกษ์ (2554) นำเสนอแนวทางการจัดห้องเรียนศิลปะในโรงเรียน ประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในลักษณะทางกายภาพและด้านสังคม โดย การศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครูศิลปศึกษา 208 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดห้องเรียนศิลปศึกษา 15 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ 5 คน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่าครูสอนศิลปะมีความคิดเห็นในระดับมากในการจัดห้องเรียนในด้าน กายภาพคือแสงสว่างในห้องเรียนที่เพียงพอ ด้านสภาพแวดล้อมคือมีการจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม ด้านสื่อคือมีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา ประเด็นการใช้และการดูแลห้องเรียนคือมีการคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียน และประเด็นด้านสังคม ประกอบด้วย การจัดการกิจกรรมการสอนวาดภาพระบายสี มีรูปแบบการสอนคือครูสาธิตให้นักเรียนดูเป็นขั้นตอน ครูมีการชื่นชมและให้กำลังใจผู้เรียน และนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจากการเคลื่อนไหวหรือมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

งานวิจัยต่างประเทศ

Bobick (2008) ศึกษาความร่วมมือทางศิลปะศึกษาในห้องเรียนศิลปะระดับประถมศึกษา เพื่อตรวจสอบรูปแบบการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะแบบร่วมมือ และหาสาเหตุว่าทำไมครูศิลปะจึงคิดว่าประสบการณ์การร่วมมือทางศิลปะนี้มีความสำคัญ โดยได้ศึกษาเชิงคุณภาพกับครูศิลปะที่จัดการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือ รวมทั้งครูฝึกสอนระดับเตรียมอนุบาลจนถึงเกรด 5 ด้วยการสัมภาษณ์ครูศิลปะ 13 คน และใช้แบบสอบถาม 135 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูควรมีการเตรียมการก่อนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดีทั้งหลักสูตร เนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ การสร้างประสบการณ์ทางศิลปะแบบร่วมมือ ช่วยให้เด็กเรียนได้มีอิสระในความคิด สามารถเรียนรู้ได้ตามวัยและลักษณะที่แตกต่างกัน สร้างการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ครูมีการสังเกตพฤติกรรมในการประเมินผล ให้คะแนนทั้งเดี่ยวและกลุ่ม ส่วนนักศึกษาฝึกสอนควรได้รับการฝึกอบรมและเตรียมพร้อมในด้านการสอนศิลปะแบบร่วมมือด้วย

Reavis (2009) ได้ศึกษาหลักสูตรการสอนศิลปะสำหรับห้องเรียนรวมสำหรับนักศึกษาครูศิลปะในระดับมหาวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์หลักสูตรศิลปะศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 18 หลักสูตร พบว่า 5 ใน 18 หลักสูตรศิลปะศึกษา ไม่ได้มีการสอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และได้สังเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรทั้ง 18 หลักสูตรพบว่า หลักสูตรไม่ได้เน้นให้ผลิตครูศิลปะสามารถสอนนักเรียนในห้องเรียนรวม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรการสอนศิลปะศึกษาสำหรับห้องเรียนรวม สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ จากการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นที่พบว่าครูศิลปะจำนวนมากไม่ได้เตรียมพร้อมมากพอที่จะสอนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในวิชาศิลปะ ในขณะที่มีเอกสารสนับสนุนว่าศิลปะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีข้อเสนอแนะว่าครูศิลปะควรได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการสอนเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การเข้าใจหลักสูตรการจัดการเรียนรวม การเข้าใจนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม และการประยุกต์เนื้อหาวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้

Johnsen (2009) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในห้องเรียนเกรด 8 โดยทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียน 13 คน ซึ่งมีรูปแบบการจัดกลุ่ม 2 แบบ คือ การจัดกลุ่มโดยครูและการให้นักเรียนจัดกลุ่มกันเอง แบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของนักเรียนในการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าวิธีการจัดกลุ่มมีผลต่อการทำงานร่วมกัน และเจตคติของนักเรียน และยังพบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ การทำงานร่วมกันในกลุ่มไม่ได้ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แท้จริง แต่ในระยะยาวจะส่งผลที่ดีกว่า ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างต่อเนื่อง โดย

ยังคงไว้ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มในระยะยาว เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ผลอย่างแท้จริง

Corcoran and Sim (2009) ทำการทดลองเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาวิธีการสอนของครูด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมในรัฐควีนแลนด์ที่สอนศิลปะด้วยหลักสูตรแกนกลาง โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน 50 คน อายุระหว่าง 16-18 ปี จากสองโรงเรียน โดยทดลองใช้วิธีสอน Creative Problem Solving (CPS) Model คือการสอนให้นักเรียนสร้างสรรค์งานศิลปะที่ซับซ้อนผ่านการแก้ปัญหา และมีการสังเกตการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนและเพื่อน การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้เป็นการเรียนการสอนที่ชัดเจนของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินรูปแบบการสอนของครูที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ในการสอนครูศิลปะควรมีการตัดสินใจในการสอน มีการวิเคราะห์ เข้าใจปัญหา และมีความมั่นใจในตัวเอง

Manjack (2011) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีการสอนศิลปะส่วนบุคคลของครูศิลปะระดับมัธยมศึกษากับทัศนคติในการสอนในห้องเรียนรวม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) และบกพร่องทางสติปัญญา(EBD) โดยมีคำถามวิจัยว่า ครูศิลปะที่ยึดหลักมนุษยนิยม เช่น การมุ่งเน้นทักษะทางสังคมจะจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยทฤษฎีส่วนบุคคลด้วยทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรวมมากกว่าครูที่ยึดหลักวิชาเป็นแนวทางในการสอน ผลจากการศึกษาพบว่าครูศิลปะชอบที่จะทำงานร่วมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มากกว่าเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา(EBD) ส่วนการตรวจสอบทฤษฎีของครูศิลปะด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนรวมของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางอารมณ์ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นแนวทางมากมายสำหรับการวิจัยในอนาคต เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่าง ทฤษฎีของในทางปฏิบัติส่วนบุคคลของครูในรายวิชาอื่นๆ และการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความพิการ

Sencibaugh and A.M. (2016) ได้ศึกษาปัญหาวิจัยที่ว่า มีรูปแบบการสอนแบบร่วมมือใดบ้างที่สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (K-12) มีกระบวนการวิจัยโดยวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โดยคัดเลือกตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 6 งานวิจัย ในช่วงปี ค.ศ. 2000-2014 ที่นำเสนอถึงผลสัมฤทธิ์ที่ความแตกต่างกันในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละรูปแบบ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนแบบร่วมมือโดยวิธีการสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Cross-aged tutoring), การติวโดยเพื่อนทั้งชั้น (Class wide peer tutoring), การสอนโดยกำหนดแนวทางและไม่กำหนดแนวทาง (Structure and

Unstructure) และ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer mediated leaning) สามารถพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ได้ โดยครูจะต้องระวังในการเลือกใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยมุ่งเน้นสร้างความร่วมมือระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยจากทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า มีการศึกษารูปแบบทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม และการจัดการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ครูจึงต้องเข้าใจนักเรียน สามารถอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนศิลปะในห้องเรียนรวมที่ครูต้องเตรียมกิจกรรมตลอดจนถึงการจัดสภาพแวดล้อม และต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติให้ได้เรียนรู้ร่วมกัน (สารินี เกษมสันต์ ณ อยุธยา, 2548; สุภาพร ชินชัย, 2551; ชนิตา ปิณฑะสฤกษ์, 2554; วุฒิกานต์ สว่างสุข, 2554; Reavis, 2009) ทั้งนี้ครูต้องมีความเข้าใจเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกลุ่มใหญ่ที่สุด และเด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้แบบเด็กปกติและมีวิธีการเรียนรู้การจำเช่นเดียวกับเด็กปกติ หากต้องมีการคัดกรองความสามารถทางการเรียนรู้ให้ใกล้เคียงกับกลุ่มเด็กปกติในห้องเรียนรวม และการที่จะส่งเสริมกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มนี้ คือการใช้ศิลปะเข้าไปช่วยดึงดูดความสนใจ และยังช่วยปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้ดีขึ้นด้วย (จารุณี เต็มใจ, 2551; พรีดา อุ๋นไพโร และคณะ, 2554; Manjack, 2011) และการปรับพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะและจัดการเรียนรู้วิชาอื่นๆ เพื่อส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นการให้แรงเสริมเพื่อกระตุ้นพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือเป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นคว้าความรู้และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือและจัดการการเรียนรู้ (ศราววุฒิ จินตนาสุนทรศิริ, 2554; Bobick, 2008; Corcoran and Sim, 2009; Johnsen, 2009; Sencibaugh & Sencibaugh, 2016)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และเพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย การดำเนินการวิจัย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

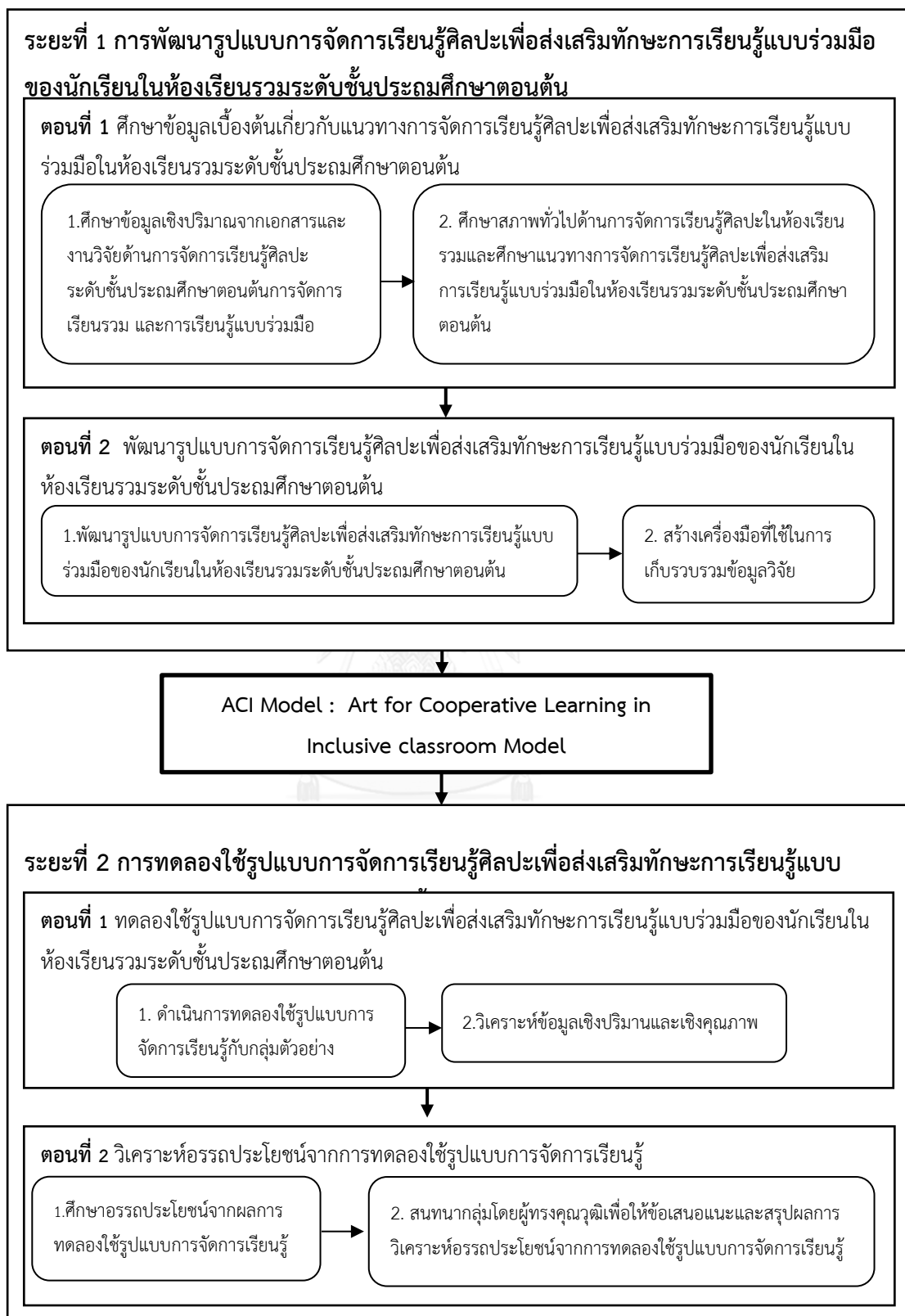
ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 วิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร งานวิจัย เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม และเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งในระยะนี้เป็นการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวมและการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็นหลักคือ

- 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 2) แนวคิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- 3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1.2 นำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และกำหนดเป็นเนื้อหาภายในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. ศึกษาสภาพทั่วไปด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ในการศึกษาสภาพทั่วไปด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอนของครูศิลปะในห้องเรียนรวม โดยมีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในขั้นตอนนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.1 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสังเกตการสอนของครูศิลปะในห้องเรียนรวม โดยมีเครื่องมือที่ใช้ดังต่อไปนี้

2.1.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) ครูศิลปะที่มีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนรวม
- 2) ครูการศึกษาพิเศษที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนเรียนรวม
- 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม

ต้องการพิเศษ

2.1.2 แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้น

ประถมศึกษาตอนต้น

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัย และการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยตามข้อ 1 ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

2.2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ต้องการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นข้อคำถามในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตามตารางที่ 11

ตารางที่ 9 แนวทางการสัมภาษณ์

ประเด็นที่ศึกษา	ข้อคำถามหลัก	วัตถุประสงค์
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	ชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง หน่วยงาน ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์	เพื่อให้ทราบถึงความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อันส่งผลถึงความถูกต้องชัดเจนของคำตอบที่จะได้รับ
1. สภาพบริบท	สภาพบริบทของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมที่มีนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.3) มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในทางปฏิบัติอย่างไร	เพื่อให้ทราบถึงสภาพบริบทการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น รวมถึงวิธีส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาศิลปะ
2. แนวทางการจัดการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ควรมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้อย่างไร (หลักการ, วัตถุประสงค์, เนื้อหา, การจัดการเรียนรู้, การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้, สิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์, บทบาทครู, บทบาทนักเรียน)	เพื่อให้ทราบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตามองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

ประเด็นที่ศึกษา	ข้อความหลัก	วัตถุประสงค์
3. ประเด็นคำถามอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนศิลปะในห้องเรียนรวมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างไร - ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านใดบ้าง - การนำรูปแบบไปใช้ สามารถใช้ได้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนทุกประเภทหรือไม่ - พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการร่วมมือในการเรียนรู้อะไรบ้าง - ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความต่อเนื่องหรือใช้เวลายาวนานเท่าใด 	<p>เพื่อให้ทราบความคิดเห็นที่เป็นแนวทางด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม ประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เหมาะสมต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการร่วมมือ และระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้</p>

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

- 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- 2) ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 3) ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 4) ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.2.2 การสร้างแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมเพื่อสร้างเกณฑ์การสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตามตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินซึ่งวิเคราะห์ได้ ดังนี้

- 1) ชั้นเตรียมความพร้อม
- 2) ชั้นสอน
- 3) ชั้นทำกิจกรรม
- 4) ชั้นตรวจสอบการทำงานกลุ่ม
- 5) ชั้นสรุปกิจกรรม
- 6) ชั้นประเมินผล
- 7) ข้อสังเกตอื่นๆ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

2.3.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตามคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา
- 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรวม
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านด้านการสอนศิลปะสำหรับนักเรียนพิเศษ
- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางศิลปศึกษา

2.3.3 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ที่ผู้วิจัยกำหนดการให้ข้อมูลความสอดคล้องเป็นตัวเลข คือ +1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง หากข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC สูงกว่า 0.5 คือผ่านเกณฑ์ ส่วนข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม ผ่านเกณฑ์ทุกข้อในทั้งสองฉบับ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญรายบุคคล เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (face-to-face interview) ซึ่งเลือกผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลแบบเครือข่ายหรือก้อนหิมะ (Network or snowball selection) (รัตนะ บัวสนธิ, 2556) โดยเริ่มต้นจากกลุ่มบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดและให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปที่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้จนได้ผู้ให้ข้อมูลที่มากเพียงพอ รวมทั้งสิ้น 15 ท่าน ซึ่งได้แก่

- 1) ครูศิลปะที่มีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ท่าน เป็นครูที่มีวุฒิทางศิลปศึกษา หรือวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์การสอนศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 10 ปี
- 2) ผู้เชี่ยวชาญที่ด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเป็นที่ยอมรับในรูปแบบการสอนที่เป็นรูปแบบเฉพาะตัว มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 10 ปี

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม จำนวน 4 ท่านเป็นผู้มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ หรือมีความรู้ในด้านการศึกษาพิเศษจากการอบรมและฝึกปฏิบัติ มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการพัฒนาการรูปแบบการสอน การจัดการเรียนรวม หรือบริหารจัดการเกี่ยวกับจัดการเรียนรวม ไม่น้อยกว่า 10 ปี

4) ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จำนวน 3 ท่าน เป็นครูที่มีวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและ/หรือสอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2.4.2 สังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จากครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ท่าน จากข้อ 2.4.1

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นโดยจัดประเภทข้อมูลด้าน การเตรียมความพร้อม การสอน การทำกิจกรรม การตรวจสอบการทำงานกลุ่ม การสรุปกิจกรรม การประเมินผล และข้อสังเกตอื่นๆที่พบ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จากการนำข้อมูลที่ได้ศึกษาและสังเคราะห์ในระยะที่ 1 ในส่วนของการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัย และการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอนครูศิลปะในห้องเรียนรวม มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยศึกษาโครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้นำเสนอไว้ เพื่อนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อ

ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยมีชั้นมีกระบวนการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผู้นำเสนอรูปแบบ องค์ประกอบ	ทิตานา เขมเมณี และคณะ (2536)	ศุภวรรณ เล็กวิไล (2539)	กันตวรรณ มีสมสาร (2554)	อลิศรา ชูชาติ (2551)	ทิตานา เขมเมณี (2552)	ชนาธิป พริกกุล (2552)	Saylor, Alexander & Levis (1981)	Arends (2009)	Joyce & Weil (2000)	Borich (2004)	Gunter, Estes, and Mintz (2007)	Thomas, Thomas, and James (2002)
หลักการ/ทฤษฎี	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
จุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
เนื้อหา	✓	✓				✓	✓	✓			✓	✓
ระยะเวลาในการ ดำเนินงาน			✓									
ขั้นตอน/กระบวนการ จัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การจัดสภาพแวดล้อม ในการเรียนรู้								✓				
สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ในการ เรียนรู้	✓						✓				✓	
การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓		✓
บทบาทครูผู้สอน				✓								
บทบาทผู้เรียน				✓								

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในระยที่ 1 คือข้อมูลเชิงปริมาณจากการศึกษาเอกสาร และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังเคราะห์จาก 3 ประเด็น คือ ด้านแนวคิดการจัดการ

เรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ด้านแนวความคิดการจัดการเรียนรวม และด้านแนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อกำหนดรายละเอียดและเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบ

3. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงเป็นการรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ ในขั้นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสนทนากลุ่ม(Focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบด้านคุณภาพที่เกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้น รวมถึงการวัดและประเมินผล การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม บทบาทครู บทบาทนักเรียน และนำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ท่าน ประกอบด้วย ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม จำนวน 2 ท่าน

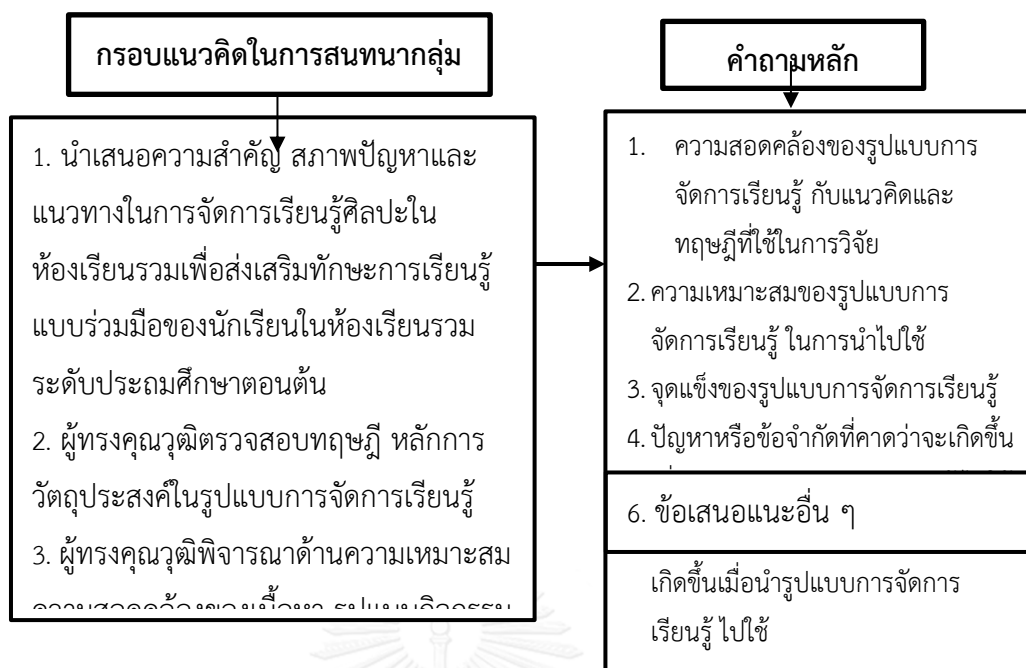
3.2 รูปแบบในการสนทนากลุ่ม (Focus group) มีลำดับขั้นดังนี้

3.1.1 ผู้วิจัยนำเสนอความสำคัญ สภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับประถมศึกษาตอนต้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทฤษฎีหลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นตอนต้นด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด การนำไปใช้ วิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของรูปแบบ และเสนอประเด็นเพิ่มเติม

3.1.3 นำเสนอเนื้อหา รูปแบบกิจกรรม รวมถึงขั้นตอนการดำเนินการ และวิธีการประเมินผล ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและประเด็นเพิ่มเติม

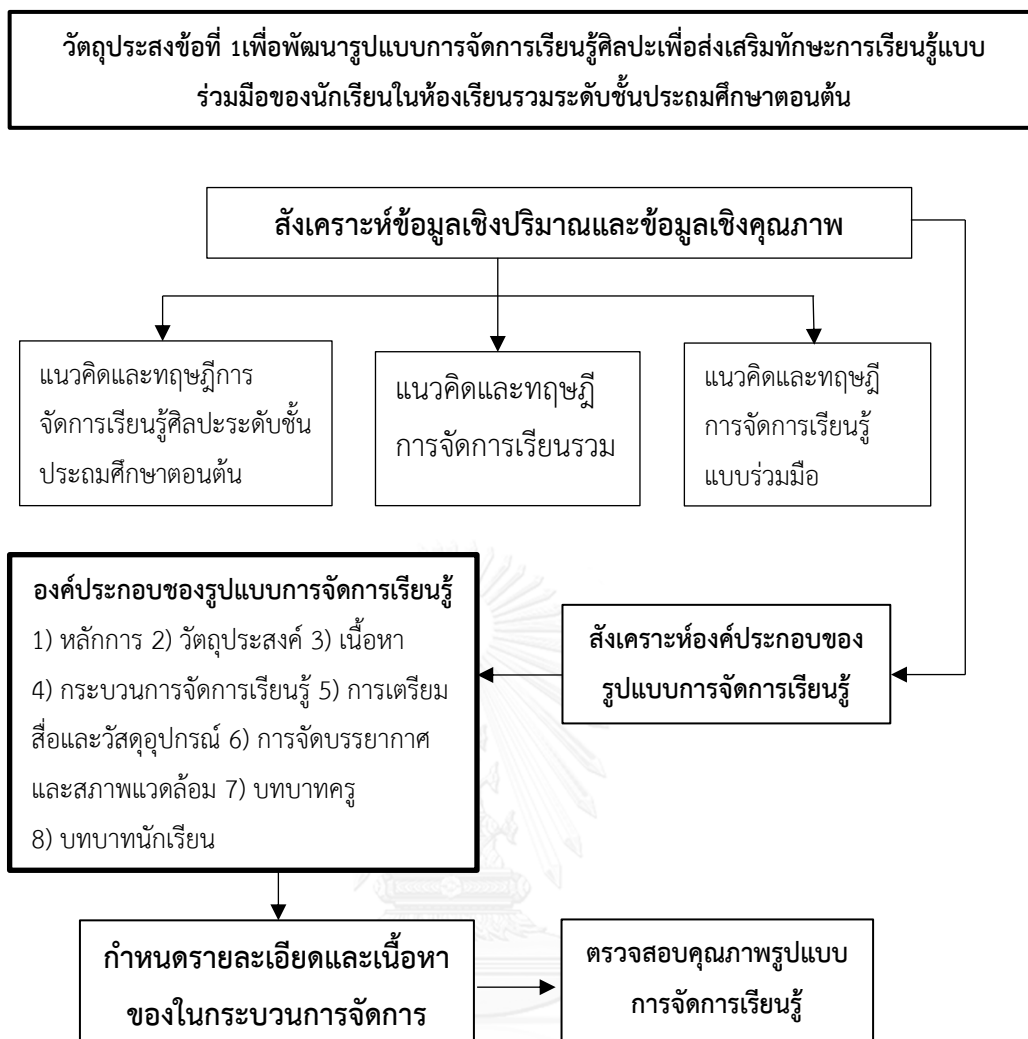
ซึ่งกรอบแนวความคิดสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบคุณภาพและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการสนทนากลุ่มเพื่อเพื่อตรวจสอบคุณภาพและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปทดลองใช้

ซึ่งผลการสนทนากลุ่มได้ข้อสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ 6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 7) บทบาทครู 8) บทบาทนักเรียน

แผนภาพที่ 7 แสดงกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะทั้งในด้านความรู้และทักษะปฏิบัติ และวัดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ในระยะก่อนและหลังเรียน และมีการติดตามผลเพื่อประเมินพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย แสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

รายการเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	เก็บข้อมูลก่อน-หลังเรียน (Pre-post test)		เก็บข้อมูลระหว่างเรียน	
	ด้านทักษะการ เรียนรู้แบบ ร่วมมือ	ด้านความรู้/ ทักษะทาง ศิลปะ	ด้านทักษะการ เรียนรู้แบบ ร่วมมือ	ด้านความรู้/ ทักษะทาง ศิลปะ
1. แผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้แบบร่วมมือ			✓	✓
2.แบบประเมินผลงานศิลปะ		✓		
3. แบบวัดความรู้ทางศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		✓		
4. แบบประเมินพฤติกรรมการ ตนเองด้านการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนใน ห้องเรียนรวมระดับชั้น ประถมศึกษาตอนต้น	✓			
5. แบบสังเกตพฤติกรรมด้าน การเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักเรียนในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น			✓	
6. แบบแสดงความคิดเห็นต่อ การเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ			✓	

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย มีดังนี้

4.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

4.1.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระ
ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม
การเรียนรู้ ใบงานและการวัดประเมินผล ในแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ
เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับการ

จัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม ควรจัด 2-3 หน่วยการเรียนรู้ หรือประมาณ 6-8 คาบ ต่อภาคการศึกษา เนื่องจากนักเรียนต้องมีการเรียนรู้กิจกรรมอื่นๆ ภายในหลักสูตรร่วมด้วย แต่ควรจัดต่อเนื่องไปทุกภาคการศึกษาตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ควรเน้นกระบวนการทางศิลปะโดยสอดแทรกทฤษฎีทางศิลปะ กำหนดหัวข้อจากเรื่องใกล้ตัวนักเรียนเพื่อสะท้อนประสบการณ์ทางศิลปะ ความรู้สึกนึกคิดและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละคนภายในกลุ่ม

4.1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดให้มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมพร้อมการประเมินการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้สังเคราะห์มาจากสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2551

4.1.4 วิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 หน่วยการเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อคำถาม

1.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (tryout) เป็นเวลา 4 คาบ เรียน กับนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย จำนวน 25 คน เพื่อทดสอบว่าแผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้จริง และปรับปรุงกิจกรรม ใบงาน วิธีการประเมินผลงานศิลปะตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะเวลาและเหมาะสมกับผู้เรียน

4.2 สร้างแบบประเมินผลงานศิลปะ

4.2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินผลงานศิลปะตามกิจกรรมศิลปะที่สร้างขึ้น โดยประเมินผลงานให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยตั้งเกณฑ์การประเมินผลงานตามตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ ประเมินโดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อน ประเมินเพื่อน และครูประเมิน มีรูปแบบเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับ (Scoring Rubric) มีเกณฑ์การประเมินเหมือนกันทั้งสองหน่วยการเรียนรู้ แต่มีค่าน้ำหนักต่างกันตามจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ แสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงเกณฑ์การประเมินผลงานศิลปะ

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนักคะแนน	
	หน่วยการเรียนรู้ที่1	หน่วยการเรียนรู้ที่1
1) ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ	2	1.5
2) การใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิวในงานศิลปะ	2	1.5
3) การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ	2	2.5
4) การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน	2.5	2
5) การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์	1.5	2.5
รวมคะแนน	30	30

คะแนนการประเมินผลงานศิลปะแต่ละผลงานมีคะแนน เต็ม 30 คะแนน มีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพผลงานศิลปะ ดังนี้

คะแนน	25 – 30	ดีมาก
คะแนน	19 – 24	ดี
คะแนน	10 - 18	พอใช้

4.2.2 วิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมินผลงานศิลปะด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมินผลงานศิลปะ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อคำถาม

4.2.3 นำแบบประเมินผลงานศิลปะไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) (Burry-stock, 1996) ค่าที่คำนวณได้พิสัยตั้งแต่ 0.00-1.00 หากค่าที่ได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกัน ซึ่งค่าที่ได้เท่ากับ 0.82

4.3 การสร้างแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการประเมินความรู้ของนักเรียนและให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

4.3.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด โดยกำหนดแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นข้อสอบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ตารางวิเคราะห์แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ ที่ประเมิน	จำนวนข้อ	คะแนน (เต็ม10)	ข้อที่
ป.1/1 ศ. 3/1, ศ. 3/6, ศ. 3/10	รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ และสิ่งแวดลอม และงาน ทัศนศิลป์	2	2	1, 2
ป.1/1 ศ. 3/1	เส้น ในธรรมชาติและ สิ่งแวดลอม และงาน ทัศนศิลป์	1	1	3
ป.1/1 ศ.3/4, ศ. 3/6	สี ในธรรมชาติและ สิ่งแวดลอม และงาน ทัศนศิลป์	2	2	4, 5
ป.1/1 ศ. 3/6	พื้นผิว ในธรรมชาติและ สิ่งแวดลอม และงาน ทัศนศิลป์	1	1	6
ป.1/1 ศ.3/7	วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะ	2	2	7, 8
ป.1/1 ศ. 3/2, ศ. 3/7	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สร้างงาน ศิลปะ	2	2	9, 10

โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

คะแนน 9 - 10 มีความรู้ทางศิลปะในระดับดีมาก

คะแนน 7 - 8 มีความรู้ทางศิลปะในระดับดี

คะแนน 5 - 6 มีความรู้ทางศิลปะในระดับพอใช้

คะแนน 0 - 4 มีความรู้ทางศิลปะที่ไม่ผ่านเกณฑ์

4.3.3 วิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้านความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อคำถาม

4.4.4 นำแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient of reliability) ได้ค่าความเที่ยงของ

แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.68 โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.28 – 0.85 และค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.44 – 0.88

4.4 การสร้างแบบประเมินประพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4.4.1 ศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามทฤษฎี Cooperative Learning ของ Johnson & Johnson (1998) เพื่อสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้ 5 ทักษะ แต่ละทักษะแยกย่อยพฤติกรรมบ่งชี้เป็น 2 ข้อ รวมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ต้องการวัดทั้งหมด 10 ข้อ

4.4.2 จัดทำแบบประเมินพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก แต่ละข้อมีภาพประกอบเพื่อแสดงพฤติกรรมทุกตัวเลือก หากนักเรียนตอบตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก หรือไม่เลือกตอบให้ 0 คะแนน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	9 - 10	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดีมาก
คะแนน	7 - 8	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดี
คะแนน	5 - 6	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับพอใช้
คะแนน	0 - 4	ต้องปรับปรุงทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.4.3 วิเคราะห์คุณภาพแบบประเมินประพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นด้านความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบประเมินประพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อคำถาม

4.4.4 นำแบบประเมินประพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient of reliability) ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมินประพฤติกกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น เท่ากับ 0.78 โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.88 และค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.84

4.5 การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4.5.1 ศักยภาพประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามทฤษฎี Cooperative Learning ของ Johnson & Johnson (1998) เพื่อสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้ 5 ทักษะ แต่ละทักษะมีพฤติกรรมบ่งชี้ 2 ข้อ รวมเป็น 10 ข้อ

4.5.2 จัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 10 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน โดยครูพิจารณาว่านักเรียนได้แสดงพฤติกรรมตามข้อบ่งชี้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน พิจารณาค่าน้ำหนัก 80% ขึ้นไป ให้ 1 คะแนน หากนักเรียนไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามข้อบ่งชี้ที่กำหนดไว้ หรือแสดงออกไม่ชัดเจน พิจารณาให้ค่าน้ำหนักน้อยกว่า 80% ให้ 0 คะแนน และบันทึกพฤติกรรมที่พบในช่อง “ข้อค้นพบอื่นๆ” โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	9 - 10	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดีมาก
คะแนน	7 - 8	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดี
คะแนน	5 - 6	มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับพอใช้
คะแนน	0 - 4	ต้องปรับปรุงทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.5.3 วิเคราะห์คุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อคำถาม

4.5.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient of reliability) ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น เท่ากับ 0.53

4.6 การสร้างแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน

4.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวคิดและทฤษฎีและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ

ให้สัมภาษณ์ในระยาะที่ 1 เกี่ยวกับผลที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นตัวแปรตามในการวิจัย โดยวิเคราะห์ผลเพื่อนำมาตั้งเป็นข้อคำถามในการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การสังเคราะห์ประเด็นสำคัญเพื่อกำหนดข้อคำถามในแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

	หลักการ/แนวคิด เกี่ยวกับผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือ	สรุปประเด็นสำคัญ ที่ต้องการประเมิน
1	ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทน คิดอย่างมีวิจารณญาณ, มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น ใส่ใจผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่างหลากหลายของบุคคล มีการประสานสัมพันธ์กันในกลุ่ม, ทักษะทางสังคม การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น รู้สึกดีกับตัวเอง เห็นคุณค่าในตัวเอง เชื่อมมั่นในตัวเอง พัฒนาทักษะทางสังคม สามารถเผชิญความเครียดและความเปลี่ยนแปลงใดๆที่มากระทบ (Johnson & Johnson,1994)	1.นักเรียนมีการปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการยอมรับฟังคนอื่น เข้าใจตัวเอง มั่นใจในตัวเอง มีเจตคติเชิงบวกต่อการเข้าสังคม 2.นักเรียนมีการปรับพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงตัวเอง ด้านการเรียนรู้หรือทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางสังคม
2	การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน บรรยากาศในการเรียนดีกว่าการเรียนแบบอื่น นักเรียนที่เรียนอ่อนมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น นักเรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนรู้จักปรับตัว และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ เป็นการเตรียมตัวเพื่อทำงานในสังคมต่อไป (เบญญาภา ชลธารนนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม,2544: 101)	
3	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะการทำงานร่วมกัน สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียน มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียน ช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจในตัวเอง ลดปัญหาเรื่องวินัยในชั้นเรียน(นิตยา เจริญนิเวศกุล, 2544)	
4	การเรียนรู้แบบร่วมมือคือการให้นักเรียนเข้าใจวิธีการแสวงหาความรู้ร่วมกันโดยกระบวนการกลุ่มที่ละความสามารถของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม และสอดแทรกไปในการเรียนรู้รายบุคคล การเรียนรู้แบบร่วมมือคือการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกัน ส่งเสริมทักษะทางสังคม สร้างเจตคติด้านบวก ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและนักเรียนกับครู (การสังเคราะห์แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ในระยาะที่1)	

4.6.2 จัดทำแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการเขียนจดหมายถึงครูเพื่อบอกเล่าความรู้สึกต่อการเรียนในแต่ละครั้งตามหัวข้อคำถามที่ครูกำหนด โดยแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นข้อความในกระดาษรูปหัวใจ เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จให้นักเรียนพับกระดาษรูปหัวใจเป็นซองจดหมายแล้วนำมาส่งครูหลังหมดคาบเรียน โดยข้อความที่ได้จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญมีทั้งสิ้น 4 ข้อ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 การสังเคราะห์ข้อความคำถามในแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ประเด็นสำคัญ ข้อความ	1.นักเรียนมีการปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการยอมรับฟังคนอื่น เข้าใจตัวเอง มั่นใจในตัวเอง มีเจตคติเชิงบวกต่อการเข้าสังคม	2. นักเรียนมีการปรับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงตัวเอง ด้านการเรียนรู้หรือทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางสังคม
1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนศิลปะในวันนี้	✓	
2. วันนี้นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง		✓
3. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร	✓	✓
4. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร	✓	

4.6.3 วิเคราะห์คุณภาพแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความสอดคล้องจากดัชนี IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อความ

4.6.4 นำแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สร้างขึ้น และปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อทดสอบว่าแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำไปใช้ได้จริง และปรับปรุงรูปแบบ วิธีการให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรคือ นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เนื่องจากโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้านการเรียนรวม มีระบบการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวม มีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และมีระบบครูพี่เลี้ยงช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประจำทุกห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ซึ่งครูประจำชั้นเป็นครูหัวหน้าสายชั้นแผนการเรียนรวม และให้ข้อมูลว่านักเรียนห้องเรียนนี้มีปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และมีผลการเรียนที่อ่อนกว่าห้องอื่นๆ ผู้วิจัยจึงเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 32 คน เป็นนักเรียนชาย 14 คน นักเรียนหญิง 18 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มีความพิเศษ 4 คน คือ บกพร่องทางการเรียนรู้ 2 คน และบกพร่องทางสติปัญญา 2 คน ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทนักเรียน/จำนวน	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
นักเรียนปกติ	11	17	28
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	3	1	4
รวม	14	18	32

2. การดำเนินการทดลอง

2.1 การกำหนดแผนการทดลอง

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ซึ่งเป็นรูปแบบการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว วัดก่อน-หลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) และมีการศึกษาพัฒนาการของนักเรียนระหว่างการทดลอง และวัดความคงทนของทักษะการเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง โดยแบบแผนการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แบบแผนการทดลอง

วัดก่อน	ทดลอง	วัดหลัง	วัดหลังทดลอง 2 สัปดาห์
O ₁	X [*]	O ₂	O ₃

O₁ แทน การวัดก่อนการทดลอง ด้วยแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

X^{*} แทน การให้ตัวแปรทดลอง (Treatment) ด้วยการจัดการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ และการวัดระหว่างเรียน ดังนี้

- วัดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ด้วย แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- วัดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- วัดผลการเรียนรู้ศิลปะในระหว่างเรียน ด้วยแบบประเมินผลงานศิลปะประจำหน่วยการเรียนรู้

O₂ แทน การวัดหลังการทดลอง ด้วยแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

O₃ แทน การวัดหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ด้วยแบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

2.2 การเตรียมการก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

3.2.1 ทำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์เพื่อขอทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เข้าร่วมการทดลอง

3.2.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เครื่องมือวิจัยที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้กับครูประจำชั้น ครูพี่เลี้ยงและครูประจำวิชา ศิลปะที่สอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2.4 เตรียมผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยมอบหมายหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้วิจัยในระหว่างการทดลอง ทำความเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการทดลอง และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด

3.3 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลก่อน และหลังการทดลอง (pre-test – post-test) และระหว่างการทดลอง ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ประเภทเครื่องมือ	
		ปริมาณ	คุณภาพ
ก่อน – หลังการทดลอง (pre-test – post-test)	1.แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	✓	
	2.แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	✓	
ระหว่างการทดลอง	3.แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	✓	
	4.แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ		✓
	5.แบบประเมินผลงานศิลปะตามแผนการจัดการเรียนรู้	✓	

3.3.2 กำหนดแผนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น กับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตัวเอง ซึ่งการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในคาบเรียนวิชาศิลปะ ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 คาบเรียน สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที โดยแสดงรายละเอียดของแผนการทดลองใน ตารางปฏิทินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลมี ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ปฏิทินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่/ วัน/ เดือน/ปี	หน่วยการ เรียนรู้	กระบวนการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	
			ทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือ	การเรียนรู้ทาง ศิลปะ
ครั้งที่ 1 23 มิ.ย. 59	หน่วยที่ 1 เรื่อง บ้านของเงิน หน่วยที่ 1	คาบที่ 1 - ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม - ชี้แจงและทำข้อตกลงเกี่ยวกับการทดลองกับนักเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (pre-test)	- แบบวัดความรู้ทางศิลปะ (pre-test)
ครั้งที่ 2 30 มิ.ย. 59		คาบที่ 2 - ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล	- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้ - แบบประเมินผลงานศิลปะ
ครั้งที่ 3 7 ก.ค. 59		คาบที่ 3 - ชั้นที่ 3 ชั้นแบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ - ชั้นที่ 4 ชั้นร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ - ชั้นที่ 5 ชั้นตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ	- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้ - แบบประเมินผลงานศิลปะ
ครั้งที่ 4 14 ก.ค. 59		คาบที่ 4 - ชั้นที่ 6 ชั้นแสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ	- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ - แบบประเมินตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (post-test)	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้

ครั้งที่/ วัน/ เดือน/ปี	หน่วยการ เรียนรู้	กระบวนการจัดการเรียนรู้	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	
			ทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือ	การเรียนรู้ทาง ศิลปะ
ครั้งที่ 5 21 ก.ค. 59	หน่วยที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา	คาบที่ 5 - ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม - ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล	- แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (pre-test)	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้
			- แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ	- แบบประเมินผลงานศิลปะ
			- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ	
ครั้งที่ 6 28 ก.ค. 59		คาบที่ 6 - ชั้นที่ 3 ชั้นแบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ - ชั้นที่ 4 ชั้นร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ - ชั้นที่ 5 ชั้นตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ	- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้
			- แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ	- แบบประเมินผลงานศิลปะ
ครั้งที่ 7 4 ส.ค. 59		คาบที่ 7 - ชั้นที่ 6 ชั้นแสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ	- แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (post-test)	- ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้
			- แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ	- แบบวัดความรู้ทางศิลปะ (post-test)
ครั้งที่ 8 25 ส.ค. 59		นักเรียนเรียนตามปกติ	-แบบประเมินตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (วัดซ้ำ)	-แบบวัดความรู้ทางศิลปะ (วัดซ้ำ)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC For WINDOW และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.4.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA) ของแบบวัดความรู้ทางศิลปะ และแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ก่อนเรียนและหลังเรียน

3.4.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA) ของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในระหว่างเรียน

3.4.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของแบบประเมินผลงานศิลปะในระหว่างเรียน

3.4.4 ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนศิลปะผ่านกิจกรรมการเรียนศิลปะที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน

โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นที่ศึกษา	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
คะแนนพัฒนาการและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของผลการเรียนรู้ทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1. แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	Repeated measures ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
	2. แบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	
	3. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	
	4. แบบประเมินผลงานศิลปะตามแผนการจัดการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย
ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้	5. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บรรยายสรุปผลและยกตัวอย่างประเด็นสำคัญ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์อรรถประโยชน์ที่ได้รับจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในเบื้องต้น และนำไปนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม(Focus group) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันนำเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับอรรถประโยชน์ที่ได้จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ทั้งอรรถประโยชน์ที่มีต่อครู และอรรถประโยชน์ที่มีต่อนักเรียนในห้องเรียนรวม รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างการทดลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์อรรถประโยชน์ที่มีต่อครูจากผลการดำเนินการทดลองการ และวิเคราะห์อรรถประโยชน์ที่มีต่อนักเรียนจากผลการสะท้อนความคิดเห็นจากนักเรียนด้วยแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ และผลการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. ตรวจสอบอรรถประโยชน์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม จำนวน 1 ท่าน และจากการให้ข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ประกอบด้วย ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม จำนวน 1 ท่าน
3. วิเคราะห์ผลการตรวจสอบอรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขอรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำเสนอผลในลำดับต่อไป

หลังจากการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้พร้อมด้วยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์อรรถประโยชน์ที่มีต่อครูและนักเรียนในห้องเรียนรวมหลังเสร็จสิ้นการทดลอง ซึ่งมีการวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลในลำดับต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยนำเสนอผลการดำเนินการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็น 4 หัวข้อ ได้แก่

1. ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
3. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

โดยขอเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ และได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีในเบื้องต้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ

เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
นำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวข้อง

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	วีรุณ ตั้งเจริญ (2548)	การจัดการเรียนรู้ศิลปะทั้งในลักษณะบูรณาการและแยกอิสระ จัดให้เหมาะสมกับการสร้างประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจร่วมกัน เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน จัดการเรียนการสอนเพื่อเป้าหมายในการสร้างคน สร้างชุมชนและสร้างสิ่งแวดล้อม	การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จัดการเรียนรู้อิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยจัดการเรียนรู้ศิลปะแบบบูรณาการประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียภาพและศิลปะปฏิบัติ ตามระดับชั้นและช่วงวัย
	Bates (2000)	สอนศิลปะตามแนว DBAE แบบการบูรณาการ การบูรณาการศิลปศึกษาทั้ง 4 แกนไว้ในบทเรียนที่กำหนดขึ้น มีรูปแบบการบูรณาการตามขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดหัวข้อ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ ที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 แกน 3) การกำหนดแนวความคิด 4) การยกตัวอย่าง 5) ขอบเขตและลำดับขั้นของประสบการณ์ 6) การประเมินผลงานศิลปะ	ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ครูจึงต้องมีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ ก่อนออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
	National Art Education Association (2004)	การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาต้องเป็นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการสำรวจ การเรียนรู้ทดสอบวัสดุต่างๆในชีวิตประจำวัน พัฒนาความสามารถในการอธิบาย ให้คุณค่า ตอบสนองต่อการทำงานศิลปะ ประเมินงานศิลปะของตนเองและผู้อื่น	มีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ ก่อนออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
	Anderson (1994)	หลักสูตรศิลปศึกษาในห้องเรียนรวม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วมมีโอกาสเรียนรู้ผ่านโมโนทัศน์เดิมแต่เปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม ซึ่งสภาพแวดล้อมมีความสำคัญมากในการสร้างเนื้อหาและประสบการณ์ในการเรียนรู้	มีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และสุนทรียะเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อสำหรับนักเรียนทุกประเภท เน้นให้นักเรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ในการสังเกต ศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะด้านต่างๆ
	Gardner (1993)	การรับรู้และการสร้างงานศิลปะทุกสาขานำไปสู่หุบปัญหา พัฒนาทักษะความคิดขั้นสูง สนับสนุนความเข้าใจพหุวัฒนธรรม เกิดความเคารพในตนเองและเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในศิลปะเกิดเป็นความชื่นชม ซาบซึ้งในสุนทรียภาพของศิลปะ	นักเรียนทุกประเภท เน้นให้นักเรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ในการสังเกต ศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะด้านต่างๆ

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	กระทรวง ศึกษาธิการ (2552)	สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะใน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือ เน้นการสร้างสรรค์ผลงาน อย่างอิสระ วิจารณ์คุณค่างานศิลปะ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจเชื่อมโยง ประวัติศาสตร์ศิลป์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่นภูมิ ปัญญาไทยและสากล	มีการประเมินผลการเรียนตาม สภาพจริงของแต่ละคน มีการ วัดพัฒนาการและวัดพฤติกรรม จากการเรียนรู้ศิลปะ ครูต้อง สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในขณะ ทำกิจกรรม เพื่อประเมิน พัฒนาการของเด็กแต่ละคน
	Lowenfeld and Brittain (1982) และ นุชลี อุปกัย (2556)	พัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยประถมศึกษา ตอนต้น คือเด็กในช่วงอายุ 7-9 ปี ลดการยึด ตัวเองเป็นศูนย์กลาง เข้าใจขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตรการจัดหมวดหมู่ เริ่มคิดเป็น รูปธรรมแต่ยังให้เหตุผลเชิงนามธรรมไม่ได้ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แต่ว่าครูโดยไม่ คำนึงถึงความจริง แต่ใช้สัญลักษณ์แทนสิ่ง ต่างๆที่ใกล้เคียงความจริงแทน จากความคิด ตัวเองเป็นหลัก	
	ศรียา นิยมธรรม (2544)	การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะ ต้องวัด พัฒนาการ ในด้านการสร้างสรรค์สุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคม และวัด พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ในด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความคิด เจตคติ ทักษะ การนำไปใช้	
	NAEA (2009)	บทบาทของครูศิลปะต้องมีความเข้าใจใน หลักสูตร สร้างองค์ความรู้จากเนื้อหา ประยุกต์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมเข้าใจ ลักษณะของผู้เรียน ใช้เทคโนโลยี ประเมินผล การเรียนอย่างเหมาะสม มีการร่วมมือระหว่าง ครู ให้บริการด้านศิลปะในชุมชน และพัฒนา วิชาชีพตัวเองอย่างต่อเนื่อง	

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	นุชลี อุปภัย (2556) และ Doolittle (1995)	การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มีพื้นฐานอยู่บนสองมุมมองคือ Psychological Constructivism และ Social Constructivism ซึ่งเป็นแนวคิดของ Vygotsky ที่เชื่อว่าทักษะทางสังคม การเรียนรู้จากสังคมวัฒนธรรมก่อให้เกิดพัฒนาการทางความคิด ทำให้แต่ละคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นภายในตัวเอง ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตวิทยาของเด็ก Vygotsky's Zone of Proximal Development มีความสัมพันธ์กับ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในทุกด้าน	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกระบวนการสอนสำหรับ ห้องเรียนรวม โดยเป็นแนวการสอนตามแนวคิด Social Constructivism ที่เชื่อว่า ทักษะทางสังคมสามารถพัฒนา ความคิดและการเรียนรู้ได้ ตามลำดับขั้นพื้นฐานทาง จิตวิทยาเด็ก การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อส่งเสริม ทักษะทางสังคม การยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างเด็กพิเศษ และเด็กปกติ ซึ่งมีหลักสำคัญ 5 ประการคือ
	เบญญา ชลธารินทร์ และ ศิริวิมล ใจงาม (2544) และ Slavin (1990)	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือคือการรวมกลุ่ม ผู้เรียน สร้างบรรยากาศและจัดการเรียนรู้ แบบพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลกัน เพื่อพัฒนาทักษะ การทำงาน การสร้างความสำเร็จให้กับกลุ่ม พัฒนาทักษะทางสังคม การสื่อสาร เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ ร่วมกัน เสริมสร้างการร่วมมือกัน	1. การพึ่งพาเกื้อกูลกัน 2. การปรึกษาหารืออย่าง ไกล่ลี้ซิด 3. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล 4. การใช้ทักษะด้านการมี
	Woodin (2015)	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องพัฒนาให้มีการร่วมมือทั้งในโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับการร่วมมือในโรงเรียน และบริบทในมุม กว้างซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน และขยายไปยังระดับการศึกษาที่ สูงขึ้นรวมถึงระดับสังคมและเศรษฐกิจ	5. การวิเคราะห์กระบวนการ กลุ่ม โดยกระบวนการสอนสรุปได้ว่า มีขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นการทำ กิจกรรม การติดตามผล และ
	Johnson & Johnson (1998)	องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือในหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1. การพึ่งพาเกื้อกูลกัน 2. การปรึกษาหารืออย่างไกล่ลี้ซิด 3. ความรับผิดชอบส่วนบุคคล 4. การใช้ทักษะด้านการมี ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน 5. การ วิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม	ประเมินผล โดยครูเลือกใช้ เทคนิคการสอนต่างๆ ที่ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาจะ จัดการสอนแบบสอดแทรกบาง ขั้นตอนการสอนหรือทำเป็น กิจกรรมหลักตลอดทั้งคาบเรียน

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	Johnson and Johnson (1994)	แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบช่วยเหลือกัน มีปฏิสัมพันธ์อันดี เป็นที่ยอมรับ มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการทำงาน โดยประเมินกลุ่มร่วมกันโดยครูจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดสมาชิกเข้ากลุ่ม 5-6 คน ทำงานร่วมกัน 5-6 สัปดาห์จึงเปลี่ยนกลุ่มใหม่ โดยคณะกรรมการความสามารถ ความหลากหลายทางเพศ มีการให้ความรู้ด้านทักษะทางสังคม การร่วมปฏิบัติงาน ยอมรับความเห็นซึ่งกันและกัน	ครูต้องแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีขนาด 4-6 คนให้สามารถที่จะอภิปราย แสดงความเห็นได้ทั่วถึง คณะกรรมการ เพศ ของเด็กจัดกลุ่มให้ทำงานร่วมกันนานพอสมควร ประมาณ 6-7 ครั้ง ก่อนเปลี่ยนกลุ่มใหม่ เพื่อให้เด็กเกิดความรักใคร่สนิทสนม นอกจากนี้ครูที่สอนแบบร่วมมือต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการทำกิจกรรม และสังเกตการณ์รายกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยครูเป็นผู้ควบคุมดูแลและคอยช่วยเหลือตลอดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวก จัดเตรียมเนื้อหา กิจกรรม เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมสถานที่ สร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดและเสริมแรงผู้เรียน เหนือสิ่งอื่นใดครูต้องเข้าใจรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ และมีการอธิบายกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือให้นักเรียนเข้าใจ
	ทิตานา แชมมณี (2545)	หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมี 4 แนวทางคือ การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การสอน การควบคุมช่วยเหลือกลุ่ม และการประเมินผล ส่วนการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้มี 3 ประเภท คือ 1.กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ จัดการสอนในหลายชั่วโมงติดกัน หลายสัปดาห์ กระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2.กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ จัดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว โดยสอดแทรกการสอนแบบร่วมมือในการสอนปกติ 3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในระยะเวลายาว เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มเกิดความห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง	
	Broody (1993)	วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือค่อยๆจัดให้บ่อยขึ้น จัดประสบการณ์ในการแก้ปัญหา มีการอภิปรายในกลุ่มจากประเด็นต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ลดการขัดแย้ง เกิดทักษะทางสังคม ร่วมกันสรุปผลงาน โดยครูต้องติดตามควบคุมการมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม	

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	ศรีเรื่อน แก้วกั้วกาล (2556)	บุคคลที่มีลักษณะพิเศษว่าจะมีอาการตั้งแต่เด็กต่อเนื่องไปจนโต จึงต้องศึกษาลักษณะเข้าใจ พฤติกรรมความสามารถของบุคคลนั้นอย่างชัดเจน ซึ่งลักษณะพิเศษนี้มักจะเกิดร่วมกันมากกว่า 1 ลักษณะ แล้วแต่บุคคลและมิติ เช่น มิติทางสังคม ชีวภาพ จิตวิทยา สติปัญญา อารมณ์ ภาษา ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ พัฒนาผู้ที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากการรักษาจากแพทย์ โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งเป็นเด็กที่ด้อยความสามารถทางการเรียน(LD) สมาธิสั้น ไฮเปอร์แอคทีฟ และปัญญาเลิศ การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก ด้วยว่าสามารถเรียนรู้ได้หรือไม่	การเรียนรู้รวมเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขตามนโยบายการศึกษาของ UNESCO จัดการศึกษาโดยมีการปรับหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยครูประจำหรือครูประจำวิชาชั้นเป็นผู้สอน ต้องมีการเตรียมความพร้อมนักเรียน สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยใช้กระบวนการสอนแบบร่วมมือ ให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน มีทักษะทางสังคม เลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน มีการสอนและประเมินผลโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ต้องมีการประเมินทั้งผลงาน ความรู้และพฤติกรรม
	วารี ธีระจิตร (2454)	การเรียนรู้รวมเป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติ ในด้านเวลา การเรียนการสอน สังคม ภายใต้พื้นฐานการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคมเพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด	
	Meier (1992)	การเรียนรู้รวมเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด รูปแบบการศึกษาพิเศษคือการให้นักเรียนที่มีปัญหาเข้าไปเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติให้ได้มากที่สุด เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยแบ่งชั้นความสามารถในการเข้าเรียนในห้องเรียนตามระดับความบกพร่อง	

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	แนวคิด/หลักการประเด็นสำคัญ	สรุป
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	เบญจา ชลธารนนท์ (2544)	การเรียนร่วมคือโรงเรียนการศึกษาพิเศษต้องเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้พร้อมเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนปกติโดยห้องเรียนปกติไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เทคนิคการสอน การประเมินฯ เพียงแต่จัดบริการสนับสนุนช่วยเหลือปัญหา จึงเกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน ดังนั้นจึงเกิดแนวทางการจัดการศึกษาในแนวใหม่เรียกว่า การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) มีหลักการว่าเด็กเลือกโรงเรียน และทุกคนควรมีสติในการได้เรียนรวมกัน โดยทางโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมและการเรียนที่สนองความต้องการของเด็กทุกคนเป็นเฉพาะบุคคล	ในการจัดการเรียนรวมครูต้องมีความพร้อม ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทัศนคติที่ดีในการจัดการเรียนรวม มีประสบการณ์ในการสอนในห้องเรียนรวม สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ชีวิต การแสวงหาความรู้ และทักษะทางสังคม
	ผดุง อารยะ วิญญู (2542)	การเรียนรวม เป็นการศึกษาเพื่อทุกคน Education for All มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมกว่าการเรียนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้เกิดความเสมอภาคในการเรียน เด็กพิเศษไม่ถูกกีดกันสามารถเข้าเรียนในห้องเรียนปกติได้ เด็กพิการสามารถรับบริการได้เช่นเดียวกับคนปกติ โรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด และมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้	

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเป็นตัวชี้วัดใจ การประเมินพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน โดยสังเคราะห์จากองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของ Johnson & Johnson (1998) รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือและพฤติกรรมบ่งชี้

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้
1. การพึ่งพาเกื้อกูลกัน	1. ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง	1. นักเรียนได้ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน
		2. นักเรียนนั่งทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา
2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด	2. ทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน	3. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน
		4. นักเรียนแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อนในกลุ่ม
3. ความรับผิดชอบส่วนบุคคลและกลุ่ม	3. ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน	5. นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่
		6. นักเรียนกระตือรือร้นช่วยทำงานกลุ่มให้เสร็จ
4. การใช้ทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน	4. ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม	7. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน
		8. นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ
5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม	5. ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน	9. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำงานกลุ่ม
		10. นักเรียนสามารถบอกข้อดี ข้อเสียในการทำงานกลุ่ม และยอมรับการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

2. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 กลุ่มและสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้านหลักการ แนวคิด และกระบวนการที่สำคัญเพื่อนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ดูภาพผนวก) และได้สรุปประเด็นสำคัญทั้ง 10 ประเด็น ดังตารางที่ 23 ส่วนใน

ตารางที่ 24 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวม

ตารางที่ 23 สรุปสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ประเด็นที่ศึกษา	สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
1. ^{ขั้นเตรียมความพร้อม}	วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะกับนักเรียนที่หลากหลาย วางระบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแบ่งกลุ่ม	เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตร เตรียมนักเรียนด้วยการแบ่งกลุ่มและทำข้อตกลง เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ เตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้พร้อม
2. ^{ขั้นสอน}	สอนปฏิบัติให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง สอดแทรกความรู้ เน้นสร้างสุนทรียะทางศิลปะ มีการสาธิตการทำกิจกรรมด้วยสื่อ	สอนศิลปะโดยเน้นปฏิบัติสอดแทรกทฤษฎี ส่งเสริมให้เกิดสุนทรียะด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ไปพร้อมๆกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยสอดแทรกนันทนาการที่ไม่เน้นแข่งขัน
3. ^{ขั้นปฏิบัติกิจกรรม}	ปรับการทำงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ง่ายขึ้น เน้นการทำงานแบบร่วมมือ แต่ความเป็นจริงยังไม่มีการร่วมมืออย่างเต็มที่	ให้อิสระการทำงานภายใต้กระบวนการกลุ่มที่มีการเตรียมการไว้ เน้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน เกิดกระบวนการร่วมมือ
4. ^{ขั้นตรวจสอบการทำงานกลุ่ม}	ครูตรวจสอบการทำงานกลุ่มด้วยการสังเกตพฤติกรรมและตั้งคำถาม เพื่อส่งเสริมการทำงานและปรับพฤติกรรมให้นักเรียน	ตรวจสอบกระบวนการกลุ่มได้ 2 ทางคือ ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และให้นักเรียน ตรวจสอบการทำงานของตัวเองและกลุ่ม และครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้คำปรึกษา
5. ^{ขั้นสรุปกิจกรรม}	ครูสรุปกิจกรรมและตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์วิจารณ์งานด้วยคำพูดเชิงบวก แต่ไม่สามารถทำได้จริงทุกคาบเรียน	สรุปกิจกรรมภายในวันเดียวกันกับการปฏิบัติงาน ครูนำสรุปกระบวนการเรียนรู้ศิลปะและกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้นักเรียนวิเคราะห์ตัวเองและกลุ่ม
6. ^{ขั้นประเมินผล}	การประเมินผลการเรียนศิลปะ มีการประเมินโดยครูเป็นหลัก ทั้งด้านทักษะปฏิบัติและด้านทฤษฎี โดยครูปรับรูปแบบวิธีการวัดผล และปรับการประเมินให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	การประเมินผลการเรียนศิลปะสามารถประเมินร่วมกันโดยครู นักเรียน หรือแม้แต่ผู้ปกครองร่วมประเมิน แต่ในขอบเขตด้าน พฤติกรรมในการเรียน และประเมินผลงานศิลปะ ให้ครูประเมินเป็นหลัก

ประเด็น ที่ศึกษา	สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
.7.การเตรียมสื่อและ วัสดุอุปกรณ์	เลือกใช้สื่อที่สร้างประสบการณ์ตรง มีการให้ นักเรียนสร้างสื่อเองบ้าง อุปกรณ์ในการทำงาน ศิลปะมีความเหมาะสมและปลอดภัยกับ นักเรียน ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ	สื่อการสอนมีความหลากหลาย ทันสมัย เข้าถึง ได้ง่าย ส่วนวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานครูและ นักเรียนช่วยกันเตรียม เน้นการนำมา แลกเปลี่ยนแบ่งปัน
8. การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม	ห้องเรียนควรมีสีสัน อบอุ่น มีบอร์ดแสดงสื่อและผลงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อย แต่โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีความพร้อมในการ เตรียมห้องเรียนศิลปะให้เหมาะสม	ครูเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อม เอื้อต่อการเรียนศิลปะ กระตุ้นจินตนาการ เน้นสร้างปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้
9. บทบาทครู	ครูศิลปะยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ ครูจึงต้องเข้าใจหลักสูตรเข้าใจนักเรียนที่มีความ หลากหลาย มีความเอาใจใส่นักเรียน ตลอดเวลา	- ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ - ส่งเสริมทักษะศิลปะ - ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ - คอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน
10 บทบาท นักเรียน	รู้จักหน้าที่ของตัวเองตามที่ได้รับมอบหมาย และมีบทบาทต่อส่วนรวม	- บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง - บทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม - บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม

ตารางที่ 24 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวม

	สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวมจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย	สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวมจากการสังเคราะห์แนวคิดผู้เชี่ยวชาญ	สรุปสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวม
สภาพปัญหา	<p>1. จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนในโรงเรียนเรียนรวมมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่เดียวกันครูที่สอนศิลปะในห้องเรียนรวม ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>3. จากงานวิจัย พบว่าการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแก่นนำระดับประถมศึกษามีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด</p>	<p>1. ทักษะที่ไม่ถูกต้อง หรือ ทักษะด้านลบของผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>2. การเรียนรู้ไม่ทันเพื่อนและไม่ส่งงานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม</p> <p>3. พฤติกรรมและอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม</p> <p>4. ครูศิลปะไม่สอนไม่ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่ปรับแผนให้สอดคล้องกับนักเรียน แนวทางปฏิบัติไม่สอดคล้องกับทฤษฎี</p>	<p>1. การรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวมตามนโยบายบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติด้านลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>2. เมื่อรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวม ครูไม่ได้ปรับกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ไม่มีการเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรม ทำให้เด็กเรียนไม่ทัน ไม่ส่งงานและสร้างปัญหาในห้องเรียน</p>

	สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวมจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย	สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวมจากการสังเคราะห์แนวคิดผู้เชี่ยวชาญ	สรุปสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรวม
แนวทางแก้ไข	<p>1. จะต้องมีการเตรียมครูในด้านทัศนคติ การสอน และด้านอื่นๆ ให้พร้อมในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม</p> <p>2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ทำกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด โดยใช้เทคนิค วิธีการสอน และสื่อการสอนที่หลากหลาย ละเว้นการแข่งขัน ปรับวิธีการสอนโดยคำนึงถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น มีเกณฑ์การประเมินแตกต่างจากเด็กทั่วไปสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล</p>	<p>1. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการจัดการเรียนรวม เริ่มจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรวม สำหรับนักเรียนในห้องเรียนปรับทัศนคติได้ง่ายที่สุด</p> <p>2. ครูเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยการสอนเสริมวิชาการ ปรับพฤติกรรม ก่อนเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ</p> <p>3. มีการประสานให้ครูการศึกษาพิเศษช่วยเหลือดูแลเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์</p> <p>4. ประเมินสถานการณ์ก่อนวางแผนการสอน จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน และระยะเวลาเรียน</p>	<p>1. มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเล็กที่สุดแต่สามารถปรับทัศนคติได้ง่ายที่สุด</p> <p>2. ครูต้องช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ ด้วยการเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ ปรับพฤติกรรม ก่อนเข้าเรียนรวมในห้องเรียนปกติ โดยอาจจะใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อนอีกทางหนึ่ง</p> <p>3. ครูประเมินสภาพผู้เรียนร่วมมือกับครูการศึกษาพิเศษในการวางแผนการสอน และปรับวิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน</p>

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

3.1 การสังเคราะห์รูปแบบจัดการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้นำเสนอไว้ สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 8 องค์ประกอบ คือ

- 1) หลักการ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) เนื้อหา

- 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์
- 6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
- 7) บทบาทครู
- 8) บทบาทนักเรียน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ แนวคิดและ ทฤษฎีด้านการจัดการเรียนรู้ ศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวม และการ เรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะใน ห้องเรียนรวม และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ โดยมีหลักสำคัญคือการทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะอันนำไปสู่การแสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นธรรมชาติ ให้นักเรียนมีความภูมิใจและเข้าใจในตนเอง และเกิดความมั่นใจในตนเองเพื่อที่นักเรียน จะสามารถถ่ายทอดความเป็นตัวเอง ผ่านการสร้างสรรคงานศิลปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทาง ศิลปะร่วมสร้างสรรคงานศิลปะในกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากการสังเกตพฤติกรรม สังเกตวิธีการแสดงออกทางศิลปะของเพื่อน กระทั่งเกิดความเข้าใจเพื่อนที่มีความแตกต่างจากตนเอง เกิดการยอมรับและเข้าใจบุคคลอื่นในที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดรายละเอียด ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียน รวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ดังนี้

ตารางที่ 25 ผลการสังเคราะห์แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ
ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ประเด็น	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์แนวคิด ผู้เชี่ยวชาญ	สรุปแนวคิดในการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ขั้นเตรียมความพร้อม	จัดการเรียนรู้ศิลปะศึกษาโดยยึด หลักสูตรแกนกลางการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตร ท้องถิ่นหรือนโยบายที่เกี่ยวข้อง วางแผนการสอนศิลปะตาม ทฤษฎี DBAE โดยบูรณาการ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปะ ปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับ หลักการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง มีรูปแบบการสอนที่ หลากหลาย	เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตร เตรียมนักเรียนด้วยการ แบ่งกลุ่มและทำข้อตกลง เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ เตรียมสภาพแวดล้อมใน ห้องเรียนให้พร้อม	1.เตรียมแผนการจัดการ เรียนรู้ โดยยึดหลักสูตร แกนกลาง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณา การDBAE ปรับแผนการ จัดการเรียนรู้ในเนื้อหา เดียวกันแต่มีกระบวนการ สอนที่แยกตามความสามารถ ของนักเรียน 2. เตรียมกลุ่มนักเรียนและทำ ข้อตกลงร่วมกัน 3. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม ในห้องเรียน 4. เตรียมวัสดุอุปกรณ์
ขั้นสอน	การสอนต้องคำนึงถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ศิลปะ ในแต่ละช่วงวัย และสภาพแวดล้อม สอนศิลปะ จากง่ายไปหายาก เรียนรู้จาก สิ่งใกล้ตัวของผู้เรียนไปยังเรื่อง ไกลตัว สอนแบบร่วมมือ เน้นประสบการณ์ ความคิด สร้างสรรค์ สอนเทคนิค กระบวนการทางศิลปะ การใช้ สัญลักษณ์การเลือกใช้และให้ คุณค่าวัสดุ การใช้สัญลักษณ์ และแนวคิดในการทำงาน	สอนศิลปะโดยเน้นปฏิบัติ สอดแทรกทฤษฎี ส่งเสริมให้ เกิดสุนทรียะไปพร้อมกับ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้สื่อประกอบการสอน สอน ผ่านกิจกรรมนันทนาการเพื่อ สร้างความสัมพันธ์ มีการให้ เพื่อนสอนเพื่อน	1) สอนศิลปะโดยเน้นการ ปฏิบัติงานและสอดแทรก ความรู้ทฤษฎีไปพร้อมกัน 2) ใช้สื่อประกอบการสอน 3) สอนบูรณาการกับกิจกรรม นันทนาการ หรือความรู้จาก วิชาอื่นๆ 4) ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน และจิ๊กซอว์ 5) สอนจากเรื่องง่ายไปยาก 6) สอนให้นักเรียนเข้าใจ กระบวนการร่วมมือ

ประเด็น	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์แนวคิด ผู้เชี่ยวชาญ	สรุปแนวคิดในการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ขั้นปฏิบัติกิจกรรม	มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ปกติและเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ การเรียนศิลปะในวัย ประถมต้น จำเป็นต้องพัฒนา ทักษะด้านการสำรวจและ เรียนรู้การทดสอบวัตถุต่างๆใน ชีวิตประจำวัน	ให้อิสระการทำงานภายใต้ กระบวนการกลุ่มที่มีการ เตรียมการไว้ เน้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน มีความสุขสนุกสนาน เกิดกระบวนการร่วมมือ โดยครูดูแลอย่างใกล้ชิด	1. นักเรียนได้มีการทำงาน อย่างอิสระ 2. มีการสังเกตพฤติกรรม สังเกตการทำงานของเพื่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและ กัน และพัฒนารูปแบบการ ทำงานของตัวเอง 3. ครูกระตุ้นให้นักเรียน ช่วยเหลือ แบ่งปัน ร่วมมือ ทำงานตามกระบวนการ เรียนรู้แบบร่วมมือ
ขั้นตรวจสอบการทำงานกลุ่ม	สอนให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ และให้คุณค่า งานศิลปะ ให้ผู้เรียนค้นคว้า สำรวจ สร้างสรรค์งานศิลปะใน แบบตัวเอง ตรวจสอบความ เข้าใจความหมายและ ประโยชน์ของศิลปะที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตของผู้เรียน	ตรวจสอบกระบวนการกลุ่มได้ 2 ทางคือ ครูสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ศิลปะพฤติกรรม ร่วมมือกันภายในกลุ่ม โดยการ สังเกตและมีส่วนร่วมอย่าง ใกล้ชิด และให้นักเรียน ตรวจสอบการทำงานของ ตัวเองและกลุ่ม	1.ครูสังเกตพฤติกรรมและ การทำงานของนักเรียน โดย เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด 2.ครูชี้ให้นักเรียนสังเกต และวิเคราะห์พฤติกรรมและ การทำงานของตัวเองและ เพื่อน เพื่อสร้างความเข้าใจ และปรับปรุงการทำงาน ร่วมกัน
ขั้นสรุปกิจกรรม	เด็กได้พัฒนาความสามารถใน การอธิบาย ให้คุณค่าและ ตอบสนองต่อการทำงานทาง ศิลปะผ่านการประเมินงาน ศิลปะของเด็กเองและของคน อื่นๆ สามารถเชื่อมโยงศิลปะ กับวิชาอื่นๆ เข้าใจทัศนศิลป์ใน ความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม	สรุปกิจกรรมภายในวันเดียวกัน กับการปฏิบัติงาน ครูนำสรุป กระบวนการเรียนรู้ศิลปะ วิเคราะห์ผลงานของนักเรียน มีการอภิปรายร่วมกัน และสรุป กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรม และผลงานตัวเองและกลุ่ม โดย ครูกระตุ้นด้วยคำถาม	1.ต้องใช้เวลาในการสรุป กิจกรรมทุกครั้ง 2.ครูเป็นผู้นำสรุปกิจกรรม และกระตุ้นให้นักเรียน ช่วยกันสรุปผล วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกัน 3.สรุปกิจกรรมในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับคุณค่าของงาน ศิลปะและการร่วมมือกัน ในการทำงาน

ประเด็น	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์แนวคิด ผู้เชี่ยวชาญ	สรุปแนวคิดในการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ขั้นประเมินผล	<p>การประเมินผลการเรียนวิชา ศิลปะศึกษาที่สำคัญ ก็คือ การ วัดพัฒนาการของนักเรียนใน ด้านการสร้างสรรคสุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคม และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรม ศิลปะ ในด้านความรู้ ความ เข้าใจ ความคิด ความนิยมใน ศิลปะเจตคติ ทักษะและการ นำไปใช้</p> <p>โดยฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การประเมินผลงานศิลปะของ ตัวเองและผู้อื่น มีเครื่องมือการ ประเมินที่หลากหลายตาม สภาพจริงของผู้เรียน รวมถึงมี การสังเกตพฤติกรรมระหว่าง การทำงานศิลปะด้วย</p>	<p>สามารถประเมินโดยครู นักเรียน ผู้ปกครอง แต่ใน ขอบเขตด้าน พฤติกรรมในการ เรียนศิลปะ การเรียนรู้แบบ ร่วมมือ และประเมินผลงาน ศิลปะ การประเมินผลงาน ศิลปะให้ครูประเมินเป็นหลัก โดยใช้เกณฑ์การประเมิน Rubric scale 3 ระดับในบาง กิจกรรมสามารถให้นักเรียน ประเมินตัวเอง เพื่อนประเมิน เพื่อน ผู้ปกครองประเมินได้ การประเมินพฤติกรรม ด้วย การสังเกตโดยครูและนักเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> ประเมินทั้งด้านความรู้และ ทักษะทางศิลปะ และ ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือ รูปแบบการประเมินผลต้อง วัดพัฒนาการผู้เรียนคือ มีการ ประเมิน ก่อน ระหว่างและ หลังทำกิจกรรม การประเมินผลงานศิลปะ สามารถประเมินโดย ครู นักเรียนและผู้ปกครอง รูปแบบการประเมินผล งานศิลปะสำหรับครูมีเกณฑ์ การประเมินตามวัตถุประสงค์ ให้คะแนนRubric scale 3 ระดับ ประเมินพฤติกรรมด้วยการ สังเกต ให้ผู้เรียนประเมิน ตัวเอง และเพื่อนประเมิน เพื่อน มีเกณฑ์การประเมินและ เครื่องมือการประเมินที่ ต่างกันระหว่างเด็กปกติและ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์	<p>สื่อการเรียนรู้ครูต้องจัดเตรียม ให้หลากหลายและใช้ได้กับ ผู้เรียนทุกคน เลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ นักเรียน ให้คุณค่าในวัสดุ อุปกรณ์ที่สะท้อนภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ สากล</p>	<p>สื่อการสอนมีความหลากหลาย ทันสมัย มีความปลอดภัย เข้าถึงได้ง่าย ส่วนวัสดุอุปกรณ์ ในการทำงานครูและนักเรียน ช่วยกันเตรียม เน้นการนำมา แลกเปลี่ยนแบ่งปัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> สื่อการสอนต้องหลากหลาย ทันสมัย ดึงดูดนักเรียน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ต้อง ปลอดภัยสำหรับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ สื่อที่สร้างประสบการณ์ ตรง เข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อ ของจริง

ประเด็น	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์แนวคิด ผู้เชี่ยวชาญ	สรุปแนวคิดในการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ (ต่อ)			<p>4. วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ หาได้ง่ายในท้องถิ่น มีการเตรียมร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน</p> <p>5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมสำหรับใช้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน</p>
การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	<p>มีการจัดสภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปกติและเด็กพิเศษ สร้างบรรยากาศที่มีความร่วมมือกันระหว่างครูเพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทำให้เกิดการเกื้อกูล</p>	<p>ครูเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ จัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนศิลปะกระตุ้นจินตนาการ จัดบอร์ดแสดงผลงานของนักเรียนทุกคน ไม่เลือกเฉพาะผลงานที่สวยงาม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้อบอุ่นมีความรักใคร่สามัคคี 2. จัดบรรยากาศด้วยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3. จัดบรรยากาศที่กระตุ้นจินตนาการ 4. มีบอร์ดแสดงผลงานสำหรับนักเรียนทุกคน 5. สภาพแวดล้อมสะอาดเรียบร้อย เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก 6. มีพื้นที่กว้างพอเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน 7. จัดโต๊ะให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่ม

ประเด็น	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเคราะห์แนวคิด ผู้เชี่ยวชาญ	สรุปแนวคิดในการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
บทบาทครู	<p>ครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพครู ศิลปะ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะ มีด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีทัศนคติที่ดีในการจัดการเรียนรวม มีประสบการณ์ในการสอนในห้องเรียนรวม สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ชีวิต การแสวงหาความรู้ และทักษะทางสังคม ครูต้องสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในขณะที่ทำกิจกรรม เพื่อประเมินพัฒนาการของเด็กแต่ละคนมีความร่วมมือกันระหว่างครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง และกระตือรือร้นในการพัฒนาตัวเอง</p>	<p>- ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เป็นผู้เตรียมการสอน อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมศิลปะ</p> <p>- ส่งเสริมทักษะศิลปะ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>- ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>- คอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน ให้มีพฤติกรรมด้านบวก</p> <p>-ครูต้องมีจิตใจเมตตา มีความเป็นแม่ รักและเมตตานักเรียนด้วยความจริงใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครู มีความเข้าใจหลักสูตร เข้าใจความแตกต่างของนักเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และสภาพแวดล้อม 2.ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของศิลปะ มีกระบวนการสอนที่ส่งเสริมสุนทรีย์ การชื่นชม ความงาม และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 3. ครู ให้โอกาสนักเรียนในการแสดงออก กระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตัวเอง ทำให้เกิดการยอมรับ 4. ครูคอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน ครูคอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด
บทบาทนักเรียน	<p>ผู้เรียนต้องรู้จักบริการสังคม เข้าใจความหมายและประโยชน์ของทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตัวเอง ผู้เรียนตระหนักถึงความรู้ (Knowledge) และคุณค่า (Value) อันจะทำให้เกิดความเข้าใจ และซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ</p>	<p>- รู้จักหน้าที่ในการเป็นนักเรียน ต้องตั้งใจเรียน</p> <p>- มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น ให้การร่วมมือในการดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน</p> <p>- มีการทำงาน ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำงาน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักหน้าที่ที่ตัวเองตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะ สามารถนำศิลปะไปใช้ประโยชน์ได้ 2. มีการนำศิลปะไปสร้างประโยชน์ต่อสังคม มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อน รับผิดชอบสิ่งของส่วนรวม 3. บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม ตระหนักถึงบทบาทตัวเองในฐานะสมาชิกกลุ่ม ให้ความร่วมมือ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสรุปหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

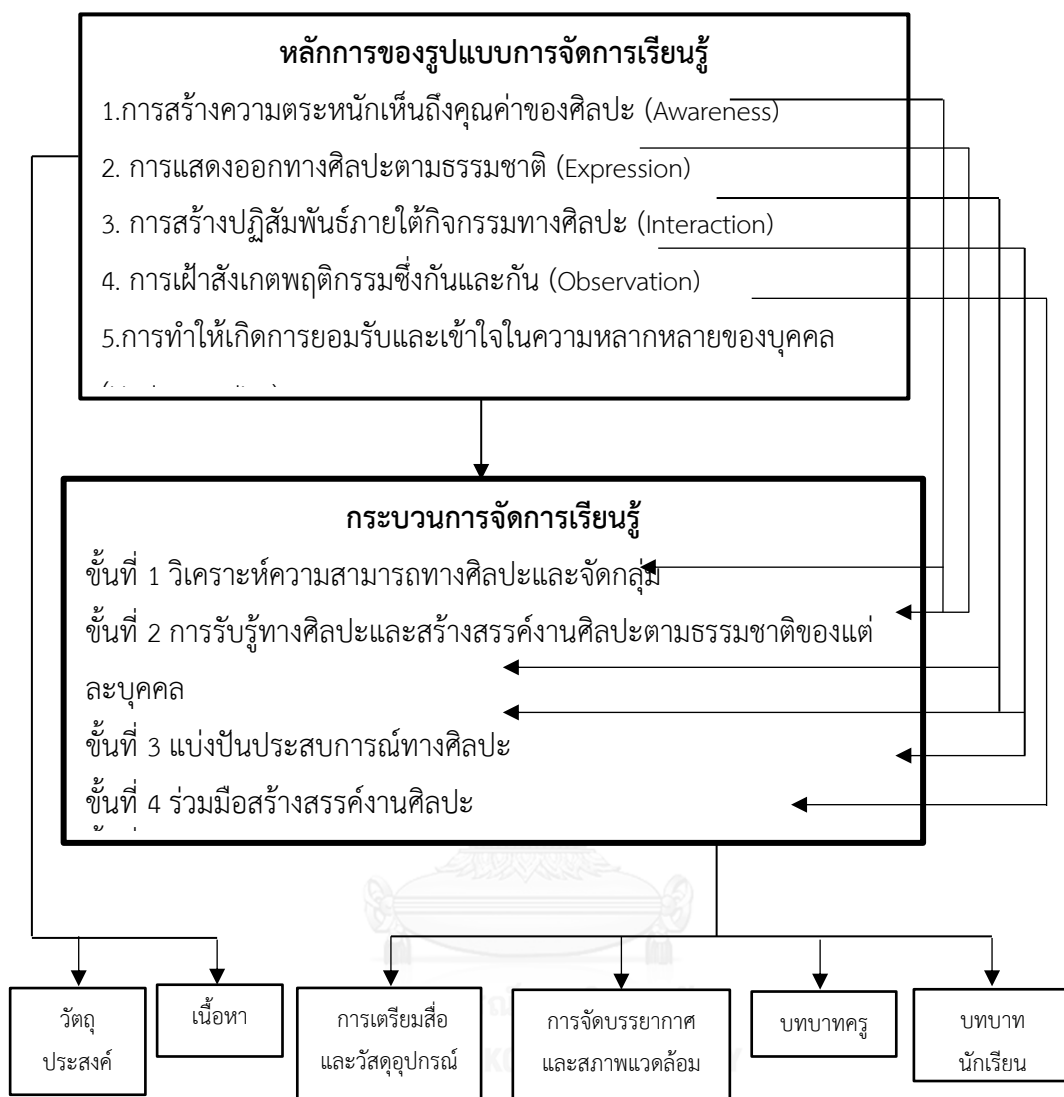
- 1) การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ (Awareness)
- 2) การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ (Expression)
- 3) การสร้างปฏิสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมทางศิลปะ (Interaction)
- 4) การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (Observation)
- 5) การทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล

(Understanding)

จากหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ทั้ง 5 ข้อ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ใน 6 ชั้น คือ

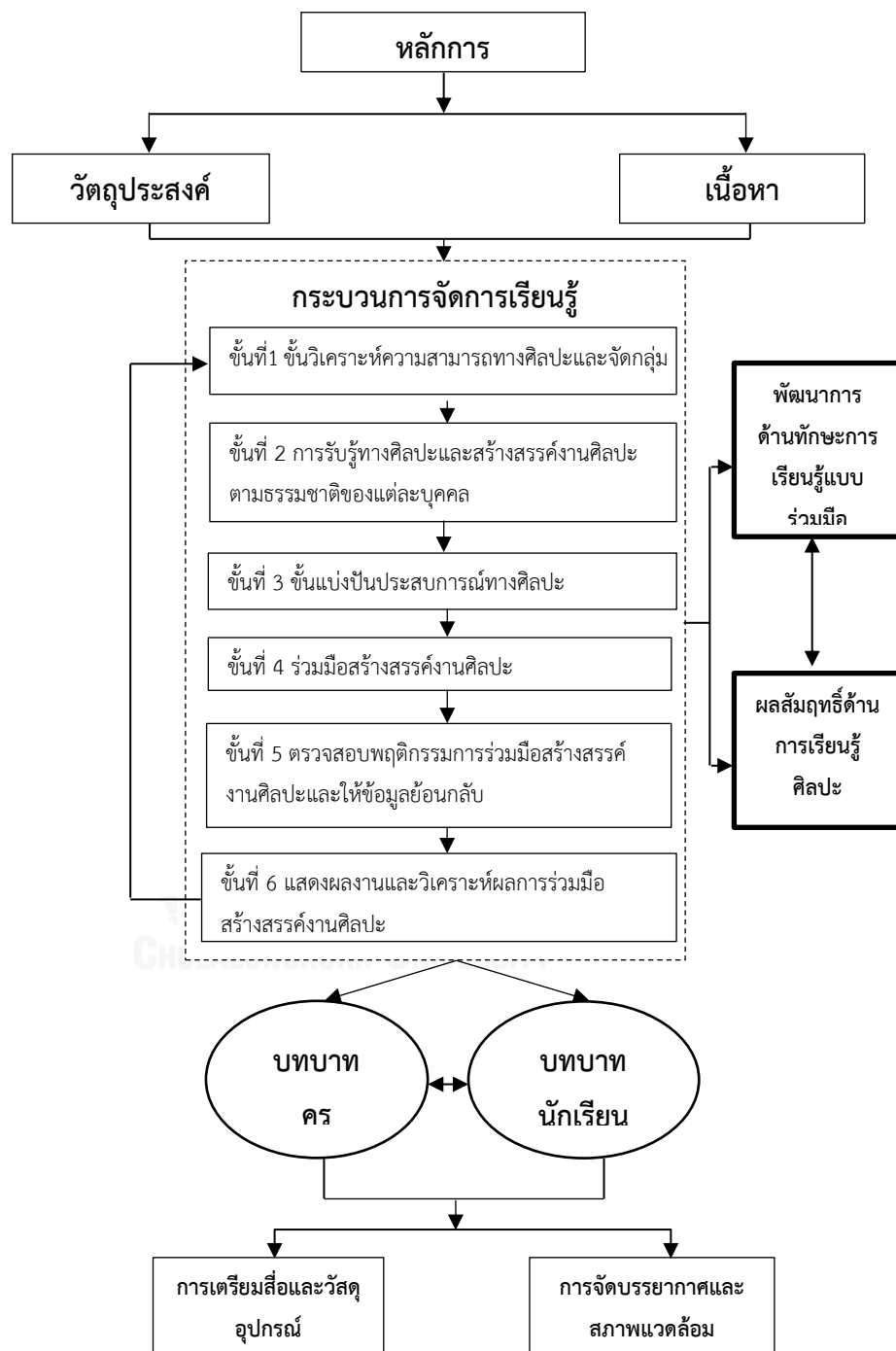
- 1) ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม
- 2) ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล
- 3) ชั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ
- 4) ชั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 5) ชั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 6) ชั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

และจากหลักการและกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ และบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียน ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนภาพที่ 8 ซึ่งในท้ายที่สุดผู้วิจัยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยใช้ชื่อว่า ACI Model หรือ Art for Cooperative Learning in Inclusive Classroom Model เป็นรูปแบบที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Processing mode) ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ชั้น มีความต่อเนื่องกัน และเมื่อสิ้นสุดในขั้นสุดท้ายสามารถวนกลับมาเริ่มขั้นแรกอีกครั้ง โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินนักเรียนในชั้นที่ 6 มาสู่การวิเคราะห์นักเรียนเพื่อจัดกลุ่มใหม่ในชั้นที่ 1 ตามแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 8 การสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ACI Model : Art for Cooperative Learning in Inclusive Classroom Model

แผนภาพที่ 9 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

3.3 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดทั้ง 8 องค์ประกอบดังนี้

1) หลักการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีหลักสำคัญคือ การสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม เพื่อให้สามารถเรียนรู้แบบร่วมมือกันได้อย่างยั่งยืนผ่านการทำกิจกรรมทางศิลปะ โดยนักเรียนต้องได้รับการสอนให้เห็นคุณค่าของศิลปะ อันนำไปสู่การแสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อนักเรียนได้แสดงออก ได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเอง ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความภูมิใจในตนเอง มั่นใจที่จะเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน สามารถถ่ายทอดความเป็นตัวเองผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะ แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกับผู้อื่นได้ ในด้านนักเรียนปกติในห้องเรียนรวมเข้าใจและยอมรับผู้ที่มีความแตกต่างจากตนเอง ได้ปรับทัศนคติในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือดูแลเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในระหว่างทำงานร่วมกัน ซึ่งสรุปได้เป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1) การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ (Awareness)

หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าทางศิลปะ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติงานที่สอดแทรกความรู้และทฤษฎี มีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อสั่งสมประสบการณ์ทางศิลปะ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในห้องเรียนรวม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ทำให้เกิดสุนทรีย์ ทำให้ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าใจในศิลปะ ตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ สามารถเชื่อมโยงคุณค่าของศิลปะกับประสบการณ์ของตนเอง

1.2) การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ (Expression)

หมายถึง การนำความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะ นำประสบการณ์ของตนเอง มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างเป็นอิสระ ตามธรรมชาติของช่วงวัย และตามความสามารถของนักเรียนในห้องเรียนรวมทั้งที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งการแสดงออกทางศิลปะสะท้อนให้เห็นความเป็นตัวตน ระดับความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล นำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าใจเพื่อนที่มีความแตกต่างจากตนเอง

1.3) การสร้างปฏิสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมทางศิลปะ (Interaction)

หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะ จากรูปแบบกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย มีการทำงานรายบุคคลและการทำงานร่วมกันภายใต้กระบวนการกลุ่ม บูรณาการกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เคลื่อนไหว จัดห้องเรียนที่สามารถเคลื่อนย้ายเข้ากลุ่มได้สะดวก ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้จากสมาชิกกลุ่มและเพื่อนต่างกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เห็นความสามารถของกันและกัน เกิดการร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายใต้ข้อตกลงและการวางแผนการทำงานที่ได้ทำไว้ร่วมกัน

1.4) การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (Observation)

หมายถึง ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด และนักเรียนในห้องเรียนรวมได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มระหว่างปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ตรวจสอบการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเองและร่วมกันรับผิดชอบต่องานกลุ่มให้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ใส่ใจซึ่งกันและกัน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.5) การทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล (Understanding)

หมายถึง การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ตระหนักถึงคุณค่าที่มีในตัวเองและคุณค่าของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลที่ด้อยกว่า เกิดวิจรรย์ญาณว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกับตัวเองทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ซึ่งทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุขและยั่งยืน

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อส่งเสริมด้านความรู้และทักษะทางศิลปะ ของนักเรียนในห้องเรียนรวม ทำให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ สามารถแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการแบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะร่วมกันระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2) เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวม ให้มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ทำให้นักเรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านการเรียนรู้และสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกัน

3) เนื้อหา

เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จัดการเรียนรู้ศิลปะแบบบูรณาการเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์สุนทรียภาพและศิลปะปฏิบัติ ตามแนวคิด DBAE และเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาที่เลือกนำมาสอนมาจากเรื่องใกล้ตัวนักเรียน ขยายไปสู่เรื่องไกลตัว และสอนจากง่ายไปยาก

ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีดังนี้

3.1) การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ (Material): เรียนรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะให้ถูกวิธีเพื่อความปลอดภัย และเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์จากธรรมชาติ ท้องถิ่น ชุมชน เหมาะสมกับนักเรียนทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.2) ทฤษฎีศิลปะ (Content): เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานทัศนธาตุเรื่อง เส้น สี รูปทรง รูปทรง พื้นผิว การเคลื่อนไหว

3.3) เทคนิคสร้างสรรค์ (Process): เรียนรู้กระบวนการการออกแบบและสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ตามความถนัดของแต่ละคน ได้แก่ การวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดปะ โครงสร้างเคลื่อนไหว

3.4) ความซาบซึ้งในศิลปะ (Appreciate): เรียนรู้สุนทรียะของทัศนศิลป์ที่อยู่รอบตัว การชื่นชมผลงานของตัวเองและผู้อื่น มีความเข้าใจในความงามของสิ่งรอบตัว สามารถนำเรื่องราวในชีวิต ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นมาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ และสามารถอธิบายความเป็นมาได้

3.5) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning): เรียนรู้การพึ่งพาเกื้อกูลกัน การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด การรับผิดชอบบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม และเรียนรู้การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานร่วมกัน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของ Johnson & Johnson

ทั้งนี้การสอนเนื้อหาดังกล่าวต้องบูรณาการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และพิจารณาตามความเหมาะสมของผู้เรียนที่หลากหลายในห้องเรียนรวม ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นอย่างเหมาะสม

4) กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

4.1) ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม

ชั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ที่มีนักเรียนหลากหลายประเภท ชั้นนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ครูได้ทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียนผ่านกิจกรรมที่สร้างขึ้น และให้นักเรียนได้ทำความรู้จักกันและเปิดใจในการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งการทำกิจกรรมจะสามารถวัดความสามารถทางศิลปะและประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อครูสามารถแบ่งกลุ่มและวางแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดจนออกแบบวิธีการประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่น ปรับให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม โดยครูและนักเรียนมีบทบาท ดังนี้

(1) ครูจัดกิจกรรมศิลปะในช่วง 1-3 สัปดาห์แรกของการเรียน ซึ่งกิจกรรมศิลปะที่ครูจัดขึ้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเป็นเพื่อนคนอื่น โดยให้นักเรียนสังเกตลักษณะเด่นของเพื่อน 1 คน และลองเลียนแบบพฤติกรรม การวาดใบหน้าของเพื่อนด้วยเทคนิค blind contour การนำภาพผลงานศิลปะของแต่ละคนมาผูกเรื่องต่อกัน ด้วยการเล่าเรื่องประกอบภาพของแต่ละคนให้รวมเป็นเรื่องเดียวกันเป็นต้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของเพื่อน ที่มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันปรับทัศนคติที่จะยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน และทำให้ครูได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งที่เป็นนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนำผลการประเมินนักเรียนจากกิจกรรมมาแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกไม่เกิน 5-6 คน โดยคณะนักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะ สติปัญญา แตกต่างกัน และศิลปะเพศชาย เพศหญิง ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูจะขอกลุ่มอาสาสมัครที่จะรับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 1 คน หรือครูเป็นผู้จัดเข้ากลุ่มให้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้การแบ่งจำนวนกลุ่มและจำนวนสมาชิกกลุ่มขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนในห้องเรียน และในชั้นตอนนี้นักเรียนจะสนุกสนานและไม่รู้สึกว่าคุณบังคับให้เข้ากลุ่ม ซึ่งหลังจากจบกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ 6 ครูสามารถกลับมาที่ชั้นที่ 1 ทำกิจกรรมวิเคราะห์ผู้เรียนอีกครั้ง หรือนำผลการเรียนที่ผ่านมา มาวิเคราะห์นักเรียน เพื่อจัดกลุ่มใหม่สำหรับการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

(2) นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมเพื่อน สังเกตลักษณะเฉพาะของเพื่อนได้ ให้ความร่วมมือในการจัดกลุ่ม ยอมรับที่จะอยู่ในกลุ่มตามที่ครูจัดให้ ยอมรับในบทบาทหน้าที่ที่สมาชิกกลุ่มมอบหมาย และทำข้อตกลงร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม

4.2) ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล

ชั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจ ชาบซึ่ง เห็นคุณค่าของงานศิลปะจากสื่อ

การสอนที่หลากหลายและแหล่งการเรียนรู้ใกล้ตัว การได้ลงมือปฏิบัติงานศิลปะด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจในคุณค่าของศิลปะพร้อมกับได้แสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติของตัวเอง ซึ่งขั้นนี้มีแนวคิดที่ว่านักเรียนต้องเข้าใจในตนเอง มีความภูมิใจในตนเองจากการได้สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยตัวเอง ก่อนที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกับเพื่อน โดยมีบทบาทครูและบทบาทนักเรียน ดังนี้

(1) ครูอธิบายความรู้ทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม คือ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ องค์ประกอบศิลปะ ความเป็นมาของงานศิลปะ รวมถึงสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในท้องถิ่นและชุมชน ฝึกให้นักเรียนชื่นชมคุณค่าของศิลปะ โดยใช้สื่อ เช่น รูปภาพ วิดีโอ หรือแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ปรากฏอยู่รอบๆตัวนักเรียน โดยเน้นการใช้สื่อที่หลากหลายให้นักเรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งการมอง การสัมผัส การฟัง เช่น ใช้สื่อที่เป็นสิ่งของได้สัมผัสพื้นผิว รูปร่างรูปทรงต่างๆ เป็นสื่อที่เข้าถึงนักเรียนทุกคนและช่วยสะกิดกันสิ่งเร้าภายนอกห้องเรียน ในการสอนครูอธิบายอย่างซ้ำๆ พูดทบทวนซ้ำๆ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงแนวคิด เช่น ยกตัวอย่างงานศิลปะที่อยู่รอบๆตัว เล่าประสบการณ์ของตัวเอง แลกเปลี่ยนพูดคุยกันในกลุ่ม และมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละคนโดยเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ตามความถนัดและแสดงออกอย่างอิสระ โดยครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย เช่น การเปิดเพลง หรือพูดคุยเป็นกันเองกับนักเรียน หรือมีการกระตุ้นนักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นเกม เป็นต้น

(2) นักเรียนปฏิบัติงานภายในกลุ่ม มีการสนทนากับเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ประมาณ 3-5 นาที ก่อนลงมือปฏิบัติงาน นักเรียนมีการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการใช้ร่วมกันจากวัสดุอุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ หรือนักเรียนช่วยกันเตรียมมาใช้ร่วมกัน เช่น สี กระดาษสี เศษวัสดุต่างๆ เป็นต้น และนักเรียนตั้งใจทำงานและแสดงออกทางศิลปะได้อย่างอิสระ

4.3) ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้ทำความรู้จักและเข้าใจความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกัน จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของตัวเองกับเพื่อนในกลุ่ม โดยมีบทบาทครูและบทบาทนักเรียน ดังนี้

(1) ครูให้เวลานักเรียนพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม โดยกำหนดให้เวลานักเรียนไม่เกินคนละ 1 นาที เพื่อนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น แนะนำตัวเอง ชื่อผลงาน อธิบายแนวคิด และวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ หลังจากนั้นครูขออาสาสมัครตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ให้เลือกผลงานของเพื่อนในกลุ่มมา 1 ชิ้น และนำเสนอหน้าห้องเรียน และให้สมาชิกทั้งห้องเรียนร่วมกันวิจารณ์ ชื่นชมหรือแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป ให้ครูเลือกนักเรียนที่เป็น

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกมาพูดถึงงานของเพื่อน หรือให้เพื่อนเลือกงานของเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกมานำเสนอ เมื่อเสร็จกิจกรรมครูสรุปให้นักเรียนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางศิลปะกับเพื่อน ในระหว่างทำกิจกรรมนี้ครูควรสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และแสดงออกได้อย่างอิสระ กระตุ้นโดยการใช้เพลงประกอบ หรือจัดเป็นการเล่นเกมส์ เป็นต้น

(2) นักเรียน มีอิสระในการเคลื่อนไหวร่างกาย ในการเดิน หยิบจับ เพื่อนำเสนอผลงาน ช่วยเหลือเพื่อน สังเกตการณ์ เช่น มีการใช้ท่าทางประกอบการนำเสนอผลงาน ใช้ทักษะในการสื่อสารแสดงออกด้วยคำพูดเชิงบวก สามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ และรับฟังเมื่อเพื่อนพูด มีการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะของเพื่อน และเปิดใจรับฟังเมื่อเพื่อนพูด

4.4) ชั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ เห็นคุณค่าในศิลปะ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองออกมาและนำเสนอต่อสมาชิกในกลุ่ม มีการแบ่งปันประสบการณ์เรื่องราวต่างๆผ่านงานศิลปะ ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะได้สังเกตเห็น เข้าใจและยอมรับความแตกต่างและความสามารถทางศิลปะของแต่ละบุคคล โดยมีบทบาทครูและบทบาทนักเรียน ดังนี้

(1) ครูมอบหมายให้นักเรียนช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมกัน 1 ชิ้น โดยแต่ละกลุ่มมีหัวข้อที่แตกต่างกันไปแต่อยู่ในขอบเขตเรื่องราวเดียวกัน เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบผลงานระหว่างกลุ่ม โดยครูกำหนดวัตถุประสงค์ของงานและแนวทางการประเมิน ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานร่วมกัน อธิบายถึงลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้วางแผนการทำงานร่วมกัน มอบหมายหน้าที่และช่วยเหลือกันตั้งแต่การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ปฏิบัติงานช่วยกัน ไปจนถึงการนำเสนอผลงาน โดยที่ขั้นตอนนี้นักเรียนได้มีการทำงานภายในกลุ่มอย่างอิสระ มีครูเป็นที่ปรึกษาของทุก ๆ กลุ่ม คอยสังเกตพฤติกรรมการทำงาน และช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด และในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกันในครั้งต่อ ๆ ไป อาจมีการสลับกลุ่มใหม่ตามความเหมาะสม

(2) นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ข้ามกลุ่ม วางแผนการทำงานร่วมกัน ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ข้อตกลงของกลุ่มและกฎระเบียบของห้องเรียนที่ครูวางไว้ แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานทั้งภายในกลุ่มและข้ามกลุ่ม พูดคุยปรึกษาหารือช่วยเหลือกันจนงานเสร็จสิ้น ตลอดจนการสรุปการทำงานร่วมกัน

4.5) ชั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่มอย่าง

ใกล้ชิดในระหว่างทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เข้าใจในความสามารถรวมถึง ข้อจำกัดของแต่ละบุคคล พิจารณาได้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกับตัวเองทั้งทางร่างกายและสติปัญญา นำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีการตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกัน ควบคู่กันไป โดยมีบทบาทครูและบทบาทนักเรียน ดังนี้

(1) ครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับทุกกลุ่มในระหว่างที่นักเรียนทำงานร่วมกัน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนร่วมกันปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานร่วมกันจนผลงานเสร็จสมบูรณ์ พร้อมกับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนในทันทีที่พบเห็น ซึ่งครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้นำไปปฏิบัติตาม

(2) มอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในกลุ่มระหว่างทำงานร่วมกัน โดยสังเกตการพฤติกรรมการแสดงออก การมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม วิธีการทำงานศิลปะของแต่ละคน มีการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มตามความเหมาะสม

4.6) ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้แสดงผลงานศิลปะที่เกิดจากความเข้าใจและตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม อีกทั้งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการร่วมมือกันตั้งแต่ต้นจนจบ แล้ววิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสีย การแก้ปัญหาาร่วมกัน สรุปถึงคุณค่าที่เกิดจากการทำงานศิลปะร่วมกัน ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดความเข้าใจในคุณค่าของงานศิลปะ คุณค่าของการร่วมมือกันทำงาน เข้าใจในตนเองและผู้อื่น โดยที่

(1) ครูให้นักเรียนนำผลงานที่ได้สร้างสรรค์ร่วมกันมาจัดแสดงภายในห้องเรียน ด้วยการนำผลงานติดไว้รอบๆห้อง หรือวางไว้บนโต๊ะของแต่ละกลุ่มให้นักเรียนสามารถเดินชมได้ทั่วถึง แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอผลงาน หลังจากนั้นครูนำสรุปกิจกรรมโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน สรุปกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ การแก้ปัญหา และการร่วมกันตัดสินใจ และวิจารณ์ผลงานศิลปะด้วยคำพูดเชิงบวก

(2) นักเรียนแสดงผลงานโดยนำเสนอถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน อุปสรรค ปัญหาในการทำงานและวิธีการแก้ไข และอธิบายเกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ มีส่วนร่วมในการจัดแสดงผลงาน วิเคราะห์กระบวนการทำงานวิจารณ์ผลงานศิลปะร่วมกันกับครูและเพื่อน

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของ

นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีการวัดผลเป็น 3 ระยะ ได้แก่วัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ใน 2 ด้าน คือ ด้านทักษะและความรู้ทางศิลปะ และด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเครื่องมือในการวัดผลมีทั้งแบบวัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการวัดและประเมินผลโดยครูและนักเรียนร่วมประเมิน นอกจากนี้ยังสามารถให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้น

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

(1) การวัดและประเมินความรู้ทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้ทางศิลปะ และแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน จากใบงานและแบบประเมินผลงานศิลปะประจำหน่วยการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนโดยครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างเรียน

(3) การสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นทุกครั้งหลังหมดคาบเรียน

5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์

5.1) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความหลากหลาย สื่อการสอนต้องหลากหลายทันสมัย ดึงดูดนักเรียน เช่น นิทาน ภาพประกอบ การ์ตูน สื่อจากอินเทอร์เน็ต และมีเครื่องฉายสื่อ เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ เป็นต้น

5.2) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความปลอดภัย วัสดุที่เตรียมไว้ต้องไม่เป็นอันตรายและเหมาะสมกับสรีระและวัยของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ใช้กรรไกรหัวทู่ขนาดพอดีมือของนักเรียน ใช้แปรงโดว์แทนดินน้ำมัน เป็นต้น

5.3) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องสร้างประสบการณ์ตรง เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อของจริง สื่อจากธรรมชาติ หรือจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

5.4) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องสะดวกเป็นวัสดุพื้นถิ่น วัสดุหรือสื่อในการทำงานศิลปะ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายในห้องเรียน หรือวัสดุเหลือใช้ที่ทำได้ในบ้านหรือบริเวณชุมชน

5.5) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ร่วมกัน มีการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน หรือนักเรียนจัดเตรียมร่วมกัน และนำมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม

5.6) มีการทำสื่อที่ร่วมกัน มีการจัดทำสื่อในลักษณะแผ่นป้ายแสดงวิธีการใช้วัสดุ

อุปกรณ์ให้ถูกต้องปลอดภัย บอร์ดแสดงขั้นตอนการทำงานศิลปะ หรือบอร์ดกฎระเบียบในห้องเรียน หรือสื่อการสอนอื่น ๆ โดยครูจัดทำขึ้นมาเอง หรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเตรียมสื่อสำหรับใช้ร่วมกัน

6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม

6.1) สร้างบรรยากาศห้องเรียนให้อบอุ่นมีความรักใคร่สามัคคี โดยครูใช้คำพูดที่เสริมแรง ดูแลเอาใจใส่ วางเงื่อนไขร่วมกับนักเรียน เช่น มี “บอร์ดเสริมแรง” สำหรับติดคะแนนของแต่ละกลุ่ม ผลโหวตขวัญใจของห้องในแต่ละสัปดาห์ เป็นต้น

6.2) จัดบรรยากาศด้วยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดมุมความรู้ หรือมุมสื่อการสอน ภาพประกอบ หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เพื่อให้นักเรียนที่ทำงานเสร็จก่อนมานั่งอ่านหนังสือรอเพื่อน หรือให้นักเรียนมาใช้ค้นคว้าในช่วงเวลาว่าง

6.3) จัดบรรยากาศที่กระตุ้นจินตนาการ โดยใช้สื่อที่เป็นภาพขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน เพื่อเป็นการสื่อสารกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เช่น บอร์ดข่าวสาร ข้อมูลงานศิลปะ ประวัติศิลปินที่มีชื่อเสียง แผนภาพการสร้างสรรค์งานศิลปะ แผ่นป้ายแนะนำการใช้อุปกรณ์ แผ่นป้าย ข้อกำหนดในการร่วมมือกันทำงาน เป็นต้น

6.4) มีบอร์ดแสดงผลงานสำหรับนักเรียนทุกคนไว้ในห้องเรียน หรือจัดหาสถานที่แสดงผลงาน เช่น ตามระเบียงทางเดิน ผนังทางเดินชั้นลงบันได เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ ยอมรับในผลงานของกันและกัน และทำให้ได้เห็นผลงานของเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ทำได้ดีกว่า เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์งานศิลปะของตนเอง

6.5) สภาพแวดล้อมสะอาด เรียบร้อย เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเสริมด้วยบอร์ด “ศิลปะนิสัย” ซึ่งเป็นกติกาที่ต้องทำร่วมกันในห้องเรียนศิลปะ เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเรียนศิลปะ เช่น ห้ามนำ อาหารเครื่องดื่มเข้ามาในห้องเรียน เก็บล้างวัสดุอุปกรณ์หลังใช้งาน รักษาความสะอาด เป็นต้น

6.6) มีพื้นที่กว้างพอเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน และการเข้าเข้ากลุ่ม ซึ่งหากในห้องเรียนมีความคับแคบเกินไป หรือไม่สะดวกในการทำกิจกรรม ครูอาจจะนำนักเรียนทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนในบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และทำกิจกรรม ทั้งในอาคารและกลางแจ้ง เช่น การทำกิจกรรมในสนามนักเรียนเล่น เพื่อเรียนรู้เรื่องราวรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่างๆ เป็นต้น

6.7) จัดโต๊ะให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจัดให้นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหากัน โต๊ะที่เหมาะสมคือโต๊ะกลม จัดเก้าอี้ล้อมวง แต่ละกลุ่มมีพื้นที่ห่างกันพอสมควรให้นักเรียนสามารถลุกเดินได้สะดวกและโต๊ะเก้าอี้มีน้ำหนักเบาแต่แข็งแรง สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และปลอดภัยในการใช้งาน

7) บทบาทครู

7.1) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจหลักสูตร เข้าใจความแตกต่างของนักเรียนทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคนในห้องเรียนรวม มีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียน

7.2) ครูส่งเสริมทักษะศิลปะ โดยครูต้องเข้าใจธรรมชาติของศิลปะ จัดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมสุนทรีย์ การชื่นชมความงาม แนะนำเทคนิคการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม อธิบายวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบซ้ำทวน กระตุ้นให้นักเรียนถ่ายทอดลักษณะเฉพาะและประสบการณ์ของแต่ละคนออกมาเป็นผลงานศิลปะ

7.3) ครูส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้โอกาสนักเรียนในการแสดงออก กระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการวางแผน ตัดสินใจกันเองภายในกลุ่ม ให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเกิดการพัฒนาตัวเอง

7.4) ครูคอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน โดยครูต้องทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียน คอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ครูต้องเป็นคนช่างสังเกต ไวต่อพฤติกรรมของนักเรียน ทำลายกำแพงระหว่างนักเรียนลง ทำให้นักเรียนในห้องเรียนรวมเปิดใจยอมรับกันและกัน

7.5) ครูต้องเป็นผู้มีบุคลิกภายนอกที่ดี ที่มีกิริยามารยาทเป็นตัวอย่างให้นักเรียน แต่งกายด้วยสีสดใสแต่สะอาดเรียบร้อยตามกาลเทศะ ใช้คำพูดเชิงบวก ส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อีกทั้งครูต้องแสดงถึงความมีเมตตา จิตใจดี มีอารมณ์ที่มั่นคง เอาใจใส่ต่อนักเรียน มีความกระตือรือร้นในการสอนและแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ

7.6) ครูต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่ง สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และพฤติกรรมของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีหลากหลายประเภท ครูต้องทำความคุ้นเคย เข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ทันที่ และทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นนักเรียนปกติในกลุ่มเพื่อน

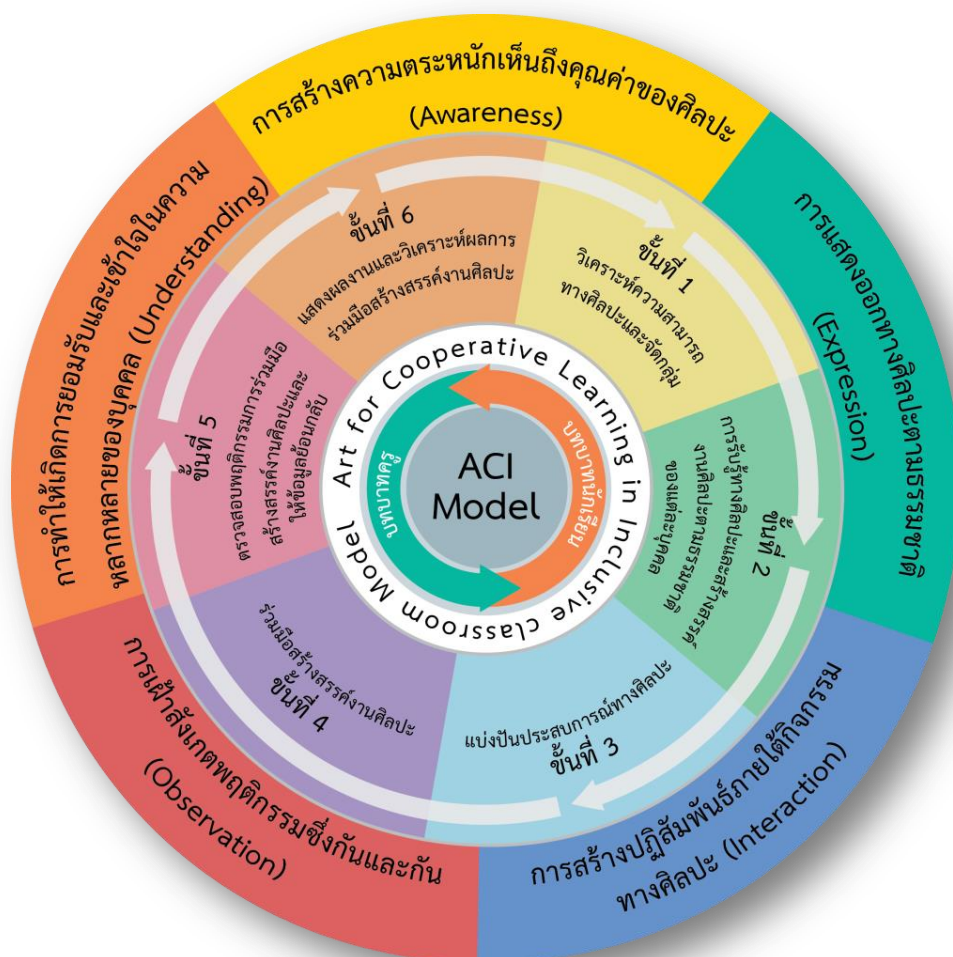
7.7) ครูต้องมีการสื่อสารกับครูคนอื่นๆและผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งอาจจะมีปัญหาแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา และต้องมีการประสานข้อมูลและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

8) บทบาทนักเรียน

8.1) บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง รู้จักหน้าที่ตัวเอง ตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอน เชื่อฟังครู ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะ แสดงออกทางศิลปะในแบบของตนเอง สามารถนำเสนอผลงานและประสบการณ์ของตัวเอง

8.2) บทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม คือ มีการนำศิลปะไปสร้างประโยชน์ต่อสังคม มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อน รับผิดชอบพื้นที่ใช้สอยร่วมกัน วัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบในห้องเรียนศิลปะตามที่ได้ตกลงร่วมกัน

8.3) บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม คือ ตระหนักถึงบทบาทตัวเองในฐานะสมาชิกกลุ่ม ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานร่วมกัน ปฏิบัติตามกิจกรรมตามตามที่ได้รับมอบหมาย แบ่งปันประสบการณ์ ถ่ายทอดบทบาทของตนเองให้เพื่อนได้ เช่น การสลับบทบาทหน้าที่ ผลัดกันเป็นผู้นำ ผู้ตาม สามารถอภิปรายความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม

ACI Model: Art for Cooperative Learning in Inclusive classroom Model

แผนภาพที่ 10 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น แบ่งการนำเสนอเป็น 4 หัวข้อ ตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมตอนต้น
2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะก่อนและหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ
 - 2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านผลงานศิลปะของนักเรียน
3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ก่อนเรียน และหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ
 - 3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ
 - 3.3 ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในระหว่างเรียน
4. ผลการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 4.1 อรรถประโยชน์ที่มีต่อครูศิลปะ
 - 4.2 อรรถประโยชน์ที่มีต่อนักเรียน

การนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในครั้งนี้นำเสนอผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นทั้งสิ้น 5 ฉบับ โดยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเรียนและหลังเรียน และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียน เพื่อนำมาประเมินผลทั้งทางด้านการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจก่อนนำเสนอผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยจึงได้จัดทำตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	การทดลอง							
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1				หน่วยการเรียนรู้ที่ 2			ครั้งที่ 8 (วัดซ้ำ)
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเรียนและหลังเรียน								
1. แบบวัดความรู้ทางศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 1						✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 2	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 3
2.แบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 1			✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 2	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 3		✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 4	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 5
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียน								
3. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น		✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 1	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 2	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 3	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 4	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 5	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 6	
4. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ (กิจกรรมส่งความในใจ)		✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 1	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 2	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 3	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 4	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 5	✓ เก็บข้อมูล ระยะที่ 6	
5.แบบประเมินผลงานศิลปะตามแผนการจัดการเรียนรู้	✓ งานที่ 1	✓ งานที่ 2	✓ งานที่ 3		✓ งานที่ 4	✓ งานที่ 5		

1. ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมตอนต้น

1.1 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 32 คน เป็นนักเรียนปกติ 28 คน และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 4 คน โดยในระหว่างการทดลองมีนักเรียนขาดเรียนจำนวน 4 คน เป็นนักเรียนปกติ 3 คน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน จึงไม่นำข้อมูลของนักเรียนที่ขาดเรียนมาวิเคราะห์ผล จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงมีทั้งสิ้น 28 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 18 คน และนักเรียนชายจำนวน 10 คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนปกติ 25 คน และเป็นนักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษ 3 คน คือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 1 คน (นักเรียนชาย) และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 2 คน(นักเรียนชาย 1 คน นักเรียนหญิง 1คน)

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์นักเรียนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ประเมินผลงานศิลปะและจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่ามีนักเรียนชาย 1 คน ที่อ่านไม่ออก เขียนสะกดคำไม่ได้ มีพฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง ระบายเพื่อนในขณะที่เรียนตลอดเวลา และนักเรียนหญิง 1 คน ที่มีลักษณะเรียนรู้ช้า ไม่เข้าใจคำสั่ง ทำงานช้า อ่านเขียนไม่คล่อง ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลสนับสนุนจากครูประจำวิชา และครูประจำชั้นว่านักเรียนทั้งสองคนมีลักษณะใกล้เคียงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ไม่ได้รับการคัดกรองทางการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองไม่ยอมรับ ผู้วิจัยจึงจัดให้นักเรียนทั้ง 2 คนอยู่ในกลุ่มเดียวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมาจากข้อมูลของนักเรียนทั้งสิ้น 5 คน และข้อมูลของนักเรียนปกติมีทั้งสิ้น 23 คน รายละเอียดดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ประเภทนักเรียน/จำนวน	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
นักเรียนปกติ	7	16	23
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	3	2	5
รวม	10	18	28

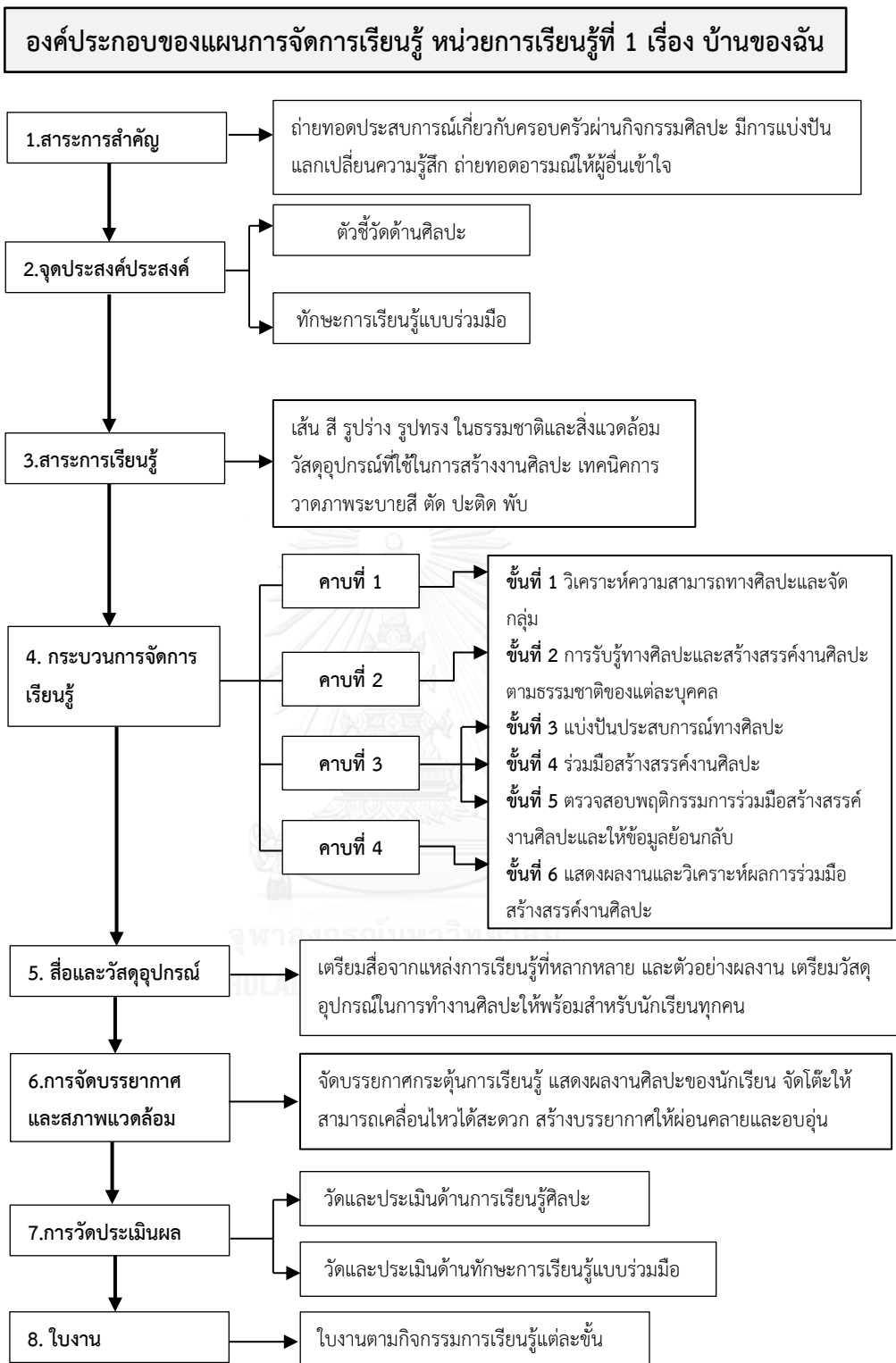
1.2 แผนการจัดการเรียนรู้

ในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับตัดชีวิตสาระทัศนศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และสอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มีรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน ระยะเวลา 4 คาบเรียน (200 นาที) กิจกรรมประกอบด้วย (1) วาดภาพระบายสีรูปร่างรูปทาง (2) วาดภาพระบายสี หัวข้อ “บ้านของฉัน” (3) พับ ตัด ปะ หัวข้อ “แผ่นพับครอบครัว” (ดูภาพผนวก ง)

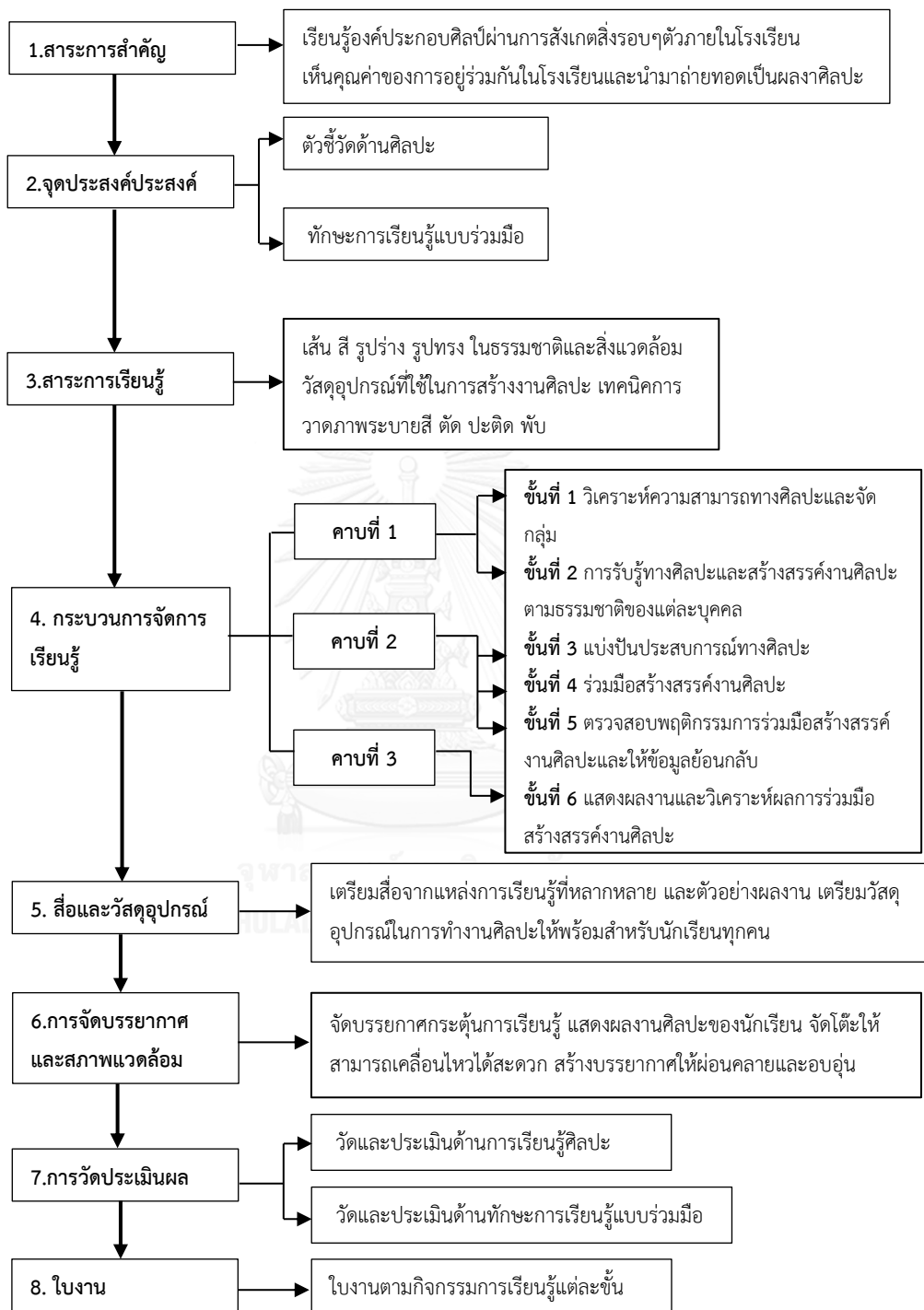
2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา ระยะเวลา 3 คาบ (150 นาที) กิจกรรมประกอบด้วย (1) ปั้นแป้งโดว์ใบหน้าเพื่อน (2) ศิลปะสื่อผสม (วาดภาพ ระบายสี ปั้น ปะติด) (ดูภาพผนวก ง)

โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการสอนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ขั้นที่ 1- 6 มื้อค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังแผนภาพที่ 11 และแผนภาพที่ 12

แผนภาพที่ 11 แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องโรงเรียนของเรา

แผนภาพที่ 12 แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง โรงเรียนของเรา

ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการทดลองเพื่อให้เข้าใจสภาพการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศในห้องเรียน รวมถึงผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นในแต่ละชั้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 2 หน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 7 คาบเรียน ซึ่งได้นำเสนอตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
1	<p>ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม</p> <p>1. ครูแนะนำตัวเอง แนะนำกิจกรรม ทำข้อตกลง</p> <p>2. ให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ทางศิลปะก่อนเรียน โดยให้ส่งตัวแทนมาช่วยครูแจกกระดาษคำถามและกระดาษคำตอบ</p> <p>3. ให้นักเรียนแนะนำตัวเองทีละคนโดยบอกชื่อเล่นและบอกชื่อของตัวเองมาคนละ 1 ชื่อ นักเรียนส่วนมากจะไม่กล้าแสดงออก คิดไม่ออกว่าตัวเองมีชื่อคืออะไร จะพูดตามเพื่อน เช่น ผมยว ตัวสูง ตัวเล็ก</p> <p>4. ครูให้นักเรียนเล่นเกมส่ายในจากการเลือกรูปทรง สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม ใครชอบรูปไหนมีลักษณะอย่างไร</p> <p>5. ให้นักเรียนวาดภาพจากรูปทรงที่ตัวเองเลือก เช่น คนที่เลือกรูปทรงสี่เหลี่ยม วาดสี่เหลี่ยมแล้วต่อเติมเป็นบ้าน คนที่เลือกรูปสามเหลี่ยมวาดเป็นภูเขา แล้วให้ระบายสีโดยเลือกสีตามความถนัดของตนเอง นักเรียนส่วนมากเลือกใช้สีไม้ มีบางคนใช้สีชอล์ก</p> <p>6. เมื่อเสร็จแล้วครูให้นักเรียนให้คะแนนตัวเอง และให้เพื่อนให้คะแนน ก่อนที่ครูจะเก็บผลงานและให้คะแนนเป็นคนสุดท้าย</p>	<p>1. นักเรียนมีความคุ้นเคยกับเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ยังไม่พบว่ามีอาการแกล้งหรือล้อเลียนเพื่อน ซึ่งอาจเป็นเพราะมีการนั่งแยกกลุ่มกัน</p> <p>2. นักเรียนได้รับการปลูกฝังระเบียบวินัยมาพอสมควร ค่อนข้างมีมารยาท ให้ความเคารพเชื่อฟังครู</p> <p>3. นักเรียนตื่นเต้นกับกิจกรรมใหม่ๆ มีความกระตือรือร้น</p> <p>4. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีครูที่เลี้ยงคอยช่วยอ่านแบบวัดความรู้ และเวลาเขียนชื่อในผลงานศิลปะ</p> <p>5. นักเรียนได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะจากสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะทางศิลปะที่ดีกว่าตนเอง</p>	<p>1. นักเรียนนั่งในกลุ่มที่จัดกันเอง แต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน ไม่คละเทศและระดับความสามารถ คือ กลุ่ม 1 มีหญิง 1 ชาย 4 ไม่พูดคุยกันในกลุ่ม/ กลุ่ม 2 ชายล้วน(อ่อน) คุยกันตลอดเวลา/กลุ่ม3 หญิงล้วน (เก่ง)/ กลุ่ม4 คละชาย หญิง (อ่อน-ปานกลาง-เก่ง)/ กลุ่ม 5 หญิงล้วน (อ่อน-ปานกลาง) กลุ่ม 6 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและอ่อน คละชายหญิง มีครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม</p> <p>2. มีนักเรียนปกติบางคนที่อ่านไม่ได้เขียนไม่คล่อง</p> <p>3. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงออก ทำให้ต้องใช้เวลามาก ในการทำกิจกรรมแนะนำตัวเอง</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
1	7.ครูแจ้งนักเรียนว่าครั้งต่อไปจะจัดกลุ่มใหม่ โดยครูนำผลการประเมินด้านความรู้และทักษะทางศิลปะที่ได้ในครั้งนี้อามาวิเคราะห์นักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน 4 กลุ่ม และกลุ่มละ 6 คน 2 กลุ่ม รวมเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มศิลปะ ศิลปะ ระดับความสามารถทางศิลปะ และแทรกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ากลุ่มกลุ่มละ 1 คน ส่วนกลุ่มที่ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จะแทรกนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปแทน		
2	<p>ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล</p> <p>1. ครูจัดนักเรียนเข้ากลุ่มใหม่ 6 กลุ่ม โดยเรียกชื่อเล่นนักเรียนให้เข้าไปนั่งในกลุ่มทีละกลุ่ม</p> <p>2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนใบงานที่ 1 เขียนชื่อสมาชิกกลุ่มและแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม ให้เวลา 5 นาที</p> <p>3. ครูอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การเสริมแรงด้วยการติดสติ๊กเกอร์รูปหัวใจให้คะแนนแต่ละกลุ่ม การให้รางวัลและทำข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นความร่วมมือเป็นหลัก</p> <p>4. ครูทบทวนการเรียนในครั้งที่ผ่านมา โดยการนำภาพวาดรูปบ้าน ในรูปร่างรูปทรงต่างๆ การลงสีด้วยเทคนิคต่างๆมาให้นักเรียนดู และช่วยกันพิจารณาและทำใบงานที่ 2</p> <p>5. ครูมอบหมายให้นักเรียนวาดภาพระบายสีหัวข้อ “บ้านของฉัน” ให้นักเรียนถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง ผ่านการทำงานศิลปะอย่างอิสระ โดยใช้เวลา 15 นาที</p>	<p>1. นักเรียนมีความตั้งใจเมื่อลงมือทำงานศิลปะ</p> <p>2. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานศิลปะ โดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนกลุ่มอ่อน ได้สังเกตการทำงานจากเพื่อนที่เก่งด้านศิลปะ เช่น ดูวิธีที่เพื่อนลงสีแล้วทำตาม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น ให้เพื่อนช่วยแนะนำผลงานของตนเอง</p> <p>3. นักเรียนมีการรับรู้ทางศิลปะที่ดี สามารถวิเคราะห์ตัวอย่างผลงานศิลปะได้</p>	<p>1. การจัดกลุ่มใหม่ในครั้งแรก บรรยากาศในกลุ่มค่อนข้างเงียบ เนื่องจากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีการแบ่งแยกเพศอย่างชัดเจน ไม่ยอมรับเพื่อนต่างเพศ เช่นนักเรียนหญิงจะทำท่ารังเกียจนักเรียนชาย</p> <p>2. นักเรียนชายที่ถูกแยกออกจากเพื่อนสนิทเมื่อมาอยู่ในกลุ่มที่ไม่คุ้นเคย แสดงอาการต่อต้านการเข้ากลุ่มใหม่ และลุกจากกลุ่มไปหยอกเพื่อนคนอื่นบ่อยๆ หรือแกล้งเพื่อนในกลุ่ม</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
2	<p>6. ให้ตัวแทนกลุ่มมารับวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษ ดินสอ ยางลบ สีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก ซึ่งให้นักเรียนเลือกใช้สีชนิดใดชนิดหนึ่งหรือเลือกผสมสีทุกประเภทตามความถนัด</p> <p>7. ในระหว่างที่นักเรียนทำงาน ครูเดินไปรอบๆห้อง เพื่อสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้แนวทางแก้ปัญหาในการทำงาน</p> <p>8. หลังนักเรียนทำงานเสร็จ ครูให้นักเรียนให้คะแนนผลงานตนเอง และให้เพื่อน 1 คนในกลุ่มช่วยให้คะแนน ก่อนให้ตัวแทนกลุ่มรวบรวมส่งคืนครูพร้อมผลงาน</p> <p>9. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นลงในกระดาษรูปหัวใจส่งให้ครู เกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้เรียนในวันนี้ นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง นักเรียนอยากปรับปรุงตนเองเรื่องอะไรบ้าง อยากให้เพื่อนปรับปรุงอะไรบ้าง</p> <p>10. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูอ่านคำสั่งและอ่านโจทย์ให้นักเรียนทำไปพร้อมกัน</p> <p>11. ครูสรุปคะแนนจากสติ๊กเกอร์รูปหัวใจที่ติดให้แต่ละกลุ่ม ครูเสริมแรงด้วยการชื่นชมพร้อมให้นักเรียนร่วมกันปรบมือชื่นชมกลุ่มที่ทำงานได้ดี มีความร่วมมือช่วยเหลือกัน</p>	<p>4. นักเรียนสะท้อนประสบการณ์ในชีวิตผ่านผลงานที่ตัวเองสร้างสรรค์ได้อย่างตรงไปตรงมา เช่น นักเรียนบางคนอาศัยอยู่ในแฟลต ก็จะวาดรูปตึกสูงๆ และบรรยากาศบริเวณที่อยู่อาศัย เช่น ร้านค้า ป้ายรถเมล์ ตามประสบการณ์จริง</p>	<p>3. นักเรียนที่อ่านไม่ออก อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง เขียนใบงานไม่ได้ จะนั่งเฉย ไม่บอกครู ทำให้ใช้เวลาในการทำงานมากกว่าเวลาที่กำหนด</p> <p>4. ในระหว่างทำกิจกรรมส่งความในใจ มีนักเรียนบางคนพูดออกมาว่า “เบื่อมากอยากออกจากกลุ่ม” ทำให้เพื่อนที่นั่งใกล้ๆ กัน เขียนแสดงความคิดเห็นตามที่เพื่อนพูด</p>
3	<p>ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ</p> <p>1. ครูแจกงานคืนนักเรียน ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนดูผลงานกับเพื่อนในกลุ่มและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปในคาบที่ผ่านมา</p>		

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
3	<p>2. ครูเลือกผลงานนักเรียนมานำเสนอ 3 ชิ้น</p> <p>- ชิ้นที่ 1 เป็นงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีจุดเด่นที่การลงสีได้สวยงาม และสร้างสรรค์รูปแบบที่แตกต่างจากเพื่อน</p> <p>- ชิ้นที่ 2 เป็นผลงานของนักเรียนชายที่ต่อต้านการเข้ากลุ่มใหม่และสมาชิกในกลุ่มไม่ชอบ</p> <p>- ชิ้นที่ 3 เป็นผลงานของนักเรียนหญิงที่เก่งด้านศิลปะ และเป็นคนเดียวที่วาดรูปบ้านทรงกลม ผลงานแต่ละชิ้นครูให้เพื่อนช่วยวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในด้านความงาม องค์ประกอบต่างๆ เทคนิควิธีการ ซึ่งนักเรียนมีความตื่นเต้นเมื่อได้เห็นผลงานเพื่อน มีการแสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบผลงานของเพื่อนกับผลงานของตัวเอง ครูทิ้งท้ายด้วยการกล่าวชมเชย ให้กำลังใจนักเรียนให้พัฒนาทักษะการทำงานศิลปะและให้เพื่อนปรบมือชื่นชมเจ้าของผลงาน</p>	<p>1. นักเรียนกล้าวิจารณ์งานของเพื่อน มีการชื่นชม และยอมรับผลงานของเพื่อนที่มีวิธีการสร้างสรรค์งาน และมีประสบการณ์แตกต่างจากตัวเอง</p> <p>2. การนำเสนอผลงานของนักเรียนทำให้อ่านนักเรียนมีความเอาใจใส่ต่อเรื่องราวของเพื่อน สามารถบอกเล่าเรื่องครอบครัวของกันและกันได้</p>	<p>1. มีนักเรียนหลายคนต้องการให้ครูนำผลงานของตนเองไปนำเสนอ</p> <p>แต่เวลาในคาบเรียนไม่พอ ครูจึงติดผลงานของทุกคนไว้บนบอร์ดหลังห้อง</p> <p>ให้นักเรียนได้ชื่นชมผลงานของกันและกัน</p>
	<p>ชิ้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>3. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “แผ่นพับครอบครัว” โดยการนำภาพ “บ้านของฉัน” มาตัดแบ่งชิ้นส่วนของภาพ เช่น บ้าน ต้นไม้ ทางเดิน แล้วนำชิ้นส่วนของผลงานของตัวเองใส่ตะกร้าไว้กลางโต๊ะ รวมกับชิ้นส่วนของเพื่อน</p> <p>4. ครูให้นักเรียนเลือกนำชิ้นส่วนของผลงานของเพื่อนคนอื่นมาปะติดลงในกระดาษชาร์ตสี และพับมุมกระดาษเข้าเป็นสี่มุม มุมกระดาษที่พับเข้ามา ให้วาดภาพสมาชิกในครอบครัว และระบายสีเพิ่มเติมตามอิสระ</p>	<p>1. นักเรียนไม่รู้สีที่เสียายที่ต้องตัดผลงานของตัวเอง อีกทั้งยังรู้สึกดีใจที่ชิ้นส่วนของตัวเองมีเพื่อนเลือกหยิบไปใช้</p> <p>2. นักเรียนมีการช่วยเหลือร่วมมือกันในกลุ่ม เมื่อครูกระตุ้นด้วยคำชม</p>	<p>1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 3 คน ใช้กรรไกรไม่ได้ ต้องรอให้เพื่อนหรือครูช่วยตัดกระดาษให้</p> <p>2. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน ไม่ได้แลกเปลี่ยนอุปกรณ์หรือพูดคุยกับเพื่อน</p> <p>3. นักเรียนบางคนไม่ฟังที่ครูอธิบายขั้นตอนการทำงาน ทำให้ทำงานผิดขั้นตอน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
3	<p>5. ให้นักเรียนร่วมกันดูแลวัสดุอุปกรณ์ ใช้ งานให้ถูกต้อง เก็บให้เรียบร้อยหลังใช้งาน และ รักษาความสะอาดภายในบริเวณกลุ่ม โดยครู ให้อุปกรณ์จำกัดเช่น กรรไกร กาว เพื่อให้ ให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องการแบ่งปัน การรอคอย และช่วยกันดูแลรักษาของใช้ร่วมกัน</p>	<p>3. นักเรียนส่วนใหญ่ ช่วยเหลือเพื่อนที่เป็น นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ เช่น ตัดกระดาษให้ ตัดกาวให้ ส่วนกลุ่มเด็ก อ่อนเพื่อนช่วยทำงานให้ เสร็จพร้อมกัน เช่น ช่วย ต่อเติมภาพ ช่วยระบายสี</p>	<p>4. เนื่องจากเวลาจำกัด ครูไม่ได้ชี้แจงการใช้ อุปกรณ์ก่อนทำงานแต่ สอนไปในระหว่างที่ นักเรียนทำงาน</p>
	<p>ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือ สร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ</p> <p>6. ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนสังเกต พฤติกรรมเพื่อนในกลุ่มขณะทำงานร่วมกัน เพื่อศึกษากระบวนการทำงานที่ถูกต้อง เพื่อ ช่วยเหลือเพื่อนที่ทำงานไม่ได้ และเพื่อสังเกต พฤติกรรมของเพื่อนด้านการให้ความร่วมมือ ทำงาน เน้นไปที่หัวหน้ากลุ่มให้คอยตรวจสอบ สมาชิกในกลุ่ม</p> <p>7. ครูคอยเดินตรวจสอบการทำงานของ นักเรียนในแต่ละกลุ่มเพื่อให้ข้อเสนอแนะใน การทำงาน แก้ไขปัญหาระหว่างการทำงาน ร่วมกันของนักเรียน โดยเฉพาะการให้ข้อมูล ย้อนกลับในทันทีเมื่อพบปัญหาในการทำงาน ของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษในกลุ่มนั่งเฉยไม่ทำงาน โดยให้เหตุผลว่า ตัดกระดาษไม่ได้ ครูจึงมอบหมายให้เพื่อนที่นั่ง ข้างๆช่วยตัดกระดาษให้ และบอกให้เพื่อนใน กลุ่มช่วยกันดูแลเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ห้ามวางเฉย และหากพบ นักเรียนแกล้งกันหรือทะเลาะกัน ครูเข้าไปถาม สาเหตุ และถามความเห็นเพื่อนคนอื่นๆในกลุ่ม ว่าจะมีวิธีแก้ปัญหายังไง และให้นักเรียน เปลี่ยนพฤติกรรมในทันที</p>	<p>1. นักเรียน กระตือรือร้นทำงานใน ส่วนของตัวเอง</p> <p>2. นักเรียนเริ่มรู้หน้าที่ ของตัวเอง และ รับผิดชอบหน้าที่ของ ตัวเองโดยครูไม่ต้องสั่ง</p> <p>3. นักเรียนในกลุ่มมี การตกลงกันเพื่อแบ่งกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่นแต่ละ กลุ่มมีกรรไกร 3 อัน นักเรียนหญิงใช้กรรไกร ก่อน ส่วนนักเรียนชาย วาดภาพระบายสีในแผ่น พับรอ</p>	<p>1. แม้ครูจะสั่งให้ นักเรียนสังเกต พฤติกรรมเพื่อนและ ช่วยเหลือดูแลเพื่อน แต่ นักเรียนบางคนไม่สนใจ เพื่อนทำแต่งงานของ ตัวเองให้เสร็จ</p> <p>2. นักเรียนบางคนที่ ทำงานเสร็จก่อนจะนั่ง เฉย ครูต้องย้ำว่าให้ช่วย เพื่อนที่งานยังไม่เสร็จ และให้ช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์และทำความสะอาด บริเวณกลุ่ม</p> <p>3. บางกลุ่ม นักเรียน หญิงและนักเรียนชาย ไม่ยอมคุยกัน และ แสดงท่าทีรำคาญเมื่อ เพื่อนต่างเพศขอให้ช่วย อธิบายการทำงาน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
3	<p>8. เมื่อทำงานเสร็จครูให้นักเรียนให้คะแนนผลงานตัวเองและให้เพื่อนในกลุ่ม 1 คน ให้คะแนน ก่อนให้ตัวแทนกลุ่มรวบรวมส่งคืนครูพร้อมผลงาน</p> <p>9. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” ลงในกระดาษรูปหัวใจส่งให้ครู โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้เรียนในวันนี้ นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง นักเรียนอยากปรับปรุงตนเองเรื่องอะไรบ้าง อยากให้เพื่อนปรับปรุงอะไรบ้าง</p> <p>10. ครูสรุปคะแนนจากสติ๊กเกอร์รูปหัวใจที่ดีให้แต่ละกลุ่ม ครูเสริมแรงด้วยการชื่นชมพร้อมให้นักเรียนร่วมกันปรบมือชื่นชมกลุ่มที่ทำงานได้ดี มีความร่วมมือช่วยเหลือกัน</p>	<p>4. การที่ครูเดินไปรอบๆห้องทำให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของนักเรียน ครูได้ให้ข้อเสนอแนะให้นักเรียนเปลี่ยนวิธีการทำงาน ดำเนินนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทันที รวมถึงชื่นชมนักเรียนที่คอยช่วยเหลือเอาใจใส่เพื่อนต่อหน้าเพื่อนทุกคน</p>	
4	<p>ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการทำงานมือสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>1. ครูทบทวนกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และชื่นชมนักเรียนกลุ่มที่ได้คะแนนความร่วมมือกันสูงที่สุด</p> <p>2. ครูแจกผลงานคืนให้นักเรียน และให้ติดภาพผลงานลงในใบงานที่ 3 และเขียนอธิบายผลงานของตัวเอง</p> <p>3. ให้นักเรียนวางผลงานของตัวเองไว้บนโต๊ะ และให้ทุกกลุ่มลุกขึ้นเดินหมุนตามเข็มนาฬิกา เพื่อชมผลงานของเพื่อนกลุ่มอื่นๆ โดยนักเรียนเปิดดูผลงาน อ่านใบงานของเพื่อน บางคนวิจารณ์งานของเพื่อนออกมา เช่น อันนี้สวย อันนี้ติดกาวเยอะไป เป็นต้น เมื่อนักเรียนชมผลงานเพื่อนครบทุกกลุ่มให้กลับเข้ากลุ่มของตัวเอง</p>	<p>1. นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตัวเองในการวิจารณ์ผลงานของเพื่อนและตัวเองอย่างตรงไปตรงมา</p> <p>2. มี 3 กลุ่ม ที่มอบหมายให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นตัวแทนกลุ่มในการนำเสนอผลงาน</p> <p>3. สมาชิกในห้องชื่นชมให้กำลังใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อเป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน</p>	<p>1. นักเรียนหลายกลุ่มยังคงคุยกันเสียงดังและ โต้เถียงกันด้วยคำไม่สุภาพ เมื่อให้ทำงานร่วมกัน</p> <p>2. นักเรียนบางกลุ่มเกียกกันทำงาน เช่น เกียกกันเป็นคนเขียนใบงาน</p> <p>3. ในการทำใบงานที่ 4 นักเรียนหลายคนไม่เข้าใจคำศัพท์บางคำ ครูต้องอ่านโจทย์และอธิบายให้ฟังพร้อมยกตัวอย่างคำตอบให้นักเรียน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
4	<p>4. ครูสอบถามว่า ผลงานของเพื่อนกลุ่มอื่นๆ เป็นอย่างไร แตกต่างจากผลงานในกลุ่มตัวเองอย่างไร</p> <p>5. ครูให้ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน นำเสนอผลงานของตัวเอง โดยมี 3 กลุ่มส่งนักเรียนหญิงที่เป็นเด็กเก่ง และอีก 3 กลุ่มส่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นตัวแทนกลุ่ม ในระหว่างนักเรียนนำเสนอผลงานครูช่วยกระตุ้นด้วยคำถาม การให้ข้อคิดเห็นปรับปรุงผลงานและชื่นชมนักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่ม</p> <p>6. ครูสรุปกิจกรรม โดยตั้งคำถามกับนักเรียนว่าใครได้ช่วยอะไรเพื่อนบ้าง และใครยังชอบแกล้งเพื่อนบ้าง หลังจากนั้นให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการทำงานร่วมกันมีอะไรบ้าง ในการทำงานร่วมกันมีข้อดีข้อเสียอะไรบ้าง และจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบ หลังจากนั้นให้นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 4 และนำเสนอผลการวิเคราะห์การร่วมมือกันทำงานศิลปะที่ละกลุ่ม</p> <p>7. ครูซักถามความรู้สึกที่ได้ทำกิจกรรมในวันนี้ และให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ”</p> <p>8. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูอ่านคำสั่งและอ่านโจทย์ให้นักเรียนทำไปพร้อมกัน</p> <p>10. ครูสรุปคะแนนรวมของแต่ละกลุ่มที่ได้รับ และให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด รวมทั้งมีรางวัลชมเชยให้ทุกกลุ่มเพื่อให้พยายามปรับพฤติกรรมร่วมมือในครั้งต่อไป และทิ้งท้ายด้วยการกล่าวชื่นชมนักเรียนทุกคน</p>	<p>4. ในชั้นที่ 6 นักเรียนในกลุ่มมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น สามารถพูดคุยกันได้อย่างสนิทใจ ได้แย้งกันและหาข้อสรุปร่วมกันในการทำใบงานและนำเสนอผลงานร่วมกัน</p> <p>5. นักเรียนช่วยเหลือกันมากขึ้น และมีการใช้คำพูดเชิงบวกกับเพื่อนมากขึ้น ทั้งต่อหน้าและลับหลังครู</p> <p>6. นักเรียนยอมรับพฤติกรรมด้านลบของตนเองและพยายามจะเปลี่ยนแปลง</p>	<p>4. นักเรียนบางคนเขียนไม่คล่อง ไม่ยอมบอกครูหรือเพื่อนให้ช่วยเขียน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอายุที่เขียนไม่ได้ ทำให้การทำใบงานต้องใช้เวลา</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
5	<p>ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม</p> <p>1. นำผลการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มาวิเคราะห์ให้นักเรียนเพื่อจัดกลุ่มใหม่ โดยแยกนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มนักเรียนหญิงเก่ง 6 คน/ 2. กลุ่มนักเรียนชายเก่ง 6 คน / 3. กลุ่มศิลปะเรียนปานกลาง 7 คน/ 4. กลุ่มศิลปะเรียนอ่อน 7 คน และ/ 5. กลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและใกล้เคียง 6 คน</p> <p>2. ครูแจกแบ่งโดว์ให้นักเรียนคนละ 1 ก้อน แยกสีตามกลุ่มที่จัดให้ คือ กลุ่มเก่งหญิงได้แบ่งโดว์สีเขียว กลุ่มเก่งชายได้แบ่งโดว์สีเหลือง กลุ่มปานกลางได้แบ่งโดว์สีชมพู กลุ่มอ่อนได้แบ่งโดว์สีส้ม กลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้แบ่งโดว์สีขาว โดยไม่บอกให้นักเรียนรู้ว่าตัวเองอยู่กลุ่มระดับไหน</p> <p>3. ครูนำตัวอย่างผลงานการปั้นแบ่งโดว์ที่ปั้นด้วยสีเดียว และปั้นด้วยแบ่งโดว์หลากสีให้นักเรียนดูและถามนักเรียนว่าแบบไหนสวยกว่ากัน เมื่อนักเรียนตอบว่าผลงานที่ปั้นด้วยแบ่งโดว์หลากสีสวยกว่า ครูให้นักเรียนเล่นเกมส “ผสมสีแบ่งโดว์” โดยให้นักเรียนจัดกลุ่มใหม่ตามอิสระ ให้ได้ 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีแบ่งโดว์ครบทุกสี จะมี 2 กลุ่มที่นักเรียนที่ถือแบ่งโดว์มีสีชมพูและสีส้มได้ 2 คน ซึ่ง 2 กลุ่มนั้นจะมีสมาชิก 6 คน</p> <p>4. ครูช่วยให้นักเรียนเข้ากลุ่มได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด และเมื่อนักเรียนทุกคนได้เข้ากลุ่มใหม่แล้ว ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เขียนชื่อสมาชิกกลุ่ม และแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่ม ให้เวลา 5 นาที</p>	<p>1. นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับการจัดกลุ่มใหม่</p> <p>2. นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนเพราะได้ทำกิจกรรมที่ชอบคืองานปั้น</p> <p>3. นักเรียนแลกเปลี่ยนสีแบ่งโดว์กันในทันทีเมื่อเข้ากลุ่มใหม่ โดยแบ่งให้สมาชิกทุกคนมีแบ่งโดว์ครบทุกสีในปริมาณเท่ากัน เตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน</p>	<p>1. ในการจัดกลุ่มใหม่ครูต้องคอยช่วยแยกนักเรียนในกลุ่มที่มีสีแบ่งโดว์ซ้ำกัน</p> <p>2. การให้นักเรียนเข้ากลุ่มกันเองใช้เวลามาก ครูต้องกำหนดเวลาให้และกระตุ้นด้วยรางวัลหากกลุ่มไหนจัดกลุ่มเสร็จก่อน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
5	<p>ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล</p> <p>5. ครูอธิบายกิจกรรมปั้นแป้งโดว์น โดยอธิบายคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน ปั้น ยกตัวอย่างผลงาน สอนการขึ้นรูปทรงต่างๆ เป็นใบหน้าคน การใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือปั้น และใช้วัสดุอื่นเช่น ไม้บรรทัด ดินสอฯ ในงานปั้น และเน้นให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์กันภายในกลุ่ม และข้ามกลุ่ม</p> <p>6. ครูมอบหมายให้นักเรียนปั้นใบหน้าเพื่อน 1 คนในกลุ่ม โดยสังเกตโครงสร้างใบหน้าเพื่อนว่าเป็นรูปทรง สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมหรือวงกลม ก่อนลงมือปั้นให้วาดรูปใบหน้าเพื่อนที่ปั้นลงในใบงานที่ 2 พร้อมตอบคำถาม หลังจากนั้นปั้นแป้งโดว์ลงในกระดานรองปั้นที่ครูเตรียมไว้</p> <p>7. เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จแล้วครูให้นักเรียนในกลุ่มช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์ ทำความสะอาดบริเวณกลุ่ม และให้คะแนนพร้อมชื่นชมกลุ่มที่เก็บอุปกรณ์และช่วยกันทำความสะอาดได้เรียบร้อยก่อนกลุ่มอื่น</p> <p>8. ครูถามนักเรียนว่าในวันนี้ได้ทำอะไรบ้าง รู้สึกอย่างไร ก่อนให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ”</p> <p>9. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูอ่านคำสั่งและอ่านโจทย์ให้นักเรียนทำไปพร้อมกัน</p> <p>10. ครูสรุปกิจกรรม ความรู้และการปฏิบัติงานปั้น พร้อมสรุปคะแนนบนกระดาน เสริมแรงว่ากลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุด และให้กลุ่มที่มีคะแนนน้อยเร่งช่วยกันเพิ่มคะแนนกลุ่มในครั้งต่อไป</p>	<p>1. นักเรียนส่วนใหญ่ชอบงานปั้น ค่อนข้างกับการใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งเติมผลงานและนำสิ่งของต่างๆรอบๆตัวมาใช้เป็นเครื่องมือปั้น</p> <p>2. งานปั้นเป็นกิจกรรมที่นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ทำอย่างอิสระ รู้สึกสนุกเมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ชอบจึงเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านบวกยิ่งขึ้น เช่น มีการแบ่งปันมากขึ้น นักเรียนที่เคยชอบแกล้งเพื่อน เรียกร้อยขึ้น ตั้งใจทำงานมากขึ้น และมีการช่วยเหลือกัน</p>	<p>1. มีนักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนอ่อน 1 คน และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน ไม่แบ่งแป้งโดว์กับเพื่อน ซึ่งเพื่อนในกลุ่มขอแบ่งก็จะไม่ให้หรือให้ในปริมาณน้อย ครูต้องช่วยออกคำสั่งให้แบ่งปันจึงยอม</p> <p>2. นักเรียนชายบางคนยังคงชอบแกล้งเพื่อน เช่นเอาดินสอไปจิ้มงานเพื่อน ครูต้องเข้าไปเตือนและให้ขอโทษเพื่อนพร้อมทำงานเพื่อนกลับมาเป็นเพื่อนเดิม</p> <p>3. แป้งโดว์ที่ครูเลือกมาใช้เป็นแบบไร้สารพิษมีลักษณะเหนียว และอ่อนนิ่มมากทำให้ติดมือและติดตามโต๊ะ อีกทั้งมีสีสดสะท้อนแสง และกลิ่นหอมซึ่งรบกวนนักเรียนมากเกินไปทำให้รบกวนสมาธินักเรียนได้</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
6	<p>ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ</p> <p>1. ครูเลือกงานของนักเรียนกลุ่มละ 1 ชิ้นมาให้สมาชิกในห้องช่วยกันพูดถึงองค์ประกอบของผลงาน การใช้สี เทคนิควิธีการทำงาน และให้เจ้าของผลงานบอกว่าปั้นเพื่อนไหนไหน และถามเพื่อนช่วยกันแสดงความคิดเห็นพร้อมชื่นชม</p> <p>2. ครูอธิบายถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นย้ำว่าการร่วมมือกันทำให้งานสำเร็จ และถามว่าที่ผ่านมาใครได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าง ใครได้แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์กับเพื่อนบ้าง ใครได้ชื่นชมให้กำลังใจเพื่อนบ้าง และสรุปข้อดีของการร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือ การให้อภัย ผูกให้นักเรียนรู้จักพูดขอโทษและขอบคุณเพื่อน และเอาใจเขามาใส่ใจเราให้มากขึ้น</p>	<p>1. นักเรียนพูดถึงผลงานของเพื่อนในเชิงบวกมากขึ้น และวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา</p> <p>2. นักเรียนแสดงพฤติกรรมชื่นชมเพื่อนอย่างจริงใจ</p>	<p>1. ระยะเวลาในคาบเรียนสั้นมากจึงไม่สามารถให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองได้ทุกคน</p>
	<p>ขั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>3. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อผสมร่วมกันในหัวข้อ “โรงเรียนของเรา” โดยครูย้อนกลับไปว่าในเดือนนี้มีวันสถาปนาโรงเรียน และถามนักเรียนว่าโรงเรียนมีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันสะท้อนความคิดเห็นถึงความสำคัญของโรงเรียน การทำกิจกรรมร่วมกันในโรงเรียน</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกว่าอะไรบางอย่างในโรงเรียนที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม วงกลม สามเหลี่ยม ทรงกระบอกๆ และถามต่อเรื่องโทนสีที่ปรากฏภายในโรงเรียนว่ามีโทนสีอะไรบ้าง เช่น สีอาคาร สีหลังคา สีของถนน เป็นต้น</p> <p>5. ครูนำตัวอย่างผลงานการทำศิลปะสื่อผสมมาให้ให้นักเรียนดู อธิบายขั้นตอนการทำงาน พร้อมกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยใช้เวลา 25 นาทีในการทำงาน</p>	<p>1. นักเรียนหลายกลุ่มได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันในกลุ่มตามความถนัดและเมื่อใครทำงานของตัวเองเสร็จแล้วก็มาช่วยเพื่อนที่ยังทำไม่เสร็จ มาตกแต่งเก็บรายละเอียดผลงานช่วยกัน</p> <p>2. นักเรียนมีการแบ่งวัสดุอุปกรณ์กันใช้ ไม่แย่งกัน มีการช่วยกันคนละไม้คนละมือ</p> <p>3. เมื่อนักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จแล้ว ช่วยกันเก็บลงตะกร้าและทำความสะอาดบริเวณกลุ่ม โดยที่ครูไม่ต้องบอก</p>	<p>1. บางกลุ่มครูต้องเข้าไปช่วยจัดการแบ่งงานให้ โดยเฉพาะในช่วงแรก นักเรียนมีการโต้เถียงกัน เรื่องการแบ่งหน้าที่</p> <p>2. ในบางกลุ่มไม่มอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูต้องเข้าไปช่วยมอบงาน และชี้ให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>3. นักเรียนหลายกลุ่มไม่ฟังครูอธิบายการทำงานให้จบก่อนลงมือทำ ครูจึงต้องอธิบายซ้ำในระหว่างที่นักเรียนทำงาน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
	6. ให้ตัวแทนนักเรียนออกมารับวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ และมีวัสดุบางอย่างที่ต้องแบ่งปันกัน ในระหว่างทำงานให้ส่งตัวแทนมาเบิกกับครูเมื่อต้องการใช้งาน	4. นักเรียนได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะจากตัวอย่างผลงานที่ครูนำมาให้ดูในห้องเรียน และถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้ตรงตามโจทย์ที่ให้ไว้	
6	<p>ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ</p> <p>7. ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนสังเกตพฤติกรรมเพื่อนในกลุ่มขณะทำงานร่วมกัน เพื่อศึกษากระบวนการทำงานที่ถูกต้อง เพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่ทำงานไม่ได้ และเพื่อสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนด้านการให้ความร่วมมือทำงาน เน้นไปที่หัวหน้ากลุ่มให้คอยตรวจสอบสมาชิกในกลุ่ม</p> <p>8. ครูคอยเดินตรวจสอบการทำงานของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม โดยในช่วง 10 นาทีแรก ครูต้องดูแลเป็นพิเศษเพราะเป็นช่วงวางแผนการทำงานและเริ่มลงมือทำงาน ซึ่งพบปัญหา มาก เช่น นักเรียนแย่งหรือเกี่ยงกัน ครูจึงต้องเข้าไปช่วยวางแผนการทำงานและให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิดและทันเวลา</p> <p>9. ครูชื่นชมให้กำลังใจนักเรียนแต่ละกลุ่ม และกระตุ้นให้ทำงานให้เสร็จทันเวลา</p> <p>10. เมื่อใกล้หมดเวลาครูให้นักเรียนช่วยกันเก็บกวาดทำความสะอาด เก็บวัสดุอุปกรณ์คืนครู และนักเรียนกลุ่มไหนที่เรียบร้อยก่อนจะได้สติ๊กเกอร์หัวใจเพิ่มพิเศษจากครู</p>	<p>1. จากที่ครูคอยตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน นักเรียนเริ่มแสดงพฤติกรรมด้านบวกให้เห็น คือ มีการแบ่งปันช่วยเหลือเพื่อน ยอมรับในสิ่งที่เพื่อนทำ ทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ</p> <p>2. นักเรียนช่วยเตือนกันในกลุ่ม เช่น เตือนเรื่องการใช้สี การจัดวางองค์ประกอบ เตือนเรื่องไม่ให้พูดคำหยาบ เตือนเมื่อเห็นเพื่อนแกล้งกันเอง และเมื่อทำงานเสร็จก็ช่วยกันบอกให้เพื่อนในกลุ่มนั่งที่ให้เรียบร้อยและไม่ส่งเสียงดัง</p>	<p>1. นักเรียนบางคนยังควบคุมตัวเองไม่ได้ มีการตำหนิหรือเตือนเพื่อนด้วยคำพูดและอารมณ์รุนแรง</p> <p>2. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคน เมื่อถูกเพื่อนแสดงออกว่าไม่ชอบหรือไม่ยอมรับในสิ่งที่ตัวเองทำ ก็จะแสดงอาการเสียใจ ครูต้องรีบเข้าไปเสริมแรงด้วยการให้กำลังใจ ชี้ให้เห็นข้อดีของงานที่ทำให้เพื่อนยอมรับและช่วยกันแก้ไข</p>

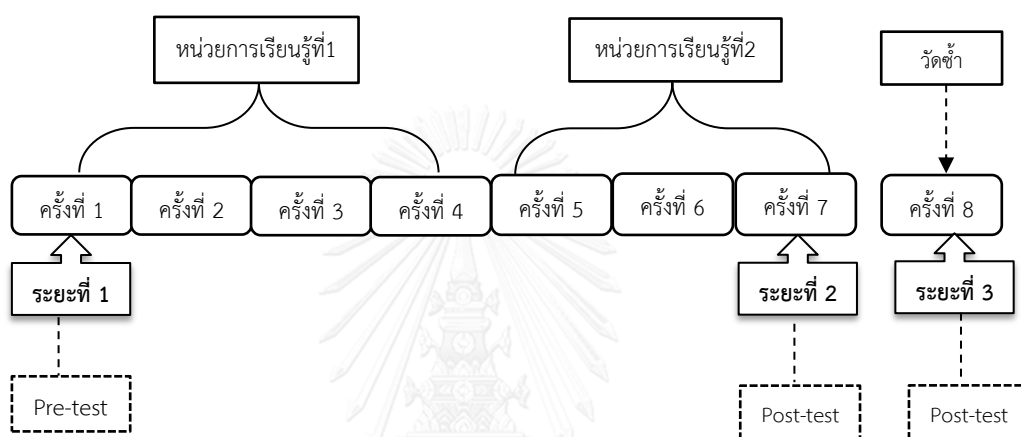
คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
	<p>11. ครูเดินตรวจสอบงานแต่ละกลุ่มว่าทำงานเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยหรือไม่ หากยังไม่สมบูรณ์ให้นักเรียนช่วยกันต่อเติมให้เสร็จก่อนหมดชั่วโมง</p> <p>12. ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันให้คะแนนผลงานกลุ่มตัวเอง และให้เพื่อนกลุ่มอื่นมาให้คะแนน</p> <p>13. ครูถามนักเรียนว่าการทำงานร่วมกันวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง และให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ”</p> <p>14. ครูสรุปกิจกรรมโดยเน้นที่การร่วมมือกันทำงาน ชื่นชมกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสรุปคะแนนจากสติ๊กเกอร์รูปหัวใจที่ติดให้แต่ละกลุ่ม พร้อมให้นักเรียนร่วมกันปรบมือชื่นชมกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด นั่นคือกลุ่มที่ทำงานร่วมกันได้ดี มีความร่วมมือช่วยเหลือกัน</p>	<p>3. นักเรียนให้ความมีความตั้งใจทำหน้าที่ของตัวเอง ร่วมมือกันทำงานช่วยเหลือเพื่อน ร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งต่อหน้าและลับหลังครู</p>	
7	<p>ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลกรรร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>1. ครูทบทวนกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และชื่นชมนักเรียนกลุ่มที่ได้คะแนนความร่วมมือกันสูงที่สุด</p> <p>2. ครูแจกผลงานคืนให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และให้ช่วยกันสรุปการทำงาน และเขียนใบงานที่ 3 และใบงานที่ 4</p> <p>3. ให้นักเรียนออกมาแนะนำผลงานทีละกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนต้องออกมาหน้าชั้น มี 1 คนถือผลงาน และตัวแทน 1 คนอ่านใบงานที่ 3 เพื่อนำเสนอผลงาน แล้วให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มบอกว่าตัวเองได้ทำอะไรบ้างในผลงานชิ้นนี้</p>	<p>1. นักเรียนทุกคนตระหนักได้ว่าตนเองมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม บอกได้ว่าตนเองได้ช่วยทำงานในส่วนไหนบ้าง ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง</p> <p>2. นักเรียนที่เป็นตัวแทนอ่านใบงานบางคนอ่านไม่คล่อง เพื่อนในกลุ่มช่วยกันสะกดคำ และอ่านออกเสียงให้ฟัง</p>	<p>1. การนำเสนอผลงานกลุ่ม เพื่อนกลุ่มอื่นไม่ค่อยตั้งใจฟัง เพราะมีเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน และนักเรียนที่พูดนำเสนอเสียงเบามาก ทำให้ไม่ได้ยินเสียงนักเรียนที่กำลังพูดนำเสนองานทำงาน ไม่ได้ช่วยเพื่อน</p>

คาบ	การดำเนินการ/กระบวนการจัดการเรียนรู้	ผลการดำเนินการ	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
7	<p>4. หลังจากจบการนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม ครูเชิญชวนให้ทุกคนร่วมชื่นชมผลงานของเพื่อน โดยชื่นชมด้านการเลือกใช้วัสดุ วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน องค์กรประกอบโดยรวม พร้อมให้สมาชิกกลุ่มอื่นๆประมมือให้กำลังใจในกลุ่มที่ออกมานำเสนอผลงาน</p> <p>5. หลังจากนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มครูให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาผลงานศิลปะ ข้อจำกัดที่พบในการทำกิจกรรม และแนวทางแก้ไข เช่น การเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม</p> <p>6. ครูกล่าวชมเชยการทำงานของแต่ละกลุ่ม และสรุปกิจกรรมด้วยการตั้งคำถามถึงข้อดี ข้อเสียในการทำงานร่วมกัน ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จความภูมิใจที่นักเรียนได้ร่วมมือกันทำงาน</p> <p>7. ครูซักถามความรู้สึกที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในวันนี้ และให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ”</p> <p>8. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมการตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูอ่านคำสั่งและอ่านโจทย์ให้นักเรียนทำไปพร้อมกัน</p> <p>9. ครูสรุปคะแนนของแต่ละกลุ่มที่ได้รับตลอด 3 คาบที่ผ่านมา และให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด รวมถึงมีรางวัลชมเชยให้ทุกกลุ่ม เพื่อให้พยายามปรับพฤติกรรมการร่วมมือกันในครั้งต่อไป</p>	<p>3. นักเรียนสามารถอภิปรายการทำงานร่วมกันได้ รู้ข้อดีข้อเสียของตัวเองและของเพื่อน มีการยอมรับในสิ่งที่ตัวเองทำทั้งในเรื่องดีและไม่ดี และบอกวิธีการปรับปรุงแก้ไขร่วมกันได้</p> <p>4. นักเรียนแบ่งหน้าที่การทำงานในกลุ่มได้เอง โดยครูไม่ต้องบอก เช่น คนหนึ่งอ่านใบงานให้เพื่อนฟัง คนหนึ่งเขียน และคนอื่นๆช่วยกันคิดคำตอบ</p>	<p>2. ในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องช่วยกันคิดและเขียนใบงาน ให้นักเรียนบางคนไม่ชอบ เพราะไม่ได้ปฏิบัติงานศิลปะ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เขียนอ่านไม่คล่อง ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเขียนใบงาน หรือช่วยเพื่อนคิดวิเคราะห์ ทำให้แสดงอารมณ์เบื่อ</p>

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะก่อนและหลังเรียน และผล การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดความรู้ทางศิลปะจากการวัดใน 3 ระยะ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 8 ครั้ง คือระยะที่ 1 เป็นการวัดความรู้ทางศิลปะก่อนเรียน ระยะที่ 2 คือการวัดความรู้ทางศิลปะหลังเรียน และระยะที่ 3 คือ การวัดวัดซ้ำหลังเรียน 2 สัปดาห์ เพื่อวัดความคงทนของความรู้ทางศิลปะที่เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งแสดงได้ตามแผนภาพที่ 13

แผนภาพที่ 13 การวัดความรู้ทางศิลปะแต่ละระยะ

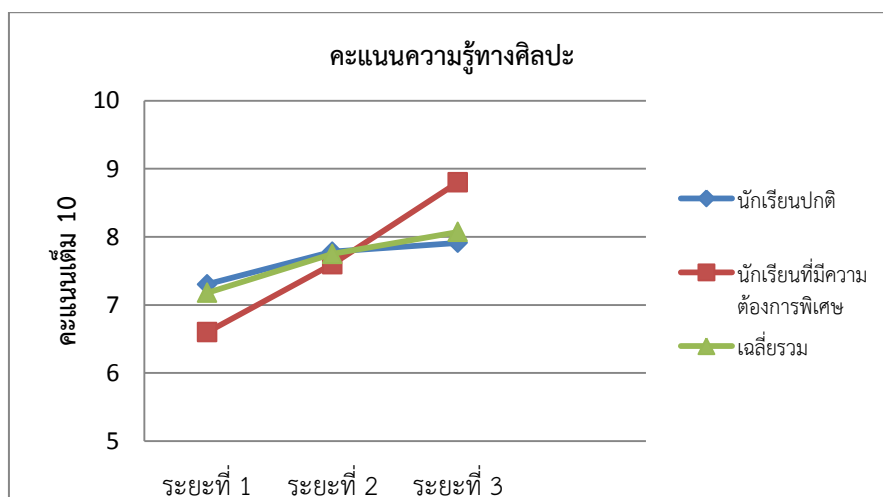
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคะแนนความรู้ทางศิลปะที่ได้จากการวัดทั้ง 3 ระยะ กับผู้เรียนจำนวนทั้งสิ้น 28 คน ในการวัดแต่ละระยะ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ศิลปะของผู้เรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางศิลปะที่ได้จากการวัดแต่ละครั้ง มีค่าเท่ากับ 7.178, 7.750 และ 8.071 ตามลำดับ

โดยค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียนปกติสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการวัดระยะที่ 1 และ 2 ส่วนในระยะที่ 3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางศิลปะสูงกว่านักเรียนปกติ รายละเอียดดังตารางที่ 29 และแผนภาพที่ 14

ตารางที่ 29 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนความรู้ศิลปะที่ได้จากการวัดทั้ง 3 ระยะ

ระยะ ที่วัด	นักเรียนปกติ (N23)		นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ(N5)		เฉลี่ยรวม (N28)	
	M	SD	M	SD	M	SD
1	7.304	1.635	6.6	1.673	7.178	1.634

2	7.782	1.506	7.6	2.073	7.750	1.578
3	7.913	1.474	8.8	.836	8.071	1.412

แผนภาพที่ 14 คะแนนความรู้ศิลปะที่ได้จากการวัดทั้ง 3 ครั้ง

จากค่าสถิติพื้นฐานคะแนนการวัดความรู้ทางศิลปะเห็นได้ว่าระดับคะแนนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงขึ้นเรื่อยๆ และมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่านักเรียนปกติในการวัดระยะที่ 3 จากการสังเกตของครูพบว่าในการวัดระยะที่ 1 นักเรียนยังไม่มี การเข้ากลุ่มตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั่งรวมกันในโต๊ะเดียวกัน โดยมีครูพี่เลี้ยงช่วยอ่านข้อสอบให้ฟัง ทำให้มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะต่ำกว่านักเรียนปกติ แต่เมื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนที่หลากหลาย ได้รับการช่วยเหลือดูแลจากเพื่อน และการทบทวนความรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะที่ทำร่วมกัน ทำให้นักเรียนซึมซับความรู้ จนเกิดความเข้าใจ ทำให้มีระดับคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะสูงขึ้นเรื่อยๆ จากการวัดระยะที่ 1 ($M=6.6$) และการวัดระยะที่ 2 ($M=7.6$) จนกระทั่งในการวัดระยะที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงกว่านักเรียนปกติ ($M=8.8$) นอกจากนั้นครูยังสังเกตได้ว่า นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายคนสามารถตอบคำถามได้รวดเร็ว ความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีสมาธิที่ดีในการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่มที่ครูจัดให้

ผลการวิเคราะห์ Compound Symmetry ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ แสดงให้เห็นว่า ค่า Mauchly's W เท่ากับ 0.946 ค่าสถิติทดสอบ Approx. Chi-square เท่ากับ 1.432 และค่า sig. > .05 แสดงว่าความแปรปรวนของ

คะแนนพัฒนาการความรู้ทั้ง 3 ระยะ เป็น Compound Symmetry ผู้วิจัยจึงเลือกการคำนวณแบบ Sphericity รายละเอียดดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการคะแนนความรู้ ศิลปะ

Within Subjects					Epsilon		
Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
know	.946	1.432	2	.489	.949	1.000	.500

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียน พบว่าคะแนนพัฒนาการด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียนมีอย่างน้อย 1 ระยะ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.944$, sig. =.011) คือค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการระยะที่ 3 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดตารางที่ 31 และ ตารางที่ 32

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียนแต่ละระยะ

แหล่งความแปรปรวน		ss	df	ms	F	sig.
จำนวนครั้งในการวัด	Sphericity	11.452	2	5.726	4.944	.011*
error	Assumed	62.548	54	1.158		

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนด้านความรู้ทางศิลปะแต่ละระยะ

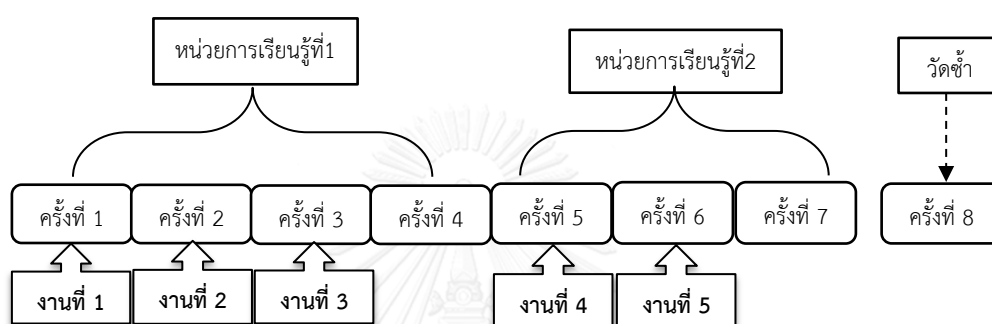
ระยะพัฒนาการ	Mean Different	SD. Error	sig.
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 2	-.571	.302	.207
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 3	-.893*	.306	.021
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 3	-.321	.252	.640

จากตารางเห็นได้ว่าในภาพรวมผลคะแนนการวัดความรู้ทางศิลปะของมีนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดจากการวัดซ้ำในระยะที่ 3 เนื่องจาก

นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหาที่ครูสอดแทรกในกิจกรรมศิลปะ และนักเรียนได้รับการติวหรือสอนจากเพื่อนที่เก่งกว่า ในกระบวนการกลุ่มทำให้มีคะแนนในระยษะวัดซ้ำสูงกว่ากว่าระยะที่ 1 และระยะที่ 2

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านผลงานศิลปะของนักเรียน

การประเมินผลงานศิลปะของนักเรียนประกอบด้วยผลงานในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 3 ผลงาน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จำนวน 2 ผลงาน โดยกิจกรรมที่ 1 - 4 เป็นการประเมินผลงานรายบุคคล และกิจกรรมที่ 5 ประเมินผลงานรายกลุ่ม ซึ่งแสดงได้ตามแผนภาพที่ 15

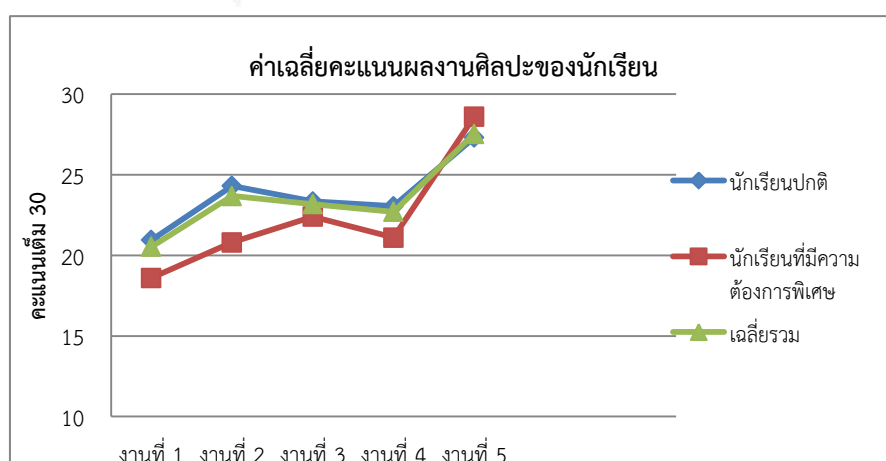
แผนภาพที่ 15 การประเมินผลงานศิลปะ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลงานศิลปะ จากแบบประเมินผลงานศิลปะของนักเรียนจำนวน 28 คน ในระหว่างเรียนทั้ง 2 หน่วยการเรียนรู้ รวม 5 ผลงาน แต่ละผลงานมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะในกิจกรรมที่ 5 สูงกว่าผลงานศิลปะในกิจกรรมอื่นๆ ($M = 27.535, 2.486$) เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันและได้คะแนนเท่ากันทั้งกลุ่ม ส่วนผลงานศิลปะในกิจกรรมที่ 1 มีคะแนนน้อยที่สุด ($M = 20.535, 4.205$) เนื่องจากการประเมินรายบุคคลในการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อจัดกลุ่ม ยังไม่มีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามกระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานศิลปะแยกกลุ่มนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า นักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในกิจกรรมที่ 1-4 ($M = 20.956, 24.304, 23.347$) ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานในกิจกรรมที่ 5 ซึ่งเป็นการประเมินรายกลุ่ม พบว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะสูงกว่านักเรียนปกติ ($M = 28.6, 1.949$) ซึ่งอธิบายได้ว่าการร่วมทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเสริมแรงด้านบวกสามารถทำกิจกรรมศิลปะได้ดีกว่าการทำงานรายบุคคล รายละเอียดดังตารางที่ 33 และแผนภาพที่ 16

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะของนักเรียน

หน่วย การ เรียน	กิจกรรม	นักเรียนปกติ (N23)		นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ (N5)		เฉลี่ยรวม (N28)	
		M	SD	M	SD	M	SD
		1 เรื่องบ้างของฉัน					
	1. วาดภาพพระบายสีจาก รูปร่างรูปทรงใน ธรรมชาติ (ประเมินรายบุคคล)	20.956	4.044	18.6	4.86	20.535	4.205
	2. วาดภาพพระบายสี หัวข้อ “บ้านของฉัน” (ประเมินรายบุคคล)	24.304	2.401	20.8	5.130	23.678	3.235
	3. แผ่นพับครอบครัว (ประเมินรายบุคคล)	23.347	2.707	22.4	3.911	23.178	2.893
2 เรื่องโรงเรียนของเรา							
	4. ปั้นแป้งโดว์นูนต่ำ ใบหน้าเพื่อน (ประเมินรายบุคคล)	23.043	2.194	21.1	2.77	22.696	2.374
	5. ศิลปะสื่อผสม หัวข้อ “โรงเรียนของเรา” (ประเมินรายกลุ่ม)	27.304	2.566	28.6	1.949	27.535	2.486

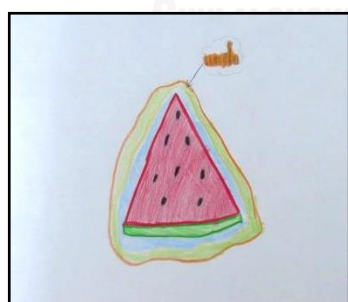

แผนภาพที่ 16 คะแนนความผลงานศิลปะของนักเรียนทั้ง 5 ผลงาน

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะของนักเรียนปกติมีระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในผลงานที่ 1-4 ซึ่งเป็นผลงานที่มีการประเมินรายบุคคล เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีระดับพัฒนาการทางศิลปะที่ต่ำกว่านักเรียนปกติ โดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายคนยังไม่สามารถขึ้นโครงสร้าง และลงสีให้เหมือนจริงตามธรรมชาติได้ และบางคนยังขาดความมั่นใจในตนเองที่จะแสดงผลงานศิลปะออกมาให้เพื่อนคนอื่นเห็น ตามที่นำเสนอในรูปที่ 1 และรูปที่ 2 ซึ่งเป็นผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในกิจกรรมที่ 1 วาดภาพระบายสีจากรูปร่างรูปทรงธรรมชาติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่สามารถถ่ายทอดผลงานศิลปะตามความเป็นจริง มีพัฒนาการทางศิลปะต่ำกว่าช่วงวัยปกติ ส่วนรูปที่ 3 และรูปที่ 4 แสดงให้เห็นถึงผลงานของนักเรียนปกติที่สามารถถ่ายทอดผลงานศิลปะจากประสบการณ์และใช้สีตรงตามความเป็นจริง

รูปที่ 1 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รูปที่ 2 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

รูปที่ 3 ผลงานของนักเรียนปกติ

รูปที่ 4 ผลงานของนักเรียนปกติ

ส่วนผลงานที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลงานที่ 1-4 และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนปกติเล็กน้อย ซึ่งจากการสังเกตการทำงานของนักเรียนพบว่านักเรียนเริ่มเข้าใจในกระบวนการทำงานแบบร่วมมือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานชิ้นเดียวกันร่วมกัน นักเรียนสามารถแบ่งหน้าที่การทำงานได้เอง มีการแบ่งวัสดุอุปกรณ์ วางแผนการทำงาน

ร่วมกัน โดยมี 1 กลุ่มได้มอบหมายให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นหัวหน้ากลุ่ม คอยวางแผน ร่างภาพและพาสมาชิกกลุ่มทำงาน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความภาคภูมิใจที่ได้รับ การยอมรับและนำไปสู่ความตั้งใจในการทำงาน เห็นได้ว่ากระบวนการทำงานศิลปะแบบร่วมมือทำให้นักเรียนทุกคนมีบทบาท มีหน้าที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงร่วมมือกันอย่างเต็มที่เพื่อให้ ผลงานเสร็จตามเวลาอย่างสมบูรณ์สวยงาม ทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะในงานที่ 5 มีช่วง คะแนนที่เพิ่มขึ้นสูงมากเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานที่ 1-4

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากครูที่พบว่า ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ชอบกิจกรรมที่ 4 ปั้นแป้งโดว์นูนตัวใบหน้าเพื่อน มากที่สุด สังเกตได้จากความกระตือรือร้นในการทำ กิจกรรม แม้ว่ากิจกรรมที่ 4 จะเป็นการสลับกลุ่มใหม่ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โดยใช้แป้งโดว์เป็น อุปกรณ์ในการเล่นเกมเพื่อสลับกลุ่ม แต่นักเรียนก็มีความสุขสนุกสนานและเต็มใจที่จะเปลี่ยนกลุ่มใหม่ และเมื่อเข้ากลุ่มแล้วนักเรียนได้แบ่งปันแป้งโดว์ให้เพื่อนทุกคนในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีแป้งโดว์ ครบทุกสี สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความตั้งใจและตื่นตัวในการเรียนป็นเป็นอย่างมาก และกิจกรรม การปั้นยังสามารถนำมาใช้ในกระบวนการสลับกลุ่มใหม่ได้อย่างดี เมื่อนักเรียนเริ่มลงมือทำงานจะไม่ พุดคุยหรือหยอกล้อกัน เห็นได้ว่านักเรียนมีสมาธิจดจ่อกับการปั้น ทำให้บรรยากาศภายในห้องดีขึ้น ต่างคนต่างตั้งใจทำงานและช่วยเหลือเพื่อน เช่น แนะนำวิธีการปั้น ช่วยผสมสีแป้งโดว์ และช่วยเพื่อน ทำงานให้เสร็จทันเวลา แต่ทั้งนี้ผลการประเมินงานมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าผลงานที่ 2, 3 และ 5 เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความคิดสร้างสรรค์ ในการนำเสนอผลงานให้โดดเด่น การปั้น ใบหน้าเพื่อนออกมามีโครงสร้างคล้ายๆกัน และในช่วงหลังนักเรียนเริ่มเล่นสนุกกับแป้งโดว์ ทำให้ผล งานเริ่มกระจัดกระจาย งานจึงไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อย ทั้งนี้ผลงานของนักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยของ คะแนนสูงก่าผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเล็กน้อย

รูปที่ 5 ผลงานของนักเรียนปกติ

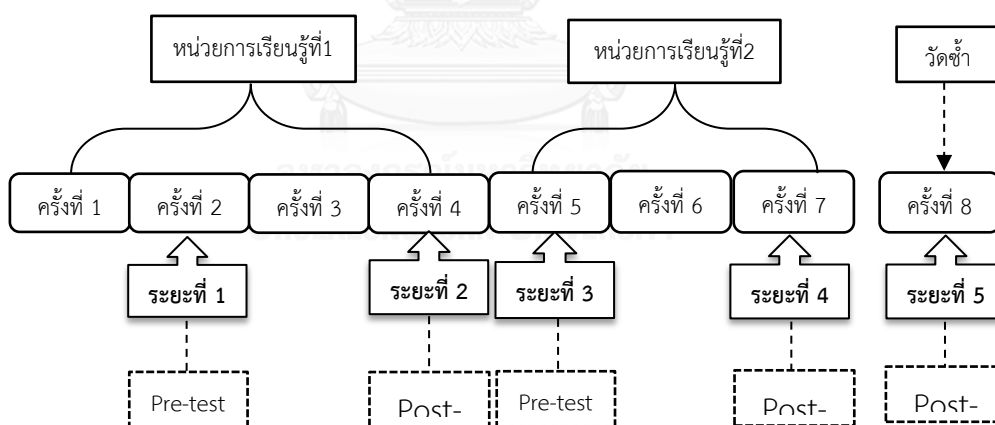
รูปที่ 6 ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตามตัวชี้วัดด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ทักษะ

ซึ่งผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการวัดพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยแบบประเมินตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นใน 5 ระยะเวลา ได้แก่ ระยะเวลาที่ 1 วัดก่อนเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 คือวัดหลังเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ระยะเวลาที่ 3 วัดก่อนเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ระยะเวลาที่ 4 วัดหลังเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และระยะเวลาที่ 5 วัดซ้ำหลังเสร็จสิ้นการทดลอง 2 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบพัฒนาการทางทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม และการวัดความคงทนของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ตามแผนภาพที่ 17

แผนภาพที่ 17 การวัดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละระยะ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือแยกเป็นรายทักษะ 5 ทักษะ จากการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะเวลา ซึ่งแต่ละทักษะมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน (รวม 5 ทักษะคะแนนเต็ม 10 คะแนน) ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากแบบประเมินพฤติกรรมตนเองของ

นักเรียนจำนวน 28 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 1 มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 3 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดและลดลงในระยะที่ 4 และเพิ่มขึ้นในระยะที่ 5 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.571, 1.857, 1.928, 1.785 และ 1.857 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 2 มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 3 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดและลดลงในระยะที่ 4 และเพิ่มขึ้นในระยะที่ 5 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.571, 1.857, 1.928, 1.750 และ 1.928 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 3 มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 3 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดและลดลงในระยะที่ 4 และเพิ่มขึ้นในระยะที่ 5 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 3 มีค่าเท่ากับ 1.821, 1.785, 1.928, 1.892 และ 1.964 ตามลำดับ

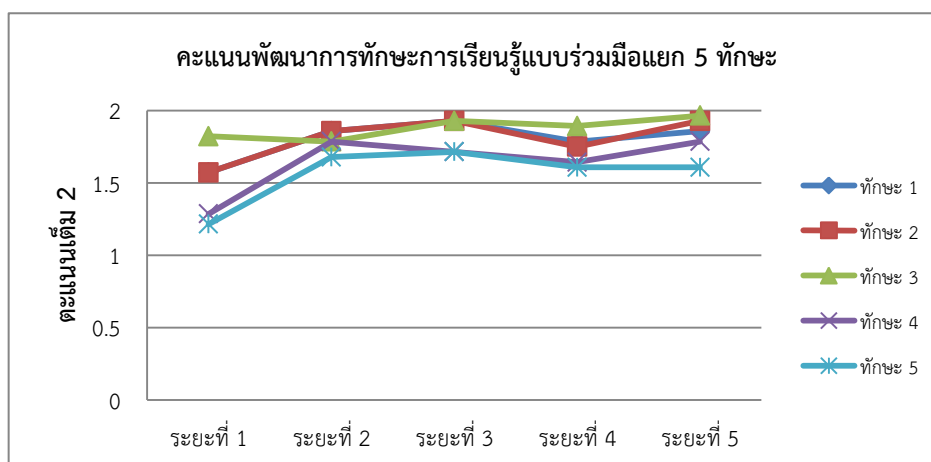
ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 4 มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะที่ 1-2 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดและลดลงในระยะที่ 3-4 และเพิ่มขึ้นในระยะที่ 5 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 4 มีค่าเท่ากับ 1.285, 1.785, 1.714, 1.642 และ 1.785 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 5 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 3 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดและลดลงในระยะที่ 4 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 5 มีค่าเท่ากับ 1.214, 1.678, 1.714, 1.607 และ 1.607 ตามลำดับ

โดยค่าเฉลี่ยรวมของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในแต่ละทักษะ จากแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการในทักษะที่ 3 สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.878 รองลงมาคือทักษะที่ 2 ทักษะที่ 1 ทักษะที่ 4 และทักษะที่ 5 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.806, 1.799, 1.642 และ 1.564 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 34 และแผนภาพที่ 18

ตารางที่ 34 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียน และหลังเรียน 5 ระยะ แยก 5 ทักษะ (N=28)

ทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		ระยะที่ 5		ค่าเฉลี่ยรวม	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1.ทักษะในการ												
วางแผนเป้าหมาย และทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโดย ไม่ละทิ้ง	1.571	.634	1.857	.356	1.928	.262	1.785	.498	1.857	.356	1.799	.137
2.ทักษะในการให้												
ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้ กำลังใจซึ่งกันและกัน	1.571	.634	1.857	.356	1.928	.262	1.750	.585	1.928	.262	1.806	.150
3.ทักษะในการ												
ทำงานที่ได้รับ มอบหมายอย่าง เต็มที่ พร้อมทั้ง สนับสนุนการทำงาน ของสมาชิกกลุ่มใน เวลาเดียวกัน	1.821	.475	1.785	.498	1.928	.262	1.892	.314	1.964	.188	1.878	.074
4.ทักษะในการ												
สื่อสารและตัดสินใจ ร่วมกันภายในกลุ่ม	1.285	.762	1.785	.498	1.714	.599	1.642	.558	1.785	.417	1.642	.208
5.ทักษะในการ												
แยกแยะข้อดีข้อเสีย และประโยชน์ของ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลง วิธีการทำงานร่วมกัน	1.214	.629	1.678	.547	1.714	.534	1.607	.566	1.607	.628	1.564	.201

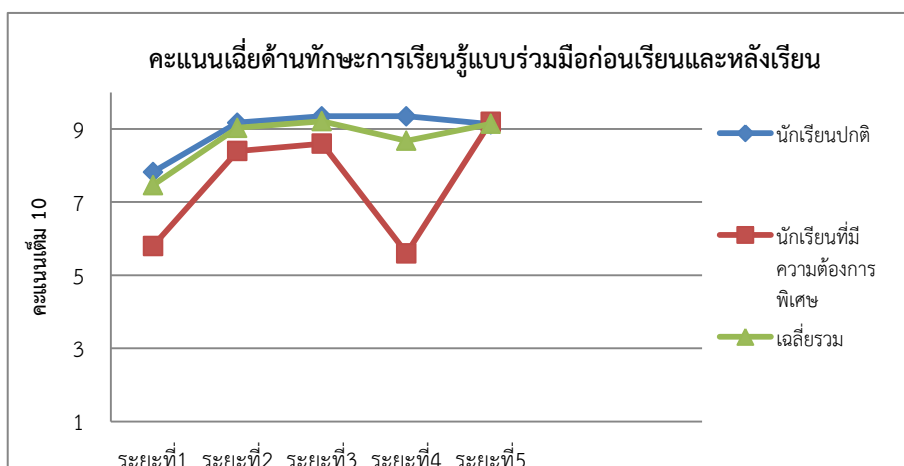
แผนภาพที่ 18 คะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน แยก 5 ทักษะ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียนรวม 5 ทักษะ ทั้ง 5 ระยะ จากการวัดกับนักเรียนจำนวน 28 คน ในการวัดแต่ละครั้ง มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และ ระยะที่ 3 ลดลงในระยะที่ 4 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในระยะที่ 5 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีค่าเท่ากับ 7.464, 9.035, 9.214, 8.678 และ 9.142 ตามลำดับ

โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการประเมินพฤติกรรมตนเองของนักเรียนปกติสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในการวัดระยะที่ 1-4 ส่วนในระยะที่ 5 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนปกติ รายละเอียดดังตารางที่ 35 และแผนภาพที่ 19

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 5 ระยะ

ระยะที่วัด	นักเรียนปกติ (N23)		นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (N5)		เฉลี่ยรวม (N28)	
	M	SD	M	SD	M	SD
1	7.826	2.32	5.80	2.588	7.464	2.456
2	9.173	1.497	8.40	0.547	9.035	1.400
3	9.347	1.191	8.60	0.894	9.214	1.166
4	9.347	0.831	5.60	3.507	8.678	2.126
5	9.130	1.140	9.20	0.836	9.142	1.078

แผนภาพที่ 19 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้ง 5 ระยะ

จากคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการประเมินตนเองของนักเรียนพบข้อสังเกตว่าในการวัดระยะที่ 4 คะแนนด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่ำกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัด และค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่าการวัดในระยะที่ 1 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนปกติสูงขึ้นเรื่อยๆ และลดลงเล็กน้อยในระยะที่ 4 แต่ไม่ได้แตกต่างกันมากเท่าค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการวัดระยะที่ 4 พบว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ในครั้งสุดท้ายของการทดลองและดำเนินการสอนในชั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งในขั้นนี้ นักเรียนไม่ได้ทำกิจกรรมศิลปะ แต่จะเป็นการร่วมกันวิเคราะห์งาน เขียนใบงาน และนำเสนอผลงานร่วมกัน ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ได้ช่วยเหลือเพื่อนหรือมีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มมากนัก เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่จะอ่านเขียนไม่คล่อง นักเรียนที่มีความพิเศษบางคนจึงนั่งเฉย ไม่ได้ช่วยเหลือเพื่อน หรือแสดงความคิดเห็น และบางคนไม่ยอมออกไปหน้าชั้นเรียนเพื่อนำเสนอผลงานกับเพื่อน นอกจากนั้นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายคนต้องการปั่นแป้งโดว์หรือทำกิจกรรมศิลปะต่อจากครั้งที่ผ่านมา ดังนั้นจึงเป็นผลให้การประเมินตนเองในระยะที่ 4 มีระดับคะแนนต่ำกว่าการวัดในระยะที่ 2, 3 และ 5 อย่างชัดเจน

ส่วนการประเมินตนเองในระยะที่ 5 หลังการทดลอง พบว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นจากระยะที่ 4 อย่างมาก และเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ตระหนักว่าตนเองได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู ทำให้นักเรียนยังคงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังที่ครูประจำชั้น นางภัททิรา กำเนิดสุข ได้ให้สัมภาษณ์หลังเสร็จสิ้นการทดลองว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3-4 คน บางคนวาดรูปไม่สวย วาด

รูปไม่ดี เค้กก็จะเก็บ ไม่กล้าให้ใครดู แต่พอเค้กออกมาพรีเซนต์ เพื่อนยอมรับ เค้กก็มีความสุข การได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยน....”

ผลการวิเคราะห์ Compound Symmetry ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ แสดงให้เห็นว่าค่า Mauchly's W เท่ากับ 0.044 ค่าสถิติทดสอบ Approx. Chi-square เท่ากับ 79.218 และค่า sig. < .05 แสดงว่าความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 ระยะเวลา ไม่เป็น Compound Symmetry จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานด้าน Sphericity ของการทดลองแบบวัดซ้ำ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Huynh-Feldt แทนการคำนวณแบบ Sphericity เนื่องจาก Field (2012) ให้คำแนะนำว่า หากค่า $\epsilon > .75$ ควรเลือกการคำนวณปรับแก้แบบ Huynh-Feldt รายละเอียดดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะเวลา

Within Subject s Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
self	.044	79.218	9	.000	.588	.648	.250

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการประเมินพฤติกรรมตนเองของนักเรียนทั้ง 5 ระยะเวลา พบว่า พัฒนาการของคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนมีอย่างน้อย 3 ระยะเวลา ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 6.332, sig. = .001$) โดยนักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระยะเวลาที่ 2 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ระยะเวลาที่ 3 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 และระยะเวลาที่ 5 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคงทนของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระยะเวลาที่ 5 กับระยะเวลาที่ 2 และระยะเวลาที่ 5 กับระยะเวลาที่ 4 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 37 และ 38

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะ

แหล่งความแปรปรวน		ss	df	ms	F	P
จำนวนครั้งในการวัด	Huynh-Feldt	58.814	2.592	22.694	6.332	.001
error	Huynh-Feldt	250.786	69.974	3.584		

ตารางที่ 38 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ระยะ

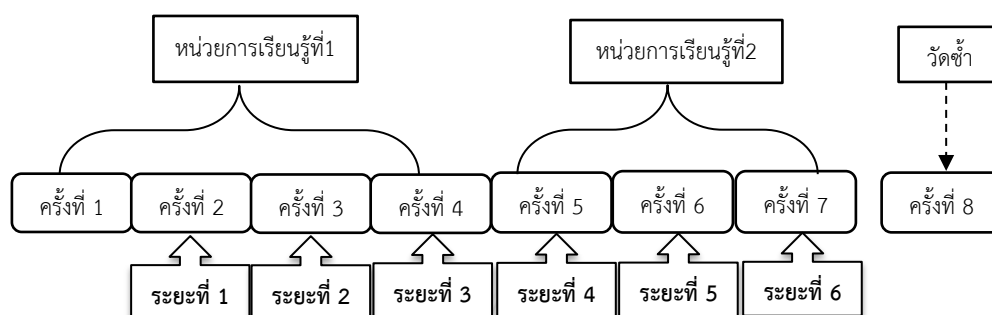
ระยะพัฒนาการ	Mean Different	SD. Error	sig.
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 2	-1.571*	.410	.001
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 3	-1.750*	.438	.000
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 4	-1.214	.603	.054
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 5	-1.679*	.512	.003
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 3	-.179	.090	.057
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 4	.357	.412	.394
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 5	-.107	.283	.708
ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 4	.536	.380	.170
ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 5	.071	.252	.779
ระยะที่ 4 กับ ระยะที่ 5	-.464	.456	.317

จากตารางเห็นได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการประเมินตนเองระยะที่ 2,3 และ 5 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 เนื่องมาจากการประเมินตนเองระยะที่ 1 เป็นการประเมินครั้งแรกหลังจากนักเรียนเข้ากลุ่มใหม่ ซึ่งในระยะที่ 2 และ 3 นักเรียนเริ่มปรับตัวกับการกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันทำงานมากขึ้น และนักเรียนส่วนใหญ่ บอกว่า “สนุก” เมื่อได้ทำงานกลุ่มกับเพื่อน

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนตามตัวชี้วัดด้านทักษะการเรียนรู้

แบบร่วมมือ 5 ทักษะ ในระหว่างปฏิบัติการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 2 หน่วยการเรียนรู้ โดยเก็บข้อมูลใน 6 ระยะ จากการทดลองครั้งที่ 2 – ครั้งที่ 7 เนื่องจากในครั้งที่ 1 ไม่มีการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ และครั้งที่ 8 เป็นการวัดซ้ำ ดังเสนอในแผนภาพที่ 20

แผนภาพที่ 20 การสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในระหว่างเรียน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือแยกเป็นรายทักษะทั้ง 5 ทักษะ จากการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน ทั้ง 6 ระยะ ซึ่งแต่ละทักษะมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน (รวม 5 ทักษะคะแนนเต็ม 10 คะแนน) ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากแบบประเมินพฤติกรรมตนเองของนักเรียนจำนวน 28 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะที่ 1 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งค่าเฉลี่ยในระยะที่ 2 ลดลงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงครั้งที่ 6 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.1071, 0.857, 1.464, 1.678, 1.892 และ 1.892 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะที่ 2 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นและลดลงคือ เพิ่มในระยะที่ 1 และลดลงในระยะที่ 2 เพิ่มขึ้นในระยะที่ 3 ลดลงในระยะที่ 4 เพิ่มขึ้นในระยะที่ 5 และลดลงในระยะที่ 6 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.678, 0.571, 0.892, 0.464, 1.321 และ 1.571 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะที่ 3 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะที่ 1-2 ลดลงในระยะที่ 3 เพิ่มขึ้นในระยะที่ 4-5 และลดลงในระยะที่ 6 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 3 มีค่าเท่ากับ 1.214, 1.607, 1.535, 1.928, 2.000 และ 1.821ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะที่ 4 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้น

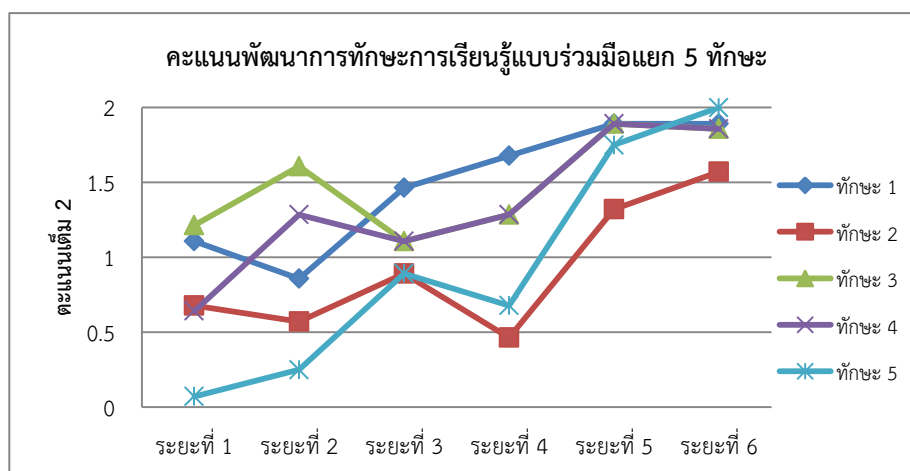
อย่างต่อเนื่อง ซึ่งค่าเฉลี่ยในระยะที่ 2 ลดลงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 6 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.642, 1.285, 1.107, 1.285, 1.892 และ 1.857ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 5 ของนักเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 3 และลดลงในครั้งที่ 4 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะที่ 6 ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทักษะที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.071, 0.250, 0.892, 0.678, 1.750 และ 2.000 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยรวมของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในแต่ละทักษะ พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการในทักษะที่ 3 สูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.684 รองลงมาคือทักษะที่ 1 และทักษะที่ 4 ทักษะที่ 5 และทักษะที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.481, 1.344, 0.940 และ 0.916 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 39 และ แผนภาพที่ 21

ตารางที่ 39 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แยก 5 ทักษะ (N=28)

ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		ระยะที่ 5		ระยะที่ 6		เฉลี่ยรวม	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1.ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่มีละทิ้ง														
วางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่มีละทิ้ง	1.107	.785	0.857	.524	1.464	.637	1.678	.475	1.892	.314	1.892	.314	1.481	.425
2.ทักษะในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน														
ความช่วยเหลือสนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน	0.678	.669	0.571	.690	0.892	.628	0.464	.692	1.321	.475	1.571	.503	0.916	.441
3.ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน														
การทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน	1.214	.629	1.607	.497	1.535	.576	1.928	.262	2.000	.000	1.821	.390	1.684	.292
4.ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม														
การสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม	0.642	.678	1.285	.658	1.107	.737	1.285	.658	1.892	.416	1.857	.356	1.344	.473
5.ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน														
การแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน	0.071	.262	0.250	.440	0.892	.628	0.678	.772	1.750	.440	2.000	.000	0.940	.785

แผนภาพที่ 21 คะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรม
ของนักเรียนในระหว่างเรียน

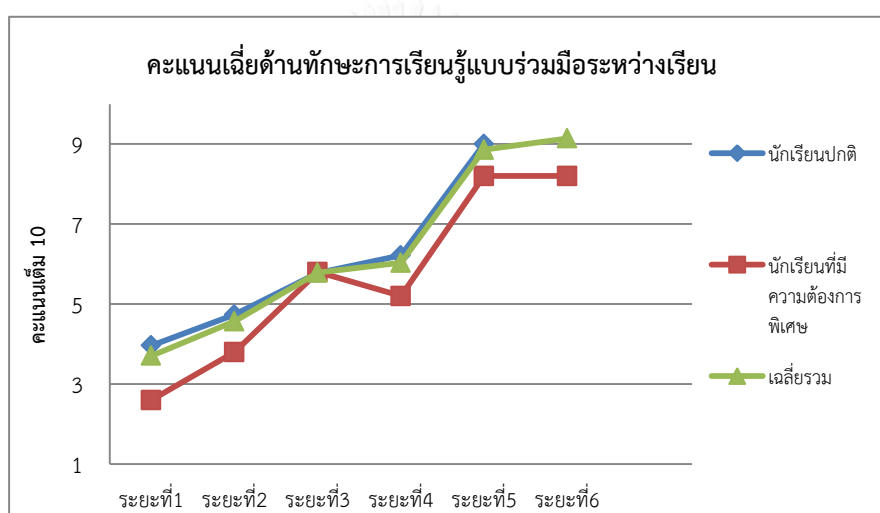
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระหว่างเรียนรวม 5 ทักษะ ทั้ง 6 ระยะ ของนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 28 คน ในการวัดแต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของผู้เรียนมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีค่าเท่ากับ 3.714, 4.571, 5.785, 6.035 ,8.857 และ 9.142 ตามลำดับ

โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนปกติสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในการวัดระยะที่ 1- 2 และ 4 - 6 ส่วนในระยะที่ 3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนปกติเล็กน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 40 และแผนภาพที่ 22

ตารางที่ 40 ค่าสถิติพื้นฐานคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการวัดระหว่างเรียน

ระยะ ที่วัด	นักเรียนปกติ (N23)		นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ (N5)		เฉลี่ยรวม (N28)	
	M	SD	M	SD	M	SD
1	3.965	1.965	2.6	1.14	3.710	1.902

ระยะ ที่วัด	นักเรียนปกติ (N23)		นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ (N5)		เฉลี่ยรวม (N28)	
	M	SD	M	SD	M	SD
2	4.739	1.053	3.8	1.788	4.571	1.230
3	5.782	1.807	5.8	1.643	5.785	1.750
4	6.217	1.565	5.2	.836	6.035	1.502
5	9.0	.674	8.2	1.30	8.857	0.848
6	9.3	.934	8.2	1.095	9.142	1.044

แผนภาพที่ 22 คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัดระหว่างเรียนทั้ง 6 ระยะ

จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในระยะที่ 5 และระยะที่ 6 มีคะแนนที่สูงขึ้นจากระยะที่ 4 อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการวัดระยะที่ 5 เป็นการสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม ร่วมกัน โดยเป็นการทำงานกลุ่ม ซึ่งนักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยของผลงานศิลปะที่สูงที่สุด และนักเรียนได้แสดงพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือออกมาได้อย่างชัดเจน จากการทำงานร่วมกัน และต่อเนื่องไปยังการวัดระยะที่ 6 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การทำงานร่วมกันและวิเคราะห์ผลงานที่ทำร่วมกัน ครูได้สังเกตเห็นความร่วมมือร่วมใจ ความกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แม้ว่าในช่วงแรกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่มีส่วนร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม แต่

เมื่อได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าร่วมการวิเคราะห์ผลงานและนำเสนอผลงานศิลปะร่วมกับเพื่อน

ผลการวิเคราะห์ Compound Symmetry ซึ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ แสดงให้เห็นว่าค่า Mauchly's W เท่ากับ 0.257 ค่าสถิติทดสอบ Approx. Chi-square เท่ากับ 34.107 และค่า sig. < .05 แสดงว่าความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือมีค่าแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานด้าน Sphericity ของการทดลองแบบวัดซ้ำ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Huynh-Feldt แทนการคำนวณแบบ Sphericity เนื่องจาก Field (2012) ให้คำแนะนำว่า หากค่า $\epsilon > .75$ ควรเลือกการคำนวณปรับแก้แบบ Huynh-Feldt (ดูภาคผนวก ฉ) รายละเอียดดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน

Within Subject s Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
self	.257	34.107	14	.002	.721	.845	.200

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งหมด 6 ระยะเวลา พบว่า คะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้เรียนมี 13 ระยะเวลา ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 81.974$, sig. = .000) โดยผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระยะที่ 2, 3, 4, 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ระยะที่ 3,4,5,6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 2 ระยะที่ 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 3 และระยะที่ 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 42 และ ตารางที่ 43

ตารางที่ 42 ผลการวัดความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน

แหล่งความแปรปรวน		ss	df	ms	F	P
จำนวนครั้งในการวัด	Huynh-Feldt	689.173	4.226	163.074	81.974	.000
error	Huynh-Feldt	226.994	114.105	1.989		

ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน

ระยะพัฒนาการ	Mean Different	SD. Error	sig.
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 2	-.857 [*]	.391	.037
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 3	-2.071 [*]	.345	.000
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 4	-2.321 [*]	.434	.000
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 5	-5.143 [*]	.401	.000
ระยะที่ 1 กับ ระยะที่ 6	-5.429 [*]	.331	.000
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 3	-1.214 [*]	.396	.005
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 4	-1.464 [*]	.393	.001
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 5	-4.286 [*]	.304	.000
ระยะที่ 2 กับ ระยะที่ 6	-4.571 [*]	.306	.000
ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 4	-.250	.355	.487
ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 5	-3.071 [*]	.381	.000
ระยะที่ 3 กับ ระยะที่ 6	-3.357 [*]	.353	.000
ระยะที่ 4 กับ ระยะที่ 5	-2.821 [*]	.277	.000
ระยะที่ 4 กับ ระยะที่ 6	-3.107 [*]	.264	.000
ระยะที่ 5 กับ ระยะที่ 6	-.286	.177	.118

จากการวัดความแปรปรวนแบบวัดซ้ำเห็นได้ว่านักเรียนในห้องเรียนร่วมมือพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากที่ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือ และวิธีการสอนและสร้างบรรยากาศของครูศิลปะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบนี้ โดยครูประจำชั้น นางภัทธีรา กำเนิดสุข ที่ให้สัมภาษณ์หลังการทดลองว่า “การที่จับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในกลุ่ม ทำให้เพื่อนไม่เห็นถึงความแตกต่างทางศักยภาพ มันละลายพฤติกรรมนี้ไป เพราะฉะนั้นมันกลายเป็นพวกเดียวกัน พอกลายเป็นพวกเดียวกัน ปมด้อยของเค้ามันหายไป และเพื่อนปกติเองก็ยอมรับ เธอก็ทำได้ ฉันก็ทำได้ ซึ่งเด็กปกติก็ไม่ได้ดีกว่าเด็กพิเศษตรงไหนเลย นั่นคือสิ่งที่ศิลปะสร้าง สร้างมิตรภาพ สร้างการยอมรับ เด็กเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกว่าเธอเป็นเด็กเรียนรวม ฉันเป็นเด็กปกติ”

3.3 ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนในระหว่างเรียน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระหว่างเรียนครั้งที่ 2- ครั้งที่ 7 รวมทั้งสิ้น 6 ระยะเวลา เช่นเดียวกับการการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมในระหว่างเรียน

การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในแต่ละระยะ เป็นการเขียนตอบความรู้สึกถึงครู ภายใต้กิจกรรม “ส่งความในใจ” ซึ่งนักเรียนจะส่งความในใจถึงครูทุกครั้งหลังหมดคาบเรียน ด้วยข้อความ 4 ข้อ คือ 1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนศิลปะในวันนี้ 2) วันนี้นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง 3) ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร 4) ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร และสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูพี่เลี้ยงหรือเพื่อนในกลุ่ม จะเป็นผู้คอยช่วยเหลือในการอ่านและเขียนให้ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์จุดร่วมของการแสดงความคิดเห็นและสรุปประเด็นสำคัญ ไว้ในตารางที่ 44 ดังนี้

ตารางที่ 44 การวิเคราะห์แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน

คำถาม	ระยะที่เก็บข้อมูล					
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4	ระยะที่ 5	ระยะที่ 6
1. นักเรียนรู้สึก อย่างไรต่อการ เรียนศิลปะใน วันนี้	1.นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “สนุก” “ดีใจ” “มีความสุข” 2.รองลงมาตอบว่า “ได้ความรู้” 3.มีนักเรียนบางคนตอบว่า “เบื่อ” “ไม่ได้อยากอยู่ในกลุ่ม” โดยเป็นนักเรียนชาย 2 คน และนักเรียนหญิงที่มีความ	1.นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “ดีใจ”และ “สนุก” 2.รองลงมาตอบว่า “ภูมิใจ ที่ได้ทำงานศิลปะ”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “ดีใจ” “มีความสุข” “สนุกสนาน” 2.บางคนบอกว่า “สนุกกว่าวันอื่น”	1.นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “ดีใจ” “สนุก”และ “ภูมิใจที่ได้ทำงานศิลปะ”	1.นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “สนุกมาก” “ดีใจที่ได้ทำงานศิลปะกับเพื่อน”	1.นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “สนุกมาก” และ “มีความสุข”

คำถาม	ระยะที่เก็บข้อมูล					
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4	ระยะที่ 5	ระยะที่ 6
	ต้องการพิเศษ 1 คน					
2. วันนี้นักเรียน ได้ทำอะไร ร่วมกับเพื่อน บ้าง	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ ตอบว่า “ได้ทำงาน ศิลปะร่วมกับ เพื่อน” “พูดคุยกันใน กลุ่ม” และ “ประเมินผล งานร่วมกัน” 2.รองลงมา คือ “ได้ ช่วยเหลือ เพื่อน” “สอนเพื่อน ทำงานศิลปะ” และ “ให้ เพื่อนยืมวัสดุ อุปกรณ์”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า ช่วยกันทำงาน กับเพื่อนๆ เช่น “ตัด กระดาษ” “วาดภาพ ระบายสี” “ปะติดภาพ” “เก็บกวาด ช่วยกัน” 2.รองลงมาคือ “ได้แบ่งปัน” “ให้เพื่อนยืม อุปกรณ์” 3.มีนักเรียน ส่วนน้อย (3 คน) ตอบ ว่า “ไม่ได้ทำ อะไรร่วมกัน เพื่อน”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่าได้ ร่วมกันทำงาน กับเพื่อน คือ “การช่วยคิด ช่วยเขียนใบ งาน” “ช่วยกันสรุป งาน” และ “ให้ คำแนะนำ เพื่อน” “แบ่งปัน อุปกรณ์ ภายในกลุ่ม”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า ได้ร่วมกัน ทำงานกับ เพื่อน คือ “ปั่น แปรงโดว์กับ เพื่อน” 2.รองลงมา ตอบว่า “แบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์” และ “ได้สอนเพื่อน ปั่น”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า ได้ทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อน คือ “ช่วยกัน ปั่นแปรงโดว์” “ช่วยกันวาด ภาพ ระบาย สี”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “ได้ช่วยกันใน การทำใบ งาน” “ช่วยกัน วางแผน นำเสนองาน” “ช่วยกัน นำเสนอ ผลงาน” และ “ได้ให้ กำลังใจ เพื่อน” 2.นักเรียนบาง คนตอบว่า “ได้ช่วยกัน ทำงานศิลปะ” และ “ช่วยกัน ดูแลรักษา ผลงานกลุ่ม ร่วมกัน”
3. ในการเรียน ศิลปะครั้งต่อไป อยากปรับปรุง ตัวเองเรื่องอะไร	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “อยากทำงาน ให้สวยขึ้น” “อยากทำงาน ให้ดีขึ้น” 2. รองลงมา ตอบว่า “อยากตั้งใจ ฟังครูสอน” “ไม่คุย ไม่เล่น กับเพื่อน” “ไม่พูดคำ หยาบ”	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “อยากทำงาน ศิลปะให้ดีขึ้น” 2.รองลงมา ว่า “อยากปรับ รุงพฤติกรรม ตัวเอง คือ “ไม่คุยเสียง ดัง” “ไม่ ทะเลาะกับ เพื่อน” “ช่วยเหลือ เพื่อนให้มาก	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “อยากเป็น เด็กดี” “ไม่แกล้ง เพื่อน” “ไม่คุยกัน” “ช่วยเหลือ เพื่อนให้ มากกว่าเดิม” 2.รองลงมา ตอบว่า “ต้องการ ทำงานศิลปะ	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “อยากทำงาน ให้สวยขึ้น” และอยากปรับ พฤติกรรม ตัวเอง คือ “ไม่คุยไม่เล่น ระหว่างเรียน” “ช่วยเหลือ เพื่อนมากขึ้น” 2.มีส่วนน้อยที่ บอกว่า “ไม่มี อะไรต้อง	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “ไม่พูดคุย ไม่ เล่นกัน” “ต้อง ช่วยเหลือ เพื่อน” 2. มีบางส่วน ตอบว่า “อยาก ปรับปรุงการ ทำงานศิลปะ” 3.และมีส่วน น้อยที่ตอบว่า	1.นักเรียนส่วน ใหญ่ตอบว่า “ไม่มีอะไรที่ ตัวเองต้อง ปรับปรุง” 2.รองลงมาคือ “อยาก ปรับปรุงด้าน การทำงาน ศิลปะให้ดีขึ้น” และ การ ปรับปรุงด้าน พฤติกรรม คือ “ไม่พูดจาวา

คำถาม	ระยะที่เก็บข้อมูล					
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4	ระยะที่ 5	ระยะที่ 6
	“ไม่เสียดัง” และ “อยากเป็นเพื่อนที่ดี”	ขึ้น” 3. มีส่วนน้อย ตอบว่า “ไม่มีอะไรต้องปรับปรุง”	ให้ดีกว่าเดิม”	ปรับปรุง”	“ไม่มีอะไรต้องปรับปรุง”	เพื่อน” และ “ไม่คุยกัน”
4. ในการเรียนรู้ศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “อยากให้เพื่อนไม่คุยไม่เล่นกัน” “ทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี” และ “ช่วยเหลือกันและกัน” 2. รองลงมาตอบว่า “อยากให้เพื่อนทำงานให้เร็วขึ้น ทำให้สวยขึ้น”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “ตั้งใจเรียน” “ไม่ทะเลาะ” “ไม่แกล้งกัน” “ไม่พูดคำหยาบ” “อยากให้ช่วยเหลือกันสามัคคีกัน” 2. มีส่วนน้อยตอบว่า “อยากให้เพื่อนทำงานให้เร็วขึ้น”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “อยากให้เพื่อนใจดี” “ร่วมมือกันทำงาน” “ไม่คุยไม่เล่นกัน” “ไม่ทะเลาะกัน” และ “สนุกกับการทำงานร่วมกัน” 2. มีส่วนน้อยตอบว่า “อยากให้เพื่อนปรับปรุงการวาดรูป”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “อยากให้เพื่อนไม่คุยกันเสียดัง” “ไม่เล่นกันในห้อง” 2. รองลงมาตอบว่า “อยากให้เพื่อนช่วยเหลือกันร่วมมือกันทำงาน” 3. มีบางคนตอบว่า “ไม่ต้องการให้เพื่อนปรับปรุงอะไร”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่แกล้งกัน” “ไม่คุยเสียดัง” “ให้ตั้งใจช่วยเหลือกันและรักกัน” 2. มีบางคนตอบว่า “อยากให้เพื่อนปรับปรุงการทำงานศิลปะให้ดีขึ้น” และ “ไม่ต้องการให้เพื่อนปรับปรุงอะไร”	1. นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า “อยากให้เพื่อนมีความสามัคคีไม่ทะเลาะกัน” “อยากให้เพื่อนช่วยเหลือเพื่อน” และ “ช่วยกันทำงาน” 2. มีบางคนตอบว่า “ไม่ต้องการให้เพื่อนปรับปรุงอะไร” และ “อยากให้เพื่อนปรับปรุงด้านการทำงานศิลปะให้ดีขึ้น”

จากตารางสามารถสรุปผลการแสดงความคิดเห็นแยกเป็นรายชื่อ ได้ดังนี้

1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนศิลปะในวันนี้

นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตอบว่ามีความสุข สนุก ภูมิใจที่ได้ทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อน รองลงมาคือรู้สึกได้รับความรู้ใหม่

ในการทำกิจกรรมกลุ่มในครั้งแรก มีนักเรียนบางคนบอกรว่า “อยากออกจาก

กลุ่ม” ซึ่งเป็นนักเรียนชาย 2 คนที่ถูกแยกออกจากเพื่อนสนิท และนักเรียนหญิง 1 คน เป็นนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา

2) **วันนี้นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง** นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตอบว่า ได้ร่วมมือกันทำกิจกรรมศิลปะกับเพื่อน คือได้ ช่วยกันวาดรูป ปั้น ปะติด ตัดกระดาษ เขียนใบงาน รongลงมาตอบว่า ได้ช่วยเหลือเพื่อน คือช่วยสอนเพื่อนช่วยเพื่อนทำงานที่เพื่อนทำไม่ได้ ให้กำลังใจเพื่อน และได้แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะกับเพื่อน ได้เล่นเกมกับเพื่อน ช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาด ซึ่งในระยะแรกมีนักเรียนชายบางคนที่ตอบว่าไม่ได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อน

3) ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร

นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ

(1) นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการปรับปรุงตัวเองด้านพฤติกรรม คือ การไม่แกล้งเพื่อน พูดน้อยลง ไม่พูดเสียงดัง ช่วยเหลือเพื่อน ร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานและเชื่อฟังครู

(2) นักเรียนบางส่วนอยากปรับปรุงด้านการทำงานศิลปะ คือ นักเรียนต้องการพัฒนาฝีมือการทำงานศิลปะของตัวเองเพื่อได้คะแนนสูงขึ้น ยากทำงานให้สวยขึ้น ทำงานให้เร็วขึ้นนอกจากนี้ยังมีนักเรียนปกติบางคนที่ตอบว่าไม่มีอะไรที่ตัวเองต้องปรับปรุง

4) ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร

คำตอบข้อนี้มีความสอดคล้องกับข้อที่ 3 คือ คำตอบของนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นไปในทางเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ

(1) นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้เพื่อนปรับปรุงด้านพฤติกรรม คือ อยากให้เพื่อนเป็นคนดี ไม่พูดเสียงดัง ไม่แกล้งกัน ไม่ทะเลาะกัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือเพื่อน

(2) นักเรียนบางส่วนอยากให้เพื่อนปรับปรุงด้านการทำงานศิลปะ คืออยากให้เพื่อนทำงานให้ดีขึ้น ทำงานให้เร็วขึ้น นอกจากนี้ยังมีนักเรียนปกติบางคนที่ตอบว่าไม่มีอะไรที่เพื่อนต้องปรับปรุง

4. ผลการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ที่เกิดกับตัวครูผู้สอนโดยตรง และผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมระดมความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะด้านอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำเสนอต่อไปนี้

4.1 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อครูศิลปะ

- 4.4.1 ครูศิลปะเข้าใจนักเรียนในห้องเรียนรวมมากขึ้น
- 4.4.2 ครูศิลปะสามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน
- 4.4.3 ครูศิลปะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจที่อ่อนโยนและมีเมตตา
- 4.4.4 ครูศิลปะเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 4.4.5 ครูศิลปะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

จากการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน โอบอ้อมอารีมากยิ่งขึ้น เกิดความเข้าใจในนักเรียนในห้องเรียนรวม เกิดความรักและผูกพันกับนักเรียนจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและครูได้เป็นแบบอย่างในการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียน ซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ 45

ตารางที่ 45 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อครูศิลปะ

รายการ	รายละเอียด
1. ครูศิลปะมีความเข้าใจนักเรียนในห้องเรียนรวมมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ครูได้เข้าใจลักษณะทางกายภาพ และจิตใจของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน แม้นักเรียนจะมีข้อจำกัดที่ต่างกันแต่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ - จากการได้ใกล้ชิดพูดคุยกับนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนอยู่ร่วมกับเพื่อน สังเกตพฤติกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะ รวมถึงรูปแบบการนำเสนอ ผลงานของนักเรียนทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน
2. ครูศิลปะสามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนแบบร่วมมือทำให้ครูรู้ว่าจะปฏิบัติต่อนักเรียนคนไหนอย่างไร เช่น นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนไม่ชอบให้พูดถึงรูปร่างของตนเอง และบางคนถ้าเพื่อนไม่สนใจก็จะไม่ทำอะไรเลย เป็นต้น เมื่อครูมีความเข้าใจนักเรียน ก็จะสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่พบในแต่ละคาบเรียน - การวิเคราะห์นักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ทำให้เห็นถึงความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน ในด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติ และพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อแบ่งกลุ่มตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปรับกระบวนการสอนให้ยากขึ้นหรือง่ายลงสอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนได้ - พยายามทำให้นักเรียนดึงเอาศักยภาพภายในของนักเรียนออกมาใช้ - การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งพฤติกรรมการทำงานศิลปะ ทักษะทางสังคม ทำให้ครูสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
3. ครูศิลปะได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจ	<ul style="list-style-type: none"> - การได้สอนนักเรียนที่มีความหลากหลาย ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ครูมีความอดทนในการสอนนักเรียนในห้องเรียนรวมมากขึ้น

รายการ	รายละเอียด
ที่อ่อนโยนและมีเมตตา	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนนักเรียนในห้องเรียนรวมทำให้ครูเปลี่ยนแปลงบุคลิกเป็นคนใจเย็นมีความอ่อนโยน มีเมตตาต่อนักเรียน เพราะนักเรียนในวัยนี้ต้องการความรักความเข้าใจและเอาใจใส่ เมื่อนักเรียนได้รับความรักก็จะเรียนอย่างมีความสุข - จากที่ครูได้เอาใจใส่นักเรียนด้วยความรัก ความเมตตา ครูจึงได้รับความรักและความไว้วางใจกลับคืนมาจากนักเรียน โดยเฉพาะจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4. ครูศิลปะเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูต้องเปลี่ยนตัวเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการใช้คำพูดเชิงบวก การแสดงพฤติกรรมที่เป็นการเสริมแรง เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมด้านบวก และผ่อนคลายเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมด้านลบ - ครูเป็นต้นแบบ เป็นสัญลักษณ์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อนักเรียนเห็นครูจะแสดงพฤติกรรมความร่วมมือ พยายามแสดงพฤติกรรมด้านบวกได้โดยที่ครูไม่ต้องบอก
5. ครูศิลปะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ครูมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนทุกกลุ่ม ทำให้เกิดความใกล้ชิดกันระหว่างนักเรียนและครู มีการพูดคุยสนทนาซักถามทั้งเรื่องเกี่ยวกับการเรียนและเรื่องส่วนตัว ทำให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรม รวมถึงนิสัยใจคอของนักเรียนเป็นอย่างดี - นักเรียนกล้าเปิดในการพูดคุยกับครูมากขึ้น ไม่เขินอายหรือกลัวครู

นอกจากอรรถประโยชน์ที่มีต่อครูศิลปะ ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ผลการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนจากแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น คือ นางสาวภัททิรา กำเนิดสุข ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559 หลังเสร็จสิ้นการทดลอง มีรายละเอียดได้ดังนี้

“ครูเห็นการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในห้อง คือ เมื่อถึงชั่วโมงศิลปะเด็กๆ ก็รีบเก็บของเตรียมอุปกรณ์ไปเรียนศิลปะอย่างกระตือรือร้น แวะตามีความสุข....

การที่ครูให้เด็กออกมาพรีเซนตงานหน้าห้อง เริ่มแรกเด็กอยากได้ของที่ครูเอามาล่อ แต่หลังๆ ไม่ใช่แล้ว มันคือความภูมิใจที่เค้าได้ออกมาพรีเซนตงาน การที่ครูใช้คำพูดกระตุ้นให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกไปนำเสนอผลงานหน้าห้องเป็นเรื่องมหัศจรรย์ ครูยังถามครูพี่เลี้ยงว่าเธอทำได้ยังไง พูดยังไงทำไมเด็กพิเศษถึงกล้าออกไป เพราะฉะนั้นของรางวัลที่ครูเตรียมมามันเป็นส่วนหลังไปแล้ว จากเดิมที่เป็นส่วนหน้าที่กระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออก แต่ตอนนี้เด็กมีความภูมิใจเกิดความประทับใจ เปลี่ยนทัศนคติต่อวิชานี้ และสร้างแรงบันดาลใจต่อเด็ก เพราะฉะนั้นรายวิชาอื่นๆที่มีการวาดภาพเด็กจะสามารถที่จะเปิดหรือกล้าพูดได้..

ถ้าวิชาอื่นมีให้วาดรูป ให้โชว์รูป เค้าเริ่มต่อยอดได้ เพราะเค้ารู้สึกว่าศิลปะไม่น่ากลัวสำหรับเค้าแล้ว จากที่วาดตัวกลมๆแล้วมีคนมาตำหนิวามันตัวอะไร แต่เมื่อเค้าได้รับการยอมรับแล้วจากคาบเรียนศิลปะที่สอนตามทฤษฎีนี้ มันทำให้เค้าเปลี่ยนทัศนคติของตัวเอง เค้าก็ได้เปิดตัวเองมากขึ้น นั่นคือสิ่งที่ครูประจำชั้นอย่างครูก็ภูมิใจ...”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อนักเรียนในห้องเรียนรวม ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

4.2 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อนักเรียน

4.2.1 อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ

- 1) นักเรียนได้รับความสุขในการเรียนศิลปะ
- 2) นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะมากขึ้น
- 3) นักเรียนมีความมั่นใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 4) นักเรียนได้เรียนศิลปะภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้อันดี
- 5) นักเรียนมีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะ

4.2.2 อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ

- 1) นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น
- 2) นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อตนเอง
- 3) นักเรียนมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น
- 4) นักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 5) นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกัน

เห็นได้ว่าจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ต่อนักเรียนในห้องเรียนรวม ทั้งในด้านการเรียนรู้ศิลปะ และทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งนำเสนอในตารางที่ 46

ตารางที่ 46 อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อนักเรียน

รายการ	รายละเอียด	
	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ		
1. นักเรียนได้รับความสุขในการเรียนศิลปะ	- นักเรียนมีโอกาสได้เข้ากลุ่มทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับเพื่อนที่มีความสามารถหลากหลาย ทำให้รู้สึกตื่นเต้นกับการเรียน ได้ประสบการณ์ใหม่ จากเพื่อน	- นักเรียนมีโอกาสได้เข้ากลุ่มทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับนักเรียนปกติ ทำให้รู้สึกว่ามันเองมีความสามารถไม่แตกต่างจากเพื่อนคนอื่น

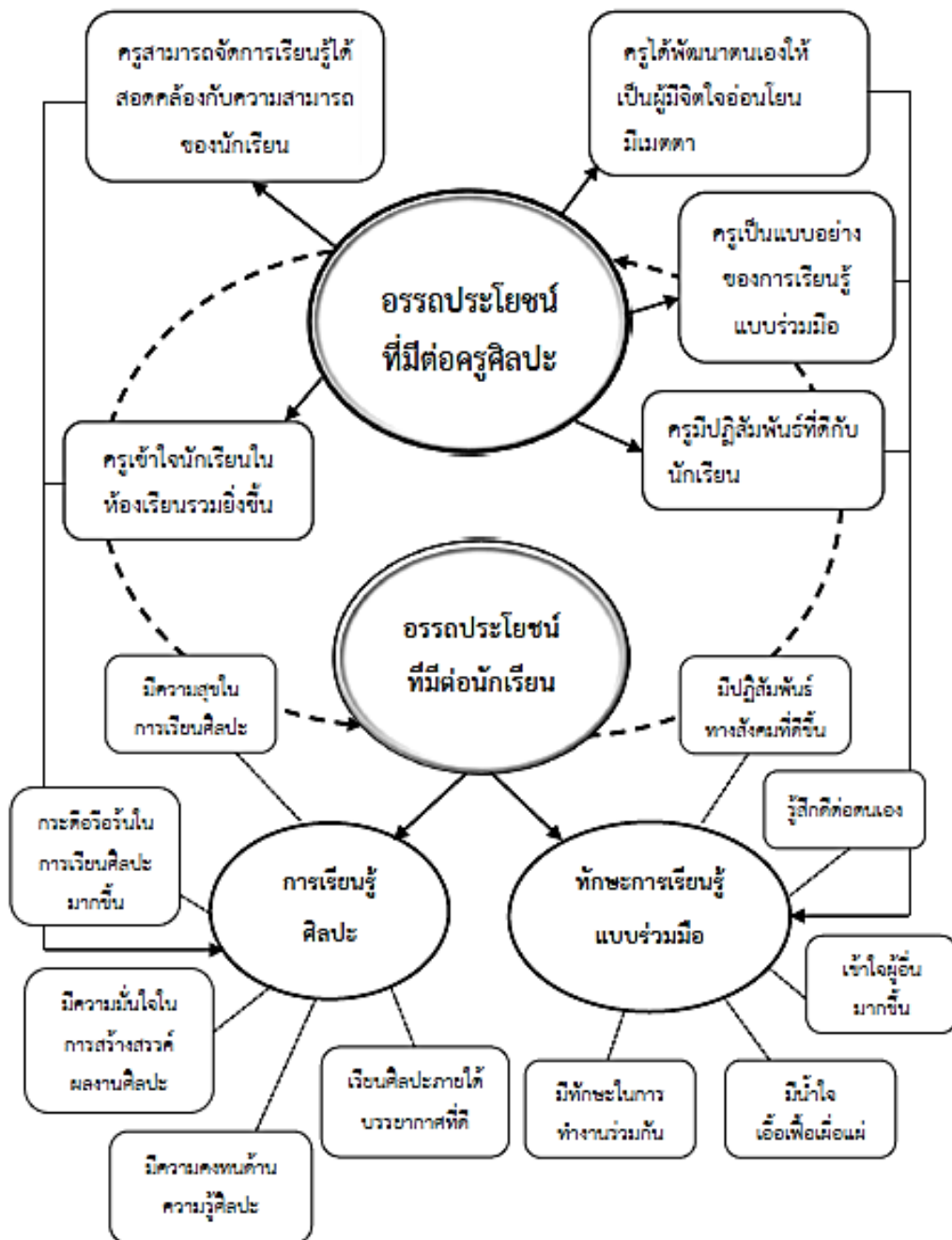
รายการ	รายละเอียด	
	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ		
	<p>กลุ่มใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกเกม และการให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกเกม และการให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนสนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส
<p>2. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ - นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรม การสร้างสรรค์งานศิลปะจากเพื่อนคนอื่นๆ ทำให้มีแรงกระตุ้นในการพัฒนาผลงานของตนเอง พยายามสร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้สวยงามยิ่งขึ้น - การได้รับการเสริมแรงในวิชาศิลปะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกระตือรือร้นในการเรียนวิชาอื่นๆด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะ มีความตั้งใจ มีสมาธิจดจ่อต่อการเรียนยาวนานขึ้น - นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานให้เร็วขึ้น และมีความพยายามสร้างสรรค์ผลงานให้ใกล้เคียงกับเพื่อนคนอื่นๆ - การได้รับการเสริมแรงในวิชาศิลปะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกระตือรือร้นในการเรียนวิชาอื่นๆด้วย
<p>3. นักเรียนมีความมั่นใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนตระหนักถึงความสามารถทางศิลปะของตนเอง - นักเรียนมีอิสระในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะโดยไม่ถูกปิดกั้นความรู้สึกที่ต้องการแสดงออก - นักเรียนกล้าแสดงออก คือมีการถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะอย่างตรงไปตรงมา และกล้าที่จะนำเสนอผลงานศิลปะของตนเองอย่างมั่นใจ - ได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อน เช่นการพูดให้กำลังใจ การชื่นชมผลงานให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขงาน ทำให้มีความมั่นใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะมากขึ้น - มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะของตนเองและของเพื่อน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีอิสระในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะโดยไม่ถูกปิดกั้นความรู้สึกที่ต้องการแสดงออก - มีความมั่นใจมากขึ้น เพราะไม่ถูกเปรียบเทียบผลงานศิลปะของตนเองกับเพื่อนคนอื่น - กล้าแสดงออก คือมีการถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะอย่างตรงไปตรงมา และกล้านำเสนอผลงานของตนเองอย่างมั่นใจ - ได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อน ด้วยคำชม การให้กำลังใจ ช่วยเหลือให้ปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

รายการ	รายละเอียด	
	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ		
4. นักเรียนได้เรียนศิลปะภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกลุ่มแบบคละความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความพยายามปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เกิดบรรยากาศที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน - การจัดกลุ่มแบบคละความสามารถของนักเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ทางศิลปะดีขึ้นกว่าการเรียนแบบเดิม คือ นักเรียนค่อยๆมีความสนิทสนมกันมากขึ้น และได้พูดคุยกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น - ห้องเรียนเกิดการเคลื่อนไหว คือ นักเรียนมีการเรียนรู้ข้ามกลุ่ม เช่น เดินไปสังเกตการทำงานของเพื่อนกลุ่มอื่น เพื่อนำมาพัฒนางานของตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์กับกลุ่มอื่น - มีการแสดงผลงานศิลปะของนักเรียนทุกคนไว้ภายในห้องเรียน โดยไม่มีการแสดงคะแนน หรือเปรียบเทียบลำดับคะแนนของผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกลุ่มแบบคละความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความพยายามปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เกิดบรรยากาศที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน - การจัดกลุ่มแบบคละความสามารถของนักเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ทางศิลปะดีขึ้นกว่าการเรียนแบบเดิม คือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้ทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนปกติ มีพูดคุยกับเพื่อนคนอื่นมากขึ้น และมีเพื่อนใหม่ที่คอยช่วยเหลือดูแล - ห้องเรียนเกิดการเคลื่อนไหว คือ นักเรียนมีการเรียนรู้ข้ามกลุ่ม เช่น นักเรียนเดินไปขอให้เพื่อนหรือครูช่วยทำงานในส่วนที่ตนเองทำไม่ได้ สังเกตการทำงานของเพื่อนคนอื่น และมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์กับกลุ่มอื่น - ผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ติดบนบอร์ดรวมกับผลงานของเพื่อนคนอื่นๆ
5. นักเรียนมีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะ	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ครูสอนเพื่อตอบคำถามหลังเรียนและเขียนตอบในใบงาน - การได้ลงมือปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนภายในกลุ่ม ครูมอบหมายให้เพื่อน(เก่ง) สอนเพื่อน(อ่อน) ทำให้นักเรียนที่ได้สอนเพื่อน มีโอกาสทบทวนความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะไปพร้อมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนช่วยกันทบทวนความรู้ที่ครูสอนเพื่อตอบคำถามหลังเรียนและเขียนตอบในใบงาน ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ทบทวนความรู้ไปพร้อมเพื่อน ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น - การที่ครูมอบหมายให้เพื่อนสอนเพื่อน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าใจเนื้อหาสาระและกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะยิ่งขึ้น และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคน สามารถให้คำแนะนำเพื่อนได้

รายการ	รายละเอียด	
	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ		
1. นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับเพื่อนคนอื่นๆที่ไม่สนิทกันมาก่อนรวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการเรียนรู้พฤติกรรมและการแสดงออกทางศิลปะ - นักเรียนมีการสื่อสารในเชิงบวกมากขึ้น คือรู้จักการพูดเพื่อชื่นชมเพื่อน ให้กำลังใจเพื่อน ให้คำแนะนำ และเล่นมุขตลกกับเพื่อนในบางครั้ง - มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน จากการร่วมมือช่วยเหลือกันและกันให้การทำงานกลุ่มสำเร็จจุล่ง - นักเรียนมีความเอาใจใส่ต่อกันและกันมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับเพื่อนคนอื่นๆ จากการได้รับการช่วยเหลือดูแลจากเพื่อนภายในกลุ่ม - นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนมากขึ้นทั้งในด้านการพูด การแสดงออกทางพฤติกรรม มีอารมณ์ร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เช่น สนุกไปกับเพื่อนเมื่อเพื่อนเล่นมุขตลก - มีความรักใคร่กลมเกลียว มีการแสดงออกถึงซาบซึ้งในความช่วยเหลือของเพื่อน เช่นพูดความขอใจ - นักเรียนมีความเอาใจใส่ต่อกันและกันมากขึ้น
2. นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จ - รู้สึกเห็นถึงคุณค่าในตนเอง คือ การได้มีบทบาทสำคัญในกลุ่ม สามารถช่วยเหลือเพื่อนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จ - รู้สึกเห็นถึงคุณค่าในตนเอง คือการได้มีบทบาทสำคัญในกลุ่ม เช่น ได้รับเลือกเป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน
3. นักเรียนมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในขณะที่ทำงานร่วมกัน ได้รู้จักนิสัยใจคอและพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคน - การได้พูดคุยกันระหว่างสร้างสรรค์งานศิลปะ ทำให้นักเรียนได้ผลัดกันเล่าเรื่องราวของตัวเอง นักเรียนได้รู้จักพื้นฐานครอบครัวของแต่ละคน เข้าใจความรู้สึกของแต่ละคน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความรู้สึกต่อในแง่ดีขึ้น - นักเรียนได้ปรับความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในมุมมองที่ดีขึ้น จากการได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิด 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในขณะที่ทำงานร่วมกัน ได้รู้จักนิสัยใจคอและพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคน - การได้พูดคุยกันระหว่างสร้างสรรค์งานศิลปะ ทำให้นักเรียนได้ผลัดกันเล่าเรื่องราวของตัวเอง นักเรียนได้รู้จักพื้นฐานครอบครัวของแต่ละคน ได้เข้าใจความรู้สึกของแต่ละคน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความรู้สึกต่อในแง่ดีขึ้น - นักเรียนได้ปรับความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนคนอื่นๆ คือ รู้สึกว่าเพื่อนรักตนเอง ต้องการช่วยเหลือตนเองอย่างจริงจัง

รายการ	รายละเอียด	
	นักเรียนปกติ	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ		
4. นักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนไม่ทอดทิ้งเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ - มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ช่วยเพื่อนที่ทำงานซ้ำ ช่วยสอนเพื่อน - แบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ หรือนำมาใช้ร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนช่วยสนับสนุนการทำงานของเพื่อนคนอื่นๆ - มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ช่วยหยิบจับ เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ - แบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์หรือนำมาใช้ร่วมกัน
5. นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้รับผิชอบบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่ม ทั้งจากที่ตนเองสมัครใจทำและเพื่อนมอบหมายหน้าที่ให้ - นักเรียนได้ร่วมกันพิจารณาแบ่งหน้าที่ให้ทุกคนในกลุ่มและมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสม ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม - นักเรียนได้รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตาม - นักเรียนเคารพกติกาของกลุ่ม เช่น การยอมรับความคิดเห็นส่วนใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนได้รับผิชอบบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในกลุ่ม ทั้งจากที่ตนเองสมัครใจทำ และเพื่อนมอบหมายหน้าที่ให้ - นักเรียนทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากเพื่อน โดยได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนในกลุ่ม - นักเรียนได้รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตาม - นักเรียนเคารพกติกาของกลุ่ม เช่น การยอมรับความคิดเห็นส่วนใหญ่

จากการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้พบว่า ประโยชน์ที่มีต่อครูศิลปะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับประโยชน์ที่มีต่อนักเรียนในห้องเรียนรวมหรือกล่าวได้ว่าครูและนักเรียนต่างเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงในแผนภาพที่ 23

แผนภาพที่ 23 แสดงความสัมพันธ์ของอรรถประโยชน์ที่มีต่อครูและนักเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1. ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดการเรียนรวม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ใช้หลักการสอนแบบ Constructivism และการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม คือ การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยในขั้นตอนนี้มีการสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดด้านพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนรวม ออกเป็น 5 ทักษะ คือ 1) ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง 2) ทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน 3) ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน 4) ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม 5) ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ สรุปข้อมูลสำคัญได้ดังตารางที่ 47

ตารางที่ 47 สรุปผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

แนวคิดหลัก	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1.แนวคิดการจัดการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักสูตรแกนกลาง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเดียวกันแต่มีกระบวนการสอนที่แยกตามความสามารถของนักเรียน บูรณาการ DBAE โดยเน้นกิจกรรมศิลปะปฏิบัติและสอดแทรกทฤษฎีความรู้ให้มีความสำคัญกับการสรุปกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนชื่นชมหรือวิจารณ์ผลงานศิลปะในทางบวก เรียนรู้จากง่ายไปยาก เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว มีสื่อการสอนที่ดึงดูด ทันสมัย หลากหลาย วัสดุอุปกรณ์หาได้ง่ายในห้องเรียน ฝึกให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรม การทำงานของกันและกัน ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองจากกระบวนการกลุ่ม มีการประเมินผู้เรียนหลากหลายวิธีตามสภาพจริง มีการร่วมกันประเมินระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง
2. แนวคิดการจัดการเรียนรวม	การเรียนรวมให้สิทธิแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด เพื่อที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับความสะดวกทางการศึกษา พัฒนาทักษะทางสังคม โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสามารถของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สามารถเข้าเรียนในห้องเรียนรวมได้ต้องมีระดับสติปัญญา 70 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สามารถเรียนรู้ได้ โดยพบว่านักเรียนมีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมที่มีจำนวนมากที่สุด คือ นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญานักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ รวมถึงนักเรียนที่บกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ ทั้งนี้ต้องสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนปกติ ยอมรับ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีระบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยครูต้องช่วยปรับพฤติกรรมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้าเรียนรวม
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นเป็นแนวการสอนตามแนวคิด Social Constructivism ที่เชื่อว่าทักษะทางสังคมสามารถพัฒนาความคิดและการเรียนรู้ได้ และทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในบริบทห้องเรียนที่มีความหลากหลายของผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดทักษะทางสังคมการมีเจตคติที่ดีต่อกัน โดยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นไปที่กระบวนการกลุ่ม ตามหลักสำคัญ 5 ประการ คือ 1.การพึ่งพาเกื้อกูลกัน 2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด 3.ความรับผิดชอบส่วนบุคคล 4. การใช้ทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน 5.การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม มีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มย่อยไม่เกิน 6 คน โดยคละเทศและความสามารถ สลับกลุ่มไปเรื่อยๆเพื่อให้นักเรียนได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกัน ครูสามารถสอนโดยสอดแทรกการเรียนรู้แบบร่วมมือไปในรายวิชา หรือใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการสอนศิลปะในห้องเรียนรวม ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม และจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในห้องเรียนรวมได้ดี แต่ยังคงพบว่า บางส่วนยังขาดความพร้อม ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และยังไม่มีการเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาศิลปะ ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอ สรุปได้ว่า ครูต้องออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา แบ่งกลุ่มนักเรียน ทำข้อตกลงร่วมกัน เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ จัดสภาพแวดล้อม สอนโดยเน้นปฏิบัติ สอดแทรกทฤษฎี การชื่นชมความงามไปพร้อมกัน เน้นกระบวนการกลุ่ม สร้างความร่วมมือระหว่างนักเรียน สอนโดยกิจกรรมเน้นหนักการที่ไม่เน้นการแข่งขัน ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ง่ายกว่านักเรียนปกติ ให้อิสระในการทำงาน ปฏิบัติงานภายใต้กระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิด พฤติกรรมด้านบวกในการร่วมมือกันเรียนรู้ มีการตรวจสอบการทำงานกลุ่ม ครูสังเกต พฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดครูเป็นที่ปรึกษาให้แต่ละกลุ่มช่วยเหลือแก้ปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนมีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม ในขั้นสรุปกิจกรรม ครูเป็นผู้นำในการสรุปกิจกรรม กระตุ้นด้วยการตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรม ให้นเวลานักเรียนในการวิเคราะห์ตัวเอง และวิเคราะห์การทำงานของกลุ่ม และควรมีการสรุปกิจกรรมทุกครั้งหลังการทำกิจกรรม ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ ต้องประเมินโดยครูเป็นหลัก ด้วยรูปแบบวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายนักเรียนประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน ทั้งในด้าน พฤติกรรมและผลงาน และผู้ปกครองประเมินผลงานนักเรียนได้ในกรณีเป็นงานรายบุคคล เตรียมสื่อ การสอนต้องหลากหลาย ทันสมัยปลอดภัยสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ เพื่อใช้ร่วมกัน ครูต้องจัดบรรยากาศให้อบอุ่นเหมือนบ้าน ด้วยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ที่กระตุ้นจินตนาการ มีบอร์ดแสดงผลงานสำหรับนักเรียนทุกคน สภาพแวดล้อมสะอาด เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน จัดโต๊ะให้เคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่ม ด้านบทบาทของครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะศิลปะและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้ออกสานักเรียนในการแสดงออก กระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตัวเองทำให้เกิดการยอมรับ และครูคอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน ดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมบทบาทของนักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีบทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม และมีบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มี 8 องค์ประกอบ คือ

3.1 หลักการ หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 ประการคือ 1) การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ (Awareness) 2) การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ (Expression) 3) การสร้างปฏิสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมทางศิลปะ (Interaction) 4) การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (Observation) 5) การทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล (Understanding)

3.2 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะทางศิลปะ และเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.3 เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือครอบคลุมทั้งด้านการเรียนรู้ศิลปะ คือประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียภาพและศิลปะปฏิบัติ และด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ 1) การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ (Material) 2) ทัศนศิลป์ (Content) 3) เทคนิคสร้างสรรค์ (Process) 4) ความซาบซึ้งในศิลปะ (Appreciate) 5) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

3.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ ขั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ และขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ

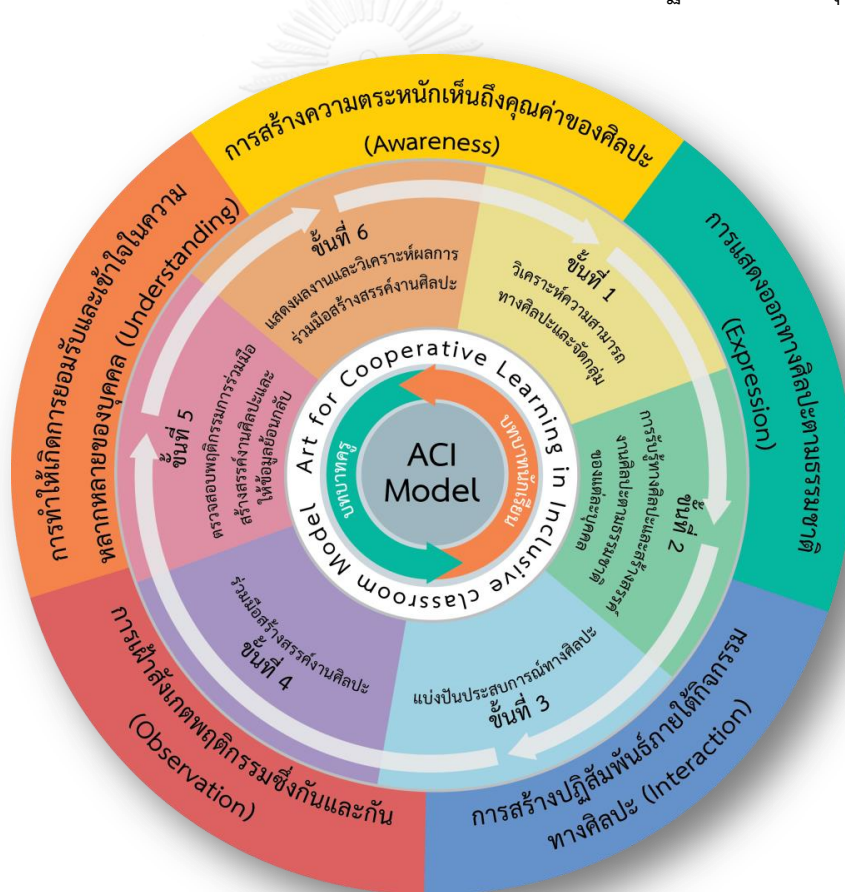
3.5 การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางในการเตรียมการ ดังนี้ 1) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความหลากหลาย 2) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความปลอดภัย 3) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องสร้างประสบการณ์ตรง เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ 4) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องสอดคล้องเป็นวัสดุพื้นถิ่น 5) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ร่วมกัน 6) มีการทำสื่อที่ใช้ในห้องเรียนร่วมกัน

3.6 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดบรรยากาศในห้องเรียนศิลปะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีแนวทางดังนี้ 1) สร้างบรรยากาศห้องเรียนให้อบอุ่นมีความรักใคร่สามัคคี 2) จัดบรรยากาศด้วยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3) จัดบรรยากาศที่กระตุ้นจินตนาการ 4) มีบอร์ดแสดงผลงานสำหรับนักเรียนทุกคนไว้ในห้องเรียน 5) สภาพแวดล้อม

สะอาด เรียบร้อย เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก 6) มีพื้นที่กว้างพอเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน 7) จัดโต๊ะให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่ม

3.7 บทบาทครู ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะปฏิบัติด้านศิลปะไปพร้อมกับการส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้ 1) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจหลักสูตร 2) ครูส่งเสริมทักษะศิลปะ 3) ครูส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) ครูคอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน โดยครูต้องทำความรู้จักและเข้าใจ 5) ครูต้องเป็นผู้มีบุคลิกภายนอกที่ดี 6) ครูต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่ง 7) ครูต้องมีการสื่อสารกับครูคนอื่นๆ และผู้ปกครอง

3.8 บทบาทนักเรียน นักเรียนมีบทบาทในการเรียน 3 ด้าน คือ 1) การมีบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง 2) มีบทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม และ 3) มีบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม

แผนภาพที่ 24 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ACI Model)

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลด้านพัฒนาการทางการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยนำเสนอผลในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมตอนต้น

ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำเร็จเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในภาพรวม แต่เนื่องจากระยะเวลาเรียนในแต่ละคาบเรียนมีจำกัด และเมื่อหมดเวลา 50 นาทีนักเรียนต้องเข้าเรียนในวิชาถัดไป ทำให้ไม่สามารถดำเนินการสอนได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ได้ครบถ้วน ซึ่งครูได้มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปรับลดกิจกรรม และปรับวิธีการดำเนินการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอน มีครูพี่เลี้ยงและผู้ช่วยวิจัยช่วยเหลือในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และการช่วยเหลือดูแลนักเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือโดยเฉพาะในการสอนช่วงแรก

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะก่อนและหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ค่าเฉลี่ยด้านคะแนนความรู้ทางศิลปะทั้งในระยะก่อนเรียน หลังเรียนและระยะวัดซ้ำหลังเรียน 2 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีความรู้ทางศิลปะอยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ 7.178, 7.750 และ 8.071 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพบว่าคะแนนด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียน ระยะที่ 3 (ระยะวัดซ้ำหลังเรียน 2 สัปดาห์) เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 (ก่อนเรียน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านผลงานศิลปะของนักเรียน

ค่าเฉลี่ยด้านค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลงานศิลปะ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะในกิจกรรมที่ 5 สูงที่สุด ($M = 27.535, 2.486$) ซึ่งเป็นการประเมินผลงานรายกลุ่ม ส่วนผลงานศิลปะในกิจกรรมที่ 1 มีคะแนนน้อยที่สุด ($M = 20.535, 4.205$) เนื่องจากเป็นการทดลองระดับความสามารถทางศิลปะก่อนการเรียนรู้อยู่ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านผลงานศิลปะระหว่างนักเรียนปกติและ

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่านักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในกิจกรรมที่ 1-4 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานในกิจกรรมที่ 5 ซึ่งเป็นการประเมินรายกลุ่ม พบว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะสูงกว่านักเรียนปกติ

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ก่อนเรียน และหลังเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัด 5 ระยะ ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะที่ 3 ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกันสูงสุด ($M = 1.878, .074$) และมีคะแนนเฉลี่ยทักษะที่ 5 ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกันต่ำที่สุด ($M = 1.564, .201$) และพบว่านักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในการวัดระยะที่ 1 -4 ส่วนระยะที่ 5 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนปกติ ทั้งนี้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีระดับคะแนนต่ำที่สุดในระยะที่ 4

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนทั้งหมด ใน 5 ระยะ พบว่า พัฒนาการของคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการประเมินตนเอง ระยะที่ 2, 3 และ 5 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคงทนของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระยะที่ 5 กับระยะที่ 2 และระยะที่ 5 กับระยะที่ 4 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างเรียน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการวัด 5 ระยะ ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยทักษะที่ 3 ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน สูงที่สุด ($M = 1.684, .292$) และมีคะแนนเฉลี่ยทักษะที่ 2 ทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และทักษะที่ 5 ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อ

เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน ต่ำที่สุด ($M = 0.916, .441, M=0.940, .785$) และพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนปกติสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในการวัดระยะที่ 1 - 2 และ ระยะที่ 4 - 6 ส่วนในระยะที่ 3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนปกติเล็กน้อย

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียนของนักเรียนทั้งหมด ใน 6 ระยะ พบว่า คะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้เรียนมี 13 ระยะที่แตกต่างกัน คือ ระยะที่ 2, 3, 4, 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ระยะที่ 3,4,5,6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 2 ระยะที่ 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 3 และระยะที่ 5, 6 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในระหว่างเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีความสุข สนุกที่ได้ทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อน ภูมิใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ รองลงมาคือ รู้สึกได้รับความรู้ใหม่ แต่ในระยะแรกมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคน และนักเรียนชายกลุ่มอ่อนที่รู้สึกว่ายากออกจากกลุ่ม มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมศิลปะกับเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน ให้กำลังใจเพื่อน และได้แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะกับเพื่อน แม้ว่าในระยะแรกมีนักเรียนชายบางคนที่ตอบว่าไม่ได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อน

ด้านความต้องการให้ตนเองและเพื่อนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่าต้องการ ให้ตนเองและเพื่อน ปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น คือ การไม่แกล้งเพื่อน ไม่พูดเสียงดัง ช่วยเหลือเพื่อน ร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานและเชื่อฟังครู รองลงมาคืออยากให้ตนเองและเพื่อนปรับปรุงด้านการทำงานศิลปะ ทำงานให้สวยขึ้น เร็วขึ้น เพื่อได้คะแนนสูงขึ้น นอกจากนี้มีนักเรียนปกติบางคนที่ตอบว่าไม่มีอะไรที่ตัวเองต้องปรับปรุง

4. ผลการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่าการวิจัยนี้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนโดยตรง คือ ครูศิลปะเข้าใจนักเรียนในห้องเรียนรวมมากขึ้น สามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจที่อ่อนโยนและมีเมตตา ปรับบุคลิกให้เป็นแบบอย่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนยิ่งขึ้น ซึ่งประโยชน์ที่เกิดกับครูนั้นได้ส่งต่อไปยังนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการสอนจากครู ทำให้นักเรียนในห้องเรียนรวมได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ศิลปะ และพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือที่ดีขึ้น และการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือยังช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน รู้จักรักและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดการเรียนรู้โดยเน้นความร่วมมือโดยกระบวนการกลุ่ม และสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แต่จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ครูศิลปะบางส่วนยังขาดความพร้อม ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม ไม่ใช่เด็กปัญหาอ่อนหรือพิการ แต่เป็นนักเรียนที่มีระดับสติปัญญา 70 ขึ้นไป สามารถเรียนรู้ได้ในหลักสูตรปกติ ต้องมีการสอนเสริมหรือจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละคน นอกจากนี้ครูศิลปะยังไม่มี การเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาศิลปะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดการสอนศิลปะในห้องเรียนรวมของ Kear & Callaway (2000) ที่กล่าวว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเรียนศิลปะคือทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสารและพัฒนาการทางอารมณ์ ทางร่างกายและสติปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมจึงต้องมีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือไปควบคู่กับการส่งเสริมทักษะและความรู้ทางศิลปะ และเชื่อว่านักเรียนทุกคนในห้องเรียนรวมคือนักเรียนกลุ่มเดียวกัน ดังที่ Feldman (1996) กล่าวว่า นักเรียนทุกคนย่อมมีข้อบกพร่องบางอย่าง และกิจกรรมศิลปะจะเปลี่ยนข้อบกพร่องนั้นเป็นความสำเร็จที่ปรากฏต่อสังคม เพราะศิลปะทำให้สิ่งต่างๆมีคุณค่า และในด้านที่ศิลปะศึกษาเกี่ยวข้องกับมิติทางสังคม การที่ครูศิลปะสอนให้นักเรียนในห้องเรียนรวมเห็นคุณค่าของศิลปะ และใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคม ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะและสุนทรีย์อย่างแท้จริง

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอน อภิปรายได้ ดังนี้

2.1 การกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ ที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ พัฒนาขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในห้องเรียนรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ศิลปะไปพร้อมกับการส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมที่มีนักเรียนที่หลากหลายประเภท โดยหลักการของรูปแบบเป็นการบูรณาการแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิด Discipline Based Arts Education (DBAE) และการเรียนรู้

แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยตั้งต้นจากหลักการทางการเรียนรู้ศิลปะด้านความซาบซึ้ง เห็นคุณค่าในความงาม และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะ เพื่อแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม และนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ มีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมนั้นคือ ความสามารถในการทำงานศิลปะร่วมกัน ตามที่ Gardner (1994) กล่าวว่า ศิลปะสามารถเชื่อมโยง จุดสูงสุดของพัฒนาการรูปแบบต่างๆเข้าไว้ด้วยกัน และ Feldman (1996) ที่นำเสนอปรัชญา ศิลปะศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมว่า การสอนศิลปะควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักแสดงออกอย่าง ตรงไปตรงมา และตระหนักถึงความหมายของสิ่งที่ต้องการสื่อสาร มากกว่าการคำนึงถึงช่วงวัยหรือ เกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งทำให้ได้หลักการ ทั้ง 5 ข้อ คือ การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของ ศิลปะ (Appreciation) การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ(Expression) การสร้างปฏิสัมพันธ์ ภายใต้งิจกรรมทางศิลปะ (Interaction) การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (Observation) และ การทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล (Understanding) ตามลำดับ

2.2 ด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ ทัศนศิลป์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สอดคล้องกับหลักการคือการนำเสนอเนื้อหาทั้งในด้านทฤษฎีการปฏิบัติงานศิลปะ และการให้ความรู้ ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือไปพร้อมกัน และเป็นไปตามแนวทางการจัดเนื้อหาการสอนศิลปะของ National Art Education Association (2004) ที่นำเสนอว่า การสอนศิลปะคือการสอนให้ผู้เรียน เข้าใจและประยุกต์ใช้สื่อ เทคนิคและกระบวนการทางศิลปะ มีความรู้เรื่องโครงสร้างการทำงาน เลือกใช้และให้คุณค่าวัสดุ สัญลักษณ์และแนวคิดในการทำงาน เข้าใจทัศนศิลป์ในความสัมพันธ์กับ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการประเมินผลงานและประเมินคุณค่าของงานตัวเองและผู้อื่น สอดคล้องกับปรัชญาศิลปะศึกษาด้านมิติทางสังคมของ Feldman (1996) ที่กล่าวว่า การเรียนศิลปะ หลีกเลียงไม่ได้ที่จะเรียนรู้ด้านทฤษฎีทางศิลปะหรือสุนทรียะเพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนสร้าง งานศิลปะอย่างรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้การให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆ จะทำให้ ผู้เรียนเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของโลกตามยุคสมัย เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงกับการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และ ศิลปะวิจารณ์

2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้คือหัวใจสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการนำทฤษฎี และแนวคิดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนรวม ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ สังเคราะห์มาจากหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิด ต่างๆคือ (ดูภาคผนวก จ) ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม และชั้นที่ 2 การรับรู้ ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดการการสอน ให้เห็นคุณค่าทางศิลปะของ Efland (Efland, 2002) และ Preble (Preble, 1994) และทฤษฎีการ

สอนความซาบซึ้งในศิลปะ ของ Johansen (Johansen ,1978 อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543) ที่สรุปว่า ศิลปะคือสิ่งที่ช่วยปลดปล่อยให้มีเสถียรภาพในการคิดจินตนาการ แสดงความชื่นชม วิเคราะห์ผลงานศิลปะประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยเปลี่ยนแปลงแนวความคิดการรับรู้และพฤติกรรม นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ 2 ยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Erickson (Erickson, 1950 อ้างถึงใน นุชลี อุปภัย, 2556) ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะเด็กของ Lowenfeld (Lowenfeld and Bittain, 1982) แนวคิดศิลปะกับการพัฒนามนุษย์ของ Gardner (Gardner, 1994) ที่นำเสนอว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเริ่มมีพัฒนาการทางสังคม มีการยอมรับ เข้ากลุ่ม แสดงออกทางศิลปะจากสิ่งรอบตัวเป็นวัยที่เริ่มเขียนภาพโครงร่างมีเรื่องราว การให้นักเรียน แสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งยังเป็นการวัดระดับความสามารถทางศิลปะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กปกติ ชั้นที่ 3 แบ่งปัน ประสบการณ์ทางศิลปะ และชั้นที่ 4 ร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นชั้นที่นักเรียนได้เริ่มมี ปฏิสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กระบวนการทางสังคม (Social Constructivism) ของ Vygotsky (Vygotsky, 1978) และพหุปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ของ Gardner (Gardner, 2006) ที่นำเสนอว่า กระบวนการทางสังคมก่อให้เกิดการสร้างความรู้และการ เปลี่ยนแปลงมุมมองที่หลากหลายทางความคิดของแต่ละคนเป็นผลมาจากการร่วมมือในการเรียนรู้ ความเข้าใจและการแก้ปัญหาซึ่งนักเรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในชั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ และชั้นที่ 6 ชั้นแสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นชั้นที่นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อยอมรับในตัวเอง และยอมรับผู้อื่น จากการสังเกตพฤติกรรมและการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของตนเอง ของเพื่อนและของกลุ่ม สอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) การเรียนรู้ โดยการสังเกต (Observational Learning theory) ของ Albert Bandura (Bandura, 1969) ที่กล่าวว่า ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในหลังการเรียนรู้ จากการสังเกตพฤติกรรมต้นแบบทำให้ผู้เรียน สร้าง พฤติกรรมใหม่ เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม และยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้กระบวนการทางสังคม(Social Constructivism) ของ Vygotsky (Vygotsky, 1978) ทฤษฎีพหุปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ของ Gardner (Gardner ,2006) และทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Skinner (Skinner, 1953) สรุปได้ว่า การฝึกปฏิบัติ ศิลปะจนเกิดความเข้าใจซาบซึ้งในสุนทรียะ นำมาซึ่งความสามารถในการวิเคราะห์บุคคลและผลงาน ของแต่ละคน เกิดความเข้าใจในความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกในห้องเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เมื่อมีความเข้าใจและเกิดการยอมรับก็จะทำให้ตัวนักเรียนเลือกวิธีการ ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ นักเรียนใช้พฤติกรรมของตนเองเป็นเครื่องมือใน

การได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ โดยผ่านรูปแบบของการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้ระบุถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ว่าจะต้องมีการวัดและประเมินผลทั้งด้านการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งด้านความรู้และทักษะปฏิบัติ รวมถึงการประเมินด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือควบคู่กันไป ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และผู้ประเมินที่หลากหลาย โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง ให้เพื่อนร่วมประเมิน และครูประเมิน ซึ่งการให้เพื่อนร่วมประเมินจะช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือได้เช่นกัน ส่วนรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีทั้งเครื่องมือเชิงปริมาณและเครื่องมือเชิงคุณภาพ ซึ่งการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ ศรียา นิยมธรรม (2544) ที่นำเสนอว่าการวัดผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ต้องมุ่งวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและการกิจกรรมทางศิลปะเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนและครู การประเมินผลทางศิลปะจะทำให้ผู้เรียนรู้ระดับความสามารถและความถนัดของตนเองและสิ่งที่ควรปรับปรุง ครูเองก็ต้องหาแนวทางปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์การศึกษา การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะมีความสำคัญในด้านการวัดพัฒนาการของนักเรียนในด้านการสร้างสรรค์สุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคม และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความนิยมในศิลปะ เจตคติ ทักษะและการนำไปใช้ นอกจากนี้มีข้อควรระวังสำหรับครูศิลปะที่วัดและประเมินผลนักเรียนในห้องเรียนรวม คือ ต้องไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกแปลกแยก กัดดัน หรือถูกนำคะแนนหรือผลงานมาเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่น ดังที่ นุชลี อุภักย์ (2556) กล่าวว่า การสอนเด็กในวัยประถมศึกษาตอนต้น ครูควรหลีกเลี่ยงการแข่งขันเปรียบเทียบ ที่จะทำให้เด็กรู้สึกต่ำต้อยต่อความสามารถ

2.4 ด้านการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรวม คือวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ต้องเหมาะสมกับวัย และประเภทของนักเรียน โดยวัสดุที่ใช้ไม่เป็นอันตรายต่อเด็กและสอดคล้องกับมาตรฐานสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือมีการเรียนรู้ศิลปะจากสภาพแวดล้อม ธรรมชาติใกล้ตัว มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน และนำมาใช้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเป็นไปตามแนวคิดของ Kear and Callaway (2000) สรุปได้ว่าการเรียนศิลปะชองกับทักษะทางร่างกายและเทคนิคเฉพาะของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ที่ต้องพัฒนาการความเข้าใจในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ความคิดสร้างสรรค์ แนวคิดทางศิลปะ และยังสามารถใช้วัสดุและงานศิลปะเป็นสื่อในการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ยังต้องเลือกให้ปลอดภัย เหมาะกับการใช้งานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม คือต้องสอนให้ใช้อุปกรณ์อย่างถูกวิธี

2.5 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ที่เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์

ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในทางกลับกันการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ศิลปะให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดปฏิสัมพันธ์ด้านบวก โดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมมีความบกพร่องทางการเรียนรู้และบกพร่องทางสติปัญญา การได้เรียนรู้ศิลปะผ่านเกม ได้รับแรงเสริมจากครูและเพื่อนในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ เลิศศิริร์ บวรกิตติ (2557) ที่เสนอว่าในการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ศิลปะด้วยกิจกรรมนันทนาการ จัดสภาพแวดล้อมให้อยู่ใกล้ครูไม่หันไปหาความสนใจอื่น ลดสิ่งรบกวนในห้องเรียน ก่อให้เกิดบรรยากาศทางการเรียนที่อบอุ่นและมีความสุข นอกจากนี้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นจินตนาการ คือ มีบอร์ดแสดงผลงาน และสื่อการเรียนรู้ภายในห้องเรียน และเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดวัสดุอุปกรณ์เป็นชุด สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่ม และมีการจัดโต๊ะเรียนหันหน้าเข้าหากัน ใช้อุปกรณ์การทำงานศิลปะร่วมกันทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ตามที่ Haynes (2014) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรม โดยต้องมีการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ส่วน Salend (2008) อธิบายว่าการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ศิลปะของเด็กในวัยประถมศึกษาตอนต้น และตามหลักพัฒนาการทางศิลปะของ Lowenfeld and Brittain (1982) กล่าวว่าเด็กในวัย 7-9 ปีจะเริ่มสามารถสร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น ใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆที่ใกล้เคียงกับของจริงได้มากขึ้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อการกระตุ้นจินตนาการและแสดงออกทางศิลปะของเด็กในวัยนี้

2.6 ด้านบทบาทครู ครูศิลปะเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนในห้องเรียนรวมมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสอน เข้าใจหลักสูตร เข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายในห้องเรียนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูศิลปะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สอดคล้องกับ ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2555) ที่นำเสนอถึงบทบาทของครูที่สอนในห้องเรียนรวมว่า ต้องมีเจตคติด้านบวกต่อนักเรียน มีความสามารถในการวินิจฉัยนักเรียน เข้าใจภาวะปกติของนักเรียนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากนักเรียนในห้องเรียนรวมมีลักษณะคล้ายกันมาก ครูจึงต้องเรียนรู้และปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนอย่างเข้าใจในลักษณะที่แท้จริงของแต่ละคนทั้งในภาวะปกติและในลักษณะที่มีความต้องการพิเศษ

นอกจากนี้ครูศิลปะต้องเป็นต้นแบบพฤติกรรมที่ดีให้กับนักเรียน และต้องมีปฏิสัมพันธ์กับครูคนอื่นและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ตามที่ ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2558) กล่าวว่าครูต้องมีบทบาทในการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีทักษะชีวิตอย่างสมบูรณ์ และ สอดคล้องกับ

Reavis (2009) ที่นำเสนอว่า ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมต้องสามารถแก้ไขประยุกต์การจัดการเรียนรู้และตระหนักถึงการศึกษาตลอดชีวิตของนักเรียน

2.7 บทบาทนักเรียน คือต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อส่วนรวมในฐานะสมาชิกกลุ่ม ซึ่งครูมีความสัมพันธ์กับบทบาทของนักเรียน เนื่องจากครูเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบต่อผลกากระทำของตนเองซึ่งรวมถึงผลงานศิลปะที่ได้ถ่ายทอดออกมา และมีส่วนช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมศิลปะ ที่สำคัญครูจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจบทบาทในฐานะสมาชิกกลุ่ม โดยการสร้างแรงจูงใจซึ่งเป็นไปตาม ทฤษฎีแรงจูงใจตามที นุชลีอุปถัมภ์ (2556) นำเสนอว่าครูจะต้องตอบสนองความต้องการของนักเรียน ไร้ความสนใจ และกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตนเองในที่สุด และนักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้โดยจากการสังเกตครู ซึ่งเป็นต้นแบบ ดังที่ จูซาร์ตัน เอื้ออำนวย (2553) และ Bandura (1969) อธิบายว่า การสังเกตพฤติกรรมครูของนักเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของครูซึ่งเป็นต้นแบบ หรือแสดงพฤติกรรมที่จะได้รับการเสริมแรง นอกจากนี้ นักเรียนจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะถูกลงโทษ

จากบทบาทครูและบทบาทของนักเรียนที่กล่าวมานั้น ไม่จำกัดที่จะต้องเป็นบทบาทเฉพาะในห้องเรียนรวม แต่ในห้องเรียนปกติก็มีความจำเป็นที่ครูจะต้องเข้าใจนักเรียน เข้าใจหลักสูตรการสอน มีเจตคติที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี และนักเรียนเองก็ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองเช่นกัน เนื่องจากในห้องเรียนปกติก็มีนักเรียนหลากหลายประเภท หลากหลายความสามารถและมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคลที่แตกต่างออกไป ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนและนักเรียนในงานวิจัยนี้จึงสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนปกติได้เช่นกัน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และได้นำผลทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นำมาอภิปรายแยกตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะ

การวัดผลด้านความรู้ทางศิลปะของนักเรียนทั้ง 3 ระยะเวลาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะ ก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และอยู่ในเกณฑ์ระดับดี แต่เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางศิลปะจากการวัดทั้ง 3 ระยะเวลา พบว่านักเรียนปกติมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการวัดระยะที่ 1 และ 2 แต่การวัดระยะที่ 3

คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงกว่านักเรียนปกติ ซึ่งเป็นผลมาจาก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ศิลปะผ่านกระบวนการกลุ่มร่วมกับเพื่อนที่เก่งกว่า ทำให้นักเรียนมีความพยายามในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ จากการสังเกตและพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มและได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนที่ช่วยอธิบายทบทวนความรู้ อีกทั้งจากการสอนย้ำซ้ำทวนของครู ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางศิลปะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่สูงกว่านักเรียนปกติในการวัดระยะที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิดของ Sencibaugh & Sencibaugh (2016) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ได้

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนระยะที่ 3 เพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า นักเรียนมีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรู้ศิลปะด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีความคงทนด้านการเรียนรู้ทางศิลปะหลังการทดลอง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามที่ Johnson & Johnson (1994) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การเรียนรู้มีความคงทน (Long-term retention) และสอดคล้องกับ Efland (2002) ที่ชี้ให้เห็นว่าการนำศิลปะไปสู่การบูรณาการความรู้ในโลกภายนอก เป็นการสร้างความเข้าใจช่วยให้ค้นพบความจริง เชื่อมโยงความรู้ โดยผู้เรียนสร้างแผนที่ความรู้ขึ้นมาจากการทำงานศิลปะ

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านผลงานศิลปะของนักเรียน

จากการประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน 2 หน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 5 ผลงาน พบว่ากิจกรรมที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อยที่สุด เนื่องจากในกิจกรรมที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะของนักเรียนก่อนจัดกลุ่มตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานศิลปะ ในกิจกรรมที่ 5 คือ ศิลปะสื่อผสม สูงกว่าผลงานอื่นๆ เนื่องจากกิจกรรมที่ 5 เป็นการร่วมกันทำงานชิ้นเดียวกันภายในกลุ่ม มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ในหัวข้อกิจกรรมที่เป็นเรื่องใกล้ตัว และมีการประเมินผลงานรายกลุ่ม คือทุกคนในกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน สอดคล้องกับแนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของ Johnson and Johnson (1994) และ Slavin (1990) ที่นำเสนอว่า ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Effort to Achieve) ทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นไปที่เป้าหมายร่วมกัน และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนร่วมกัน

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า นักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานศิลปะสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในกิจกรรมที่ 1-4 แต่ในกิจกรรมที่ 5 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง

กว่านักเรียนปกติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ให้คะแนนรวมทั้งกลุ่ม ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนที่ความต้องการพิเศษยังคงมีพัฒนาการทางศิลปะต่ำกว่านักเรียนปกติ ซึ่งเด็กปกติในวัยนี้จะสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆที่ใกล้เคียงกับของจริงได้มากขึ้น มีการปรับโครงสร้างของการใช้เส้นให้เหมือนจริงมากขึ้น สร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้ดี (Lowenfeld and Brittain, 1982 และ ศรียานิยมธรรม, 2550) แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษยังไม่สามารถปรับโครงสร้างการใช้เส้นให้เหมือนจริงได้ การประเมินผลงานจึงได้คะแนนในส่วนของการใช้สี ความคิดสร้างสรรค์มากกว่าความสวยงาม แต่ทั้งนี้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพยายามที่จะพัฒนาตนเอง เห็นได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงขึ้นเรื่อยๆ และมีคะแนนสูงที่สุดในกิจกรรมสุดท้ายที่ได้ร่วมมือกันทำกับเพื่อนในกลุ่ม

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การประเมินด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการประเมินด้วยกัน 2 วิธี ประเมินด้วยตัวชี้วัดเดียวกัน คือทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 ทักษะ ดังนี้

3.1 การประเมินทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบประเมินตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และประเมินหลังเรียนจบไปแล้ว 2 สัปดาห์เพื่อศึกษาความคงทนของทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน รวม 5 ระยะ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากการประเมินตนเอง พบว่า นักเรียนทั้งหมดประเมินตนเองได้ในระดับดี - ดีมาก ซึ่งในการประเมินตนเองระยะที่ 3 เป็นการวัดกิจกรรมศิลปะปั้นแบ่งโดว์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่าการวัดระยะอื่นๆ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่นักเรียนรู้สึกอิสระในการทำงานและนักเรียนชื่นชอบเพราะนักเรียนบางคนวาดรูปไม่สวย จึงสนุกกับการปั้นมากกว่า สอดคล้องกับที่ Efland (2002) กล่าวถึงศิลปะศึกษาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาด้านแรงจูงใจว่า ศิลปะที่แท้จริงควรมาจากความต้องการและความสนใจของนักเรียน มากกว่าความต้องการของครู ซึ่งก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงานศิลปะ เราอาจกล่าวได้ว่างานศิลปะของนักเรียนมีคุณค่าทางสุนทรีย์ ในแง่ของการแสดงความต้องการอย่างแท้จริงของผู้สร้าง การสอนศิลปะจึงเป็นการค้นหาความต้องการนั้นและเปลี่ยนให้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะ

ข้อสังเกตที่พบการทำกิจกรรมปั้นแบ่งโดว์ใบหน้าเพื่อน พบว่า เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะที่ชอบและถนัดจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ดีขึ้น ซึ่งการปั้นแบ่งโดว์เป็นการใช้ประสาทสัมผัสที่เหมาะสมตามช่วงวัยของเด็ก ผ่านประสบการณ์ของตนเอง และจินตนาการ เด็กได้เคลื่อนไหว และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปั้นที่หลากหลาย ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ สอดคล้องกับ Habbard (1982) และ Libby (2000) ที่กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ศิลปะคือการใช้ประสาทสัมผัสในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งการสัมผัสคือประสาทสัมผัสที่สำคัญ เด็กสามารถสื่อสาร

อย่างอิสระผ่านการสัมผัส และทำให้เกิดการเรียนรู้ศิลปะจากประสบการณ์ส่วนตัว เป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เด็กได้แสดงความรู้สึก ฝึกทักษะการแก้ปัญหา สร้างความมั่นใจ กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญต่อร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่พบว่าการวัดในระยะที่ 4 คือกิจกรรมสุดท้ายของการทดลอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ซึ่งแตกต่างจากค่าเฉลี่ยในการวัดระยะที่ 2, 3 และ 5 อย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการวัดระยะที่ 4 เป็นกิจกรรมการวิเคราะห์ผลงานและวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มอย่างเต็มที่ เนื่องจากอ่านเขียนไม่คล่อง และบางคนมีพฤติกรรมเบื่อและทำอย่างอื่นขณะเพื่อนเขียนใบงาน สอดคล้องกับที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2550) อธิบายได้ว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่เป็นเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีความด้อยทางอารมณ์และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อีกทั้งมีความด้อยทางวิชาการมักทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจต่ำ เช่นเดียวกับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ตามที่ เลิศศิริร์ บวรกิตติ (2557) อธิบายว่า เด็กกลุ่มนี้ ขาดสมาธิ ไม่เข้าใจวิธีการเรียนรู้ ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม มีพฤติกรรมที่ก่อกวน ความอดทนต่ำ ขาดปฏิสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งเป็นผลให้ประเมินตนเองออกมามีระดับคะแนนที่น้อยกว่านักเรียนปกติ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 ระยะ พบว่า การประเมินตนเองในระยะที่ 2, 3 และ 5 สูงกว่าระยะที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากในการประเมินตนเองในครั้งที่ 1 เป็นการประเมินตนเองครั้งแรกหลังจากจัดกลุ่มใหม่ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนยังไม่ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่วนการเรียนรู้ในระยะที่ 2 – 5 นักเรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับเพื่อนในกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน เริ่มเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ค้นเคยกับเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น ได้รับการเสริมแรงจากเพื่อนและครู ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ดีขึ้น สอดคล้องกับที่ Lyman, Foyle, & Azwell (1993) กล่าวว่า การร่วมมือในกลุ่มของนักเรียนทำในการทำงานศิลปะร่วมกัน ประสบการณ์นี้สามารถนำไปสู่การทำงานเป็นทีมมากขึ้น

3.2 การประเมินทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน ด้วยการสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 รวมทั้งสิ้น 6 ระยะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้ระยะที่ 1 - 2 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ระยะที่ 3 - 4 อยู่ในระดับพอใช้ จนกระทั่งการประเมินในระยะที่ 5 จึงมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดี และมีระดับคะแนนเฉลี่ยดีมากในระยะที่ 6 ซึ่งนักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้รับการเสริมแรงจากครู ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกทางศิลปะ มีการชื่นชมทางบวก ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน นักเรียนไม่ถูกตัดสินหรือ

เปรียบเทียบผลงานศิลปะกับเพื่อน แต่ได้รับแรงผลักดันและตัวอย่างการทำงานศิลปะที่ดีจากเพื่อนที่เก่งกว่าในกลุ่ม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2558) ที่กล่าวว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่คุณลักษณะใหม่ที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ การฝึกการเป็นผู้นำ การฝึกการจัดการ การเปลี่ยนแปลง ความรับผิดชอบการทำงาน ร่วมกัน นอกจากนี้การได้สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูมีผลทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่นกัน ตามที่ Bandura (1969) กล่าวว่าแรงจูงใจจากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมจากการเรียนรู้ทางสังคมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการเสริมแรงทางบวก

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า นักเรียนปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการวัดเกือบทุกระยะ คือระยะที่ 1,2,4,5 และ 6 ยกเว้นในระยะที่ 3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่านักเรียนปกติเล็กน้อย อธิบายได้ว่าในการวัดระยะที่ 3 เป็นกิจกรรมการนำเสนอผลงานในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับเลือกจากกลุ่มให้เป็นตัวแทนนำเสนอผลงาน ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจและกระตือรือร้นในการร่วมมือกันทำงานกับเพื่อนในกลุ่มมากกว่าครั้งอื่นๆ

จากการประเมินผลด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการประเมินตนเองและการประเมินโดยครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างเรียน เห็นได้ว่าการที่นักเรียนประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าการประเมินโดยครูประเมิน เนื่องจากนักเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงเลือกตอบในข้อที่คิดว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้แสดงพฤติกรรมนั้นออกมา ประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนมีความต้องการได้รับการยกย่องชื่นชมและรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความต้องการได้รับความสำเร็จ เป็นคนสำคัญ มีจุดยืนของตัวเอง (Huitt, 2007) จึงประเมินให้คะแนนตนเองในระดับดี - ดีมาก แต่ในอีกแง่หนึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่ยังไม่สามารถแสดงออกมาได้ครบทุกทักษะ ซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนความเข้าใจไปสู่พฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เห็นได้อย่างชัดเจน

และจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ แยกเป็น 5 ทักษะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน สูงกว่าทักษะอื่น ทั้งจากการประเมินตนเองโดยนักเรียนและจากการสังเกตพฤติกรรมโดยครู เนื่องจากนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานของตัวเองให้เสร็จก่อน และยังคงช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มให้ทำงานเสร็จพร้อมกัน ซึ่งพฤติกรรมนี้

เป็นไปตามความต้องการพื้นฐาน ขั้นที่ 5 ของ Maslow (1987) คือนักเรียนมีความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ตามศักยภาพจริงที่ตนมี (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลต้องการเติมเต็มให้ตัวเองสมบูรณ์ โดยเริ่มจากการรู้จักศักยภาพของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ และแสดงให้เห็นถึงการที่เด็กเข้าใจในตนเอง และมีทักษะการทำงานในกลุ่มย่อย ตามทฤษฎีของ Johnson & Johnson (1994) และ Doolittle (1995) ที่กล่าวว่า การร่วมมือในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเพิ่มประสิทธิภาพในการปกครองตนเอง มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหมายถึงความสำเร็จในการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่มและการสนับสนุนการทำงานของสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มและพยายามร่วมมือกัน

4. ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในระหว่างเรียน

จากการที่นักเรียนส่วนมากรู้สึกมีความสุข ในการได้เข้ากลุ่มใหม่ สนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน และภูมิใจที่ได้ทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อน สอดคล้องกับชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2544) ที่กล่าวว่า ศิลปะช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวา ทำให้สารอดรีนารีนหลั่งออกมาก่อให้เกิดความสุข ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน และเกิดมิติใหม่ๆในการทำงาน และสอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ (Expression) แม้ว่ามีนักเรียนบางคนที่แสดงความคิดเห็นว่ายากออกจากกลุ่มในครั้งแรก เนื่องมาจากการจัดกลุ่มใหม่นักเรียนไม่ได้อยู่กับเพื่อนสนิท ทำให้ไม่มีเพื่อนเล่นเพื่อนคุย แต่ในคาบต่อๆมา นักเรียนเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มมีความสนิทสนมกันมากขึ้น ทำให้เลิกคิดเรื่องอยากออกจากกลุ่ม

จากการที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าได้ร่วมมือทำงานศิลปะกับเพื่อน ได้ช่วยเหลือแบ่งปัน และรับผิดชอบการทำงานกลุ่มร่วมกัน สะท้อนถึงหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมทางศิลปะ (Interaction) และยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ Davidson (1994) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมในการร่วมมือกันเรียนรู้ของผู้เรียนก่อให้เกิดการเกิดการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่ม และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

จากการที่นักเรียนส่วนหนึ่ง ต้องการปรับปรุงด้านพฤติกรรมตนเอง ให้มีพฤติกรรมด้านบวกในการปฏิบัติต่อเพื่อน และตั้งใจเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้ตระหนักถึงข้อดี ข้อเสียของตนเองมีความต้องการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี เป็นที่ยอมรับในสังคม และอีกส่วนหนึ่งต้องการพัฒนาตนเองด้านการเรียนศิลปะ คือต้องการพัฒนาฝีมือการทำงานให้สวยเท่าเพื่อน และต้องการให้ได้คะแนนที่มากขึ้น อันเป็นผลจากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้การทำงานศิลปะซึ่งกันและกันได้เรียนรู้เทคนิควิธีการทำงานใหม่ๆจากเพื่อน นักเรียนที่อ่อนกว่าต้องการทำงานให้ได้เท่า

เทียบกับเพื่อนที่เก่งกว่า สอดคล้อง Maslow (1987) และ Huitt (2007) อธิบายไว้ตามหลักจิตวิทยา ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม มีบทบาทในฐานะต่างๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว คนรัก เพื่อน ได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิกของสังคม และต้องการได้รับความรักจากคนรอบข้าง จึงทำให้นักเรียนต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน อีกทั้งการที่นักเรียนต้องการพัฒนาทักษะด้านการทำงาน ศิลปะสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ขั้นที่ 5 คือความต้องการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ ตามศักยภาพจริงที่ตนมี (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลต้องการเติมเต็มให้ตัวเองสมบูรณ์ โดยเริ่มจากการรู้จักศักยภาพของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง และแม้ว่าจะมี นอกจากนี้มีนักเรียนปกติบางคนที่ไม่ทำอะไรที่ตัวเองต้องปรับปรุง สันนิษฐานได้ว่านักเรียนมีความมั่นใจในตัวเองว่าทำได้ดีในทุกด้านจึงไม่มีอะไรต้องปรับปรุง แต่นักเรียนที่ตอบว่าไม่ได้ทำอะไร ร่วมกับเพื่อนเป็นนักเรียนกลุ่มอ่อน และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

และจากการที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าต้องการให้เพื่อนปรับปรุงพฤติกรรมให้ดีขึ้น คือให้เลิกแก๊งกัน ให้ช่วยเหลือกัน สามัคคีกัน และมีบางส่วนต้องการให้เพื่อนพัฒนาด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แสดงให้เห็นว่าจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นักเรียนในห้องเรียนรวมได้มีการใส่ใจซึ่งกันและกัน ต้องการให้เพื่อนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น ซึ่งการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนออกมาเช่นนี้สอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (Observation) และด้านการทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล (Understanding) นอกจากนี้การที่นักเรียนต้องการให้เพื่อนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการทำงานศิลปะให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ สร้อยสน สกลรักษ์, ชาริณี ตรีวรัญญ และพรพิมล ศุขะวาที (2552) กล่าวว่าเมื่อนักเรียนตระหนักได้ว่าความสำเร็จของกลุ่มเกิดจากสมาชิกทุกคนร่วมมือกัน แต่ละคนต้องเรียนรู้หน้าที่ของตนเองและพัฒนากลุ่มไปพร้อมกับการพัฒนาตนเอง หากสมาชิกกลุ่มมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้ดีก็ส่งผลกระทบต่อคะแนนของกลุ่มที่จะได้รับ ซึ่งเป็นรูปแบบของการพึ่งพาเกื้อกูลกันในกลุ่ม ดังที่ Felder and Brent (2007) สนับสนุนแนวคิดนี้ว่าสมาชิกในกลุ่มมีหน้าที่ที่จะต้องพึ่งพาคนอื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หากสมาชิกในทีมล้มเหลว ก็จะมีส่วนทำให้ทุกคนในทีมได้รับผลกระทบด้วย

5. ผลการวิเคราะห์อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูศิลปะได้เข้าใจนักเรียนที่มีความแตกต่างกันภายในห้องเรียนรวม ได้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน โอบอ้อมอารีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะในการสอนศิลปะในห้องเรียนรวมว่า ครูต้องเป็นเหมือนแม่ คอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน ครูคอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด นำไปสู่ความเข้าใจในนักเรียนในห้องเรียนรวม เกิดความรักและผูกพันกับ

นักเรียนโดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและครูได้เป็นแบบอย่างในการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียน กระทั่งเป็นที่รักของนักเรียนและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนให้ดีขึ้น ในประเด็นนี้ สอดคล้องกับ นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2549) ที่กล่าวว่าครูศิลปะจะต้องตรวจสอบตัวเองอยู่เสมอเพราะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ Corcoran and Sim (2009) ที่นำเสนอว่าครูศิลปะต้องสามารถตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหา เข้าใจปัญหา และมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ครูได้ปรับบุคลิกตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดังที่จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2553) อธิบายว่า นักเรียนเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของครู และแสดงพฤติกรรมตาม และเรียนรู้ว่าสิ่งใดควรทำเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ได้รับคำชมหรือรางวัล และสิ่งใดควรหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้ถูกทำโทษ ซึ่งทั้งหมดนี้ Haynes (2014) อธิบายว่าครูต้องตระหนักว่า พฤติกรรมของนักเรียนในด้านลบที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและห้องเรียนส่งผลต่อผลการเรียนที่ตกต่ำลง นอกจากนี้การสอนของครูศิลปะยังทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมตามที่ Feldman (1996) กล่าวว่าครูศิลปะมีหน้าที่ในการส่งต่อวัฒนธรรมไปยังผู้เรียนรุ่นต่อไป โดยสอนให้ผู้เรียนเข้าใจว่าศิลปะไม่ใช่ความพึงพอใจในตัวเองเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะและสุนทรียะอย่างแท้จริง

จากที่สรุปในข้างต้นเห็นได้ว่าอรรถประโยชน์ที่ครูได้รับส่งผลไปยังนักเรียนโดยตรง เมื่อครูศิลปะสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อทำให้นักเรียนในห้องเรียนรวมเกิดความร่วมมือ ครูศิลปะมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน ให้ความรักความเอาใจใส่ต่อนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านการเรียน ศิลปะ คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความมั่นใจ มีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะ นอกจากนั้นนักเรียนได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อนทำให้บรรยากาศในห้องเรียนศิลปะที่อบอุ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน เมื่อนักเรียนได้รับความสุขจากการศิลปะภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนคนอื่นๆในห้องเรียนมากขึ้น ได้รับการยอมรับ และเพื่อนก็ได้เปิดใจ ให้กำลังใจและช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยความสามารถมากกว่าตนเอง ทำให้ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรู้สึกดีต่อตนเอง เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และที่สำคัญคือได้ร่วมกันฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Loeser (2015) ที่กล่าวว่าการเรียนแบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลทางบวกในการร่วมมือระหว่างเพศ มีการนับถือตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง และส่งผลต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับส่งผลให้เกิดความเคารพในตนเอง ตามที่ Coopersmith (1967) อธิบายถึงเรื่อง self-esteem หรือการเคารพในตนเองว่าเกิดจากการได้รับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น เมื่อนักเรียนได้รับ

ความสำเร็จ ได้รับการยอมรับ จากกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ทำจะ บรรลุผล ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือใน ห้องเรียนรวมและทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ข้อค้นพบว่าศิลปะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม และรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการสอนตามแนวคิด Social Constructivism คือ การสร้างองค์ความรู้จากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่ม แต่มีความแตกต่างจากรูปแบบการสอน ศิลปะอื่นๆ ตรงที่ว่าการนำกิจกรรมศิลปะมาช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เจตคติ และสร้างความเข้าใจ ระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านการกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ชั้น และการจัดสภาพแวดล้อม การใช้วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการสอนของครู ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดการร่วมมือกัน ในทางกลับกันการที่นักเรียนได้เรียนรู้ศิลปะผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ ก็ช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะให้สูงขึ้นด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ถือเป็นจุดแข็งของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเนื่องจากการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของศิลปะที่มีต่อการ พัฒนานักเรียนในห้องเรียนรวมระดับประถมศึกษาตอนต้น ดังที่ Habbard (1982) กล่าวว่า แม้จะ ระบุวิชาศิลปะไว้ในหลักสูตรเพราะเป็นวิชาที่จำเป็น แต่ครูและผู้ปกครองยังไม่ให้ความสำคัญ และครู มองว่าศิลปะเป็นพรสวรรค์สำหรับบางคนเท่านั้น แต่การเรียนศิลปะในโรงเรียนตอบโจทย์ 2 ด้านคือ เป็นการสนับสนุนความรู้ทางศิลปะเพื่อตัวมันเอง และเรียนศิลปะเพื่อเข้าถึงความรู้ในการนำศิลปะไป ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ดีเป้าประสงค์หลักของการสอนศิลปะในโรงเรียนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการ พัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม โดยศิลปะทำให้เกิดอิสรภาพผ่านสัญญาณ การได้ยิน สัมผัส ตมกลิ่น รูรส ซึ่งเป็นประสาทสัมผัสที่สำคัญมาก การมองเชื่อมโยงกับข้อมูลต่างๆทำ ให้เกิดองค์ความรู้ และนำไปสู่การพัฒนาบุคคล

ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าหากนักเรียนได้ทำกิจกรรมศิลปะที่ชอบหรือถนัดจะยิ่ง ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านบวก แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่ พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉะนั้น จึงไม่สามารถสอนเฉพาะกิจกรรมศิลปะที่นักเรียนถนัดหรือชื่นชอบได้ ก่อให้เกิดข้อจำกัดที่ว่าครูต้อง จัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกตามตัวชี้วัด และต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรให้มีความ ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และเหตุนี้ทำให้พบข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง คือ ความสามารถของครูสอนศิลปะในห้องเรียนรวมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะและ พฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งในโรงเรียนทั่วไปไม่สามารถเลือกได้ว่าครูศิลปะคนใดมีความพร้อมใน

ห้องเรียนรวม เพราะในบางโรงเรียนมีครูศิลปะเพียงคนเดียว ดังนั้นการตระหนักถึงบทบาทของครูในการสอนศิลปะในห้องเรียนรวมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ตามที่ UNESCO (2006) ได้อธิบายว่า ครูศิลปศึกษาไม่ใช่แค่สอนปฏิบัติ แต่ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูและมีวิธีการเจรจาต่อรองกับนักเรียน เข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีความสามารถในวิชาชีพครู นอกจากนี้ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนในห้องเรียนรวม อย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลายาว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนอกจากจะต้องเริ่มจากวัยเด็กซึ่งเป็นวัยรากฐานของชีวิตแล้ว ยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ต่อเนื่องในระยะยาวด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnsen (2009) ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือควรวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยคงไว้ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มในระยะยาว เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างแท้จริง

ท้ายที่สุดแนวคิดการใช้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม เกี่ยวข้องกับปรัชญาทางศิลปศึกษาในด้านมิติทางสังคมและมิติทางจิตวิทยาโดยตรง ตามที่ Feldman (1996) ได้นำเสนอไว้ ซึ่งในมิติด้านสังคมการแสดงออกทางศิลปะสะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมของครอบครัว พื้นฐานการดำรงชีวิตในสังคม การเรียนศิลปะทำให้นักเรียนรู้สึกเท่าเทียมกับคนอื่น และสามารถแสดงออกทางศิลปะภายใต้คุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถใช้ศิลปะในการสื่อสารสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และสังคมภายนอก ส่วนในมิติด้านจิตวิทยานั้นเกี่ยวข้องอย่างยิ่งต่อการเรียนศิลปะ โดยการแสดงออกซึ่งสุนทรียะผ่านงานศิลปะสามารถวิเคราะห์สภาวะจิตใจความรู้สึกของนักเรียนได้ ครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้ทางศิลปะ วิเคราะห์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ศิลปะจากภายในจิตใจด้วยการกระตุ้น การสร้างแรงจูงใจ การเลียนแบบ ศิลปะจึงจำเป็นต้องการความรู้ความเข้าใจด้านจิตวิทยาและการบวนการทางสังคมเพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือได้อย่างเหมาะสม และเป็นการนำศิลปศึกษามาใช้เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ในขั้นที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม โดยประเมินนักเรียนทั้งด้านความรู้และทักษะทางศิลปะ ซึ่งครูสามารถออกแบบเครื่องมือในการประเมินนักเรียนได้เองหรือวิเคราะห์จากผลการเรียนศิลปะที่ผ่านมา และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ความสามารถของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มให้นักเรียนคณะพิเศษ ความสามารถ และให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ากลุ่มตามความเหมาะสม นอกจากนี้ควรวัดเจตคติของนักเรียนในห้องเรียนรวมที่มีต่อนักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษ ด้วยการสร้างแบบวัดเจตคติหรือการสัมภาษณ์ สังเกตนักเรียน เพื่อให้ครูเข้าใจนักเรียนยิ่งขึ้น

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ชั้นควรดำเนินการตั้งแต่ต้นจนจบภายในหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน สร้างกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกัน ซึ่งใน 1 หน่วยการเรียนรู้จะใช้เวลา 3-4 คาบ เรียนขึ้นอยู่กับความยากง่ายของกิจกรรม และมีการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ภาคการศึกษาละ 1-2 หน่วยการเรียนรู้ หรือจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ มีข้อจำกัดคือ สามารถไปใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมเท่านั้น ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้คือ นักเรียนที่ผ่านการคัดกรองมาแล้วว่าสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีระดับสติปัญญาสูงกว่า 70 สามารถสื่อสารได้ เรียนรู้ได้ และสามารถเข้ากลุ่มเรียนรู้แบบร่วมมือได้ ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องในระดับรุนแรง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ หรือมีระดับสติปัญญาต่ำกว่า 70 เนื่องจากไม่สามารถสื่อสาร เรียนรู้ในหลักสูตรปกติได้ จะต้องเรียนในหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

4. มีการร่วมมือกับครูในวิชาอื่น ทั้งในกลุ่มสาระศิลปะ และนอกกลุ่มสาระ เพื่อบูรณาการ การสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

5. ครูต้องศึกษาข้อมูลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมก่อนการจัดการ เรียนรู้ จากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แม้ว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมได้ ผ่านการคัดกรองมาแล้วว่ามีระดับสติปัญญาที่สามารถเรียนรวมกับเด็กปกติได้ แต่ครูศิลปะจำเป็นต้อง วัดระดับความสามารถทางศิลปะ เพื่อหาจุดร่วมของนักเรียนในห้องเรียนที่มีคล้ายกัน เช่น ถนัดงาน ปั้น มากกว่าวาดภาพ และศึกษาลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนเพื่อวาง แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้เหมาะสม

6. ครูศิลปะสามารถสอนเสริมนอกเวลาเรียน เพื่อพัฒนาทักษะทางศิลปะของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเรียนรวม เพื่อให้ให้นักเรียนมีความมั่นใจและมีความกล้าแสดงออกเมื่อต้องเข้ากลุ่ม และทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อนที่เป็นนักเรียนปกติ

7. มีการร่วมมือกับครูในวิชาอื่น ทั้งในกลุ่มสาระศิลปะ และนอกกลุ่มสาระ เพื่อบูรณาการ การสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านกิจกรรมศิลปะหรือรายวิชาศิลปะสำหรับนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป จนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาความสามารถทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเหมาะสมกับช่วงวัยและมีความต่อเนื่อง
2. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระหว่างนักเรียนในห้องเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในห้องเรียนคู่ขนาน โดยสร้างเป็นรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน คือให้ครูที่สอนในห้องเรียนปกติและครูการศึกษาพิเศษที่สอนในห้องเรียนคู่ขนาน นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พร้อมด้วยผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูศิลปะในสถาบันอุดมศึกษา หรือสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะให้สามารถจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียนในห้องเรียนรวมได้ในทุกระดับชั้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: ชุมชนุมนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *คณะกรรมการคัดเลือกจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- ชนบพร วัฒนสุขชัย. (2556). ความเคลื่อนไหวศิลปศึกษาโลก. *วารสารครุศาสตร์*, 41(1), 286-289.
- คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). *การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี เต็มจิ. (2551). *การศึกษาการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
โดยใช้เรื่องราวทางสังคม*. (มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ), บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2553). *จิตวิทยาลังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ โยคิน. (2553). *การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)*. แหล่งที่มา: 25
พฤษภาคม 2558
http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=27560&bcat_id=16
- ชนิดา ปันณะสถุณ. (2554). *แนวทางการจัดห้องเรียนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา*. (ปริญญา
มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2544). *การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- ทีศนา แคมมณี. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธา
การพิมพ์.
- ทีศนา แคมมณี, เนิมชัย พันธุ์เลิศ, และ ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้
รูปแบบชิปปา (Cippa model)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทีศนา แคมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทวี ประสาท. (2546). *ศิลปะ: รากฐานแห่งการศึกษา แปลโดยอนิตรา พวงสุวรรณ-โมเซอร์*.
กรุงเทพฯ: โครงการสรรพสาส์น สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- ธเนศ เจริญทรัพย์. (2557). *การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพ*. แหล่งที่มา : 23 มีนาคม 2558
<http://www.stou.ac.th/study/sumrit/6-57%28500%29/page6-5-57%28500%29.html>

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). รูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง : การพัฒนารูปแบบการจัดการ
การศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม : สรุปรายงานการวิจัย.
แหล่งที่มา: กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สกศ., :
- นิตยา เจริญนิเวศกุล. (2544). การเรียนแบบร่วมมือ ประเภทการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม:
แนวคิดสู่การเขียนแผนการสอน. ใน พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (Ed.), การเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและ เทคนิคการสอน 1 (pp. 142-160). กรุงเทพฯ: เดอะ
มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- นิติธร ปิลวาสน์. (2556). การเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Inclusive education for
children With special needs). แหล่งที่มา: 20 มีนาคม 2558
<http://taamkru.com/th/>
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2549). ลักษณะประจำตัวครูศิลปะ แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลี อุปภัย. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991)
- บุบผา เรืองรอง. (2555). พัฒนาการด้านสังคมวัยอนุบาล (Kindergarten Children Social
Development). แหล่งที่มา: <http://taamkru.com/th/>
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2544). การศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.).
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
เพทายการพิมพ์.
- เบญจา ชลธาร์นนท์ และ ศิริวิมล ใจงาม. (2544). เทคนิคการสอนในชั้นเรียน เอกสารประกอบการ
สอน รายวิชาการศึกษาแบบเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภา
สถาบันราชภัฏ.
- ปณณพัฒน์ จันทร์สว่าง. (2556). เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs).
แหล่งที่มา: 17 พฤษภาคม 2558 <http://taamkru.com/th/>เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2547). ศิลปศึกษา: จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์: รวมบทความทาง
ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2556). ศิลปะคืออะไร: ศิลปะคืออารมณ์ ใน เอกสารประกอบการสอนชุดที่
8 สุนทรียศาสตร์ในศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ:
จำไทยเพรส.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ Learning Disabilities. กรุงเทพฯ: จำไทย
เพรส.

- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). *การเรียนรู้รวม*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น. ที.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพยาว์ ยินดีสุข. (2556). *ทักษะ 5C*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพยาว์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรดา อุ๋นไพร. (2554). ความจำในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 56(3), 229-242.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2531). *มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2558). *ปฏิรูปการเรียนรู้: ปฏิรูปการศึกษากลับทางจากล่างขึ้นบน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2555). *การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2543). *การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลปะวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รดา ธรรมพูนพิสัย และ คณະ. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส*. Paper presented at the *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4*. 10 พฤษภาคม 2556 มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
- เลิศศิริร์ บวรกิตติ. (2553). *ศิลปกรรมบำบัดสังเขป*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพเวชสาร.
- วารีย์ ธีระจิตร. (2541). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารีย์ ธีระจิตร. (2545). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัตน์ พิชญไพบุลย์. (2536). ศิลปะ เป็นมูลฐานสำคัญ. *วารสารครุศาสตร์*, 22(1), 1-12.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). *ทัศนศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: อีแอนด์ไอเคิว.
- วุฒิกานต์ สว่างสุข. (2554). *การจัดการจัดกิจกรรมศิลปะในห้องเรียนคู่ขนานสำหรับเด็กออทิสติก ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศราวดี จินตนาสุนทรศิริ. (2554). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและทฤษฎีการ*

สร้างความรู้สำหรับนักศึกษาการศึกษาจากระบบ ในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรียา นิยมธรรม. (2544). ศิลปะกับเยาวชน. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.

ศรียา นิยมธรรม. (2550). ทักษะศิลป์เพื่อการศึกษาศิลปะ. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2550). จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2556). จิตวิทยาเด็กและผู้ใหญ่ที่มีลักษณะพิเศษ. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

สร้อยสน สกลรักษ์, ชาริณี ตรวีรปัญญา และ พรพิมล ศุขวาที. (2552). การเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (*Cooperative learning and Collaborative learning*).

รูปแบบการสอนและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เอกสารคำสอนรายวิชา 2716302 การออกแบบและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอกสารอัดสำเนา.

สันติ คุณประเสริฐ. (2547). การเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแนวคิด Postmodernism ศิลปะศึกษาจากทฤษฎีการสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สารินี เกษมสันต์ ณ อยุธยา. (2548). การศึกษาที่คณะของครูศิลปะและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในวิชาศิลปะศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). ระบบสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์. แหล่งที่มา: เข้าถึงเมื่อ 24 สิงหาคม 2559
http://106.0.176.62/specialbasic/report_guest.php

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุภาพร ชินชัย. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่(วท.ด), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

อุษารัตน์ ตังควิเวชกุล. (2550). การศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกมการศึกษา. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, F.E. (1994). *Art-centered education and therapy for children with disabilities*. Springfield, IL: Charles C Thomas.
- Avramidis, E., & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European Journal of Special Needs Education*, 17(2), 129-147.
- Bandura, A. (1969). Social-learning theory of identificatory processes *Handbook of socialization theory and research* (pp. 213-262). Chicago: Rand McNally.
- Baroody, A.J. (1993). *Problem Solving Reasoning and Communication k-3. Helping Children Think Mathematically*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Bobick, B. (2008). *A study of Cooperative Art Education in Elementary Art Classrooms*. (Doctoral dissertation), University of Georgia. Retrieved from https://getd.libs.uga.edu/.../bobick_bryna_200805_edd.pdf
- Bruffee, K. A. (1999). *Collaborative learning: Higher education, interdependence, and authority of knowledge*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Buscaglia, L. F., & Williams, E. H. (1979). *Human advocacy and P. L.* Thorofare, NJ: Slack.
- Cherry, Kendra. (2016). *What Is Operant Conditioning and How Does It Work? How Reinforcement and Punishment Modify Behavior*. Retrieved June 9, 2016 <https://www.verywell.com/operant-conditioning-a2-2794863>
- Colarusso, R., & O'Rourke, C. (2004). *Special Education for all Teachers*. Dubuque, IA: Kendall/Hunt Publishing Company.
- Corcoran, K., & Sim, C.R. (2009). Pedagogical reasoning, creativity and cooperative learning in the visual art classroom. *International Journal of Education through Art*, 5(1), 51-61.
- Davidson, N. (1994). Cooperative and collaborative learning: An integration perspective. In J.S. Thousand. (Ed.), *Creativity and collaborative learning: A*

- practical guide to empowering students and teachers* (pp. 13-30). Maryland: Paul H. Brookes.
- Dewey, J. (1997). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. New York: The Free Press.
- Dikici, A., & Yavuzer, Y. (2006). The Effects of Cooperative Learning on the Abilities of Pre-Service Art Teacher Candidates to Lesson Planning in Turkey *Australian Journal of Teacher Education*, 31(2).
- Doolittle, P.E. (1995). *Understanding Cooperative Learning Through Vygotsky's Zone of Proximal Development*. Paper presented at the Lilly National Conference on Excellence in College Teaching, Columbia.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED384575.pdf>
- Efland, A.D. (2002). *Art and Cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. New York: Teachers College Press.
- Eisner, E.W. (2002). *The arts and the creation of mind*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Elias, M. (2010). *A view on emotional intelligence and family*. Retrieved October 2016 <http://www.edutopia.org/maurice-elias-emotional-intelligence-and-family>.
- Felder, R.M., & Brent, R. (2007). Cooperative Learning. In P.A. Mabrouk (Ed.), *Active Learning: Models from the Analytical Sciences* (Vol. ACS Symposium Series 970, pp. 34–53). Washington, DC: American Chemical Society.
- Feldman, E.B. (1996). *Philosophy of art education*. N.J.: Prentice-Hall.
- Forlin, Chris (2010). *Teacher education for inclusion : changing paradigms and innovative approaches*. London: Routledge.
- Gardner, H. (1994). *The arts and human development*. New York: Basicbook.
- Garvis, S. (2009). *Improving the teaching of arts: Pre-service teacher self-efficacy towards arts education*. Retrieved June 1, 2014
files.eric.ed.gov/fulltext/ED511176.pdf
- Gerlach, J. (1994). Is this collaboration? In K. Bosworth & S. J. Hamilton (Eds.), *Collaborative learning: Underlying processes and effective techniques, new directions for teaching and learning* (pp. 15-23). San Francisco: Jossey-Bass.

- Goldberg, M. (2006). *Integrating the arts: An approach to teaching and learning in multicultural and multilingual settings*. New York: Pearson Education.
- Guay, D.M.P. (1993). Normalization in art with extra challenged students: A problem solving framework. *Art Education*, 46(1), 58-63.
- Habbard, Guy. (1982). *Art for Elementary Classrooms*. N.J.: Prentice-Hall.
- Haynes, N.M. (2014). *Behavior Management traditional and expanded approaches*. Maryland: University Press of America.
- Hough, J. B., & Duncan, J.K. (1970). *Teaching description and analysis*. Retrieved May 15, 2015, from Addison-wesley, Reading, Mass.
<http://www.copyright.gov/legislation/pl108-446.pdf>
- Huitt, W. (2007). *Maslow's hierarchy of needs*. Retrieved October 8, 2016 from Educational Psychology Interactive
<http://www.edpsycinteractive.org/topics/regsys/maslow.html>
- Johnsen, Scott. (2009). *Improving Achievement and Attitude Through Cooperative Learning in Math Class*. (MAT), University of Nebraska-Lincoln, Curtis, NE.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2008). Social Interdependence Theory and Cooperative Learning: The Teacher's Role. In Gillies R.M., Ashman A.F., & Terwel J. (Eds.), *The Teacher's Role in Implementing Cooperative Learning in the Classroom*. New York: Springer.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. . (1998). *Active Learning: Cooperation in the College Classroom*. Edina, MN: Interaction Book.
- Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1989). *Cooperation and competition: theory and research*. Edina, MN: Interaction Book Company. Reprinted with permission.
- Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1994). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Individual Learning* Massachusetts: A paramount Communication Company.
- Johnson, David W., & Johnson, Roger T. (1987). *Learning together and alone : cooperative, competitive, and individualistic learning* (2nd ed ed.). London: Prentice-Hall International.

- Johnson, David W., & Johnson, Roger T. (1994). *Learning together and alone : cooperative, competitive, and individualistic learning* (4th ed ed.). Boston ; London: Allyn and Bacon.
- Kagan, S. (1994). *Cooperative learning*. San Clemente: Resources for Teachers.
- Kaur, J., & Arora, B. (2014). Inclusive Education - An Integrated Approach. *International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 2(2), 59-64.
- Kear, M., & Callaway, G. (2000). *Improving teaching and learning in the arts*. New York: Falmer Press.
- Kellogg, R. (1967). *Child Art Collection*. Washington, DC: Microcard Editions.
- Kincheloe, J.L., & McLaren, P. (2000). Rethinking critical theory and qualitative research. In N.K. Denzin & Y.S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2 ed., pp. 279-313). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Lane, A. (1995). *Values of art: Picture, Poetry and Music*. England: The penguin press
- Libby, Wendy. M.L. (2000). *Using art to make art : creative activities using masterpieces*. U.S.A.: Delmar.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1982). *Creative and mental growth*. New York: Macmillan.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth* (8 ed.). New York: Macmillan, Inc
- Lyman, L., Foyle, H. C., & Azwell, T. S. (1993). *Cooperative learning in the elementary classroom*. Washington, DC: National Education Association.
- Manjack, S.K. (2011). *Relations Between Secondary Art Teachers' Personal Education Theories And Attitudes About Inclusion*. (Doctoral dissertation), Illinois, Chicago.
- Maslow, A.H. (1987). *Motivation and Personality*. New York: Harper and row.
- Menzies, H., Falvey, M.A. , & (with Farran, R.W.). (2008). Inclusion of students with disabilities in general education. In T.C. Jimenez & V.L. Graf (Eds.), *Education for all: Critical issues in the education of children and youth with disabilities* (pp. 71-100). San Francisco: Jossey-Bass.
- Mitchell, D. (2008). *What really works in special and inclusive education: using evidence-based teaching strategies*. . Abingdon, Oxon: Routledge.

- National Art Education Association. (2009). *Professional Standards for Visual Arts Educators*. Retrieved July 1, 2014
www.arteducators.org/research/NAEA_Art_Ed_Stds.pdf
- National Art Education Association. (2014). *Why Art Education?* Retrieved November 18, 2014 <http://www.arteducators.org/advocacy/why-art-education>
- National Council for Curriculum and Assessment. (1999). *Primary school Curriculum Visual Art, Art Education Teacher Guideline*. Ireland: The stationery office.
- NICHCY. (2012). *Categories of Disability Under IDEA*. Retrieved October 20, 2016 http://www.parentcenterhub.org/wp-content/uploads/repo_items/gr3.pdf
- Preble, D., & Preble, S. (1994). *Art Forms* (5th ed.). New York: Harper Collins College Publishing.
- Reavis, L. J. (2009). *Art Teacher Preparation for Teaching in an Inclusive Classroom: A Content Analysis of Pre-Service Programs and a Proposed Curriculum*. (Master of Art Education), Georgia State University.
- Salend, J. S. (2008). *Creating inclusive classrooms: effective and reflective practices*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Sencibaugh, J.M., & A.M., Sencibaugh. (2016). An Analysis of Cooperative Learning Approach for Students with Learning Disability. *Education*, 136(3), 356-364.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. New York: Simon & Schuster.
- Slavin, R.E. (1990). *Cooperative Learning*. New York: Longman, Inc.
- UNESCO. (2006). Road Map for Arts Education *In The World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century* Lisbon, 6-9 March 2006.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์วีรัตน์ คุ้มคำ การศึกษา	ครูศิลปะ โรงเรียนวัดสี่สุก
2. อาจารย์.ดร.พัชรินทร์ เสรี	รองผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา
ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.ชนิศา ตันติเฉลิม	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม

1. อาจารย์ชรินทร์ทิพย์ ภัทรศุภา	ครูศิลปะ แผนกประถมศึกษา
โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
2. อาจารย์ประติมา ฉันทบูรณ์ตระกูล	ครูศิลปะ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
(ปฐมวัยและประถมศึกษา)
3. อาจารย์กรกฎ แพทย์หลักฟ้า	ผู้อำนวยการสถาบัน Child arts imageอาจารย์
พิเศษ สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ดุสิตา ทินมาลา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ฉัตรสุรางค์ แก้วเป็นทอง	ครูศิลปะ โรงเรียนราชวินิต
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ตรีทิเพนทร์	หัวหน้าโครงการฯ Head of Special Education
for Learning Ability Development Program
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. อาจารย์ภัททิรา กำเนิดสุข	ครูหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

รายนามผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์

ครูศิลปะที่มีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินกร บัวพูล อาจารย์ศิลปะ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
2. อาจารย์ชรินทร์ทิพย์ ภัทรศุภา ครูศิลปะ แผนกประถมศึกษา โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
3. อาจารย์ประติมา ฉันทบูรณ์ตระกูล ครูศิลปะ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา)
4. อาจารย์ฉัตรสุรางค์ แก้วเป็นทอง ครูศิลปะ โรงเรียนราชวินิต
5. อาจารย์กฤษ จันทร์ทับ ครูศิลปะ โรงเรียนการเคหะท่าทราย

ผู้เชี่ยวชาญที่ด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1. อาจารย์ศุภลักษณ์ มีปาน ศึกษานิเทศก์ กลุ่มสาระศิลปะ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก
ผู้เชี่ยวชาญการศึกษาแนววอลดอร์ฟ
และการศึกษาพิเศษ
3. อาจารย์สมจิตร ไกรศรี หัวหน้างานศิลปกรรมบำบัด
สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต

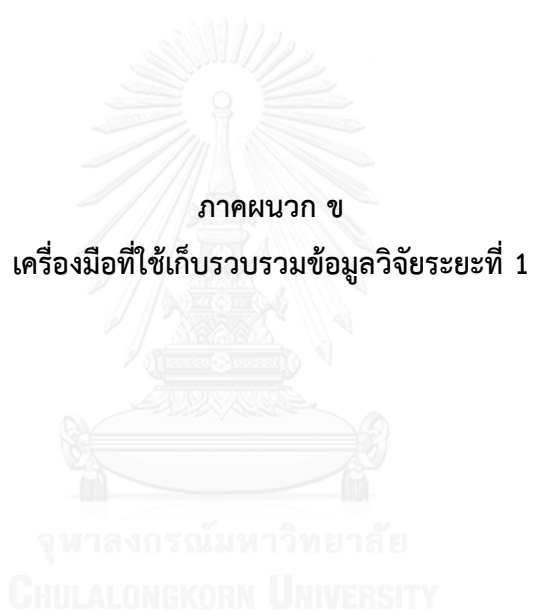
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม

1. อาจารย์ดุสิตา ทินมาลา อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.สมพร หวานเสีจ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์จุฑามาศ หันยอ ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ (โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรวม)

ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม

1. อาจารย์นัยนา ผดุงสงฆ์	ครูการศึกษาพิเศษ
โรงเรียนราชวินิตประถม บางแค
2. อาจารย์อารม คล้ายคลุม	ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนดาราคาม
3. อาจารย์ดวงใจ มุสิกะปาน	ครูการศึกษาพิเศษ
โรงเรียนการเคหะท่าทราย
4. อาจารย์สุมาลี เรืองแก้ว	ครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนพญาไท

1. ตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ครูศิลปะที่มีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนรวม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....ถึง.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

1. ชื่อ - นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
2. ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....
3. วุฒิการศึกษา.....
.....
4. ความเชี่ยวชาญ.....
.....
5. ประสบการณ์การทำงาน (สอนระดับชั้นใด/จำนวนห้องเรียนที่สอน).....
.....
.....

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษา

ตอนต้น

1. ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม อย่างไร
2. ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในห้องเรียนรวม
3. ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม มีปัญหาอุปสรรคด้านใดบ้าง และมีวิธีแก้ปัญหายังไง
4. ท่านมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นอย่างไร ในด้านต่างๆต่อไปนี้
 - 4.1 ชั้นเตรียมความพร้อม (เช่น การออกแบบการเรียนรู้ วางแผนการสอน กำหนดกิจกรรม ทำข้อตกลงร่วมกัน เลือกใช้เทคนิคการสอน เป็นต้น)
 - 4.2 ชั้นสอน (เช่น การแบ่งกลุ่ม การอธิบายเนื้อหา กิจกรรม การประเมิน เป็นต้น)
 - 4.3 ชั้นปฏิบัติกิจกรรม (เช่น กำหนดบทบาทหน้ารับผิดชอบของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม)
 - 4.4 ชั้นตรวจสอบการทำงานกลุ่ม (เช่น สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม/ประเมินการทำงานของกลุ่ม)

- 4.5 ชั้นสรุปกิจกรรม (เช่น นักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรม ครูสรุปกิจกรรม ครูและนักเรียนร่วมสรุปกิจกรรม เป็นต้น)
- 4.6 ชั้นประเมินผล (เช่น ครูประเมิน นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน เป็นต้น)
- 4.7 การเตรียมสื่อ และวัสดุอุปกรณ์
- 4.8 การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (เช่น ป้ายนิเทศ แหล่งการเรียนรู้)
- 4.9 การกำหนดบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม
- 4.10 การกำหนดบทบาทของของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

1. โปรดอธิบายเกี่ยวกับ “การเรียนรู้แบบร่วมมือ” ระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ตามความเข้าใจของท่าน
2. ท่านได้มีการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือไม่ (หรือเคยจัดการสอนแบบร่วมมือในวิชาศิลปะมาก่อน)
3. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้เรียนปกติ ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ควรมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้อย่างไร ในแต่ละขั้นตอน

- 3.1 ชั้นเตรียมความพร้อม (เช่น การออกแบบการเรียนรู้ วางแผนการสอน กำหนดกิจกรรมทำข้อตกลงร่วมกัน เลือกใช้เทคนิคการสอน เป็นต้น)
- 3.2 ชั้นสอน (เช่น การกำหนดกลุ่ม การอธิบายเนื้อหา กิจกรรม การประเมิน เป็นต้น)
- 3.3 ชั้นปฏิบัติกิจกรรม (เช่น กำหนดบทบาทหน้ารับผิดชอบของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม)
- 3.4 ชั้นตรวจสอบการทำงานกลุ่ม (เช่น สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม/ประเมินการทำงานของกลุ่ม)
- 3.5 ชั้นสรุปกิจกรรม (เช่น นักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรม ครูสรุปกิจกรรม ครูและนักเรียนร่วมสรุปกิจกรรม เป็นต้น)
- 3.6 ชั้นประเมินผล (เช่น ครูประเมิน นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน เป็นต้น)
- 3.7 การเตรียมสื่อ และวัสดุอุปกรณ์
- 3.8 การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (เช่น ป้ายนิเทศ แหล่งการเรียนรู้)

3.9 การกำหนดบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม

3.10 การกำหนดบทบาทของของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวม

4 ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ในแต่ละทักษะ ดังนี้

4.1 ทักษะในการวางแผนเป้าหมาย ทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง

4.2 ทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

4.3 ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน

4.4 ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม

4.5 ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทในห้องเรียนรวมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้อย่างไรจึงจะเหมาะสม (ระยะเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน/ จำนวนครั้งที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียน/ความต่อเนื่องของการจัดการเรียนรู้) พาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ท่านคิดว่าครูที่สอนศิลปะเพื่อส่งเสริมให้ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวม ควรมีลักษณะอย่างไร

4. ข้อคิดเห็นอื่นๆ

2. แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ครูผู้สอน โรงเรียน.....

รายวิชา.....ระดับชั้น.....วันที่.....เวลา.....

จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น.....คน หญิง.....คน ชาย.....คน จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม.....คน

ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม

.....

เกณฑ์การพิจารณา	สภาพปรากฏ		ข้อค้นพบ / ข้อสังเกต	ตัวชี้วัด
	มี	ไม่มี		
1.ขั้นการเตรียมความพร้อม (บทบาทของครู)				
1.1 มีแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการสอน ตลอดทั้งภาคเรียน				การเตรียม แผนการจัดการ เรียนรู้ศิลปะเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ แบบร่วมมือที่ สอดคล้องกับ สภาพบริบทของ ผู้เรียน
1.2 แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบความ ครบถ้วนสมบูรณ์				
1.3 แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นพัฒนาทักษะ การเรียนรู้แบบร่วมมือ				
1.4 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ของการเรียนทั้งด้านความรู้และทักษะ กระบวนการต่างๆ				
1.5 มีการกำหนดขนาดของกลุ่ม โดยจำนวน สมาชิกของกลุ่ม ตามความเหมาะสมของ ลักษณะกิจกรรม				การจัดกลุ่มผู้เรียน โดยขนาดของกลุ่ม เหมาะสมกับ กิจกรรม สมาชิก ในกลุ่มคละเทศ และความสามารถ
1.6 มีการกำหนดองค์ประกอบด้านสมาชิกของ กลุ่ม โดยคละเทศ ความสามารถ ความถนัด ให้ แต่ละกลุ่มมีลักษณะองค์ประกอบด้านสมาชิก ใกล้เคียงกัน				
1.7 มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคน ในกลุ่ม ได้แก่การแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม การ มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ภาระงาน ให้สมาชิกในกลุ่ม				การทำข้อตกลง ร่วมกันระหว่างครู และนักเรียนพร้อม กำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา	สภาพปรากฏ		ข้อค้นพบ / ข้อสังเกต	ตัวชี้วัด
	มี	ไม่มี		
2. ชั้นการสอน (บทบาทของครู)				
2.1 อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ งานที่มอบหมาย และเกณฑ์การประเมินผลงาน				มีการเตรียมกลุ่มผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันให้เข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม
2.2 อธิบายวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน				
2.3 อธิบายความสำคัญและหลักวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ				
2.4 อธิบายความสำคัญและวิธีการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับมอบหมาย				
2.5 มีการชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง				
3. ชั้นการทำกิจกรรม (บทบาทของนักเรียน) *สังเกตในภาพรวม				
3.1 มีการวางแผนเป้าหมาย ทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง				ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านการฟังหาเหตุผลกัน
3.2 มีการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชย ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน				ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านปริกษาหารืออย่างใกล้ชิด
3.3 การทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน				ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน
3.4 มีการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม				ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อย
3.5 มีการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน				ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม

เกณฑ์การพิจารณา	สภาพ ปรากฏ		ข้อค้นพบ / ข้อสังเกต	ตัวชี้วัด
	มี	ไม่มี		
4. ขั้นการตรวจสอบการทำงานกลุ่ม (บทบาทของครู)				
4.1 มีการดูแลสมาชิกกลุ่มให้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด				การควบคุมกำกับดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนระหว่างการทำงาน
4.2 มีการสังเกตการณ์ความก้าวหน้าในการทำงานร่วมกันของกลุ่ม				
4.3 มีการเข้าไปช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษาให้แก่แต่ละกลุ่มตามความเหมาะสม				
4.4 มีการยกย่องชมเชยเมื่อผู้เรียนทำงานสำเร็จ				
5. ขั้นการสรุปกิจกรรม				
5.1 ครูจัดเวลาให้นักเรียนวิเคราะห์การทำงานของตนเอง และของกลุ่ม				การวิเคราะห์และสรุปกระบวนการทำงานจากประเด็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5.2 ครูจัดเวลาให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง และสมาชิกกลุ่ม (เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ)				
5.3 ครูให้นักเรียนวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ ข้อดีและบกพร่องของกลุ่มจากการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะปรับปรุงการทำงานร่วมกัน				
5.4 ครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อสรุปองค์ความรู้และกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้และกิจกรรมอย่างแท้จริง				
6. ขั้นการประเมินผล				
6.1 มีการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการทำแบบทดสอบความรู้				มีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน
6.2 มีการประเมินผลงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน				
6.3 มีการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน โดยครู เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียน				
6.4 มีการประเมินการทำกิจกรรมร่วมกันโดยสมาชิกในกลุ่ม (เพื่อนประเมินเพื่อน)				
6.5 มีการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน โดยบอกถึงสิ่งที่นักเรียนควรแก้ไขปรับปรุง				
6.6 การประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง				

ภาคผนวก ค
ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จากการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดของJohnson & Johnson, 1998; Johnson and Johnson,1994; Doolittle,1995; Felder and Brent ,2007; ทิศนา แคมมณี,2545; สร้อยสน สกลรักษ์, ชาริณี ตรีวิริยัญญ และพรพิมล ศุขะวาที,2552 พบว่ามีทักษะ 5 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้
.1การพึ่งพาเกื้อกูลกัน	1 ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง	1. นักเรียนได้ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน 2. นักเรียนนั่งทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา
.2การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด	2 ทักษะในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน	1. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน 2. นักเรียนแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อนในกลุ่ม
.3ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน	3 ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน	1.นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ 2. นักเรียนกระตือรือร้นช่วยทำงานกลุ่มให้เสร็จ
.4การใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อย	4 ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม	1. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน 2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ
.5การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม	5 ทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน	1. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำงานกลุ่ม 2. นักเรียนสามารถบอกข้อดีข้อเสียในการทำงานกลุ่มและยอมรับการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

2. ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้น
ประถมศึกษาตอนต้น และแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับชั้น
ประถมศึกษาตอนต้น

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอน ในห้องเรียนรวม ระดับชั้น ประถมศึกษา ตอนต้น	2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการ จัดกิจกรรมศิลปะ สำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ	3. ผู้เชี่ยวชาญด้าน การจัดการเรียนรวม	4. ครูการศึกษา พิเศษในโรงเรียน เรียนรวม	
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม	<ul style="list-style-type: none"> - การให้สิทธิความเสมอภาคระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ร่วมกันในสังคม - ปรับกระบวนการการเรียนรู้ และรูปแบบการประเมินที่เอื้อต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ - เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) บกพร่องทางสติปัญญา สมาธิสั้น ออทิสติก ดาวน์ซินโดรม บกพร่องทางการได้ยิน และพิการทางร่างกาย 	<ul style="list-style-type: none"> - การนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนในห้องเรียนปกติ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน - ออกแบบวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความหลากหลาย - เตรียมพร้อมเด็กพิเศษก่อนเข้าเรียนรวม - รับเด็กได้ทุกประเภทที่มีระดับสติปัญญา 70 ขึ้นไป รวมถึง ออทิสติก สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า 	<ul style="list-style-type: none"> - การรับเด็กที่มีความหลากหลายเข้ามาเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ -มีการคัดกรองด้วยระบบ RIT (Response to Intervention) - สอนเสริมเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในห้องเรียนรวมได้ - เด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ บกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางด้านร่างกาย 	<ul style="list-style-type: none"> - การเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษพัฒนาการเรียนรู้และทักษะทางสังคม ร่วมกับเด็กปกติ - สร้างเจตคติที่ดีระหว่างเด็กพิเศษและเด็กปกติ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ - เตรียมความพร้อมเด็กพิเศษก่อนเข้าเรียนทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรม - เด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) สมาธิสั้น บกพร่องทางสติปัญญา ออทิสติก ดาวน์ซินโดรม บกพร่องทางการได้ยิน และการมองเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการเรียนรวมคือการให้สิทธิและโอกาสแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทให้ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา และโอกาสทางสังคมในการเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ที่มีระบบคัดกรองนักเรียนเพื่อเข้าสู่ห้องเรียนรวม มีการปรับพื้นฐานเตรียมความพร้อม มีการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียนที่มีความหลากหลาย

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1. ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4. ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรวม	<p>- ครูไม่มีความรู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>- เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีปัญหาด้านอารมณ์และสมาธิ</p>	<p>- ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p>	<p>- ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียนและนักเรียน ไม่เข้าใจและไม่เปิดรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเรียนรวมในโรงเรียน</p> <p>- ครูไม่ปรับแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>- เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนไม่ทันเพื่อน</p>	<p>- ผู้ปกครองเด็กปกติกลัวว่าลูกจะเลียนแบบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>- เด็กที่มีความต้องการพิเศษขาดความมั่นใจ</p> <p>- เด็กแต่ละคนมีความรู้ ความเข้าใจ มุมมองทางศิลปะแตกต่างกัน</p>	<p>ความไม่เข้าใจและทัศนคติด้านลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูไม่ปรับวิธีการสอน ไม่เตรียมความพร้อม จึงควรมีการสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนรวม</p>
1. ชั้นเตรียมความพร้อม	<p>วางแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางเตรียมผู้เรียนด้วยการแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจหรือครูจัดให้</p>	<p>ประเมินผู้เรียนเพื่อนวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยใช้แผนเดียวกัน มีการเตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คละกลุ่มนักเรียนให้หลากหลาย</p>	<p>วางแผนการเรียนรู้โดยใช้แผนเดียวกันแต่เนื้อหาเดียวกันแต่วิธีการเรียนรู้ต่างกัน มีการเตรียมระบบเพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>วางแผนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนโดยหาจุดร่วมที่นักเรียนมี จัดแผนการสอนที่เป็นรูปธรรม วางระบบเพื่อนช่วยเพื่อน</p>	<p>วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลาง ปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะกับนักเรียนที่หลากหลาย วางระบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแบ่งกลุ่ม</p>
2. ชั้นสอน	<p>สอนสอดแทรกทฤษฎีในกระบวนการปฏิบัติงาน เน้นการทำงานรายบุคคล ใช้สื่อประกอบการสอน</p>	<p>สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ให้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เน้นให้เด็กมีอิสระตามธรรมชาติ</p>	<p>สอนโดยใช้สื่อที่น่าสนใจแล้วตั้งคำถามให้เด็กช่วยกันตอบ</p>	<p>สอนเนื้อหาเดียวกันแต่รูปแบบการสอนต่างกันตามความสามารถของแต่ละคน สอนย้ำซ้ำทวน เน้นปฏิบัติ ไม่เน้นบรรยาย</p>	<p>สอนปฏิบัติให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง สอดแทรกความรู้ เน้นสร้างสุนทรีย์ทางศิลปะ มีการสาธิตการทำกิจกรรมด้วยสื่อ</p>

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
3.ขั้นตอนปฏิบัติการ	การปฏิบัติงานเน้นการช่วยเหลือกัน ทำงานเป็นทีม แต่ในความเป็นจริงยังไม่มีความร่วมมือที่ชัดเจน	ทำงานเป็นกลุ่ม เด็กได้มีส่วนร่วม ทำงานตามศักยภาพ ให้เวลาในการทำงานเต็มที่ สอดแทรกระเบียบวินัยความรับผิดชอบ การยอมรับ	นักเรียนต้องวางบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม อย่างเหมาะสม เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทำงานตามที่ตัวเองถนัด อาจให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วย	เน้นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นักเรียนใช้แบบฝึกหัดต่างกันตามความสามารถ	ปรับการทำงานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ง่ายขึ้น เน้นการทำงานแบบร่วมมือ แต่ความเป็นจริงยังไม่มี การร่วมมืออย่างเต็มที่
4.ขั้นตอนตรวจสอบการทำงานกลุ่ม	ครูเป็นหลักในการตรวจสอบการทำงานและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อชี้แนะกระบวนการที่ถูกต้อง	ครูตรวจสอบการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ การเข้าใจกระบวนการทำงาน ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม เน้นให้เด็กมีความสุขในการทำงาน	ครูใช้คำถามในการให้นักเรียน คิดวิเคราะห์ เพื่อประเมินงานกลุ่มของตัวเอง	ครูสังเกตพฤติกรรมและปรับพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ มีการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น	ครูตรวจสอบการทำงานกลุ่มด้วยการสังเกตพฤติกรรมและตั้งคำถาม เพื่อส่งเสริมการทำงานและปรับพฤติกรรมให้นักเรียน
5.ขั้นสรุปกิจกรรม	การสรุปกิจกรรมเพื่อให้ข้อเสนอแนะ วิจารณ์ผลงาน แต่ในความเป็นจริงไม่สามารถสรุปกิจกรรมได้ทุกครั้ง	พยายามให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้พูดสรุปผลการทำงาน เพื่อบันทึกข้อมูลและแจ้งผู้ปกครอง	ใช้สื่อการสอนในการนำเสนอสรุปกิจกรรม โดยครูตั้งคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้พูดแสดงความคิดเห็น	ครูเป็นหลักในการสรุปกิจกรรม เน้นให้กำลังใจ ชื่นชม โดยใช้คำถามนำแล้วให้เด็กออกมาพูดสรุป	ครูสรุปกิจกรรมและตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์งานด้วยคำพูดเชิงบวก แต่ไม่สามารถทำได้จริงทุกคาบเรียน

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
6. ชั้นประเมินผล	ประเมินทักษะ80% ทฤษฎี 20% ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทั้งก่อน ระหว่างและ หลังเรียน ประเมินโดย ครู นักเรียนและผู้ปกครอง	ประเมินทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ แต่เด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้จะวัดเจตคติแทนการสอบทฤษฎี ประเมินโดยครูเป็นหลัก	ประเมินผลให้สอดคล้องกับวิธีการสอน แยกแบบทดสอบระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ยังคงเนื้อหาเดียวกัน	ปรับรูปแบบข้อสอบและการให้คะแนนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน มีการวัดทักษะรายบุคคล และสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน	ประเมินผลโดยครูเป็นหลัก ทั้งทักษะปฏิบัติและด้านทฤษฎี โดยปรับรูปแบบวิธีการประเมินและปรับการให้คะแนนให้เหมาะสมกับนักเรียน
7. การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์	สื่อการสอนครูทำขึ้นเองหรือทำร่วมกับนักเรียนหรือใช้หนังสือเรียนเป็นสื่อ ส่วนวัสดุอุปกรณ์การทำงานศิลปะครูและนักเรียนช่วยกันเตรียม	ครูเป็นผู้เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ จัดให้ใช้ร่วมกัน เน้นความปลอดภัย วัสดุในการทำงานศิลปะอาจมอบหมายให้นักเรียนเตรียมมาเองบ้าง	เน้นสื่อ ภาพ เสียง และของจริง เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน	ใช้สื่อที่หาได้ง่าย รอบตัว เน้นภาพสื่อออนไลน์ สื่อของจริงที่จับต้องได้	เลือกใช้สื่อที่สร้างประสบการณ์ตรง มีการสร้างสื่อเอง อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะต้องเหมาะสมและปลอดภัยกับเด็ก

8. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	บรรยากาศเน้นกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานศิลปะ สะอาดเป็นระเบียบ เรียบร้อย จัดโต๊ะนั่งเป็นกลุ่ม แต่บางโรงเรียนไม่มีโต๊ะทำงานศิลปะ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก	จัดอุปกรณ์ในการสอนให้เป็นระเบียบ จัดโต๊ะที่นั่งทำงานได้ สะดวกสบาย มีพื้นที่ในการเล่น จัดสภาพแวดล้อมด้วยสื่อการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีบอร์ดแสดงผลงานของนักเรียนทุกคน	จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัย เน้นภาพการ์ตูน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ห้องเรียนมีความอบอุ่น มีสีสัน มีมุมของเล่น ชั้นวางวัสดุอุปกรณ์ จัดแสดงสื่อการสอนและผลงานของนักเรียนไว้ในรอบห้อง จัดโต๊ะให้หันหน้าเข้าหากัน	ห้องเรียนควรมีสีสัน อบอุ่น มีบอร์ดแสดงสื่อและผลงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นระเบียบ เรียบร้อย แต่โรงเรียนส่วนมากยังไม่มีความพร้อมในการเตรียมห้องเรียนศิลปะให้เหมาะสม
---------------------------------	--	---	--	--	--

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
9. บทบาทครู	เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ และเอาใจใส่ต่อนักเรียน	มีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีศาสตร์และศิลป์ในการสอน	เข้าใจหลักสูตร มีจรรยาบรรณ วิชาชีพ เข้าใจหลักจิตวิทยา การจัดการเรียนรวม	เข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท สามารถพลิกแพลงการสอน เน้นให้นักเรียนร่วมมือกัน	ครูต้องเข้าใจหลักสูตรเข้าใจนักเรียนที่มีความหลากหลาย มีความเอาใจใส่ต่อนักเรียนตลอดเวลา
10. บทบาทนักเรียน	รับผิดชอบหน้าที่ตนเอง และดูแลสมาชิกในกลุ่ม ทำตามกฎระเบียบของห้องเรียน	มีการช่วยเหลือดูแลกัน ในการเรียนรู้เรื่องเดียวกันแต่นักเรียนมีบทบาทต่างกัน	เข้าใจหลักการฟัง อาศัยกัน ช่วยส่งเสริมกันและกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ	รู้จักหน้าที่ของตัวเอง รับผิดชอบตนเองและเพื่อนในห้อง ครูพาเพื่อนฟังครู	รู้จักหน้าที่ของตัวเองตามที่ได้รับมอบหมาย และมีบทบาทต่อส่วนรวม

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือดูแลกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนทั้งการทำงานรายบุคคลและงานกลุ่ม มีการร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน และนักเรียนกับครู ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน	เป็นการร่วมกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ และยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนและนำกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้จริง	เป็นการสอนแบบใช้กระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้ ครูต้องมีความเข้าใจในหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ เข้าใจนักเรียน แบ่งกลุ่มตามทฤษฎี Multi level teaching หัวใจสำคัญของการร่วมมือคือความสำเร็จของกลุ่ม	เป็นการร่วมมือระหว่างนักเรียนและนักเรียนกับครู ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	การเรียนรู้แบบร่วมมือคือการให้นักเรียนแสวงหาความรู้ร่วมกันโดยกระบวนการกลุ่มที่คละความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและนักเรียนกับครู ส่งเสริมทักษะทางสังคม สร้างเจตคติด้านบวก ใช้รูปแบบการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
1.ขั้นเตรียมความพร้อม	ออกแบบแผนการเรียนรู้เน้นความร่วมมือบูรณาการ DBAE แบ่งกลุ่มให้นักเรียนโดยศิลปะ ความสามารถ แทรกเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในกลุ่ม	ตรวจสอบสภาพปัญหา เพื่อวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เตรียมห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม	เตรียมแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางโดยคำนึงถึงธรรมชาติของศิลปะและนักเรียนที่แตกต่างกัน เตรียมระบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูแบ่งกลุ่มโดยความสามารถของนักเรียนหลังจากเรียนรู้ร่วมกันแล้ว 3-5สัปดาห์	วางแผนการเรียนรู้ศิลปะโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์และเพื่อนช่วยเพื่อน แบ่งกลุ่มนักเรียนปกติโดยความสามารถแล้วจึงให้แต่ละกลุ่มอาสาจับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ากลุ่ม	เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตร เตรียมนักเรียนด้วยการแบ่งกลุ่มและทำข้อตกลง เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ เตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้พร้อม
2. ขั้นสอน	สอนปฏิบัติโดยสอดแทรกทฤษฎี ใช้รูปแบบการสอนแบบจิ๊กซอว์ ใช้เกมส์สร้างความสัมพันธ์ และให้นักเรียนออกแบบการทำงานก่อนลงมือทำ	สอนผ่านกิจกรรมนันทนาการ ให้เพื่อนสอนเพื่อน ใช้สื่อการสอนที่น่านักเรียนเข้าไปสู่โลกความงาม แสดงอารมณ์ความรู้สึก สอดแทรกระเบียบวินัย ความสะอาด	ใช้เทคนิคจิ๊กซอว์และบูรณาการ เน้นการปฏิบัติโดยให้ความรู้ด้านทฤษฎีก่อนเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียะ การสอนมีความยืดหยุ่น	ครูแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคน แล้วให้ข้อมูลในการทำงาน การสอนหลีกเลี่ยงการแข่งขัน	สอนศิลปะโดยเน้นปฏิบัติ สอดแทรกทฤษฎี ส่งเสริมให้เกิดสุนทรียะไปพร้อมกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3.ขั้นปฏิบัติการ	ทำงานรายบุคคลก่อนจึงทำงานกลุ่ม ในส่วนงานกลุ่มมีการวางแผนการทำงาน มอบหมายหน้าที่ตามที่ถนัด โดยครูดูแลใกล้ชิด	ให้อิสระนักเรียนในการสร้างสรรค์ผลงานภายใต้การทำงานร่วมกันในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มแบ่ง งานกันเอง เน้นความสนุกสนาน	ให้อิสระในการทำงาน สมาชิกกลุ่มช่วยกันทำงานตามหน้าที่ ครูสาธิตวิธีการทำงานระหว่างทำกิจกรรม โดยใช้สื่อประกอบ	ให้นักเรียนทำงานของตัวเองก่อนแล้วจึงนำไปประกอบเป็นงานกลุ่ม ครูช่วยผลักดันให้เกิดการสื่อสารภายในกลุ่ม	ให้อิสระการทำงานภายใต้กระบวนการกลุ่มที่มีการเตรียมการไว้ เน้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน เกิดกระบวนการร่วมมือ

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
4. ขั้นตอนตรวจสอบการทำงานกลุ่ม	ครูสังเกตพฤติกรรมความก้าวหน้าในการทำงานทั้งงานรายบุคคลและงานกลุ่ม เมื่อมีปัญหาครูเข้าไปช่วยเหลือ และให้หัวหน้ากลุ่มช่วยตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม	ครูติดตามอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้นักเรียนทำงานอย่างต่อเนื่อง แนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้ปลอดภัย สังเกตพฤติกรรม ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	ตรวจสอบสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ สมาชิกกลุ่มร่วมกันสังเกตพฤติกรรมในการทำงานร่วมกัน การตรวจสอบการทำงานไม่เน้นตัดสิน ให้มีการ แพ้หรือชนะ	ครูดูแลใกล้ชิด ชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ สังเกตพฤติกรรมการทำงาน และให้นักเรียนตรวจสอบกันเอง ครูจะเข้าไปช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	ตรวจสอบกระบวนการกลุ่มได้ 2 ทาง คือ ครูสังเกตพฤติกรรม และให้นักเรียนตรวจสอบการทำงานของตัวเองและกลุ่ม
5. ขั้นตอนกิจกรรม	เวลาในการเรียนมีจำกัด อาจจะไม่สามารสรูปได้ทุกครั้ง หรือให้นักเรียนช่วยสรูปได้เป็นบางคน ครูควรสรุปกิจกรรมก่อนแล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินกลุ่มและนำมาอภิปราย	นักเรียนสรูปงานรายบุคคลก่อนที่จะสรูปงานกลุ่ม ให้สะท้อนปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ครูสรุปเป็นคนสุดท้ายเพื่อชี้แนะให้นักเรียนพัฒนาตัวเอง	นักเรียนประเมินตัวเองและกลุ่มเพื่อสะท้อนการทำงานร่วมกัน หลังจากนั้นครูจึงสรูปกิจกรรมเพื่อสะท้อนคุณค่าของนักเรียนแต่ละคนและการทำงานกลุ่ม	ให้นักเรียนสรูปกิจกรรมโดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม ครูช่วยสรูปในตอนท้ายและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา	สรุปกิจกรรมภายในวันเดียวกันกับการปฏิบัติงาน ให้นักเรียนวิเคราะห์ตัวเองและกลุ่ม
6. ขั้นตอนประเมินผล	ผลงานกลุ่มประเมินโดยครู นักเรียนประเมินผลงานเพื่อนได้ด้วยการแสดงความคิดเห็น มีการประเมินตามสภาพจริงสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	ออกแบบการประเมินที่ใช้ได้สำหรับนักเรียนทุกประเภท ประเมินให้เห็นพัฒนาการ ให้นักเรียนได้ประเมินตนเองและเพื่อนด้วยการซักถามหรือโหวดให้คะแนน	ประเมินผลงานศิลปะโดยครู เน้นชื่นชมให้กำลังใจ ชี้แจงข้อจำกัดของแต่ละคน ประเมินพฤติกรรม รายบุคคลและกลุ่ม โดยครูและนักเรียนร่วมประเมิน	ประเมินพฤติกรรมการทำงาน และผลงาน นักเรียน โดย ครูนักเรียนและผู้ปกครองใช้เกณฑ์การประเมิน Rubric scale 3 ระดับ	สามารถประเมินโดยครูนักเรียน ผู้ปกครอง แต่ในขอบเขตด้านพฤติกรรมในการเรียน และประเมินผลงานศิลปะ ให้ครูประเมินเป็นหลัก

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
7. การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์	สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรม อุปกรณ์หลักครูเตรียมไว้ให้แบ่งกันใช้ วัสดุในการสร้างงานศิลปะให้นักเรียนเตรียมมา แลกเปลี่ยนกัน	ใช้สื่อที่นักเรียนเข้าถึงได้ง่าย สัมผัสได้จริง กระตุ้นจินตนาการ อุปกรณ์นักเรียนช่วยครูเตรียม วางแผนเพื่อนำอุปกรณ์มา แลกเปลี่ยนกัน	สื่อการสอนมีสีสันและหลากหลาย เป็นสิ่งใหม่ที่ น่าสนใจ ไม่ทำให้เกิดการแบ่งแยก อุปกรณ์การทำงาน ศิลปะมอบหมายให้นักเรียนเตรียมมาเอง	สื่อการสอนมีสีสันสวยงาม ครูและนักเรียน ร่วมกันจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ในการ ทำงานศิลปะ วาง อุปกรณ์ไว้โต๊ะ กลางเพื่อแบ่งปันกันใช้	สื่อการสอนมีความ หลากหลาย ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย ส่วน วัสดุอุปกรณ์ใน การทำงานครู และนักเรียน ช่วยกันเตรียม เน้นการนำมา แลกเปลี่ยน แบ่งปัน
8. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	ห้องศิลปะต้องผ่อนคลาย สนุกสนาน เป็นกันเอง จัดสภาพแวดล้อมที่ กระตุ้นจินตนาการ สะอาด เป็นระเบียบ จัดโต๊ะเป็นกลุ่ม มีพื้นที่โล่งในการทำกิจกรรม	จัดห้องเรียนให้เป็น ธรรมชาติ อบอุ่น มี สีสัน จัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับการทำงานศิลปะ โต๊ะเป็นวงกลมเพื่อ การทำงานกลุ่ม มี บอร์ดแสดงสื่อและ ผลงานของนักเรียน และมีชั้นเก็บอุปกรณ์	สร้างบรรยากาศ ด้านบวกด้วยการ ปรับพฤติกรรมของ นักเรียนและการใช้ คำพูดด้านบวกของ ครู บรรยากาศ กระตุ้นความคิด สร้างสรรค์ มีพื้นที่ ทำงานอย่างอิสระ	จัดบรรยากาศให้ อบอุ่นเหมือนบ้าน จัดโต๊ะหันหน้าเข้าหากัน มีมุมสื่อการเรียนรู้ ชั้นเก็บวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็น ระเบียบเรียบร้อย	ครูเป็นหัวใจ สำคัญในการ สร้าง บรรยากาศ จัด สภาพแวดล้อม เอื้อต่อการ เรียนศิลปะ กระตุ้น จินตนาการ เน้นสร้าง ปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดความร่วมมือในการ เรียนรู้

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
9. บทบาทครู	เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม วางเงื่อนไข ชี้ให้เห็นคุณค่าของศิลปะ เข้าใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	เข้าใจธรรมชาติของเด็กให้อิสระในการทำงาน ดูแลพฤติกรรม แก้ปัญหา เข้าใจบริบทการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน และการสรุปผลงาน	ครูเข้าใจหลักจิตวิทยา มีความรู้ด้านการเรียนรวม สื่อสารกับ ผู้ปกครอง ปรับพฤติกรรมนักเรียน ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ครูต้องมีจิตวิทยา คอยอำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นที่ปรึกษา สอนศิลปะให้นักเรียน สนุกและมีความสุข ปรับทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียน	- ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ - ส่งเสริมทักษะศิลปะ - ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ - คอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน
10. บทบาทนักเรียน	มีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อน รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการทำงาน ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักชื่นชมใช้คำพูดเชิงบวก	ฝึกฝนตัวเองให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียะ พัฒนาด้านการเคลื่อนไหว ร่างกาย มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	ได้แสดงบทบาทของตัวเอง มีพฤติกรรมเชิงบวก ดูแลเพื่อนที่ด้อยกว่า มีทักษะในการเรียนศิลปะ มีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ยอมรับปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ ร่วมกันในห้อง รู้จักหน้าที่ของตนเอง เชื่อฟังครู มีความสามัคคี มีน้ำใจ ช่วยเหลือกันและกัน	- บทบาทหน้าที่ของตนเอง - บทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม - บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียนในห้องเรียนรวม

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
1.ทักษะในการวางแผนเป้าหมายทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่มีสิ่ง	สร้างเงื่อนไขในการทำงาน ให้หัวหน้ากลุ่ม มอบหมายงาน ทำแผนการทำงานร่วมกัน ครูคอยเข้ามาช่วย แก้ปัญหา ให้คำปรึกษา กระตุ้นให้นักเรียนมีเป้าหมายร่วมกัน	ครูมอบหมายงาน หัวข้อเดียวกัน ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนการทำงาน และติดตามอย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงเพื่อนคนอื่นๆ	ครูมอบหมายงาน กลุ่มที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ตามศักยภาพนักเรียน กำหนดให้มีการศึกษาค้นคว้า ร่วมกัน เพื่อวางแผนการทำงาน ก่อนการลงมือปฏิบัติ	ครูมอบหมายหัวหน้ากลุ่มวางบทบาทหน้าที่ให้สมาชิก ร่วมกัน ออกแบบวิธีการทำงานร่วมกัน ครูเป็นผู้ตรวจสอบ แนะนำ กระตุ้นให้เกิดการทำงาน ร่วมกัน	ครูมอบหมายให้มีการวางแผนการทำงาน ร่วมกันตามหัวข้อที่กำหนด คอยประสานให้ยึดเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมกัน และมีการตรวจสอบ เป็นระยะ
2. ทักษะในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน	ครูสร้างสถานการณ์ทั้งชื่นชม ตำหนิ ผลักดัน เพื่อให้นักเรียนร่วมกันทำงาน ให้เพื่อนสอนเพื่อน โดยที่ครูคอยควบคุมอารมณ์ของตัวเอง แสดงตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนเห็น กระตุ้นด้วยการให้คะแนนเท่ากันทั้งกลุ่ม	ครูคอยให้กำลังใจ สนับสนุนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่งเสริมศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดการยอมรับในกลุ่มเด็กปกติ แสดงพฤติกรรมด้านบวกให้เห็นตัวอย่าง	ให้นักเรียนแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ โดยครูกำหนดกติกาในการทำงานร่วมกันว่า คะแนนของทุกคนคือคะแนนของกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนชื่นชมตนเองและเพื่อน ใช้คำพูดเชิงบวก ในขั้นตอนการสรุปและประเมินกิจกรรม	ครูเข้าไปเป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม ให้แต่ละคนออกมาเล่าบทบาทหน้าที่ของตัวเอง โดยที่ครูชื่นชม ให้กำลังใจ แสดงการใช้คำพูดเชิงบวก ให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง ให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ	ครูกำหนดให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยครูเข้าไปชื่นชมให้กำลังใจ สร้างความมั่นใจให้นักเรียนและเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน ชิมซบการชื่นชมให้กำลังใจ

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
3.ทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่ม	มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มวางบทบาทหน้าที่ของสมาชิก โดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานให้คะแนนกลุ่มและผลงานรวมกัน เพื่อให้ นักเรียนช่วยเหลือกันเต็มที่ ครูใช้คำพูดกระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบหน้าที่ตัวเองและงานกลุ่ม	สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนร่วมกับทำหน้าที่ให้สำเร็จ สร้างความตระหนักให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวเองและสนับสนุนงานกลุ่ม ลดช่องว่างระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	ครูคอยสังเกตว่านักเรียนได้ทำงานตามความเหมาะสมหรือไม่ กระตุ้นให้นักเรียนทำหน้าที่ตัวเองให้เสร็จเพื่อจะได้ช่วยทำงานกลุ่ม ให้นักเรียนมีการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ตระหนักว่าคะแนนของคนคือคะแนนของกลุ่ม	จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน เพื่อกระตุ้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทำงานใส่สิ่งที่ตัวเองสามารถทำได้ แต่ต้องไม่เปรียบเทียบให้เด็กรู้สึกเสียใจ	มีการตรวจสอบบทบาทของสมาชิกโดยครูให้นักเรียนเล่าถึงหน้าที่ที่รับผิดชอบ ให้มีการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงาน ของสมาชิก กลุ่ม วิจารณ์โดยใช้คำพูดเชิงบวก สร้างแรงจูงใจด้วยการนำคะแนนของทุกคนมาเป็นคะแนนกลุ่ม
4.ทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม	ครูตั้งโจทย์ ปัญหาให้นักเรียนช่วยกันออกความคิดเห็น ให้ช่วยกันแก้ปัญหาด้วยการหาข้อมูลจากเพื่อนกลุ่มอื่น มีการตอบโต้เพื่อหาข้อสรุป ตัดสินใจภายใต้ฐานความมองครู่ในเรื่องนั้นๆที่ครูสอน	ให้นักเรียนทำงานรายบุคคลก่อนทำงานกลุ่ม โดยครูเข้าไปให้แง่คิด ให้ความรู้เพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนข้อมูลในการตัดสินใจร่วมกัน	ปล่อยให้ นักเรียนมอบหมายงานกันเอง ให้นักเรียนวิเคราะห์ศักยภาพของตัวเอง และนำเสนอต่อเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้มีการวางบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม	ให้นักเรียนระดมความคิด ช่วยกันโหวตเพื่อตัดสินใจ มีการอภิปรายร่วมกัน โดยครูเป็นผู้กำกับดูแล ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารภายในกลุ่ม	ครูมอบหมายให้มีการระดมความคิด โดยครูให้ความรู้ ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้สมาชิก มีความเข้าใจตรงกัน และสามารถตัดสินใจร่วมกันได้

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
5. ทักษะในการแยกแยะข้อดีเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน	<p>ให้เวลานักเรียนได้อภิปรายร่วมกันในกลุ่ม ครูเข้าไปร่วมรับฟังและช่วยแก้ปัญหา ชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียและให้นักเรียนสรุปการทำงานร่วมกัน สอดแทรกกระบวนการนี้ไปในช่วงตอนการวิจารณ์ผลงานศิลปะให้นักเรียนได้นำเสนอความงามทางสุนทรียะจากผลงานที่ได้สร้างขึ้น</p>	<p>ให้นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างของผลงานของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน โดยครูเข้าไปร่วมประเมินสถานการณ์กับนักเรียน ชวนคุยถึงวิธีการทำงาน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาหาแนวทางแก้ไข และหาข้อสรุปร่วมกัน</p>	<p>ครูตั้งใจทยอยให้นักเรียนประเมินตัวเองและกลุ่ม ให้นักเรียนออกมาพูดถึงข้อดีของเพื่อนแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในตนเอง ตระหนักถึงความสามารถของตัวเอง มีการเปิดใจ แสดงความคิดเห็น</p>	<p>สมาชิกกลุ่มระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยในการทำงานกลุ่ม สรุปหาวิธีแก้ไข ครูเป็นคนคอยแนะแนวทาง ชี้นำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์</p>	<p>ครูต้องให้เวลานักเรียนในการอภิปรายการทำงานกลุ่ม มีการเปรียบเทียบการทำงานระหว่งกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปแนวทางการทำงานที่ดี ครูเข้าไปรับฟังและช่วยแก้ปัญหา ชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียในการทำงานร่วมกัน และชี้ให้เห็นคุณค่าของศิลปะ</p>

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อคิดเห็นอื่นๆ

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบรวมมือไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - การร่วมมือในวิชาศิลปะสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนของกิจกรรม - ควรเริ่มฝึกตั้งแต่วัยเด็ก ทำอย่างต่อเนื่อง - ควรจัดกิจกรรมกลุ่มภาคเรียนละ 1-2 หน่วยการเรียนรู้ - นักเรียนทุกประเภทสามารถทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันได้ แต่มีข้อจำกัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงบางประเภท - กิจกรรมศิลปะทุกประเภทสามารถนำมาจัดรูปแบบกระบวนการกลุ่มได้ขึ้นอยู่กับการออกแบบของครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กโตจะพัฒนาได้ช้ากว่า - มีการปูพื้นฐานเป็นอย่างดี ถ้าครูตั้งต้นไว้ดี เด็กก็จะติดตาม - นำศิลปะไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆ - กิจกรรมศิลปะไม่มีรูปแบบตายตัวขึ้นอยู่กับการวางแผนของครู - จัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน - จัดกิจกรรมศิลปะที่นักเรียนทุกประเภทเรียนรู้ร่วมกันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นำไปใช้ได้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท เพื่อพัฒนาร่างกายและก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง - ตระหนักว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหมือนเด็กปกติทั่วไปต้องการได้รับการเรียนรู้เท่าเทียมกัน - เลือกกิจกรรมศิลปะที่เอื้อต่อข้อจำกัดของเด็กแต่ละคน - ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 8-10 สัปดาห์ ต่อภาคเรียน - แทรกการเรียนรู้แบบร่วมมือในทุกครั้ง ทำอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - นำไปใช้ได้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท แต่มีข้อจำกัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรงบางประเภท - สร้างกิจกรรมศิลปะหลากหลายให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเด็กแต่ละคนมีความถนัดต่างกัน - ควรให้นักเรียนปฏิบัติงานให้เสร็จภายในชั่วโมงเรียน - แทรกทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในทุกกิจกรรม - มีกิจกรรมที่เป็นงาน กลุ่ม เดือนละ 1 ครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแทรกการร่วมมือเข้าไปในการทำกิจกรรมรายบุคคล และการทำงานกลุ่ม - ในห้องเรียนรวมนักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ทุกประเภท - ครูเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความพิเศษก่อนเรียนรวม - จัดกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย - จัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ 8-10 ครั้งต่อเทอม เป็นกิจกรรมกลุ่ม 2-4 ครั้งต่อเทอม

ประเด็น	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์				สรุป
	1.ครูศิลปะที่สอนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	2.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวม	4.ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม	
บุคลิกลักษณะของครูศิลปะที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบรวมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งกายเรียบร้อย - บุคลิกท่าทางแจ่มใส - เป็นคนจิตใจดี มีเมตตา - เปิดใจรับฟังนักเรียน - เข้าใจนักเรียน - ให้ออกาสนักเรียนในการแสดงออก - มีความใฝ่รู้ - ให้ความสำคัญกับการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตใจดี - มีความยืดหยุ่น - แต่งตัวเรียบร้อย ใช้สีสดใส สบายงาม - มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนศิลปะ - ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกรักของนักเรียน - เข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตใจดี มีเมตตา - มีความยืดหยุ่น - สุภาพอ่อนโยน - มีไหวพริบ - ตั้งตัวอยู่เสมอ - เป็นผู้ถ่ายทอดความคิดได้ดี - มีทัศนคติด้านบวกต่อตนเองและนักเรียน - มีความมั่นใจ - รู้กาลเทศะ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางเงื่อนไขเข้มงวด - เป็นกันเอง - มีความรับผิดชอบ - ช่างสังเกต - มีความรับผิดชอบสูง - มีความรับผิดชอบ - มีทัศนคติด้านบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ - เป็นตัวอย่างที่ดี - นำเชื่อถือ 	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลิกภายนอก คือ มีการแต่งกาย ใบหน้า กิริยาท่าทาง ที่เหมาะสม มีกาลเทศะ น่าเชื่อถือ สุภาพ มีทักษะการสื่อสาร - บุคลิกภายใน คือ มีความกระตือรือร้น อารมณ์มั่นคง รู้จักตัวเอง เอาใจใส่นักเรียน มีจิตใจดี

คู่มือครู

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะ
การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ACI MODEL :
ART FOR COOPERATIVE LEARNING
IN INCLUSIVE CLASSROOM MODEL

ณัฐกาญจน์ อนันทรามวัน

คำนำ

คู่มือครูฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้มีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือไปพร้อมกับการส่งเสริมให้เห็นถึงคุณค่าของศิลปะ และมีพัฒนาการทางการเรียนศิลปะ ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนรวมที่มีนักเรียนหลากหลายทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้นักเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์อันดีและเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ทั้ง 8 องค์ประกอบ เกิดจากการสังเคราะห์หลักการแนวคิดด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ ส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นเกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษา การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และการจัดการเรียนรวม ผสมกับการวิเคราะห์สภาพทั่วไปและแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พิสูจน์ได้ถึงประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในรายวิชาศิลปะ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าคู่มือครูฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครูผู้สอนศิลปะและเกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ณัฐกาญจน์ อนันทรารวัน

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจงการใช้คู่มือ	4
วัตถุประสงค์ของคู่มือ	5
แนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	6
การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	10
อรรถประโยชน์ที่ได้รับ	26
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	27

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หรือ ACI Model : Art for Cooperative Learning in Inclusive Classroom ซึ่งในคู่มือฉบับนี้ ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “รูปแบบการจัดการเรียนรู้” แทน “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น” เพื่อให้กระชับและเข้าใจง่าย

ก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ เตรียมพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำดังต่อไปนี้

เตรียมการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องวัดและประเมินผลทั้งด้านการเรียนรู้ศิลปะและด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งในคู่มือนี้ได้นำเสนอตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งสองด้าน และมีการวัดผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเรียน

ก่อนเรียน ครูต้องวัดผลด้านความรู้ทางศิลปะจากการทำแบบวัดความรู้ทางศิลปะ และทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวิเคราะห์นักเรียนและจัดกลุ่มในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ 1

ระหว่างเรียน ครูต้องประเมินผลงานนักเรียนในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินโดยครู นักเรียนประเมินตนเอง และให้เพื่อนประเมิน เพื่อวัดพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะ และสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน และการให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนในแต่ละครั้งด้วยแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

หลังเรียน ครูต้องวัดผลด้านความรู้ทางศิลปะจากการทำแบบวัดความรู้ทางศิลปะ และทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือจากแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการด้านการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน และพิจารณาว่านักเรียนในห้องเรียนรวมทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ศิลปะทั้งด้านความรู้และทักษะปฏิบัติอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1. เพื่อให้ครูเข้าใจหลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อให้ครูสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์กับนักเรียน

แนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ACI Model) พัฒนามาจาก 3 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดด้านการจัดการเรียนรวม แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และแนวคิดด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีความเชื่อว่าศิลปะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความหลากหลายในห้องเรียนรวมเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในทางกลับกันการเรียนรู้แบบร่วมมือก็ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะ

ในการนี้จึงขอเสนอสาระสำคัญของหลักการแนวคิด อันเป็นที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้โดยสังเขป และครูสามารถเป็นแนวทางในการไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสรุปได้ดังนี้

แนวคิดการจัดการเรียนรวม

การจัดการเรียนรวมมาจากนโยบายการศึกษาพิเศษ ของ UNESCO ในปี 1975 ที่ระบุให้ทุกคนต้องได้รับการศึกษา หรือ Education for all ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระบบการศึกษาของนักเรียนปกติ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Colarusso & O'Rourke, 2004) การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) จึงเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีสิทธิ์เท่าเทียมทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและหลักสิทธิมนุษยชนตามที่ Mitchell (2008) อธิบายว่าการเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนที่ต้องการได้รับการศึกษาเป็นพิเศษ ในระบบการศึกษาภาคปกติ โดยมีการปรับหลักสูตรรูปแบบการสอน เปลี่ยนแปลงรูปแบบการประเมินผล และการเข้าถึงการจัดการที่สนับสนุนผู้สอนในชั้นเรียนแต่ละระดับชั้น

ประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระบบการศึกษา IDEA (2004), กระทรวงศึกษาธิการ (2552) และ วาริ ธีระจิตร (2545) นำเสนอว่า มี 2 ประเภท คือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางด้านร่างกายและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนที่พิการซ้ำซ้อน คือมีความบกพร่องทางร่างกายมากกว่า 1 อย่างในคนเดียวกัน หรืออาจจะเป็นความบกพร่องทั้งทางร่างกายและสติปัญญาไปพร้อมกัน จึงจัดว่าเป็นความบกพร่องได้ทั้งในกลุ่ม

สำหรับเด็กที่จะเข้าเรียนในห้องเรียนรวมนั้นเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท ผ่านการคัดกรองระดับความสามารถและสติปัญญา ซึ่งเด็กจะต้องมีระดับสติปัญญา 70 ขึ้นไป สามารถเรียนรู้เข้าใจในหลักสูตรปกติ เรียนได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยประเภทของเด็กที่มี

ความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมที่พบมากที่สุด ตามสถิติของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2558) ได้แก่ เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ รองลงมา คือเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งหากเด็กมีความบกพร่องที่รุนแรงต้องเข้าเรียนโรงเรียนเฉพาะความ พิจาร ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีหลักสูตรเฉพาะ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรวม เบญจา ชลธานนท์ (2546) นำเสนอว่า ต้องบริหารจัดการตามโครงสร้างซีทให้ครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) คือ นักเรียน (S: Students) สภาพแวดล้อม (E: Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) และเครื่องมือ (T: Tool)

ทั้งนี้ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนรวม Buscaglia and Williams (1979) นำเสนอไว้ว่า 1) เด็กพิเศษจะได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมที่ดีขึ้นเพราะ ไม่ได้มีการแบ่งแยกเด็ก 2) โรงเรียนปกติช่วยให้เด็กพิเศษมีการปรับตัว และควบคุมอารมณ์ เมื่อเด็กโตขึ้นต้องเผชิญกับโลกที่แท้จริง เด็กก็จะสามารถปรับตัว และความคุมตัวเองได้ดีขึ้น 3) การที่เด็กปกติ ได้สัมผัสกับเด็กพิเศษ ช่วยเปิดมุมมองเด็กให้กว้างขึ้น เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และช่วยลด ความรู้สึกยึดมั่นในบุคลิกหรือภาพลักษณ์ของเด็กพิเศษที่สังคมมองอยู่ในปัจจุบัน

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และโดยเฉพาะทักษะทางสังคม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการ เรียนรู้ในห้องเรียนรวมที่มีนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนรวม Kear and Callaway (2000) ให้แนวคิดว่าการที่สังคมให้ โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนเครือข่ายการเรียนรู้ร่วม สู้สังคม โดยการเรียนรู้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะผ่านกิจกรรมศิลปะ ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษใน ห้องเรียนรวมพัฒนาในด้านสังคม ทักษะการสื่อสาร พัฒนาทางด้านอารมณ์ ร่างกายและสติปัญญา

ตามแนวคิดของการจัดการเรียนรวมที่ต้องการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาส การเรียนตามหลักสูตรปกติในทุกกลุ่มสาระ ในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนปกติ การจัดการเรียนรู้ศิลปะในห้องเรียนรวมจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ตามแนวคิด Discipline Based Arts Education (DBAE) คือบูรณาการการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์และ ศิลปะปฏิบัติไปพร้อมกัน สอดคล้องกับตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ระบุว่าจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ ต้องการให้ผู้เรียน มีความรู้ความ เข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ มีเทคนิคในการสร้างสรรค์งานศิลปะ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า งานศิลปะ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ซึ่งการสอนศิลปะให้กับนักเรียนในห้องเรียนรวม สารินี เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2548) และ วุฒิภา สว่างสุข (2554) นำเสนอข้อสรุปจากงานวิจัยว่า การสอนศิลปะในห้องเรียนรวมที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างยิ่ง โดยการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อาจสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ สอนศิลปะจากง่ายไปหายาก สอนให้นักเรียนเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวไปยังเรื่องไกลตัว มีการจัดสภาพแวดล้อมทางศิลปะในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้ได้กับนักเรียนทุกคน มีความร่วมมือกันระหว่างครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้ปกครอง ส่วนการประเมินผลการเรียนศิลปะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วมนั้นต้องมีเครื่องมือการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินแตกต่างจากเด็กปกติ รวมถึงมีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำงานศิลปะด้วย

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบของการสอนในห้องเรียนรวม โดยมีแนวคิดจากมาจากการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) จากกระบวนการกลุ่มสอดคล้องกับแนวคิด Social Constructivism ของ Vygotsky ซึ่งตามทฤษฎีของ Johnson & Johnson (1998) ระบุเป้าหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การพึ่งพาเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) คือสมาชิกเข้าใจ เห็นคุณค่าในหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเกื้อกูลกันในการทำงาน 2) การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด (Face-to-face Promotion Interaction) คือการช่วยเหลือ สนับสนุนการทำงานกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง 3) ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Individual Accountability) มีความรับผิดชอบในตนเองเพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จและการช่วยเหลืองานของสมาชิกกลุ่ม 4) การใช้ทักษะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน (Appropriate use of collaborative skills) คือทักษะความสัมพันธ์ในกลุ่มย่อย เช่นการ พูดคุย ช่วยเหลือ รับฟังให้ความคิดเห็น แก้ปัญหาาร่วมกัน 5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) คือการสรุปผลการทำงานร่วมกันในกลุ่มและหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน (ทีศนา แชมมณี, 2545)

ด้านแนวทางการสอนแบบร่วมมือ คือ การจัดกลุ่มผู้เรียน 4-6 คนโดยละผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทางสติปัญญาหรือร่างกาย คือให้ทั้งผู้ที่มีความสามารถสูง กลาง ต่ำ ละครความสามารถในกลุ่มเดียวกัน ให้ทำงานร่วมกัน 5-6 สัปดาห์จึงเปลี่ยนกลุ่มใหม่ มีการวางเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน รับผิดชอบทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เรียนรู้ร่วมกันเกิดทักษะทางสังคม เพื่อลดช่องว่าง ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำเสนอความคิดเห็น

สนับสนุนความเห็นของสมาชิกในกลุ่ม อธิบายสิ่งที่ทำร่วมกันได้อย่างชัดเจน (Felder and Brent, 2007; Kagan, 1994; Johnson and Johnson, 1994; Baroody, 1994)

ปลายทางของการเรียนรู้แบบร่วมมือเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน 3 ทาง คือ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Effort to Achieve) ในการความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ ทำให้ผลการเรียนสูงขึ้น มีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทน (Long-term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพใช้เหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ความสัมพันธ์ที่ดี (Positive Relationship) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น คือ การเรียนแบบร่วมมืออย่างมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ใส่ใจผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่างหลากหลายของบุคคล มีการประสานสัมพันธ์กันในกลุ่ม 3) ทักษะทางสังคม (Psychological Adjustment social competence) คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น รู้สึกดีกับตัวเอง เห็นคุณค่าในตัวเอง เชื่อมมั่นในตัวเอง พัฒนาทักษะทางสังคม สามารถเผชิญความเครียดและความเปลี่ยนแปลงใดๆที่มากกระทบ (ทศนา แคมมณี, 2545)

**หากเปรียบเทียบนักเรียนในห้องเรียนรวม
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น คือดอกไม้ที่มีขนาด
รูปร่าง สีลั่นที่แตกต่างกัน**

**การเรียนรู้แบบร่วมมือคือการนำดอกไม้
เหล่านั้นมาจัดรวมกันในแจกัน**

**และการเรียนรู้ทางศิลปะช่วยให้ช่อดอกไม้
นั้นมีความสมบูรณ์สวยงาม น่าชื่นชม**

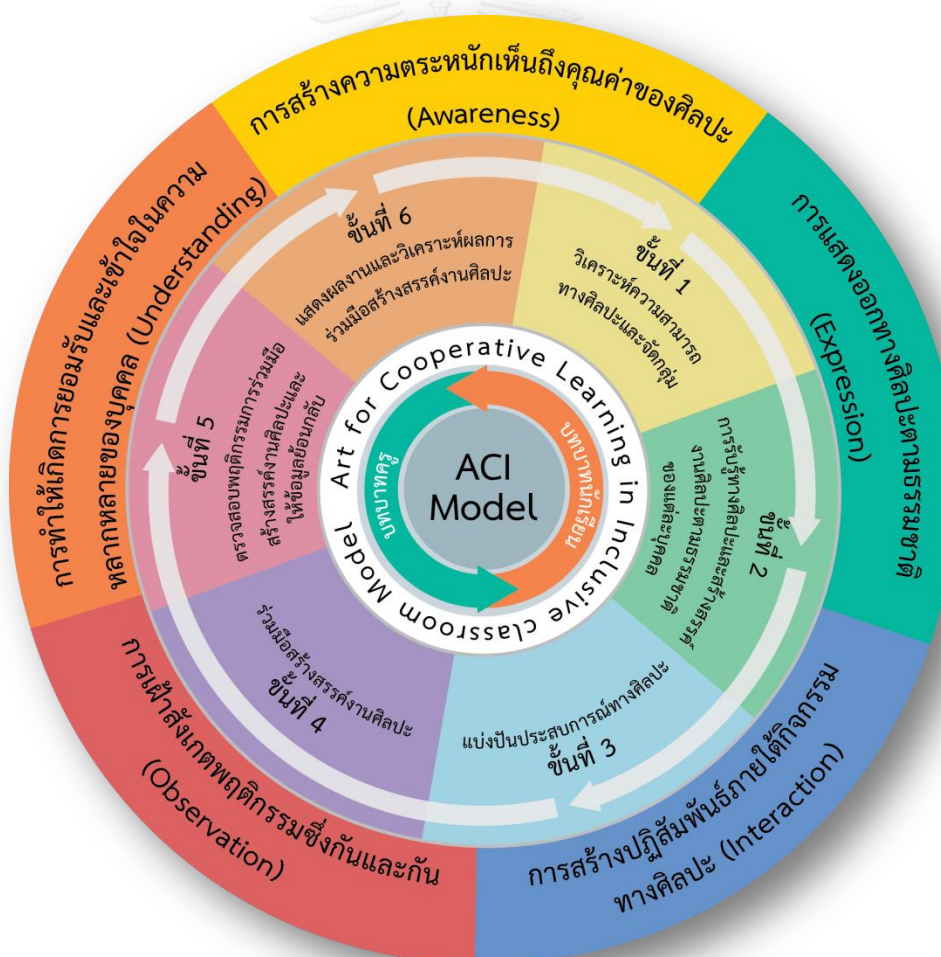
ครูศิลปะจึงต้องเรียนรู้วิธีการจัดดอกไม้ที่
หลากหลายชนิด หลากหลายสี ให้อยู่รวมกันใน
แจกันได้อย่างลงตัว สวยงาม โดดเด่น
และมีคุณค่าทางสุนทรียะ

ข้อเสนอแนะ: จำง่าย ๆ ว่า แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการ
เรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น คือการ

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เมื่อครูเข้าใจแนวคิดและหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 8 องค์ประกอบด้วยกัน คือ องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ 6) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม 7) บทบาทครู 8) บทบาทนักเรียน ซึ่งจะแสดงรายละเอียดในลำดับต่อไป

ทั้งนี้ “กระบวนการจัดการเรียนรู้” คือหัวใจสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สังเคราะห์มาจากหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยสรุปเป็นแผนภาพของเพื่อเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้ได้ง่ายขึ้นดังนี้

ACI Model : Art for Cooperative Learning in Inclusive classroom Model

หลักการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะให้กับนักเรียนในห้องเรียนรวมเพื่อส่งเสริมทักษะการร่วมมือกัน และยึดมั่นในหลักการนี้ในการดำเนินการสอน มีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ A E I O U ซึ่งตัวอักษรทั้ง 5 ตัวนี้คือสระในภาษาอังกฤษ แม้จะเป็นแค่ 5 ใน 24 ตัวอักษร แต่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง หากขาดไปก็จะไม่สามารถผสมคำที่มีความหมายได้ เช่นเดียวกัน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ก็เปรียบเหมือนสระที่อยู่ปะปนกับพยัญชนะซึ่งเปรียบได้กับนักเรียนปกติ ต่างคนต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดคุณค่า มีความหมาย ครูจึงต้องคิดเสมอว่านักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมต่างเป็นสมาชิกของห้องที่มีความเท่าเทียมกัน มีความสำคัญที่สามารถสนับสนุนการทำงานของกันและกันได้

ซึ่งหลักการ A E I O U ที่กล่าวมานั้น อธิบายได้ดังต่อไปนี้

A - Awareness

การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ

หมายถึง การกระตุ้นให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความเข้าใจในศิลปะ ตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ สามารถเชื่อมโยงคุณค่าของศิลปะกับประสบการณ์ของที่ตนเองโดยมีส่วนร่วมทั้งทางอารมณ์และสติปัญญา

E - Expression

การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ

หมายถึง การให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงออกทางศิลปะ จากประสบการณ์ทางศิลปะ สะท้อนให้เห็นความเป็นตัวตน ระดับความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล นำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองและได้การเข้าใจเพื่อนมีความแตกต่างจากตนเองผ่านการแสดงออกทางผลงานศิลปะ

I - Interaction

การสร้างปฏิสัมพันธ์ภายใต้กิจกรรมทางศิลปะ

หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะ จากรูปแบบกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย ภายใต้กระบวนการกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เห็นความสามารถของกันและกัน ร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายใต้ข้อตกลงและการวางแผนการทำงานที่ได้ตกลงร่วมกัน

O - Observation

การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกัน

หมายถึง ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด และนักเรียนในห้องเรียนรวมได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มระหว่างปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม และการทำงาน ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ใส่ใจซึ่งกันและกัน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองและร่วมกันรับผิดชอบต่องานกลุ่มให้สำเร็จตามเป้าหมาย

U - Understanding

การทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความหลากหลายของบุคคล

หมายถึง การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ตระหนักถึงคุณค่าที่มีในตัวเองและคุณค่าของผู้อื่น ยอมรับนับถือตัวเองและความสามารถของผู้อื่นจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางศิลปะ เกิดวิจาร์ณญาณว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติต่อผู้อื่น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกับตัวเองทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ซึ่งทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ: สรุปลักษณะสำคัญของหลักการในการจัดการเรียนรู้ คือการสร้าง ความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในห้องเรียนรวม เพื่อให้สามารถเรียนรู้แบบร่วมมือกันได้อย่างยั่งยืน ผ่านการทำ กิจกรรมทางศิลปะ โดยนักเรียนต้องได้รับการสอนให้เห็นคุณค่าของศิลปะอัน นำไปสู่การแสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อนักเรียนได้แสดงออก ได้ นำเสนอผลงานศิลปะของตัวเอง ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความ ภูมิใจในตนเอง มั่นใจที่จะเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน สามารถถ่ายทอดความเป็น

วัตถุประสงค์

จากหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำไปสู่วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 ข้อคือ

1. เพื่อส่งเสริมด้านความรู้และทักษะทางศิลปะ ของนักเรียนในห้องเรียนรวม ทำให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ สามารถแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการแบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะร่วมกันระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนในห้องเรียนรวม ให้มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม ทำให้นักเรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านการเรียนรู้และสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกัน

เนื้อหา

เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จัดการเรียนรู้ศิลปะแบบบูรณาการเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์สุนทรียภาพและศิลปะปฏิบัติ ตามแนวคิด DBAE และเนื้อหาสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาที่เลือกใช้มาจากเรื่องใกล้ตัวนักเรียน ขยายไปสู่เรื่องไกลตัว และสอนจากง่ายไปยาก

เนื้อหาการจัดการเรียนรู้จำง่ายๆว่า
ต้องสอนตามลำดับขั้นของ
“MCPAC”

ข้อเสนอแนะ: อย่าลืมว่าเนื้อหาที่นำไปสอนต้องครอบคลุมทั้งความรู้ทางศิลปะ ที่นำไปสู่การปฏิบัติงาน และความรู้ด้านทักษะการเรียนรู้

M – Material

การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์

สอนการเลือกใช้ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะ วิธีการใช้ให้ถูกวิธี ให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถในการใช้อุปกรณ์ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เน้นใช้วัสดุอุปกรณ์ จากธรรมชาติ ท้องถิ่นชุมชนใกล้ตัว

C – Content

ทฤษฎีศิลป์

ก่อนลงมือปฏิบัติงาน ครูต้องให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทัศนธาตุ เรื่อง เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว การเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

P – Process

เทคนิคสร้างสรรค์

เมื่อเรียนรู้ด้านทฤษฎีศิลป์แล้ว ก่อนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานครูต้องอธิบายกระบวนการการออกแบบและสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ตามความถนัดของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็น การวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดปะ โครงสร้างเคลื่อนไหว

A – Appreciate

ความซาบซึ้งในศิลปะ

ครูต้องสร้างความเข้าใจด้านสุนทรียะของทัศนศิลป์ให้กับนักเรียน เช่น ให้นักเรียนชื่นชมผลงานตัวเองและผู้อื่น มีความเข้าใจในความงามของสิ่งรอบตัวที่สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะ และสามารถอธิบายความเป็นมาได้

C – Cooperative Learning

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุดท้ายครูต้องไม่ลืมที่จะสอดแทรกความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือให้กับนักเรียน ซึ่งสามารถแทรกเข้าไปในระหว่างการนำเข้าสู่บทเรียน การมอบหมายงาน การสรุปผล หรือการทำข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ทักษะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

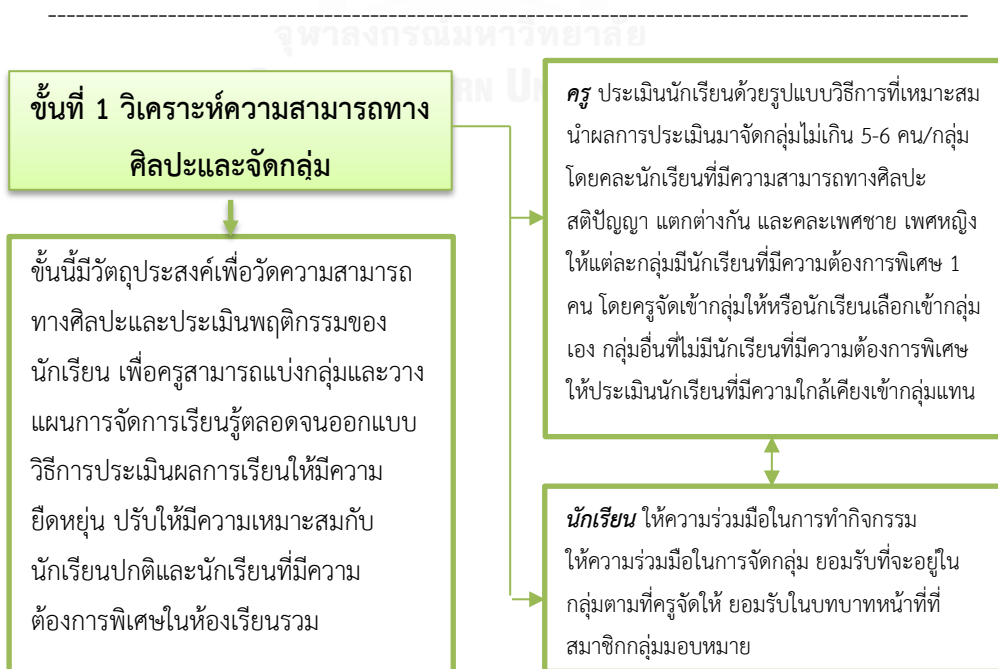
ข้อเสนอแนะ:

1. ให้นักเรียนควรเรียนรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะก่อนเรียนทฤษฎีอื่นๆ
2. ในการนำเสนอเนื้อหาด้านเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานครูต้องสาธิตวิธีทำงานไปพร้อมกันเพื่อให้นักเรียนจะสามารถใช้เครื่องมือในการทำงานได้อย่างถูกต้อง
3. มีการปรับพื้นฐานด้านความรู้ทางศิลปะ และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก่อนเรียนรู้ร่วมกัน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 6 ขั้น ซึ่งครูจะต้องสอนไปที่ละขั้นตอน ใน 1 คาบเรียนอาจจะจัดการเรียนรู้ได้มากกว่า 1 ขั้น แต่ในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ต้องดำเนินการไปพร้อมกัน มีโครงสร้างและรายละเอียดติดตามได้ดังต่อไปนี้

โครงสร้างของกระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและ สร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติ

ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ
ในตนเอง ภาคภูมิใจในตนเองจากการได้
สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยตัวเอง ได้ชื่นชม
ผลงานศิลปะที่ตนเองสร้างขึ้น และชื่นชม
ผลงานของเพื่อน ก่อนที่จะสร้างสรรค์งาน
ศิลปะร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทาง

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้ทำ
ความรู้จักและเข้าใจความสามารถและ
ประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกัน
จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของ
ตัวเองกับเพื่อนในกลุ่ม

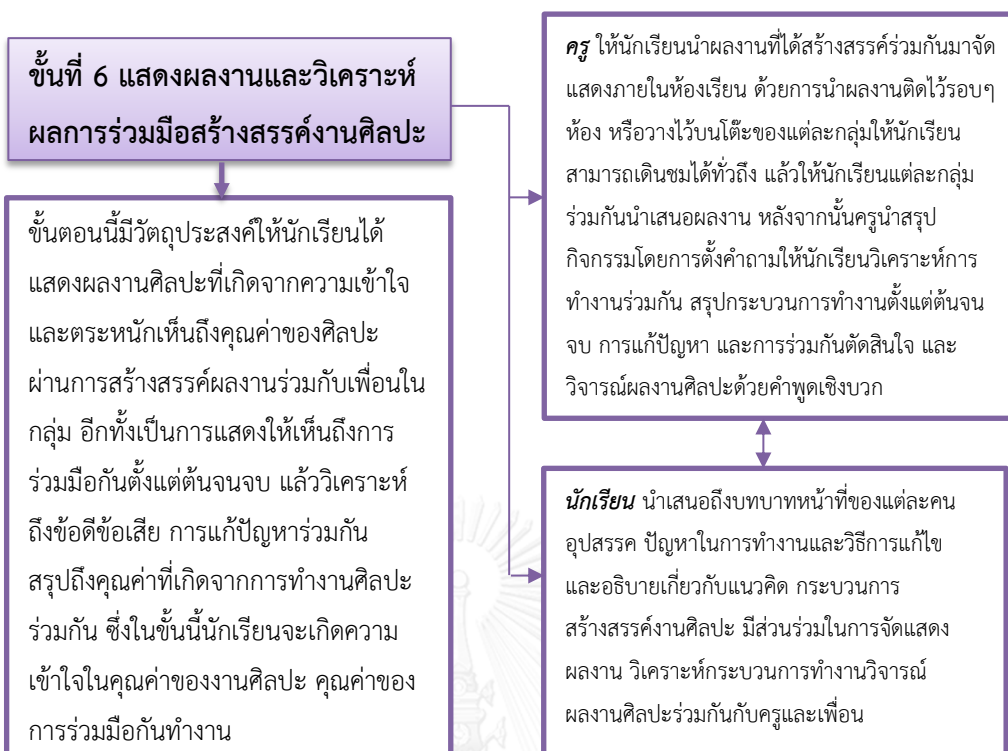
ครู ยกตัวอย่างงานศิลปะที่อยู่รอบๆตัว
เล่าประสบการณ์ของตัวเอง เปิดโอกาสให้นักเรียน
แลกเปลี่ยนพูดคุยกันในกลุ่ม และมอบหมายให้
นักเรียนปฏิบัติสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนให้เห็น
ถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละคนโดยเลือกใช้วัสดุ
อุปกรณ์ตามความถนัดและแสดงออกอย่างอิสระ
กระตุ้นให้นักเรียนทำความด้วยความตั้งใจ
และผ่อนคลาย ไม่รู้สึกกดดัน

นักเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
ให้ความร่วมมือในการจัดกลุ่ม ยอมรับที่จะอยู่ใน
กลุ่มตามที่ครูจัดให้ ยอมรับในบทบาทหน้าที่ที่
สมาชิกกลุ่มมอบหมาย

ครู ให้นักเรียนในกลุ่มเล่าเรื่องราวจากผลงานของ
ตัวเองให้เพื่อนฟัง หลังจากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มออกมา
เล่าผลงานของตัวเองหน้าชั้นเรียน โดยพยายามให้
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้นำเสนอผลงาน
ซึ่งอาจจะเรียนรู้รูปแบบการนำเสนอจากเพื่อนที่เป็น
นักเรียนปกติก่อน หลังจากนั้นครูชื่นชมนักเรียนและ
ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเชิงบวก
ให้กำลังใจ ตระหนักว่าบรรยากาศในการแบ่งปัน
ประสบการณ์ทางศิลปะต้องผ่อนคลาย

นักเรียน มีการใช้ท่าทางประกอบการนำเสนอ
ผลงาน ใช้ทักษะในการสื่อสารแสดงออกด้วยคำพูด
เชิงบวก สามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ และรับฟัง
เมื่อเพื่อนพูด มีการแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน
ศิลปะของเพื่อน และเปิดใจรับฟังเมื่อเพื่อนพูด

ข้อเสนอแนะ:

1. การนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปสร้างเป็นแผนจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์
2. ก่อนเริ่มเข้าสู่บทเรียนในแต่ละครั้ง ควรมีการทบทวนความรู้ กิจกรรม ผลการทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา ก่อนเสมอเพราะเพื่อให้นักเรียนไม่ลืมในสิ่งที่ได้ทำมาในครั้งที่ผ่านมา และได้ทำกิจกรรมและรักษาพฤติกรรมที่ดีไว้อย่างต่อเนื่อง
3. ในการจัดการเรียนรู้ควรให้ครูที่เลี้ยงเข้ามาช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และมอบหมายให้ช่วยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างเรียน
4. มีการเสริมแรงนักเรียนเป็นระยะ ด้วยการชื่นชม ให้กำลังใจ และให้รางวัล
5. ไม่เปรียบเทียบทั้งด้านผลการเรียนรู้ศิลปะและพฤติกรรมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ครูต้องชี้ให้เห็นถึงคุณค่าที่ทุกคนมีเท่ากันแม้จะแสดงออกแตกต่างกัน

การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์

การเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนในห้องเรียนรวมมีความแตกต่างกัน และด้วยเป็นวัยเด็ก ครูจึงต้องวางแผน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนดำเนินกิจกรรมการสอน โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความหลากหลาย

สื่อการสอนต้องหลากหลาย ทั้งสมัย ดึงดูดนักเรียน เช่น นิทาน ภาพประกอบ การ์ตูน สื่อจากอินเทอร์เน็ต และมีเครื่องฉายสื่อ เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เป็นต้น
2. สื่อวัสดุอุปกรณ์ต้องมีความปลอดภัย

วัสดุที่เตรียมไว้ต้องไม่เป็นอันตรายและเหมาะสมกับสรีระและวัยของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องสร้างประสบการณ์ตรง

เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น สื่อของจริง สื่อจากธรรมชาติ หรือจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว
4. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต้องวัสดุอุปกรณ์เป็นวัสดุพื้นถิ่น

วัสดุหรือสื่อในการทำงานศิลปะ เป็นสิ่งที่หาได้ง่ายในห้องเรียน หรือวัสดุเหลือใช้ที่ทำได้ในบ้านหรือบริเวณชุมชน

5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ร่วมกัน

มีการเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน หรือนักเรียนจัดเตรียมร่วมกัน และนำมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันในกลุ่ม หรือแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม

6. มีการทำสื่อร่วมกัน

มีการจัดทำสื่อในลักษณะแผ่นป้ายแสดงวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้ถูกต้องปลอดภัย บอร์ดแสดง ขั้นตอนการทำงานศิลปะ หรือบอร์ดกฎระเบียบในห้องเรียน หรือสื่อการสอนอื่น ๆ โดยครูจัดทำ ขึ้นมาเอง หรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเตรียมสื่อสำหรับใช้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ:

1. จัดทำสื่อเพื่ออธิบายวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ถูกต้องและปลอดภัย ไว้ในห้องเรียน
2. จัดทำสื่อแผ่นป้าย หรือบอร์ดแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานศิลปะ ติดไว้บนกระดานหน้าห้องเรียน หรือเป็นแผ่น ป้ายขนาดเล็ก น้ำหนักเบาที่นักเรียนสามารถหยิบมาใช้ในกลุ่มได้
3. ต้องมีการทำข้อตกลงเรื่องการให้นักเรียนร่วมกันดูแลสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน
4. ก่อนการนำวัสดุอุปกรณ์มาให้นักเรียนใช้ ครูต้องทดสอบวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะก่อน ว่ามีคุณสมบัติที่ ดีและเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่ เช่น แป้งโดว์ที่เตรียมไว้อาจจะนิ่มเกินไป ไม่คงรูป ต้องเปลี่ยนใหม่ และต้อง ทดสอบอุปกรณ์ เช่น กรรไกร หลอดกาวย สีที่เตรียมไว้ ว่าสามารถใช้งานได้ปกติหรือไม่

การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม

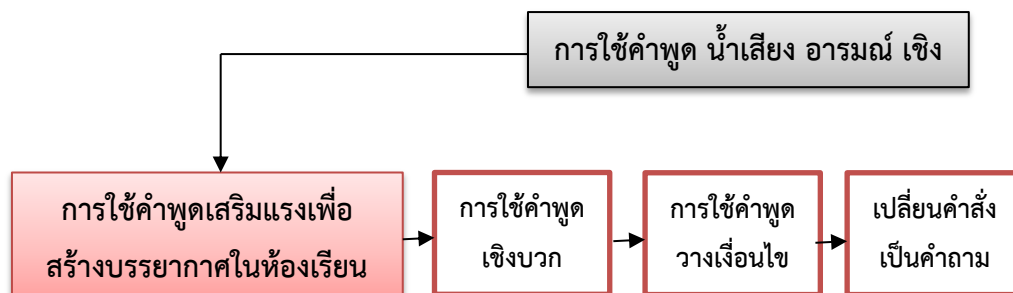
การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียน คือต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการร่วมมือ ในการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ศิลปะไปพร้อมกัน โดยมี แนวทางดังต่อไปนี้

1. **สร้างบรรยากาศห้องเรียนให้อบอุ่นมีความรักใคร่สามัคคี**
 โดยครูใช้คำพูดที่เสริมแรง ดูแลเอาใจใส่ วางเงื่อนไขร่วมกับนักเรียน เช่น มี “บอร์ดเสริมแรง” สำหรับติดคะแนนของแต่ละกลุ่ม ผลโหวตขวัญใจของห้องในแต่ละสัปดาห์ เป็นต้น
2. **จัดบรรยากาศด้วยสื่อการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้**
 โดยจัดมุมความรู้ หรือมุมสื่อการสอน ภาพประกอบ หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เพื่อให้ นักเรียนที่ทำงานเสร็จก่อนมานั่งอ่านหนังสือรอเพื่อน หรือให้นักเรียนมาใช้ค้นคว้าในช่วงเวลาว่าง
3. **จัดบรรยากาศที่กระตุ้นจินตนาการ** โดยใช้สื่อที่เป็นภาพขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน เพื่อเป็นการสื่อสารกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เช่น บอร์ดข่าวสาร ข้อมูลงานศิลปะ ประวัติศิลปินที่มีชื่อเสียง แผนภาพการสร้างสรรค์งานศิลปะ แผ่นป้ายแนะนำการใช้อุปกรณ์ แผ่นป้าย ข้อกำหนดในการร่วมมือกันทำงาน เป็นต้น
4. **มีบอร์ดแสดงผลงานสำหรับนักเรียนทุกคนไว้ในห้องเรียน**
 หรือจัดหาสถานที่แสดงผลงาน เช่นตามระเบียบทางเดิน ผนังทางเดินขึ้นลงบันได เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ ยอมรับในผลงานของกันและกัน และทำให้ได้เห็นผลงานของเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ทำได้ดีกว่า เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์งานศิลปะของตนเอง
5. **สภาพแวดล้อมสะอาด เรียบร้อย เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก**
 ควรเสริมด้วยบอร์ด “ศิลปะนิสัย” ซึ่งเป็นกติกาที่ต้องทำร่วมกันในห้องเรียนศิลปะ เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเรียนศิลปะ
6. **มีพื้นที่กว้างพอเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน**
 และการเข้าหากัน ซึ่งหากในห้องเรียนมีความคับแคบเกินไป หรือไม่สะดวกในการทำกิจกรรม ครูอาจจะนำนักเรียนทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนในบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และทำกิจกรรม ทั้งในอาคารและกลางแจ้ง
7. **จัดโต๊ะให้สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่ม**
 จัดให้นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหากัน โต๊ะเก้าอี้มีน้ำหนักเบาแต่แข็งแรง สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และปลอดภัยในการใช้งาน

 ในคู่มือครูเล่มนี้จะขอแนะนำเสนอตัวอย่างของการใช้คำพูดของครูในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนรวมวิชาศิลปะ ที่จะส่งเสริมความรู้สึกด้านบวก ทำให้บรรยากาศอบอุ่นลดการขัดแย้ง ดังนี้

ตัวอย่างของการใช้คำพูดของครูเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้

จุดประสงค์	คำที่เคยใช้	เปลี่ยนเป็นคำพูดเชิงบวก
ต้องการห้าม	ห้ามทำ/ เดี่ยวนี้	ทำแบบนั้นไม่ได้/หยุด - ถ้าไม่ทำแบบนั้นหนูจะน่ารักมากเลย - หนูคิดว่าทำแบบนั้นดีหรือไม่ดี แล้วจะส่งผลอย่างไร?
ต้องการให้แบ่งปัน	ต้องแบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อนด้วย ไม่เช่นนั้นจะหักคะแนน	- หากเพื่อนไม่มีอุปกรณ์ควรแบ่งของเราให้เพื่อนบ้างดีไหมคะ - หากในกลุ่มมีการแบ่งปันอุปกรณ์ ครูจะให้คะแนนพิเศษ
ต้องการให้ช่วยกันทำงาน	นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันทำงาน ห้ามลุกออกจากกลุ่มถ้างานยังไม่เสร็จ	- หากกลุ่มไหนทำงานเสร็จแล้ว นั่งที่ให้เรียบร้อย ช่วยกับเก็บทำความสะอาด ครูจะให้คะแนนเพิ่ม/หรือให้รางวัล
ต้องการตักเตือน	ห้ามแกล้งเพื่อน ไม่อย่างนั้นจะทำโทษ/หักคะแนน	- ถ้าเราแกล้งเพื่อน เพื่อนคงจะไม่พอใจและไม่รักเรา หนูอยากให้เพื่อนรักหรือให้เพื่อนเกลียดคะ - ถ้าให้เพื่อนดีเราบ้างเราจะเจ็บไหม? แล้วจะรู้สึกอย่างไร
ต้องการให้ช่วยกันวิเคราะห์งาน	ให้นักเรียนวิจารณ์ผลงานของเพื่อน ทำไมทำงานไม่สวยเลย	- ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ผลงานของเพื่อนตามองค์ประกอบศิลป์ แล้วผลัดชื่นชมผลงานของกันและกัน - นักเรียนทำงานได้ดีแล้ว แต่หากเพิ่มจุดเด่น/เพิ่มการจัดองค์ประกอบตรงนี้จะทำให้งานสมบูรณ์สวยงามยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ:

1. ควรจัดเปลี่ยนหมุนเวียนสื่อการสอนที่จัดแสดงในห้องเรียนศิลปะ 1-2 เดือน/ ครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ให้นักเรียนรู้สึกเบื่อ และยังเป็นภาระกระตุ้นครูให้ตื่นตัวในการสอนอีกด้วย
2. นอกจากการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนแล้ว ครูต้องตระหนักว่าหากนักเรียนมีความร่วมมือในการเรียนรู้ก็จะเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนเช่นกัน

บทบาทครู

ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะจัดกิจกรรมการสอนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยครูต้องศึกษาบทบาทและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. **ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจหลักสูตร** เข้าใจความแตกต่างของนักเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อเด็กทุกคนในห้องเรียนรวม มีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้ วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียน
2. **ครูส่งเสริมทักษะศิลปะ** โดยครูต้องเข้าใจธรรมชาติของศิลปะ จัดกระบวนการสอนที่ส่งเสริมสุนทรีย์ การชื่นชมความงาม แนะนำเทคนิคการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม อธิบายวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบซ้ำทวน กระตุ้นให้นักเรียนถ่ายทอดลักษณะเฉพาะและประสบการณ์ของแต่ละคนออกมาเป็นผลงานศิลปะ
3. **ครูส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ** ให้โอกาสนักเรียนในการแสดงออก กระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการวางแผน ตัดสินใจกันเองภายในกลุ่ม ให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเกิดการพัฒนาตัวเอง
4. **ครูคอยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน** โดยครูต้องทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียน คอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ครูต้องเป็นคนช่างสังเกต ไวต่อพฤติกรรมของนักเรียน ทำลายกำแพงระหว่างนักเรียนลง ทำให้นักเรียนในห้องเรียนรวมเปิดใจยอมรับกันและกัน
5. **ครูต้องเป็นผู้มีบุคลิกภายนอกที่ดี** ที่มีกริยามารยาทเป็นตัวอย่างให้นักเรียน แต่งกายด้วยสีสดใสแต่สะอาดเรียบร้อยตามกาลเทศะ ใช้คำพูดเชิงบวก ส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อีกทั้งครูต้องแสดงถึงความมีเมตตา จิตใจดี มีอารมณ์ที่มั่นคง เอาใจใส่ต่อนักเรียน มีความกระตือรือร้นในการสอนและแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ

6. **ครูต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่ง** สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และพฤติกรรมของนักเรียนได้ เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีหลากหลายประเภท ครูต้องทำความเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ และทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเด็กธรรมดาในกลุ่มเพื่อน

7. **ครูต้องมีการสื่อสารกับครูคนอื่นๆและผู้ปกครอง** เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งอาจจะมีปัญหาแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา และต้องมีการประสานข้อมูลและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ:

1. ครูต้องคำนึงว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม คือเด็กปกติคนหนึ่งที่สามารถเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ
2. ในบางโรงเรียนไม่มีระบบคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งผู้ปกครองอาจไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่ให้ระบุว่านักเรียนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูศิลปะต้องคัดกรองนักเรียนเอง ด้วยการศึกษาลักษณะนักเรียน วัดความสามารถในการเรียนรู้และทักษะทางสังคม ก่อนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้
3. ครูควรศึกษาลักษณะเฉพาะ หรือข้อจำกัดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม จาก IEP ของนักเรียน และศึกษา สังเกตนักเรียนเพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจนักเรียนยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทนักเรียน

ครูต้องคอยตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

1. **บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง** รู้จักหน้าที่ตัวเอง ตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอน เชื่อฟังครู ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะ แสดงออกทางศิลปะในแบบของตนเอง สามารถนำเสนอผลงานและประสบการณ์ของตัวเอง

2. **บทบาทหน้าที่ต่อส่วนรวม** คือ มีการนำศิลปะไปสร้างประโยชน์ต่อสังคม มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อน รับผิดชอบพื้นที่ใช้สอยร่วมกัน วัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบในห้องเรียนศิลปะตามที่ได้ตกลงร่วมกัน

3. **บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกกลุ่ม** คือ ตระหนักถึงบทบาทตัวเองในฐานะสมาชิกกลุ่ม ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานร่วมกัน ปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ถ่ายทอดบทบาทของตนเองให้เพื่อนได้ เช่น การสลับบทบาทหน้าที่ ผลัดกันเป็นผู้นำผู้ตาม สามารถอภิปรายความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ:

1. ควรเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองก่อนเป็นอันดับแรก
2. พยายามทำให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกกลุ่ม และเห็นคุณค่าความสำคัญต่อการเป็นส่วนหนึ่งของทีม
3. ผลักดันให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีบทบาทสำคัญ เช่น การเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นตัวแทนกลุ่ม ได้แสดงออกในบทบาทต่างๆ ได้ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มความสามารถ

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ต้องมีการวัดผลเป็น 3 ระยะ คือ วัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านทักษะและความรู้ทางศิลปะ และด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเครื่องมือในการวัดผลควรมีทั้งแบบวัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการวัดและประเมินผลโดยครูเป็นหลัก และมีนักเรียนร่วมประเมิน นอกจากนี้ยังสามารถให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้น

แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1. การวัดและประเมินความรู้ทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้ทางศิลปะ และแบบประเมินประพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในระหว่างเรียน จากใบงานและแบบประเมินผลงานศิลปะประจำหน่วยการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยครูเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน
3. การสำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยแบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นทุกครั้งหลังหมดคาบเรียน

อรรถประโยชน์ที่ได้รับ

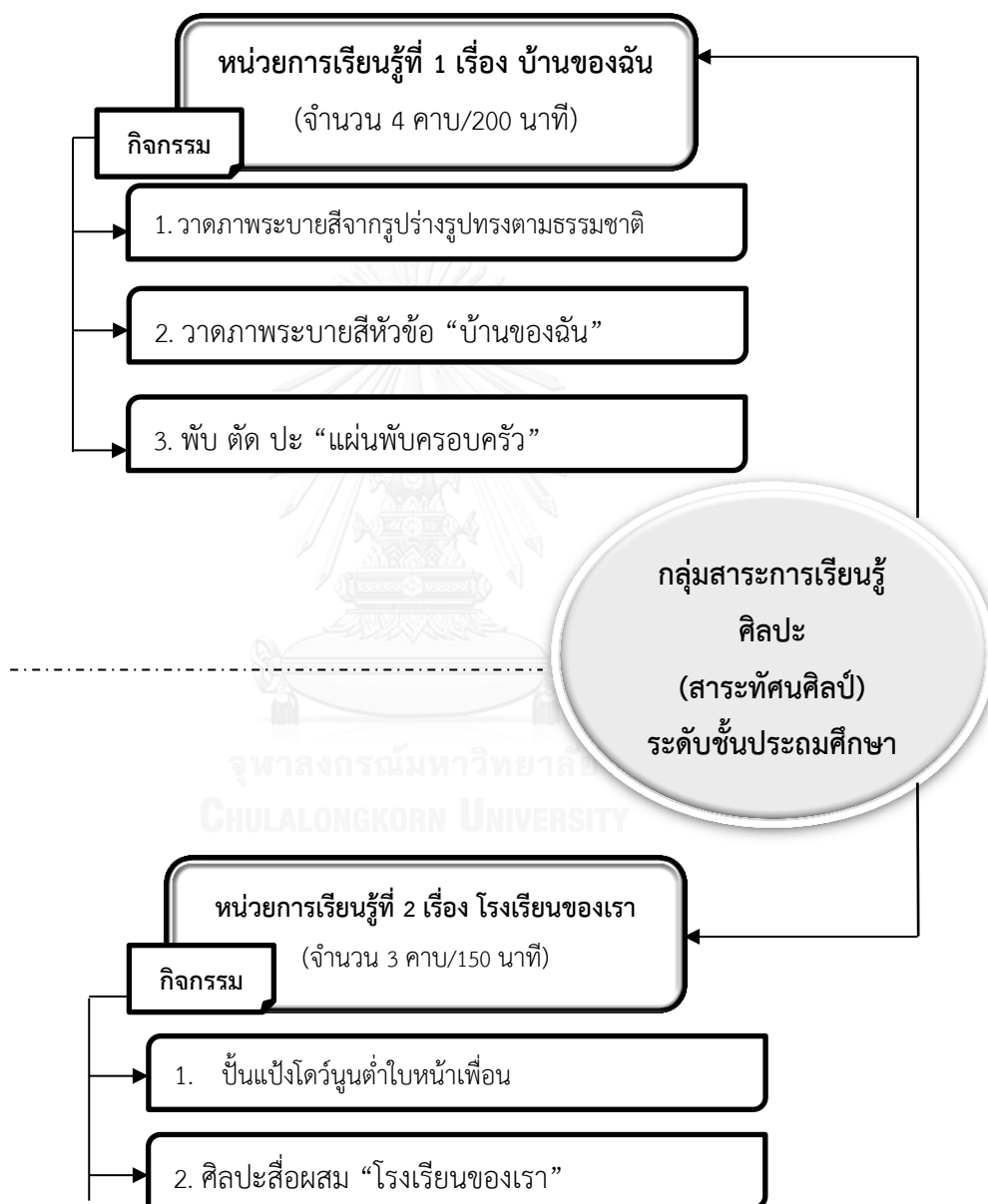
ผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เกิดขึ้นโดยตรงกับครูผู้สอน ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ และในทางด้านจิตวิทยา ทั้งยังส่งผลดีต่อนักเรียนในห้องเรียนรวม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อครูศิลปะ
 - 1.1 ครูศิลปะเข้าใจนักเรียนในห้องเรียนรวมมากขึ้น
 - 1.2 ครูศิลปะสามารถจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน
 - 1.3 ครูศิลปะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตใจที่อ่อนโยนและมีเมตตา
 - 1.4 ครูศิลปะเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 1.5 ครูศิลปะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนยิ่งขึ้น
2. อรรถประโยชน์จากผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อนักเรียน
 - 2.1 อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้ศิลปะ
 - 6) นักเรียนได้รับความสุขในการเรียนศิลปะ
 - 7) นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะมากขึ้น
 - 8) นักเรียนมีความมั่นใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
 - 9) นักเรียนได้เรียนศิลปะภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น
 - 10) นักเรียนมีความคงทนด้านความรู้ทางศิลปะ
 - 2.2 อรรถประโยชน์ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 6) นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น
 - 7) นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อตนเอง
 - 8) นักเรียนมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น
 - 9) นักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 10) นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกัน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

ผังมโนทัศน์การจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลา 4 คาบ (200 นาที)

สาระสำคัญ ครอบครัวคือหน่วยสังคมที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนในการแสดงออกทางพฤติกรรม ความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ ความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ การให้นักเรียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านของตัวเอง ช่วยฝึกให้นักเรียนมีการสังเกตสิ่งของที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน จากสิ่งนี้นักเรียนมีความผูกพันใกล้ชิดมากที่สุด นำประสบการณ์มาสร้างสรรค์ศิลปะ ตามพื้นฐานทัศนธาตุและยังเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในห้องเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 1 เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ครอบครัวของฉัน นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดด้านศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต่อไปนี้

ตัวชี้วัดด้านศิลปะ	ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
1. บรรยายรูปร่างรูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานศิลปะ (ศ.1.1 ป. 3/1)	1. มีทักษะในการวางแผนเป้าหมาย ทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง
2. ระบุวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างผลงาน เมื่อชมงาน ทัศนศิลป์ (ศ.1.1 ป. 3/2)	2. มีทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชย ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
3. วาดภาพพระบายสีสิ่งของรอบตัว (ศ 1.1 ป. 3/4)	3. มีทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน
4. วาดภาพถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจาก เหตุการณ์ชีวิตจริงโดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และ พื้นผิว (ศ 1.1 ป. 3/6)	4. มีทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม
	5. มีทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน

สาระการเรียนรู้: เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างงาน ศิลปะ เทคนิคการวาดภาพพระบายสี ตัด ปะติด พับ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง “บ้านของฉัน”

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1 (50 นาที)	<p>ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม</p> <p>1. นำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.1 ครูแนะนำตัวเองและ อธิบายเกี่ยวกับการเรียนศิลปะแบบร่วมมือ</p> <p>1.2 ครูแจ้งกฎระเบียบในการเรียนศิลปะแบบร่วมมือในห้องเรียนรวม</p> <p>1.3 ให้นักเรียนอ่านทบทวนกฎระเบียบร่วมกัน</p> <p>1.4 ให้นักเรียนแนะนำตัวเอง และบอกชื่อของตัวเองมาคนละ 1 ชื่อ เช่น ตาโต พุดเสียงดัง ชอบร้องเพลง เป็นต้น</p>
10 นาที	<p>2. ทำกิจกรรม</p> <p>2.1 ครูเล่นเกมทายใจ โดยให้นักเรียนเลือกรูปร่างรูปทรงที่ตัวเองชอบ ได้แก่ วงกลม สามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยม และให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปร่างรูปทรงที่ตัวเองเลือก หลังจากนั้นอธิบายว่าคนที่ชอบรูปไหน มีลักษณะนิสัยอย่างไร</p>
20 นาที	<p>2.2 ให้นักเรียนสร้างสรรค์รูปภาพจากรูปที่ตัวเองเลือก โดยเป็นภาพที่นักเรียนเคยพบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คนละ 1 ภาพ เช่น คนที่เลือกรูปสามเหลี่ยมอาจจะวาดเป็นรูปภูเขายอดแหลม เป็นต้น พร้อมระบายสีให้สวยงาม แต่ห้ามวาดภาพซ้ำกันกับเพื่อนในกลุ่ม</p> <p>2.3 เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนและเพื่อนช่วยประเมินผลงาน ก่อนนำมาส่งครู</p>
10 นาที	<p>3. สรุป</p> <p>3.1 จากการให้นักเรียนได้ทำงานอย่างอิสระ ครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องรูปทรงที่พบได้ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้สีตามธรรมชาติ และ เทคนิคการระบายสี</p> <p>3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรม และให้ทบทวนกฎระเบียบร่วมกัน</p> <p>3.3 ครูเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียนเพื่อประเมินความสามารถทางศิลปะ</p> <p><i>*หลังจากหมดคาบเรียนครูวิเคราะห์นักเรียนเพื่อจัดนักเรียนเข้ากลุ่มในคาบต่อไป จัดกลุ่มละความสามารถทางศิลปะ สถิติปัญหา เพศชาย เพศหญิง โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะให้กลุ่มอาสาสมัครรับเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 1 คน เช่น แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม แต่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3 คน ให้มี 3 กลุ่มรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ากลุ่มละ 1 คน หรือครูวิเคราะห์เด็กที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เข้ากลุ่มอีก 3 กลุ่มที่เหลือ เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันน้อยที่สุด</i></p>

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
2 (50 นาที)	ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล
10 นาที	1. นำเข้าสู่บทเรียน 1.1 ครูจัดกลุ่มนักเรียนโดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 6 คน ตามที่ได้วิเคราะห์ผู้เรียนไว้ในคาบที่ผ่านมา 1.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1 ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มพร้อมแบ่งหน้าที่การทำงาน เช่น หัวหน้ากลุ่ม ผู้ประสานงาน ผู้เบิกวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น 1.3 ครูทำข้อตกลงร่วมกับนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นว่าคะแนนของสมาชิกทุกคนคือคะแนนของกลุ่มและคะแนนของกลุ่มคือคะแนนของสมาชิกทุกคน นักเรียนต้องช่วยกันเรียนรู้และปฏิบัติงานตลอดกิจกรรม
5 นาที	2. ทำกิจกรรม 2.1 ครูนำภาพผลงานศิลปะที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านและครอบครัวที่แสดงองค์ประกอบทางศิลปะ การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง การใช้วัสดุอุปกรณ์ ในการสร้างผลงาน และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อมสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อผลงานศิลปะนั้นๆ 2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 2 ร่วมกัน โดยให้มีตัวแทนอ่านใบงาน จดบันทึก เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่อ่านหรือเขียนไม่คล่อง
10 นาที	2.3 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณค่าของงานศิลปะรูปภาพผลงานศิลปะจากกิจกรรม
20 นาที	2.4 มอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนวาดภาพระบายสี หัวข้อ “บ้านของฉัน” โดยใช้ทัศนธาตุได้อย่างเหมาะสมสวยงาม มีการจัดองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีอย่างน้อย 3 สิ่งในภาพ เช่น บ้าน ต้นไม้ ทางเดิน ตามประสบการณ์ของแต่ละคน โดยนักเรียนเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ โดยตัวแทนของแต่ละกลุ่มเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ร่วมกัน 2.4 เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนและเพื่อนประเมินผลงาน ก่อนนำมาส่งครู
5 นาที	3. สรุป 3.1 ครูเก็บรวบรวมงานของนักเรียน และสรุปเรื่องการวาดภาพระบายสี ยกตัวอย่างผลงานของนักเรียนที่ถ่ายทอดประสบการณ์ในชีวิตออกมาได้ชัดเจน และสวยงาม พร้อมเสนอแนะเทคนิคเพิ่มเติมให้นักเรียน 3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
3 (50 นาที)	ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ 1. นำเข้าสู่บทเรียน
15 นาที	1.1 ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา 1.2 ครูให้นักเรียนเล่าถึงผลงานของตัวเอง โดยอธิบาย แนวคิดและเทคนิค
	วิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ ให้เพื่อนในกลุ่มฟังคนละ 1 นาที และให้ตัวแทนกลุ่มละ 1 คนให้พูดถึงผลงานของเพื่อนในกลุ่ม เล่าถึงผลงานของคนของตัวเองประทับใจ เช่น วาดภาพสวย ใช้สีสวย เป็นต้น *ให้ครูพิจารณาเลือกเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นตัวแทนกลุ่มมาเล่าถึงผลงานของเพื่อน หากเด็กสามารถสื่อสารได้
25 นาที	ขั้นที่ 4 ร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ 2. ทำกิจกรรม
ดำเนิน การ พร้อม ขั้นที่ 4	2.1 ครูอธิบายขั้นตอนการสร้างแผ่นพับครอบครัวด้วยเทคนิคการ พับ ตัด ปะ วาดภาพ ระบายสี โดยให้นักเรียนตัดรูปภาพจากผลงานตัวเองในครั้งที่ผ่านมา ออกเป็นชิ้น แล้วนำชิ้นส่วนผลงานของทุกคนในกลุ่มมารวมกัน หลังจากนั้นใช้กระดาษสีขนาด A4 ตัดเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส พับมุมเข้ามา 4 มุม มุมที่พับเข้ามาหากันให้วาดภาพสมาชิกในครอบครัว พื้นที่ว่างด้านในให้เลือกชิ้นส่วนผลงานของเพื่อนในกลุ่ม มาติดในผลงานตัวเอง โดยไม่ให้ใช้ชิ้นส่วนงานตัวเอง และระบายสีต่อเติมภาพให้สวยงาม 2.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดสรรค์ เลือกใช้ แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์กันเอง จากวัสดุอุปกรณ์ส่วนกลางที่ครูเตรียมไว้ให้ และลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน
	ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ 2.3 (ก่อนลงมือทำงาน) ครูอธิบายทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นักเรียนควรปฏิบัติในระหว่างการทำงานร่วมกัน มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานร่วมกัน สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในระหว่างทำงานร่วมกัน 2.4 (ระหว่างทำงาน) ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นที่ปรึกษาให้กับทุกกลุ่มในระหว่างที่นักเรียนทำงานร่วมกัน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนร่วมกันปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยทันที
10 นาที	3. สรุป 3.1 ครูสรุปกิจกรรมร่วมกับนักเรียน 3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความใส่ใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
4 (50 นาที)	ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ
10 นาที	1. นำเข้าสู่บทเรียน
	1.1 ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา 1.2 ครูให้นักเรียนนำผลงานของตัวเองติดลงในใบงานที่ 3 พร้อมเขียนอธิบายรายละเอียดของผลงานตัวเอง *สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางคนที่ยื่นไม่ได้หรือเขียนไม่คล่อง ให้เพื่อนในกลุ่มหรือครูที่เลี้ยงช่วยเขียนใบงานให้ได้ 1.3 ให้นักเรียนนำผลงานของตนเองมาวางไว้บนโต๊ะของแต่ละกลุ่ม ให้นักเรียนเดินชมผลงานของเพื่อนกลุ่มอื่นๆ 5 นาที 1.4 เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนและเพื่อนประเมินผลงาน ก่อนนำมาส่งครู
15 นาที	2. ทำกิจกรรม
15 นาที	2.1 ครูเลือกผลงานนักเรียนกลุ่มละ 1 ชิ้นมาวิเคราะห์องค์ประกอบของภาพ ทัศนธาตุวิธีการเลือกชิ้นส่วนภาพมาติด การลงสี การแต่งเติมภาพ พร้อมเสนอแนะเทคนิคเพิ่มเติม 2.2 ครูให้ขออาสาสมัครตัวแทนกลุ่มละ 1 คน เลือกลงงานของเพื่อนกลุ่มอื่น 1 ชิ้นมาวิเคราะห์ และวิจารณ์ภาพผลงานโดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอแนะได้ โดยเน้นให้นักเรียนใช้คำพูดเชิงบวก 2.3 ครูให้เวลานักเรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยกันถึงการทำงานร่วมกันในกลุ่ม อุปสรรค ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน พร้อมสรุปข้อดีและข้อเสียของการทำงานร่วมกันในกลุ่ม 2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกผลการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มลงในใบงานที่ 4 2.5 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน ครูช่วยสรุปเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือ และกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในการทำงานร่วมกันในครั้งต่อไป
10 นาที	3. สรุป
	3.1 ครูสรุปกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดยตั้งคำถามและสุ่มถามนักเรียนทีละกลุ่ม เกี่ยวกับความรู้และทักษะทางศิลปะที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติ และการทำงานร่วมกันในกลุ่ม 3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)

สื่อและวัสดุอุปกรณ์	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
<p>สื่อ/แหล่งการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาพตัวอย่างผลงานจากหนังสือเรียน 2. ภาพงานศิลปะจากอินเทอร์เน็ต 3. ตัวอย่างผลงานที่ทำเสร็จแล้ว 4. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว 5. รูปภาพตัวอย่างผลงานศิลปะ <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษ 80 ปอนด์ 2. กระดาษการ์ดสี ขนาด A4 3. กรรไกรสำหรับเด็ก 4. สี (สีไม้ สีเมจิก) 5. กาวน้ำชนิดแห้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดโต๊ะเป็น 6 กลุ่ม ให้นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหากัน เว้นที่ว่างแต่ละกลุ่มสำหรับการเดินหรือเคลื่อนย้ายเก้าอี้ได้สะดวก ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ มีพื้นที่ในการเคลื่อนไหว 2. จัดสภาพแวดล้อมด้วยสื่อการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ติดแสดงรอบๆห้อง 3. ทำบอร์ดแสดงขั้นตอนการสร้างสรรค์แผ่นพับ ครอบคร่าวไว้หน้าห้องเรียน คำสั่งอื่นๆ หรือข้อเสนอแนะในการทำงานกลุ่มติดไว้หน้าห้อง หรือเขียนไว้บนกระดาน 4. นำผลงานของนักเรียนทุกคนติดแสดงรอบๆห้องเรียน 5. สร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายและอบอุ่นด้วยการเปิดเพลงในระหว่างการปฏิบัติงาน
การวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	
ด้านศิลปะ	ด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบวัดความรู้ทางศิลปะ (ก่อนเรียน) 2. แบบประเมินผลงานศิลปะประจำหน่วยการเรียนรู้ (ระหว่างเรียน) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือฯ (ก่อนเรียน-หลังเรียน) 2. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือฯ (ระหว่างเรียน) 2. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน (ระหว่างเรียน)

ใบงานที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้แต่ละกลุ่มเขียนชื่อสมาชิก ตั้งชื่อกลุ่มและร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่ม (เช่น หัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม ผู้เบิกอุปกรณ์ ผู้นำเสนอผลงาน เป็นต้น)

ชื่อกลุ่ม.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.....หน้าที่.....

2.....หน้าที่.....

3.....หน้าที่.....

4.....หน้าที่.....

5.....หน้าที่.....

6.....หน้าที่.....

คุยกันเสร็จแล้ว
เขียนใบงานส่งคืนคุณครูนะคะ

ใบงานที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

ชื่อกลุ่ม.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณารูปภาพและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ภาพนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร

.....
.....

2. หากจะวาดภาพนี้ต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์อะไรบ้าง

.....
.....

3. ในภาพนี้ประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรง อะไรบ้าง

.....
.....

ใบงานที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

ชื่อ-นามสกุล.....เลขที่.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนติดผลงานลงในกรอบสี่เหลี่ยมและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ชื่อผลงาน.....
2. อธิบายเรื่องราวของผลงาน
.....
3. ผลงานนี้ประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรง อะไรบ้าง
.....
4. ผลงานนี้ใช้วัสดุ อุปกรณ์อะไรบ้าง
.....
5. นักเรียนพอใจหรือไม่พอใจในผลงานชิ้นนี้ และมีสิ่งใดต้องปรับปรุงแก้ไข
.....

ใบงานที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

ชื่อกลุ่ม.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์การทำงานกลุ่มร่วมกัน อธิบายถึงอุปสรรค ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน พร้อมสรุปข้อดีและข้อเสียของการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

1. ข้อดีของการทำงานร่วมกันในกลุ่มมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสียของการทำงานร่วมกันในกลุ่มมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. อุปสรรค หรือ ปัญหาในการทำงานร่วมกัน มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบประเมินผลงานศิลปะรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน
สำหรับครู

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____

ชื่อ - นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าน้ำหนัก
	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ				2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิวในงานศิลปะ				2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ				2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน				1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์				2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)				

แบบประเมินผลงานศิลปะรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน
สำหรับนักเรียน

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____

ชื่อ - นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	ผู้ประเมิน						ค่าน้ำหนัก
	ประเมินตนเอง			ให้เพื่อนประเมิน			
	3	2	1	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ							2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว ในงานศิลปะ							2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ							2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน							1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์							2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)							

เกณฑ์การให้คะแนน ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของ ผลงานศิลปะ	สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ อย่างสวยงาม มีการเก็บ รายละเอียด แสดงให้เห็นถึง ความประณีต	สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ อย่างสวยงาม แต่ยังไม่แสดง ให้เห็นถึงความประณีต	ไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ได้อย่างสวยงาม และไม่มี ความประณีต
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว ในงาน ศิลปะ	สามารถนำทัศนธาตุทั้งหมด ตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มา สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ได้ อย่างเหมาะสม ลงตัว	สามารถนำทัศนธาตุ บางอย่างตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ ค่อนข้างเหมาะสม แต่ยังคงไม่ ลงตัว	ไม่สามารถนำทัศนธาตุ ทั้งหมดตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มา สร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ เหมาะสมลงตัวได้
3. การเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ใน งานศิลปะ	สามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลาย ใช้ งานอย่างถูกต้อง และ เหมาะสมกับชิ้นงาน	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เป็น บางอย่าง ใช้งานอย่าง ถูกต้องเหมาะสมกับชิ้นงาน	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เป็น บางอย่าง และใช้งานผิด วัตถุประสงค์ ไม่เหมาะสมกับ ชิ้นงาน
4. การถ่ายทอด ประสบการณ์และ ความรู้สึกละผ่าน ผลงาน	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับมาก	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับปานกลาง	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับน้อย
5. การแสดงออก ด้านความคิด สร้างสรรค์	สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบที่แปลกใหม่ และ สวยงามตามทัศนธาตุ	สามารถสร้างสรรค์ผลงานใน รูปแบบที่แปลกใหม่ แต่ยังไม่ สวยงามตามทัศนธาตุ	ไม่ได้มีการสร้างสรรค์ผลงาน ที่แปลกใหม่

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพผลงานศิลปะ

คะแนน	25 – 30	ดีมาก (ระดับ 3)
คะแนน	19 – 24	ดี (ระดับ 2)
คะแนน	10 - 18	พอใช้ (ระดับ 1)

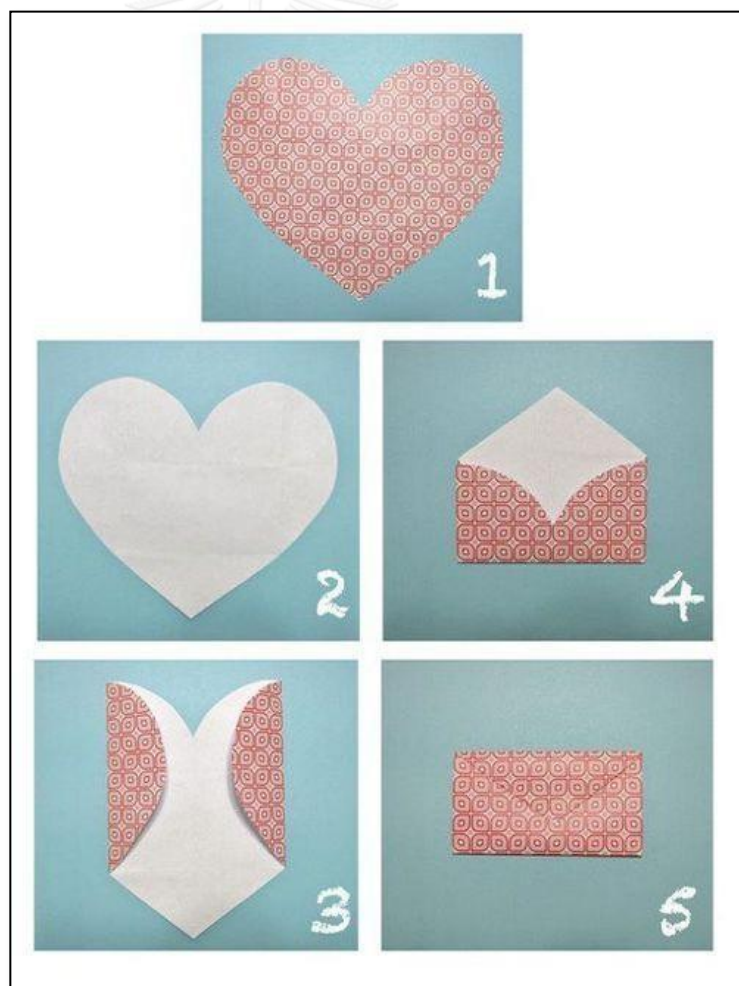
ใบความรู้ที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

กิจกรรม “ส่งความในใจ”

ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความคิดเห็นหลังเรียน ตามหัวข้อที่ครูกำหนดลงในกระดาษรูปหัวใจ หลังจากนั้นให้นักเรียนพับเป็นรูปจดหมายและเขียนชื่อตัวเองลงหน้าซอง ส่งใส่กล่องที่ครูเตรียมไว้ให้

วัสดุอุปกรณ์: กระดาษสีรูปหัวใจ

วิธีการพับกระดาษรูปหัวใจเป็นซองจดหมาย:

ที่มา: <http://www.multiple-owners.com/>

ใบความรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

กิจกรรมเกมทายใจ

1. ให้นักเรียนเลือกรูปทรงที่ตัวเองชอบ ได้แก่ วงกลม สามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยม และให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปทรงที่ตัวเองเลือก หลังจากนั้นอธิบายว่าคนที่ชอบรูปไหน มีลักษณะนิสัยอย่างไร

คนที่เลือกรูปสามเหลี่ยม เป็นคนคล่องแคล่ว กระตือรือร้น ใจร้อน ทำงานรวดเร็วไม่ชอบการรอคอย ชอบพูดมากกว่าทำ

คนที่เลือกสี่เหลี่ยม เป็นคนสุขุมมั่นคง หนักแน่นในแง่ความคิดหรือการกระทำเป็นคนอดทน โน้มน้ำยาก ชอบทำมากกว่าพูด

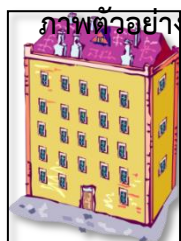
คนที่เลือกวงกลม เป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทะเยอทะยาน มักได้รับความสำเร็จ มีความคิดที่ไม่หยุดนิ่งแปลกๆ แปลงๆ ไม่เหมือนใคร ฉีกแนว มีอารมณ์ขันทั้งการพูดและการกระทำ

ที่มา: <http://www.dek-d.com/board/view/529015/>

2. ให้นักเรียนสร้างสรรค์รูปภาพจากรูปที่ตัวเองเลือก โดยเป็นภาพที่นักเรียนเคยพบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คนละ 1 ภาพ พร้อมระบายสีให้สวยงาม แต่ห้ามวาดภาพซ้ำกันกับเพื่อนในกลุ่ม

ภาพจากรูปสามเหลี่ยม

ภาพจากรูปทรงสี่เหลี่ยม

ภาพจากรูปวงกลม

ที่มา: <https://pixabay.com>

ใบความรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

วาดภาพระบายสีหัวข้อ “บ้านของฉัน”

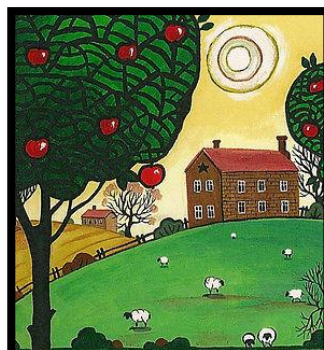
คำสั่ง: ให้นักเรียนใช้ทัศนธาตุที่เรียนมา สร้างผลงานได้อย่างเหมาะสมสวยงาม มีการจัดองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีอย่างน้อย 3 สิ่งในภาพ เช่น บ้าน ต้นไม้ ทางเดิน เป็นต้น ตามประสบการณ์ของแต่ละคน โดยนักเรียนเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ โดยตัวแทนของแต่ละกลุ่มเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ: ครูใช้คำสั่งที่สื่อถึงการสร้างบ้านแทนการสั่งให้วาดภาพระบายสี เช่น ขึ้นโครงบ้านแทนการวาดเส้น ทาสีบ้านแทนการระบายสี ปลุกต้นไม้แทนการให้วาดรูปต้นไม้ ทำสวนแทนการให้วาดรูปสวนดอกไม้ เป็นต้น

ภาพประกอบการวาดลายเส้นรูปบ้านจากรูปร่างรูปทรงต่างๆ

ภาพประกอบการลงสีภาพบ้านของฉันที่สมบูรณ์

ที่มา: <http://www.coloring-pages-kids.com/>

<https://pixabay.com>

ใบความรู้ที่ 4

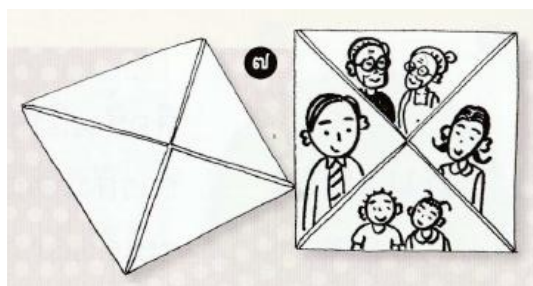
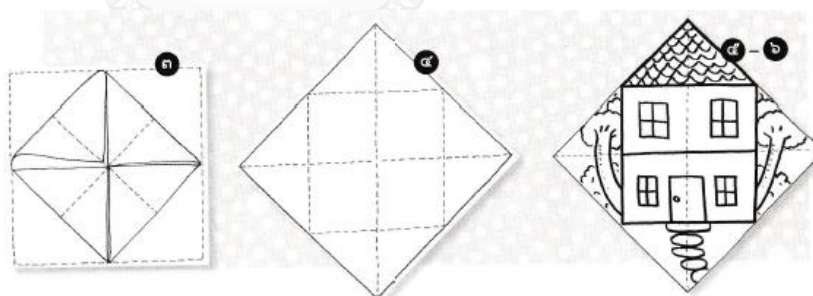
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านของฉัน

กิจกรรมแผ่นพับครอบครัว (พับ ตัด ปะ ระบายสี)

วัสดุอุปกรณ์: กระดาษการ์ดสี A4 , สีชนิดต่างๆ (สีไม้ สีชอล์ก สีเมจิก), กาว, กรรไกร

ขั้นตอนการทำ:

1. พับแล้วตัดกระดาษขนาด A4 ให้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส
2. พับเส้นทแยงมุมอีกด้านหนึ่งทำให้เกิดเส้นทแยงมุมตัดกันตรงกลาง
3. พับมุมทั้งสี่ของกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเข้ามาชนกันตรงกลาง
4. มุมทั้งสี่ที่พับเข้าหากันให้นักเรียนวาดสมาชิกครอบครัว เช่น ปีกบ่นวดพ่อกับแม่ ปีกซ้ายวาดพี่หรือน้อง ปีกขวาวาดตัวเอง ปีกล่างวาดญาติคนอื่นๆหรือสัตว์เลี้ยง เป็นต้น
5. พื้นที่ด้านในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ให้นักเรียนเลือกนำชิ้นส่วนบ้าน และชิ้นส่วนอื่นๆ เช่น ต้นไม้ สวน ทางเดิน สะพาน ฯลฯ ของเพื่อนที่ตัดไว้แล้วมาติดลงในพื้นที่ว่าง จัดองค์ประกอบให้สวยงาม
6. ให้นักเรียนต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ และลงสีให้สวยงาม

ที่มา: ปรีดา ปัญญาจันทร์.(2554).ศิลปะสื่อภาษา พับ ตัด ปะ เล่ม 2.กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก

แผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระยะเวลา 3 คาบ (150 นาที)

สาระสำคัญ โรงเรียนคือสังคมแห่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ซึ่งนักเรียนมีความผูกพันกับโรงเรียน รongจากครอบครัว การให้นักเรียนศึกษาองค์ประกอบศิลปะผ่านการสังเกตสิ่งต่างๆ รวมถึงกิจกรรม การปฏิบัติ ของบุคคลต่าง ๆ ภายในโรงเรียน แล้วนำมาถ่ายทอดในรูปแบบงานศิลปะสร้างสรรค์สื่อผสม ได้แก่ ปั้น และ ประติมากรรม ทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวภายในโรงเรียน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 1 เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง โรงเรียนของเรา นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดด้านศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต่อไปนี้

ตัวชี้วัดด้านศิลปะ	ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
1. มีทักษะในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานปั้น (ศ 1.1 ป. 3/5)	1. มีทักษะในการวางแผนเป้าหมาย ทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง
2. บรรยายเหตุผลและวิธีการในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยเน้นถึงเทคนิค และวัสดุ อุปกรณ์ (ศ 1.1 ป. 3/7)	2. มีทักษะในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชย ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
3. ระบุสิ่งที่ชื่นชมและสิ่งที่ควรปรับปรุงในงานทัศนศิลป์ของตนเอง (ศ 1.1 ป. 3/8)	3. มีทักษะในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของสมาชิกกลุ่มในเวลาเดียวกัน
4. บรรยายลักษณะรูปร่าง รูปทรงในงานการออกแบบสิ่งต่างๆที่มีในบ้านและโรงเรียน (ศ.1.1 ป.3/10)	4. มีทักษะในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม
	5. มีทักษะในการแยกแยะข้อดีข้อเสียและประโยชน์ของกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานร่วมกัน

สาระการเรียนรู้ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานปั้น เทคนิคการปั้น วาดภาพ สื่อผสม การออกแบบ และการจัดวางองค์ประกอบ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง “โรงเรียนของเรา”

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
1 (50 นาที)	<p>ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม</p> <p>1. นำเข้าสู่บทเรียน</p>
10 นาที	<p>1.1 (ก่อนเข้าเรียน) ครูวิเคราะห์นักเรียนจากผลงานศิลปะและจากการวัดผลความรู้ด้านศิลปะในหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนใหม่ ผ่านเกมส์ “แบ่งโดว์ 5 สี” ครูเลือกแบ่งโดว์มา 5 สี สีละ 6 ก้อน (จำนวนสีของแบ่งโดว์เท่ากับจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม จำนวนก้อนของแต่ละสีเท่ากับจำนวนกลุ่ม) โดยครูกำหนดช่วงคะแนนของนักเรียนเป็น 5 ระดับ ระดับละ 6 คน นักเรียนที่อยู่กลุ่มคะแนนเดียวกันจะได้แบ่งโดว์สีเดียวกันซึ่งครูบอกนักเรียนว่าเป็นการให้รางวัล เช่น กลุ่มที่เก่งที่สุดครูให้รางวัลเป็นแบ่งโดว์สีแดง กลุ่มที่เก่งรองลงมาให้รางวัลเป็นแบ่งโดว์สีน้ำเงิน และไล่ไปเรื่อยๆจนครบ 5 กลุ่ม และให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มตามสีที่ได้</p>
15 นาที	<p>1.2 ครูเริ่มเล่นเกมแบ่งโดว์ 5 สี โดยอธิบายคุณสมบัติของแบ่งโดว์ วิธีการใช้งาน เปรียบเทียบกับวัสดุในการปั้นอื่นๆ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน และแสดงรูปผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์จากแบ่งโดว์ หลังจากนั้นครูอธิบายว่าการจะสร้างงานปั้นสวย ๆ จะต้องใช้แบ่งโดว์หลากหลายสีและช่วยกันสร้างสรรค์ ครูจึงต้องการให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องมีแบ่งโดว์ให้ครบ 5 สี โดยครูเปิดเพลงคลอเมื่อเพลงจบให้นักเรียนเข้ากลุ่มให้เรียนร้อย (ใช้เวลา 30 วินาที) ในกรณีที่มียุ่เรียนมากกว่า 30 คน ให้มีบางกลุ่มมีแบ่งโดว์สีซ้ำกันได้ได้ตามดุลพินิจของครู ซึ่งกลุ่มใหม่ที่ได้จะมี 6 กลุ่ม และแต่ละกลุ่มมีสมาชิก 5 – 6 คน และละความสามารถของนักเรียน</p> <p>1.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1 ช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มพร้อมแบ่งหน้าการทำงาน เช่น หัวหน้ากลุ่ม ผู้ประสานงาน ผู้เบิกวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น</p>
20 นาที	<p>ขั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล</p> <p>2. ทำกิจกรรม</p> <p>2.1 ครูอธิบายการสร้างรูปทรงต่างๆ ด้วยแบ่งโดว์ ยกตัวอย่างรูปภาพงานปั้นนูนต่ำ นูนสูง และผลงานที่ปั้นด้วยวัสดุที่ต่างกัน เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน แบ่งโดว์ และอธิบายถึงคุณสมบัติของวัสดุในการปั้นประเภทต่างๆ พร้อมให้นักเรียนฝึกปั้นรูปทรงต่างๆไปพร้อมกัน</p> <p>2.2 ครูมอบหมายให้นักเรียนปั้นใบหน้าของเพื่อนในกลุ่ม 1 คน โดยปั้นเป็นรูปนูนต่ำ ขนาดเท่าฝ่ามือของนักเรียน โดยให้นักเรียนแบ่งปันแลกเปลี่ยนแบ่งโดว์ของตัวเองกับเพื่อนเพื่อให้ผลงานมีหลากหลายสีสัน</p>

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
<p>1 (50 นาที)</p> <p>5 นาที</p>	<p>2.3 ก่อนลงมือปั้น ให้นักเรียนวาดใบหน้าของเพื่อนลงในใบงานที่ 2 พร้อมอธิบายรายละเอียดตามที่ครูกำหนด</p> <p>2.4 ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การปั้นไว้ส่วนกลาง ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาเลือกหยิบวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ร่วมกันในกลุ่มร่วมกัน</p> <p>3. สรุป</p> <p>3.1 ครูทบทวนเรื่องการปั้น และให้นักเรียนช่วยกันบอกคุณสมบัติ ข้อดีข้อเสียของวัสดุที่ใช้ในการปั้นได้แก่ ดินน้ำมัน ดินเหนียว และแป้งโดว์</p> <p>3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)</p>
<p>2 (50 นาที)</p> <p>15 นาที</p>	<p>ขั้นที่ 3 แบ่งปันประสบการณ์ทางศิลปะ</p> <p>1. นำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>1.1 ครูทบทวนกิจกรรมที่ทำในครั้งที่ผ่านมา</p> <p>1.2 ครูให้เวลานักเรียนเล่าถึงผลงานตัวเองให้เพื่อนในกลุ่มฟัง คนละ 1 นาที โดยอธิบายรูปร่างรูปทรง การเลือกสีของแป้งโดว์และเทคนิคที่ใช้ในการปั้น</p> <p>1.3 ครูเลือกผลงานของนักเรียนกลุ่มละ 1 ชิ้นเพื่อนำมาสรุปกิจกรรมการปั้น และให้นักเรียนทุกคนช่วยกันวิจารณ์ผลงาน</p> <p>1.4 ครูสรุปว่าการที่นักเรียนได้ปั้นใบหน้าของเพื่อนแสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนมีเพื่อน และเพื่อนคือสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในโรงเรียน และครูให้นักเรียนช่วยกันพูดถึงกิจกรรมที่นักเรียนทำร่วมกันในโรงเรียน</p>
<p>25 นาที</p>	<p>ขั้นที่ 4 ร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p>2. ทำกิจกรรม</p> <p>2.1 ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมเศษวัสดุที่เล็กและมีน้ำหนักเบา และไม่เป็นอันตรายที่หาได้จากบ้าน หรือที่โรงเรียน เช่น กระดาษสี เชือก โคมพรม กระดุม ฯลฯ เพื่อนำมาสร้างสรรค์งานสื่อผสมร่วมกัน</p> <p>2.2 ครูอธิบายความสำคัญของกิจกรรม สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะ หัวข้อ “โรงเรียนของเรา” ให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าความหมายของการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนและการร่วมมือกันเรียนรู้</p> <p>2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนสร้างงานศิลปะเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโรงเรียนที่ได้ทำร่วมกับเพื่อน เมื่อวางแผนเสร็จแล้วให้นักเรียนร่างภาพบนกระดาษการ์ดแข็ง โดยจัดองค์ประกอบ เว้นที่สำหรับนำงานปั้นใบหน้าเพื่อนที่ได้ปั้นในคาบที่ผ่านมาติดลงบนผลงาน จัดวางวัสดุต่างๆ ก่อนติดลงในกระดาษ และต่อเติมภาพด้วยการระบายสี</p>

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
<p data-bbox="343 380 399 459">2 (50 นาที)</p> <p data-bbox="327 481 406 750">ดำเนิน การ พร้อม ชั้นที่ 4</p> <p data-bbox="335 952 422 1008">10 นาที</p>	<p data-bbox="422 369 1380 425">ขั้นที่ 5 ตรวจสอบพฤติกรรมความร่วมมือสร้างสรรค์งานศิลปะและให้ข้อมูลย้อนกลับ</p> <p data-bbox="422 425 1380 571">2.3 (ก่อนลงมือทำงาน) ครูอธิบายทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นักเรียนควรปฏิบัติในระหว่างการทำงานร่วมกัน มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานร่วมกัน สังเกตพฤติกรรมตัวเองและเพื่อนในระหว่างทำงานร่วมกัน</p> <p data-bbox="422 571 1380 761">2.5 (ระหว่างทำงาน) ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับทุกกลุ่มในระหว่างที่นักเรียนทำงานร่วมกัน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนร่วมกันปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยทันที</p> <p data-bbox="422 761 1380 817">3. สรุป</p> <p data-bbox="422 817 1380 918">3.1 เมื่อนักเรียนทุกกลุ่มทำงานเสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนใบงานที่ 3</p> <p data-bbox="422 918 1380 974">3.2 ครูสรุปกิจกรรม และเสนอแนะเทคนิควิธีการสร้างผลงาน</p> <p data-bbox="422 974 1380 1064">3.3 และสรุปถึงคุณค่าในการได้ แลกเปลี่ยนชิ้นกับเพื่อน การได้แบ่งปัน และให้นักเรียนร่วมอภิปราย</p> <p data-bbox="422 1064 1380 1167">3.4 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)</p>
<p data-bbox="343 1176 399 1254">3 (50 นาที)</p> <p data-bbox="335 1299 422 1355">10 นาที</p> <p data-bbox="335 1456 422 1512">30 นาที</p>	<p data-bbox="422 1176 1380 1232">ขั้นที่ 6 แสดงผลงานและวิเคราะห์ผลการร่วมมือกันสร้างสรรค์งานศิลปะ</p> <p data-bbox="422 1232 1380 1288">1. นำเข้าสู่บทเรียน</p> <p data-bbox="422 1288 1380 1344">2.1 ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา</p> <p data-bbox="422 1344 1380 1422">2.2 ให้นักเรียนตรวจสอบความเรียบร้อยของผลงาน หากกลุ่มใดยังทำงานไม่เสร็จเรียบร้อยให้ช่วยกันทำงานให้สมบูรณ์ พร้อมเตรียมการนำเสนอผลงาน</p> <p data-bbox="422 1422 1380 1478">2. ทำกิจกรรม</p> <p data-bbox="422 1478 1380 1568">2.1 ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน ครูและนักเรียนทุกคนร่วมกันวิเคราะห์ผลงานที่ละกลุ่ม ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้วยคำพูดเชิงบวก</p> <p data-bbox="422 1568 1380 1713">2.2 หลังจากนั้นครูให้เวลานักเรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยกันถึงการทำงานร่วมกันในกลุ่ม อุปสรรค ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน พร้อมสรุปข้อดีและข้อเสียของการทำงานร่วมกัน โดยเขียนลงในใบงานที่ 4</p> <p data-bbox="422 1713 1380 1859">2.3 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน ครูช่วยสรุปเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือและกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือในการทำงานร่วมกันในครั้งต่อไป</p>

คาบที่	กระบวนการจัดการเรียนรู้
3	3. สรุป
10 นาที	<p>3.1 ครูสรุปกิจกรรม ทบทวนความรู้ด้านศิลปะและทักษะการสร้างสรรค์ผลงานที่นักเรียนได้เรียนรู้ และทบทวนทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>3.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรม “ส่งความในใจ” (แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน)</p>

สื่อและวัสดุอุปกรณ์	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
<p>สื่อ/แหล่งการเรียนรู้</p> <p>6. ภาพตัวอย่างผลงานจากหนังสือเรียน</p> <p>7. สื่อของจริงที่มีรูปร่างรูปทรงต่างๆ</p> <p>8. สื่อของเล่นที่มีรูปร่างรูปทรงต่างๆ</p> <p>9. ตัวอย่างผลงานที่ทำเสร็จแล้ว</p> <p>10. วัสดุ สิ่งของในโรงเรียน</p> <p>11. อุปกรณ์เล่นเกม</p> <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <p>6. กระดาษชาร์ตแข็งสีขาว</p> <p>7. ดินน้ำมันคละสี</p> <p>8. อุปกรณ์การปั้น</p> <p>9. แผ่นรองปั้น</p> <p>10. สี (สีเมจิก สีชอล์ก สีไม้)</p> <p>11. กาวน้ำ/ กาวลาเท็กซ์</p> <p>12. กรรไกรสำหรับเด็ก</p> <p>13. วัสดุเหลือใช้ที่ใช้สำหรับปะติด</p>	<p>1. จัดโต๊ะเป็น 6 แต่ละกลุ่มให้หันหน้าเข้าหากัน เว้นที่ว่างแต่ละกลุ่มสำหรับการเดินหรือเคลื่อนย้ายเก้าอี้ได้สะดวก ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ มีพื้นที่ในการเคลื่อนไหว</p> <p>2. จัดสภาพแวดล้อมด้วยสื่อการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้อง กับบทเรียน ติดแสดงรอบๆห้อง</p> <p>3. ทำบอร์ดแสดงขั้นตอนการปั้นรูปร่างรูปทรงต่างๆ การทำสื่อผสม หรือเขียนอธิบายขั้นตอนไว้บนกระดาน เพื่อให้นักเรียนทบทวนวิธีทำในระหว่างปฏิบัติงาน</p> <p>4. นำผลงานของนักเรียนทุกกลุ่มจัดแสดงภายในห้องเรียน</p> <p>5. สร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายและอบอุ่นด้วยการเล่นเกมก่อนการทำกิจกรรม และเปิดเพลงในระหว่างการปฏิบัติงาน</p>
การวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	
ด้านศิลปะ	ด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
<p>1. แบบวัดความรู้ทางศิลปะ (ก่อนเรียน)</p> <p>2. แบบประเมินผลงานศิลปะประจำหน่วยการเรียนรู้ (ระหว่างเรียน)</p>	<p>1. แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือฯ (ก่อนเรียน-หลังเรียน)</p> <p>2. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือฯ (ระหว่างเรียน)</p> <p>2. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน (ระหว่างเรียน)</p>

ใบงานที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้แต่ละกลุ่มเขียนชื่อสมาชิก ตั้งชื่อกลุ่มและร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่กัน ภายในกลุ่ม (เช่น หัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม ผู้เบิกอุปกรณ์ ผู้นำเสนอผลงาน เป็นต้น)

ชื่อกลุ่ม.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.....หน้าที่.....

2.....หน้าที่.....

3.....หน้าที่.....

4.....หน้าที่.....

5.....หน้าที่.....

6.....หน้าที่.....

คุยกันเสร็จแล้ว
เขียนใบงานส่งคืนคุณครูนะคะ

ใบงานที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

ชื่อ-นามสกุล.....เลขที่.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนวาดรูปใบหน้าของเพื่อนที่นำไปปั้นดินน้ำมันและตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพื่อนในภาพนี้ชื่ออะไร
.....
2. ทำไมถึงปั้นใบหน้าเพื่อนคนนี้.....
.....
3. ใบหน้าของเพื่อนประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรง เส้น และสี อะไรบ้าง
.....
.....
4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปั้นมีอะไรบ้าง.....
.....

ใบงานที่ 3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

ชื่อกลุ่ม.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อธิบายขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปะสื่อผสม ในหัวข้อ “โรงเรียนของเรา”

1. ชื่อผลงาน
2. อธิบายเรื่องราวในผลงาน
.....
.....
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมีอะไรบ้าง
.....
.....
4. รูปร่าง รูปทรงที่ใช้ออกแบบผลงานมีอะไรบ้าง
.....
.....
5. อธิบายขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันในกลุ่ม
.....
.....
.....
.....
6. นักเรียนพอใจ หรือไม่พอใจผลงานชิ้นนี้ เพราะเหตุใด
.....
.....

ใบงานที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

ชื่อกลุ่ม.....

กิจกรรมการเรียนรู้: ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์การทำงานกลุ่มร่วมกัน อธิบายถึงอุปสรรค ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน พร้อมสรุปข้อดีและข้อเสียของการทำงานร่วมกันในกลุ่ม

1. ข้อดีของการทำงานร่วมกันในกลุ่มมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสียของการทำงานร่วมกันในกลุ่มมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. อุปสรรค หรือ ปัญหาในการทำงานร่วมกัน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานศิลปะรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา
สำหรับครู

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____
 ชื่อ - นามสกุล _____ เลขที่ _____
 ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าน้ำหนัก
	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ				2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิวในงานศิลปะ				2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ				2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน				1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์				2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)				

แบบประเมินผลงานศิลปะรายกลุ่ม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา
สำหรับครู

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____

ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	คะแนน			ค่าน้ำหนัก
	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ				2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิวในงานศิลปะ				2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ				2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน				1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์				2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)				

แบบประเมินผลงานศิลปะรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา
สำหรับนักเรียน

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____

ชื่อ - นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	ผู้ประเมิน						ค่าน้ำหนัก
	ประเมินตนเอง			ให้เพื่อนประเมิน			
	3	2	1	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ							2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว ในงานศิลปะ							2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ							2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน							1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์							2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)							

แบบประเมินผลงานศิลปะรายกลุ่ม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา
สำหรับนักเรียน

งานชิ้นที่ _____ วันที่ประเมิน _____
 ชื่อกลุ่ม _____

รายการประเมิน	ผู้ประเมิน						ค่าน้ำหนัก
	ประเมินตนเอง			ให้เพื่อนประเมิน			
	3	2	1	3	2	1	
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของผลงานศิลปะ							2
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว ในงานศิลปะ							2
3. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานศิลปะ							2
4. การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกผ่านผลงาน							1.5
5. การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์							2.5
คะแนนรวม (30 คะแนน)							

เกณฑ์การให้คะแนน ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. ความสมบูรณ์ สวยงามของ ผลงานศิลปะ	สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ อย่างสวยงาม มีการเก็บ รายละเอียด แสดงให้เห็นถึง ความประณีต	สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ อย่างสวยงาม แต่ยังไม่แสดง ให้เห็นถึงความประณีต	ไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ได้อย่างสวยงาม และไม่มี ความประณีต
2. การใช้ เส้น สี รูปร่างรูปทรง พื้นผิว ในงาน ศิลปะ	สามารถนำทัศนธาตุทั้งหมด ตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ได้อย่างเหมาะสม ลงตัว	สามารถนำทัศนธาตุ บางอย่างตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ ค่อนข้างเหมาะสม แต่ยังคงไม่ ลงตัว	ไม่สามารถนำทัศนธาตุ ทั้งหมดตามตัวชี้วัด คือ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มา สร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ เหมาะสมลงตัวได้
3. การเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ใน งานศิลปะ	สามารถเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลาย ใช้ งานอย่างถูกต้อง และ เหมาะสมกับชิ้นงาน	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เป็น บางอย่าง ใช้งานอย่าง ถูกต้องเหมาะสมกับชิ้นงาน	เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เป็น บางอย่าง และใช้งานผิด วัตถุประสงค์ ไม่เหมาะสมกับ ชิ้นงาน
4. การถ่ายทอด ประสบการณ์และ ความรู้สู่ผู้ผ่าน ผลงาน	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับมาก	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับปานกลาง	สามารถแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกจาก ประสบการณ์ในชีวิต ออกมาเป็นผลงานศิลปะได้ ในระดับน้อย
5. การแสดงออก ด้านความคิด สร้างสรรค์	สามารถสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบที่แปลกใหม่ และ สวยงามตามทัศนธาตุ	สามารถสร้างสรรค์ผลงานใน รูปแบบที่แปลกใหม่ แต่ยังไม่ สวยงามตามทัศนธาตุ	ไม่ได้มีการสร้างสรรค์ผลงาน ที่แปลกใหม่

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพผลงานศิลปะ

คะแนน	25 – 30	ดีมาก (ระดับ 3)
คะแนน	19 – 24	ดี (ระดับ 2)
คะแนน	10 - 18	พอใช้ (ระดับ 1)

ใบความรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

งานปั้นแป้งโดว์

1. ชนิดของวัสดุที่ใช้สำหรับงานปั้น

ดินเหนียว

ดินน้ำมัน

แป้งโดว์

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานปั้นมักจะใช้วัสดุที่มีเนื้อเหนียวยืดหยุ่นได้ โดยทั่วไปใช้ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโดว์ หรือแม้กระทั่งกระดาษหนังสือพิมพ์แช่น้ำผสมกาว

ดินเหนียว บางท้องถิ่นหาได้ง่าย มีความเหนียวหนึบ เกาะตัวได้ดี เก็บไว้ใช้ได้นานด้วยการคลุมด้วยผ้าชุบน้ำ

ดินน้ำมัน มีจำหน่ายทั่วไป ราคาไม่แพง มีหลายสีหลายขนาด ถ้าถูกความร้อนจะละลาย แต่ถ้าถูกความเย็นจะแข็งตัว

แป้งโดว์ มีจำหน่ายทั่วไป ไม่ผสมสารเคมีจึงไม่เป็นอันตราย มีลักษณะอ่อนนิ่มกว่าดินน้ำมัน ไม่เหนียวติดมือ แต่แข็งตัวเร็ว

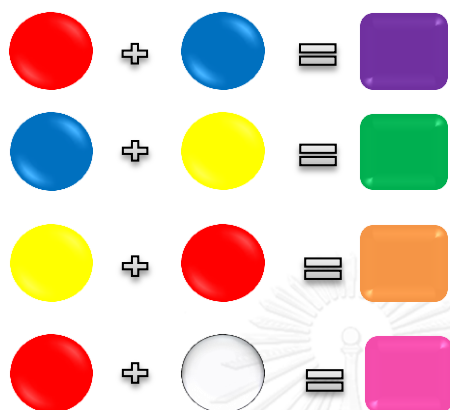
อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับงานปั้น

เครื่องมือปั้นมีความสำคัญ นำมาใช้ตัด ขูด คลึงดิน สร้างพื้นผิวและลวดลายต่างๆ ซึ่งมีทั้งชนิดสำเร็จรูปและดัดแปลงจากวัสดุรอบ ๆ ตัว

2. การผสมสีแป้งโดว์

การผสมสีแป้งโดว์คือการนำแป้งโดว์แม่สีมาผสมกันให้เกิดสีใหม่ เพื่อให้ได้สีสันที่หลากหลายนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปะที่สวยงาม โดยการนำคอลลิงแป้งโดว์สองสีในอัตราส่วน 1:1 ให้เป็นเนื้อเดียวกัน ดังนี้

3. การขึ้นรูปปร่างรูปทรง

1. นำคอลลิงแป้งโดว์เป็นก้อนกลมด้วยมือทั้งสองข้าง
2. แบ่งแป้งโดว์ออกเป็นสี่ส่วน
3. วางแป้งโดว์ไว้ในฝ่ามือใช้นิ้วมืออีกข้างหนึ่งคลึงให้กลม
4. ปั้นแป้งโดว์เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และเส้นกลมยาว
5. ได้แป้งโดว์ที่ขึ้นรูปเป็นรูปทรงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยมและเส้นกลมยาว สามารถนำไปสร้างสรรค์เป็นรูปร่างของสิ่งต่างๆได้

4. การปั้นนูนต่ำใบหน้าคน

1. ปั้นแป้งโดว์เป็นก้อนกลมและทำให้แบน
2. ปั้นแป้งโดว์เป็นเส้นกลม หรือแบน
3. นำมาประกอบเป็นรูปใบหน้าคน
4. ใช้สีและเส้นแสดงอารมณ์ ความรู้สึก
5. ปั้นแบบไม่ซ้ำกัน

ที่มา: เลิศ อานันทนทะ และผดุง ศิริรัตน์. (2548). *ทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่ 1(ป.1-3) สำหรับประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
 อรวรรณ ขมวัฒนา และคณะ. (2559). *ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

ใบความรู้ที่ 2

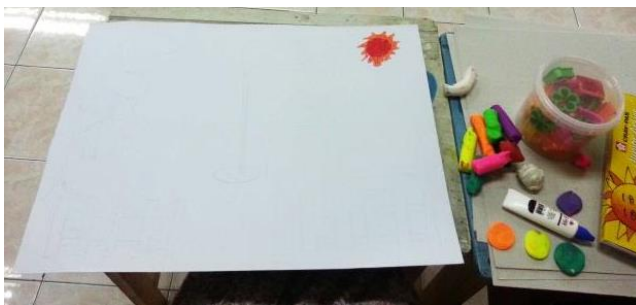
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โรงเรียนของเรา

กิจกรรมสื่อผสม หัวข้อเรื่อง “โรงเรียนของเรา” (ปะติด ปั้น ระบายสี)

วัสดุอุปกรณ์: กระดาษชาร์ตแข็ง, กาวน้ำ, วัสดุเหลือใช้, สี, แป้งโดว์

ขั้นตอนการทำ:

1. ร่างภาพด้วยดินสอลงบนกระดาษชาร์ตแข็ง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนทำร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน โดยวาดจุดเด่นของโรงเรียนจากรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ เช่น อาคารเรียน ธงชาติ สนามเด็กเล่น เป็นต้น
2. เว้นที่ว่างติดผลงานแป้งโดว์นูนตัวรูปใบหน้าของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. จัดวางวัสดุเหลือใช้ เช่น เชือก เศษกระดาษ ฟองน้ำ ที่มีสีและพื้นผิวต่างๆบนภาพที่ร่างไว้อย่างเหมาะสม
4. ทากาวลงบนเศษวัสดุเพื่อติดลงไปบนภาพ โดยระวังไม่ทาากาวมากเกินไปจนเลอะเทอะ และไม่ทำให้กาวหกเปื้อนโต๊ะ ร่างกายและเสื้อผ้า
5. ปั้นแป้งโดว์เป็นรูปใบหน้าสมาชิกในกลุ่ม เป็นรูปทรงนูนตัวและจัดวางไว้ในรูปภาพ
6. สามารถนำแป้งโดว์ มาแปะลงในภาพแทนการระบายสี โดยเลือกใช้สีและสร้างพื้นผิวบนแป้งโดว์ตามต้องการ
7. แต่งเติมภาพให้สวยงาม ด้วยการลงสีเพิ่มเติม ด้วยสีชอล์ก สีไม้ หรือสีเมจิก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางศิลปะและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่นำเสนอเป็นตัวอย่างในคู่มือฉบับนี้ แบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ก่อนเรียนและหลังเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในระหว่างเรียน มีดังต่อไปนี้

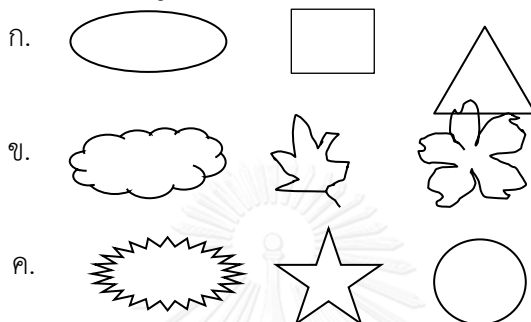
รายการเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	วัดและประเมินผลก่อนเรียน/หลังเรียน		วัดและประเมินผลระหว่างเรียน	
	ด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ด้านความรู้/ทักษะทางศิลปะ	ด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ด้านความรู้/ทักษะทางศิลปะ
1. แบบวัดความรู้ทางศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		✓		
2. แบบประเมินพฤติกรรมการตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	✓			
3. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น			✓	
4. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ			✓	✓

แบบวัดความรู้ทางศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
(วัดผลก่อนเรียน - หลังเรียน)

คำชี้แจง: แบบวัดความรู้ทางศิลปะชุดที่ 1 มีทั้งหมด 10 ข้อ (10 คะแนน) ใช้เวลา 10 นาที

คำสั่ง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบโดยเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ภาพในข้อใดเป็น รูปร่างที่พบได้ในธรรมชาติ ทั้งหมด

2. ข้อใดเป็น รูปทรงสี่เหลี่ยม ทั้งหมด

- ก. โทรทัศน์ ประตูบ้าน ตู้เย็น
- ข. ยางลบ ล้อรถยนต์ กระดานดำ
- ค. โต๊ะนักเรียน ไข่ไก่ หนังสือเรียน

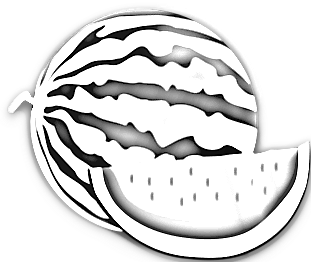
3. ถ้านักเรียนต้องการวาด คลื่นน้ำทะเล ควรใช้เส้นแบบใด

4. สีชนิดใดต้องใช้พู่กันระบาย และมีคุณลักษณะ โปร่งแสง

- ก. สีไม้
- ข. สีน้ำ
- ค. สีโปสเตอร์

5. ภาพนี้ควรระบายสีใดเพื่อให้ดูเป็นธรรมชาติ

- ก. สีเขียว - สีแดง
- ข. สีเหลือง - สีขาว
- ค. สีส้ม - สีเหลือง

6. ภาพพื้นผิวในธรรมชาติข้อใดให้ความรู้สึก**เรียบลื่น**

ก.

ข.

ค.

7. ภาพนี้เป็นการสร้างงานศิลปะโดยใช้เทคนิคอะไรบ้าง

- ก. พับกระดาษ ระบายสี
- ข. วาดภาพ ระบายสี
- ค. ปั่น ปะติด

8. ข้อใดเรียงลำดับขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปะชิ้นนี้ได้ถูกต้อง

- ก. นำวัสดุเหลือใช้มาจัดวาง / ทากาวติดลงในกระดาษ / ร่างภาพบนกระดาษ
 ข. ร่างภาพบนกระดาษ / นำวัสดุเหลือใช้มาจัดวาง / ทากาวติดลงในกระดาษ
 ค. ทากาวติดลงในกระดาษ / ร่างภาพบนกระดาษ / นำวัสดุเหลือใช้มาจัดวาง
9. ถ้านักเรียนจะสร้างผลงานนี้ ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง

- ก. กระดาษสี กระดาษเหลือใช้ กาว
 ข. สีน้ำ ดินน้ำมัน กระดาษรองปั้น
 ค. เศษกระดาษ สีโปสเตอร์ พู่กัน
10. ให้นักเรียนอธิบายเหตุผลในการเลือกใช้ ดินเหนียว แทนดินน้ำมัน ในงานปั้น
- ก. หาซื้อง่ายราคาถูก มีหลากหลายสี
 ข. เวลานวดดินนานๆจะนิ่ม ใช้งานง่าย
 ค. ไม่มีสารเคมี มีความเหนียวหนึบ เกาะตัวได้ดี
-

เฉลยแบบวัดแบบวัดความรู้ทางศิลปะ (10 คะแนน)

ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
1	ข	6	ค
2	ก	7	ก
3	ค	8	ข
4	ข นทร์การประเมิน	9	ก
5	ก	10	ค

- คะแนน 9 - 10 มีความรู้ทางศิลปะในระดับดีมาก
 คะแนน 7 - 8 มีความรู้ทางศิลปะในระดับดี
 คะแนน 5 - 6 มีความรู้ทางศิลปะในระดับพอใช้
 คะแนน 0 - 4 มีความรู้ทางศิลปะที่ไม่ผ่านเกณฑ์

**แบบประเมินตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (สำหรับนักเรียน)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินตนเองด้านทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นแบบเลือกตอบจากรูปภาพที่แสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ตรงกับความเป็นจริง โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง
2. ครูเป็นผู้อ่านข้อคำถามที่ละเอียดและให้นักเรียนพิจารณาเลือกตอบข้อที่ตรงกับพฤติกรรมตัวเอง
3. ใช้เวลาในการทำแบบประเมินไม่เกิน 5 นาที

หลักเกณฑ์ในการประเมิน

1. คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. เลือกตอบตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้ให้ 1 คะแนน
3. ตอบไม่ตรงตามพฤติกรรมบ่งชี้/ ตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก/ ไม่เลือกตอบให้ 0 คะแนน

คำอธิบายพฤติกรรมบ่งชี้

ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
1 ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง	1. นักเรียนได้ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน	นักเรียนวางแผนการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนเพื่อดำเนินการตามแผนการที่กำหนด และรายงานผลให้ครูทราบก่อนลงมือทำงาน
	2. นักเรียนนั่งทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา	นักเรียนนั่งทำงานในกลุ่ม ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ละทิ้งกลุ่มในขณะที่ทำงานยังไม่เสร็จหรือไม่เดินไปมา รบกวนหรือแกล้งเพื่อน ยกเว้นการออกจากกลุ่มเพื่อไปหยิบวัสดุอุปกรณ์ สอบถามข้อมูลจากครูหรือเพื่อนกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

ทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
2 ทักษะในการให้ความ ช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกัน และกัน	3. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการทำงาน	นักเรียนช่วยเหลือเพื่อน ให้เพื่อนยิ้มหรือให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและวัสดุอุปกรณ์การปฏิบัติงาน ของตัวเอง ทั้งที่เพื่อนร้องขอหรือไม่ก็ตาม และมี การแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์กันใช้ด้วยความเต็มใจ เช่น ให้เพื่อนยืมสิ่งของโดยส่งให้เพื่อนด้วยมือ ไม่ โยนของหรือทำท่าที่ไม่พอใจ ไม่ใช้อารมณ์หรือคำพูด ประชดประชัน เป็นต้น
	4. นักเรียนแสดงความชื่น ชมและให้กำลังใจเพื่อนใน กลุ่ม	พูดชมเชยหรือใช้คำพูดเชิงบวก ยิ้มให้เพื่อน ปรบมือ หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อแสดงความชื่นชมยินดีเมื่อ เพื่อนได้รับคำชมเชยจากครู หรือมีความรู้สึกลัว เพื่อนมีความสามารถและทำงานได้ดีจริงๆ ให้ กำลังใจเพื่อน โดยไม่แสดงกิริยาดูถูก หัวเราะตลก ขบขันเมื่อเพื่อทำผิดพลาดหรือถูกครูดำหนิ
3 ทักษะในการทำงานที่ ได้รับมอบหมายอย่าง เต็มที่ พร้อมทั้ง สนับสนุนการทำงาน ของสมาชิกกลุ่มในเวลา เดียวกัน	5.นักเรียนทำงานตามที่ ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่	นักเรียนไม่เกียจงาน ไม่ทิ้งงานส่วนของตัวเองให้ เพื่อน มีความรับผิดชอบงานทั้งที่ครูมอบหมายและ เพื่อนมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
	6. นักเรียนกระตือรือร้น ช่วยทำงานกลุ่มให้เสร็จ	นักเรียนไม่เพิกเฉยต่องานหรือภาระของสมาชิกกลุ่ม ที่ได้รับมอบหมาย เข้าไปอาสาช่วยเพื่อนทำงาน เร่ง รีบให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
4 ทักษะในการสื่อสาร และตัดสินใจร่วมกัน ภายในกลุ่ม	7. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อน ในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจ ร่วมกัน	นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนสมาชิกกลุ่ม อย่างเปิดเผย จริงใจ มีความสามารถในการอธิบาย ขยายความ สรุปความ ให้เพื่อนเข้าใจได้เกี่ยวกับการทำงาน หรือ แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ โดยใช้คำพูด และกิริยาท่าทางเชิงบวก
	8. นักเรียนมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นและ ตัดสินใจ	นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีการ โต้แย้งเพื่ออภิปรายความคิดเห็นของตนเองต่อ สมาชิกกลุ่มโดยใช้คำพูดเชิงบวก แสดงความเห็นเมื่อ สมาชิกกลุ่มหรือเพื่อนคนอื่นๆ มาขอความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสมาชิกกลุ่ม ทั้งใน รูปแบบการพูดให้ความเห็น การยกมือโหวต หรือ วิธีการอื่นๆ

ทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
5 ทักษะในการ แยกแยะข้อดีข้อเสีย และประโยชน์ของ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลง วิธีการทำงานร่วมกัน	9. นักเรียนสามารถ อธิบายขั้นตอนการ ทำงานกลุ่ม	นักเรียนเข้าใจกระบวนการทำงานของตนเองและของ กลุ่ม โดยอธิบายให้เพื่อนและครูได้เข้าใจเมื่อเพื่อน หรือครูซักถาม หรืออธิบายในชั้นสรุปผลงาน
	10. นักเรียนสามารถบอก ข้อดี ข้อเสียในการทำงาน กลุ่ม และยอมรับการ ปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน	นักเรียนสามารถวิเคราะห์และแจกแจง ข้อดี ข้อเสียใน การทำงานของตนเองและการทำงานร่วมกับกลุ่ม ได้ ออกมาเป็นข้อๆ และอธิบายได้เข้าใจ มีการเสนอแนะ วิธีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนเองและของกลุ่ม ยอมรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของครูและเพื่อน

**แบบประเมินพฤติกรรมตนเองด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น**

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....

ชั้น.....

ครั้งที่ประเมิน..... วัน/เดือน/ปี.....

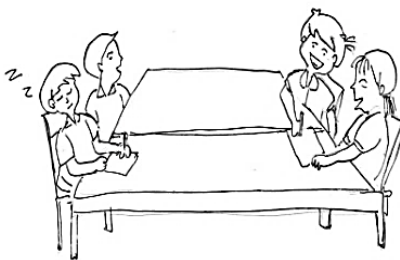
คำสั่ง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับรูปภาพที่ตรงกับ
พฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างทำงานกลุ่ม

1) นักเรียนได้ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน

ก. วางแผนการทำงาน
และแบ่งหน้าที่ที่ร่วม
กับเพื่อนในกลุ่ม

ข. วางแผนการทำงาน
กับเพื่อนบางคน

ค. ต่างคนต่างวางแผนการทำงาน

2) นักเรียนทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา

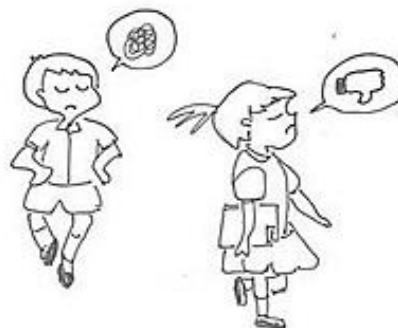
ก. นั่งทำงานกับเพื่อนในกลุ่ม
ตลอดเวลา

ข. ทำอย่างอื่นในระหว่าง
ทำงานกลุ่ม

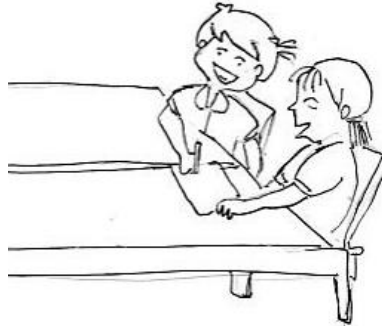

ค. เดินออกจากกลุ่มบ่อยๆ

3) นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน

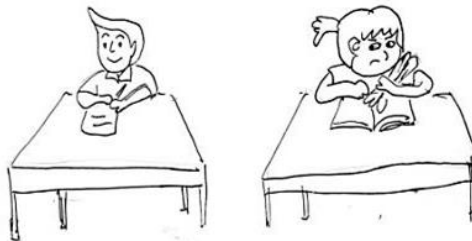
ก. ช่วยเหลือเพื่อน
ด้วยความเต็มใจ

ข. ให้เพื่อนลอกงานของตัวเอง

ค. ไม่สนใจสมาชิกในกลุ่ม

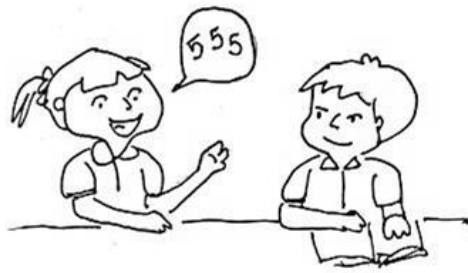

4) นักเรียนแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อนในกลุ่ม

ก. พุดชมเชย
และให้กำลังใจเพื่อนๆ

ข. หัวเราะเวลา
เพื่อนทำผิดพลาด

ค. ชอบพูดตำหนิเพื่อนๆ

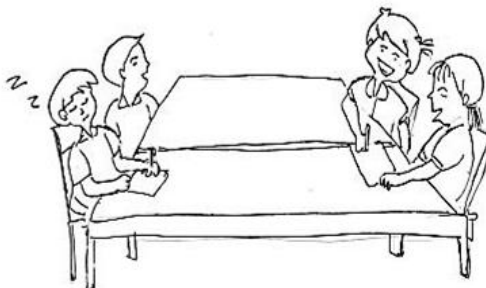

5) นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

ก. ตั้งใจทำงาน
ในส่วนของตัวเอง

ข. ขอให้เพื่อนทำงานให้

ค. ไม่สนใจทำงานของตัวเอง

6) นักเรียนกระตือรือร้นช่วยทำงานกลุ่มให้สำเร็จ

ก. ร่วมมือกันทำงานกลุ่มให้เสร็จ

ข. ทำงานตัวเองให้เสร็จก็พอ

ค. ให้หัวหน้ากลุ่มทำงานคนเดียว

7) นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ก. พูดอธิบายให้เพื่อนๆ เข้าใจ

ข. เวลาพูดเพื่อนไม่ค่อยเข้าใจ

ค. ไม่ค่อยได้พูดคุย
กับเพื่อนในกลุ่ม

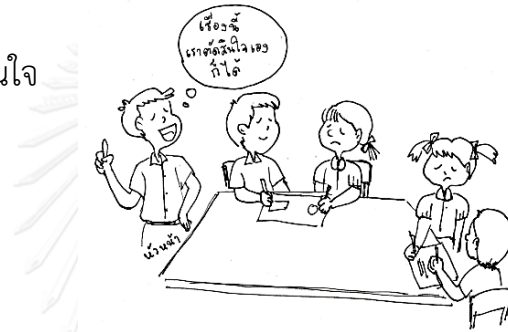

8) นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

ก. ออกความเห็น
และร่วมตัดสินใจ

ข. ให้หัวหน้ากลุ่มตัดสินใจ

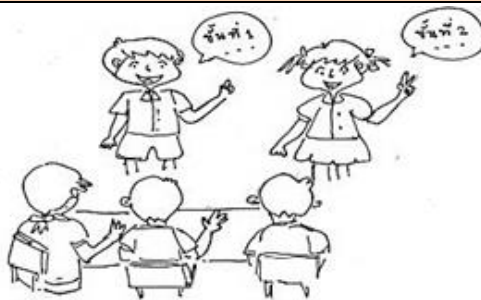

ค. ไม่ชอบออกความเห็น

9) นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการทำงานกลุ่ม

ก. อธิบายการทำงานกลุ่ม
ได้ชัดเจน

ข. อธิบายได้แต่ไม่ค่อยเข้าใจ

ค. ให้หัวหน้ากลุ่มอธิบายคนเดียว

10) นักเรียนสามารถบอกข้อดี ข้อเสียในการทำงานกลุ่ม และยอมรับการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

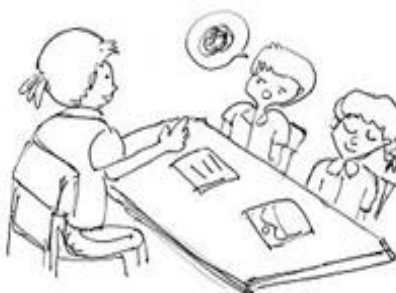
ก. สรุปรการทำงานร่วมกันในกลุ่ม และยอมรับข้อเสนอแนะของเพื่อน

ข. ให้ครูช่วยสรุปและเสนอแนะวิธีการปรับปรุงการทำงานร่วมกัน

ค. ให้ครูช่วยสรุปแต่ไม่ปรับปรุงวิธีการทำงานตามที่ครูแนะนำ

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (สำหรับครู)

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยครูเป็นผู้ประเมิน
2. ครูสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในระหว่างทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม

หลักเกณฑ์ในการประเมิน

1. คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 80% ขึ้นไป = ปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน
3. นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่บ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก น้อยกว่า 80% = ไม่ปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน
4. พฤติกรรมที่ไม่ชัดเจนหรือข้อสังเกตอื่น ให้เขียนอธิบายในช่อง “ข้อค้นพบอื่นๆ”

คำอธิบายพฤติกรรมบ่งชี้

ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
1 ทักษะในการวางแผนเป้าหมายและทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่ละทิ้ง	1. นักเรียนได้ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน	นักเรียนวางแผนการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนเพื่อดำเนินการตามแผนการที่กำหนด และรายงานผลให้ครูก่อนลงมือทำงาน
	2. นักเรียนนั่งทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา	นักเรียนนั่งทำงานในกลุ่ม ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ละทิ้งกลุ่มในขณะที่ทำงานยังไม่เสร็จหรือไม่เดินไปมา รบกวนหรือแกล้งเพื่อน ยกเว้นการออกจากกลุ่มเพื่อไปหยิบวัสดุอุปกรณ์ สอบถามข้อมูลจากครูหรือเพื่อนกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

ทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
2 ทักษะในการให้ความ ช่วยเหลือ สนับสนุน ชมเชยให้กำลังใจซึ่งกัน และกัน	3. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการทำงาน	นักเรียนช่วยเหลือเพื่อน ให้เพื่อนยิ้มหรือให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและวัสดุอุปกรณ์การปฏิบัติงาน ของตัวเอง ทั้งที่เพื่อนร้องขอหรือไม่ก็ตาม และมี การแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์กันใช้ด้วยความเต็มใจ เช่น ให้เพื่อนยืมสิ่งของโดยส่งให้เพื่อนด้วยมือ ไม่ โยนของหรือทำท่าที่ไม่พอใจ ไม่ใช้อารมณ์หรือคำพูด ประชดประชัน เป็นต้น
	4. นักเรียนแสดงความชื่น ชมและให้กำลังใจเพื่อนใน กลุ่ม	พูดชมเชยหรือใช้คำพูดเชิงบวก ยิ้มให้เพื่อน ปรบมือ หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อแสดงความชื่นชมยินดีเมื่อ เพื่อนได้รับคำชมเชยจากครู หรือมีความรู้สึกว่า เพื่อนมีความสามารถและทำงานได้ดีจริงๆ ให้ กำลังใจเพื่อน โดยไม่แสดงกิริยาดูถูก หัวเราะตลก ขบขันเมื่อเพื่อทำผิดพลาดหรือถูกครูดำหนิ
3 ทักษะในการทำงานที่ ได้รับมอบหมายอย่าง เต็มที่ พร้อมทั้ง สนับสนุนการทำงาน ของสมาชิกกลุ่มในเวลา เดียวกัน	5.นักเรียนทำงานตามที่ ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่	นักเรียนไม่เกียจงาน ไม่ทิ้งงานส่วนของตัวเองให้ เพื่อน มีความรับผิดชอบงานทั้งที่ครูมอบหมายและ เพื่อนมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
	6. นักเรียนกระตือรือร้น ช่วยทำงานกลุ่มให้เสร็จ	นักเรียนไม่เพิกเฉยต่องานหรือภาระของสมาชิกกลุ่ม ที่ได้รับมอบหมาย เข้าไปอาสาช่วยเพื่อนทำงาน เร่ง รีบให้งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
4 ทักษะในการสื่อสาร และตัดสินใจร่วมกัน ภายในกลุ่ม	7. นักเรียนพูดคุยกับเพื่อน ในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจ ร่วมกัน	นักเรียนพูดคุยกับเพื่อนสมาชิกกลุ่ม อย่างเปิดเผย จริงใจ มีความสามารถในการอธิบาย ขยายความ สรุปความ ให้เพื่อนเข้าใจได้เกี่ยวกับการทำงาน หรือ แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ โดยใช้คำพูด และกิริยาท่าทางเชิงบวก
	8. นักเรียนมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นและ ตัดสินใจ	นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีการ โต้แย้งเพื่ออภิปรายความคิดเห็นของตนเองต่อ สมาชิกกลุ่มโดยใช้คำพูดเชิงบวก แสดงความเห็นเมื่อ สมาชิกกลุ่มหรือเพื่อนคนอื่นๆ มาขอความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสมาชิกกลุ่ม ทั้งใน รูปแบบการพูดให้ความเห็น การยกมือโหวต หรือ วิธีการอื่นๆ

ทักษะการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	พฤติกรรมบ่งชี้	คำอธิบาย
5 ทักษะในการแยกแยะ ข้อดีข้อเสียและประโยชน์ ของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการ ทำงานร่วมกัน	9. นักเรียนสามารถ อธิบายขั้นตอนการ ทำงานกลุ่ม	นักเรียนเข้าใจกระบวนการทำงานของตนเองและ ของกลุ่ม โดยอธิบายให้เพื่อนและครูได้เข้าใจเมื่อ เพื่อนหรือครูซักถาม หรืออธิบายในขั้นสรุปผลงาน
	10. นักเรียนสามารถบอก ข้อดี ข้อเสียในการทำงาน กลุ่ม และยอมรับการ ปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน	นักเรียนสามารถวิเคราะห์และแจกแจง ข้อดี ข้อเสีย ในการทำงานของตนเองและการทำงานร่วมกับกลุ่ม ได้ออกมาเป็นข้อๆ และอธิบายได้เข้าใจ มีการ เสนอแนะวิธีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนเอง และของกลุ่ม ยอมรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ ของครูและเพื่อน

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน
ในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (รายบุคคล)

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ชื่อกลุ่ม..... วิชาศิลปะ

หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

ครั้งที่ประเมิน..... วัน/เดือน/ปี.....

พฤติกรรมบ่งชี้	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ข้อค้นพบอื่นๆ
1. ออกแบบชิ้นงานและแบ่งหน้าที่ในกลุ่มร่วมกับเพื่อน			
2. ทำงานกับเพื่อนในกลุ่มตลอดเวลา			
3. ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน			
4. แสดงความชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อนในกลุ่ม			
5. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่			
6. กระตือรือร้นช่วยทำงานกลุ่มให้สำเร็จ			
7. พูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน			
8. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ			
9. สามารถอธิบายขั้นตอนการทำงานกลุ่ม			
10. สามารถบอกข้อดี ข้อเสียในการทำงานกลุ่ม และยอมรับการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน			
รวมคะแนน			

แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะ
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน (สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง:

1. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน เป็นเครื่องมือเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ศิลปะแบบร่วมมือหลังจบกิจกรรมการเรียนในแต่ละครั้ง ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ
2. แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน จัดทำเป็นรูปแบบกิจกรรม “ส่งความในใจ” ถึงครูเพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเปิดเผย
3. ในกรณีนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ครูผู้สอนศิลปะหรือครูพี่เลี้ยงช่วยอ่านโจทย์และเขียนให้นักเรียน
4. ให้นักเรียนใช้เวลาเขียนจดหมาย 5 นาที ในช่วงก่อนหมดคาบเรียน แล้วนำมาส่งในกล่องไปรษณีย์ที่ครูเตรียมไว้

คำสั่ง: ให้นักเรียนแสดงความรู้สึกถึงครูด้วยประโยคสั้นๆ เพื่อบอกเล่าความรู้สึกต่อการเรียนในแต่ละคาบ ตามหัวข้อคำถามที่ครูกำหนด เมื่อเขียนเสร็จให้นักเรียนส่งคืนครู

ข้อคำถามมีดังต่อไปนี้

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนศิลปะในวันนี้
2. วันนี้นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง
3. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร
4. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร

ตัวอย่าง

แบบแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน

5

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการเรียนศิลปะในวันนี้

ดีใจมาก

2. วันนี้นักเรียนได้ทำอะไรร่วมกับเพื่อนบ้าง

วาดรูประบายสีด้วยกัน

3. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร

วาดรูป

4. ในการเรียนศิลปะครั้งต่อไปอยากให้เพื่อนปรับปรุงเรื่องอะไร

ใส่เข็มเย็บของของลวด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
อภิปรายผลด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางแสดงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนในห้องเรียนรวมระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบาย	การนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้
1. การสร้างความตระหนักเห็นถึงคุณค่าของศิลปะ (Appreciation)	- แนวคิดการสอนให้เห็นคุณค่าทางศิลปะของ Efland (2002) Preble (1994) - ทฤษฎีการสอนความซาบซึ้งในศิลปะ ของพาร์โยฮันเซน (Johanse, 1978) อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543)	ศิลปะคือสิ่งที่ช่วยปลดปล่อยให้มีเสถียรภาพในการคิดจินตนาการ แสดงความชื่นชมวิจารณ์ผลงานศิลปะประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยเปลี่ยนแปลงแนวความคิดการรับรู้และพฤติกรรม	<p>ชั้นที่ 1 วิเคราะห์ความสามารถทางศิลปะและจัดกลุ่ม</p> <p>ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล</p>
2. การแสดงออกทางศิลปะตามธรรมชาติ (Expression)	- ทฤษฎีบุคลิกภาพ ของ Erickson (Erickson, 1950) อ้างถึงใน นุชลี อุปภัย, 2556) - ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียน ของ Lowenfeld and Bittain (1982) - แนวคิดศิลปะกับการพัฒนามนุษย์ของ Gardner (1994)	นักเรียนในวัยประถมศึกษาต้นต้นเริ่มมีพัฒนาการทางสังคม มีการยอมรับ เข้ากลุ่ม แสดงออกทางศิลปะจากสิ่งรอบตัวเป็นวัยที่เริ่มเขียนภาพโครงร่างมีเรื่องราว การให้นักเรียนแสดงออกทางศิลปะอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งยังเป็นการวัดระดับความสามารถทางศิลปะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กปกติ	ชั้นที่ 2 การรับรู้ทางศิลปะและสร้างสรรค์งานศิลปะตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล

หลักการของ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบาย	การนำไปใช้ใน กระบวนการจัดการ เรียนรู้
3. การสร้าง ปฏิสัมพันธ์ภายใต้ กิจกรรมทางศิลปะ (Interaction)	-ทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการ ทางสังคม (Social Constructivism) (Vygotsky, 1978) -ปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ของ Gardner (2006)	กระบวนการทางสังคม ก่อให้เกิดการสร้างความรู้ และการเปลี่ยนแปลง มุมมองที่หลากหลายทาง ความคิดของแต่ละคนเป็น ผลมาจากการร่วมมือในการ เรียนรู้ ความเข้าใจและการ แก้ปัญหาซึ่งนักเรียนเรียนรู้ ได้ดีที่สุดเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์ กับคนอื่น ๆ	ขั้นที่ 3 แบ่งปัน ประสบการณ์ทาง ศิลปะ
			ขั้นที่ 4 ร่วมมือ สร้างสรรค์งานศิลปะ
4. การเฝ้าสังเกต พฤติกรรมซึ่งกัน และกัน (Observation)	-ทฤษฎีปัญหาสังคม (Social Learning Theory) การ เรียนรู้ โดยการสังเกต (Observational Learning theory) ของ Albert Bandura (Bandura, 1969) - ปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ของ Gardner (2006)	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ภายในหลังการเรียนรู้ จาก การสังเกตพฤติกรรม ต้นแบบพฤติกรรม (ครู) และแสดงออกมาภายนอก สร้างพฤติกรรมใหม่ ส่งเสริม พฤติกรรมที่เหมาะสม และ ยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์	ขั้นที่ 5 ตรวจสอบ พฤติกรรมกร ร่วมมือสร้างสรรค์ งานศิลปะและให้ ข้อมูลย้อนกลับ
			ขั้นที่ 6 แสดงผลงาน และวิเคราะห์ผลการ ร่วมมือสร้างสรรค์ งานศิลปะ
5. การทำให้เกิด การยอมรับและ เข้าใจในความ หลากหลายของ บุคคล (Understanding)	ทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการทางสังคม (Social Constructivism) (Vygotsky, 1978) -ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) ของ Gardner ,2006	การฝึกปฏิบัติศิลปะ จนเกิดความเข้าใจซาบซึ้งใน สุนทรีย์นำมาซึ่ง ความสามารถในการ วิเคราะห์บุคคลและผลงาน ของแต่ละคน เกิดความ เข้าใจในความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม	ขั้นที่ 5 ตรวจสอบ พฤติกรรมกร ร่วมมือสร้างสรรค์ งานศิลปะและให้ ข้อมูลย้อนกลับ

หลักการของ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	คำอธิบาย	การนำไปใช้ใน กระบวนการจัดการ เรียนรู้
	- ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Skinner (1953)	ของสมาชิกในห้องเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เมื่อมีความเข้าใจและเกิดการยอมรับก็จะทำให้ตัว นักเรียนเลือกวิธีการปฏิบัติ ต่อบุคคลนั้นๆได้อย่าง เหมาะสม	ชั้นที่ 6 แสดงผลงาน และวิเคราะห์ผลการ ร่วมมือสร้างสรรค์ งานศิลปะ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวณัฐกาญจน์ อนันทราวิน สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2547 และสำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้รับทุนพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเพื่อศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2556

